

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniae, 1615

III. Tractatus De Mortificatione, Eiusque Fructu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48767)

T R A C T A T V S
D E M O R T I F I C A T I O
N E P R O P R I A E V O
L V N T A T I S,

*Passionumque animi, & omnium inordinata-
rum cupiditatum carnis.*

P R O O E M I V M.

*V*oniam ad perfectionem vite
Christiana consequendam sa-
luberrima, imò necessaria est
Mortificationis exercitatio,
cōstitui in hęc Tractatu primo
exponere, quid sit Mortificatio, quæ eius vili-
tates, & quibus de causis studium mortificadæ
cuiq; nostrum debeat esse commendatum. De-
inde quibus in reb. mortificare nos debeamus,
quibusq; medijs, & qua discretionè, & mode-
ratione uti. Etsi verò materia huius magna sit
vbertas & prolixitas, more tamen nostro bre-
uissimè ad certa capita eam revocabimus, eo-
que ordine & methodo declarabimus, ut qui-
vis congruenter suo statui, siue secularis sit,
siue religiosus, maximum inde
fructum colligere
possit.

P A R S

PARS PRIMA.

IN QVA EXPONITVR FINIS
quem Mortificationis studiosus proponere
habere debet, & rationes ac utilitates,
quas hoc studium cuique com-
mendatum esse de-
beat.

CAPVT I.

Quid sit Mortificatio, & quis dicatur ho-
mo mortificatus.

Mortificare rem aliquam, est
diminere ei suam vitam: vnde
intellexerimus quid in homi-
ne sit vita, non latebit quid sit mortifi-
catio. Habet homo duplicem vitam. V-
nam naturalem, quatenus homo est, &
animam, quæ est principium vitæ, hæ-
bet corpori coniunctam: nam vt Ari-
stoteles loquitur, *in viventibus idem est*
esse quod viuere. Alteram verò moralem,
quæ consistit in actionibus liberis ho-
minis, siue interis siue externis: quo
sensu dicimus, eius, qui ex actione ali-
qua magnam capit voluptatem, verè
causa, ex venatione, vitam esse venari.
Sicut ergo tollere homini vitam & esse
naturale, est eum occidere, sic tollere ei
vitam moralem, easq; actiones, ex qui-
bus

*Arist. l. 2. de
anima.
S. Tho. 2. 2. q.
17. a. 1. & 2.*

bus magnam capit voluptatem, est illū
 mortificare ac proinde quando homo
 sponte sibi hanc voluptatem subtrahit,
 dicimus eum se mortificare: & simili-
 ter cum abstinere ab actionibus liberis
 natura & genere vitiosis, legique diui-
 næ contrarijs, dicitur mortificare hæc
 vel illa vitia, vel mori vitijs & delictis.
 Vnde S. Paulus: *Mortificate, inquit, mem-
 bra vestra, quæ sunt super terram, hoc est,
 quæ pertinent ad vitam terrenam, for-* Col. 3.
*nicationem, imraunditiam, libidinem, concu-
 pisceritiam malam, & auaritiam.* Quemad-
 modum enim omnia membra natura-
 lia animæ coniuncta, faciunt corpus
 naturale, ita omnia peccata, secundum
 Apostolum, faciunt vnum corpus pec-
 cati, sic vt quodlibet peccatum sit v-
 num quasi membrum. Vult ergo vt sin-
 gula gladio pœnitentiæ abscindamus,
 donec totum corpus peccati destruatur
 & moriatur, sicut loquitur ad Roma-
 nos. *Hoc scientes, inquit, quia vetus ho-
 mo noster simul crucifixus est, vt destruatur
 corpus peccati, & ultra non seruiamus pecca-
 to.* Quorum verborum sensus est: Chri-
 stum morte sua peccatum occidisse &
 sustulisse, vt per pœnitentiam eam no-
 bis proficuum & salutarem reddentes
 ab omni quoque peccato liberemur.

Qua

Qua significatione mortificationis modum fusa & larga si vtamur, cuius virtuti, qua aliquod vitium depellit attribuere poterimus nomenclaturam mortificationis.

Cæterum sunt aliæ actiones hominis liberæ inclinationi naturali consentaneæ. nec tamen vitiosæ, vt comedere, bibere, dormire: dolores, contumptum, vituperia in rebus, quæ sub preceptum non cadunt, fugere, recreantibus item honestis & moderatis & commoda quædam ac solatia corporis, quæ superuacanea verè non sunt amplecti: à quibus homo si spontè voluntariè se absteat, hoc est, si aliquid de licito cibo, potu, somno, recreatione, alijsque corporis commodis detrahat, tum propriè secundum sacra Scripturæ, & sanctorum Patrum doctrinam se dicitur mortificare. Quomodo se mortificauit B. Apostolus, cum scripsit: *Castigo corpus meum, & in seruum meum redigo*, castigabat enim abstinentiæ à cibo, & inflictione verberum, alijsque modis. De eadem mortificatione loquitur ad Galatas: *Qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs*, id est, qui sunt membra viuæ Christi, sese affligunt, multa

1. Cor. 9.

Gal 5.

eita solatia & commoda carni adimen-
 do, imò eam laboribus & pœnis subi-
 gendo, vnde fit vt & vicia omnesque e-
 ius cupiditates refrenent. Ad Corin- 2. Cor. 4.
 thios quoque, *Semper, inquit, mortifica-*
tionem IESV in corpore nostro circumferi-
mus, hoc est, ad imitandum Christum
 semper affligimus corpora nostra ieiu-
 nijs, laboribus, & pœnis voluntarijs,
 sponteque ad illas nos offerimus, *vt*
vita Iesu, inquit Apostolus, manifestetur
in corporibus nostris. Christus enim, post-
 quam multas passus esset, in corpore
 glorioso resurrexit,

Meritò autem mortificationis &
 mortis moralis nomen obtinuit actio,
 qua cupiditates carnis refrenamus, &
 propriam voluntatem alienæ subijci-
 mus; nam sicut homo mortuus non
 mouetur, nisi motus ab alio: sic seruus
 Dei mortificatus non sua, sed aliena
 maiorum suorum & Dei voluntate
 mouetur. Et sicut corpus mortuum, si-
 ue contumelijs, siue laudibus afficiatur,
 nullum indicium doloris vel gaudijs
 præbet: sic homo Dei verè mortificatus,
 quamuis multis iniurijs & plagis im-
 peratur, summa mansuetudine & patiē-
 tia omnia tolerat, nō secus quàm si om-
 ni sensu destitutus esset, imò aliquan-
 do

do ex illis magnam animo capit voluptatem

Hoc Mortificationis sanctæ exercitium, quoniam ad ducendam vitam Christiano homine dignam apprimè rat necessarium, idcirco efficaciter in diuinis litteris nobis, licet sub diuersis vocabulis, est commendatum. Id enim primò nobis commendat voce Ieiunij, etsi enim ieiunium quandoque vsurpetur pro sola abstinentia à cibis, quæ non est mortificationis portio, tamen illas comprehendit omnem carnis castigationem, quæ fit abstinentia à cibis vel potu, cilicijs, disciplinis, tolerantia æstus & frigoris, duritia lecti, alijsque corporis asperitatibus. Quo sensu in persona Dei Ioel: *Conuertimini, inquit, ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in fletu & in planctu.* Nomine enim ieiunij intellexit omnes externas pœnitentias, quas fideles facere solent ad satisfaciendum pro suis peccatis. Et eodem sensu Esdras ait, se prædicatione sua populo persuasisse, vt per ieiunium se affligerent coram Domino, quo tandem è Babylone liberati ad sua redire possent. Quo tempore non solum inedia, sed etiam cilicijs, humicubatione, sacceo vestitu, & cinerum aspersione se affligebant. Ita

Ioel. 2.

1. Esd. c. 8.

EX-

exponit alicubi S. Augustinus, cum ait: *August. l. de
ieiunio vniuersam corporis castigationem si- per f. instit.
gnificari, sicut eleemosynis omnis beneuolen- resp. 17.
tia, & beneficentia, & oratione omnes regule
sancti desiderij insinuantur. Quam doctri-
nam secuti Theologi, omnia bona ope-
ra ad tria genera, ieiunium, orationem,
& eleemosynam, quibus Deo de pecca-
tis satisfacemus, reuocârunt.*

Hoc mortificationis exercitium quod
proprium est sanctorum, qui vehemen-
ter abhorrent à peccatis, & aliud non
laborant, quàm vt diuinæ voluntati in
omnibus obsequantur. Vnde S. Grego- *Greg l. 4.
rius agens de sancto quodam sacerdo- dial c. 11.
te, qui ad tuendam castitatem omnibus
fœminis etiam pijs & religiosis aditum
ad ædes suas negabat; Habent quippe, in-
quit, sancti viri hoc proprium, vt, quò semper
ab illicitis longè sint, à se plerumque etiam li-
cita abscondant. Declarat idem B. Augusti- *Aug. l. de fide
nus egregiè his verbis. Peccata leuia, in- ad Petrum,
quiens, quantò in rebus licitis, & à Deo con- c. 3 14. 42.
cessis frequenter hominibus surrepunt, & quã-
tò magis fortioribus cibis corpus impletur, &
carnalibus cor hominis actibus affectibusque
implicatur, tantò frequentior culpa in hac
moralitate contrahitur. Propterea humiles
serui Christi qui cupiunt Domino suo sine im-
pedimento absque animi noxia cogitatione
ser-**

seruire, coniugia omnino non appetunt, & carnibus & vino abstinent, in quantum corporis valetudo permittit, non quia peccatum est aut coniugem habere, aut vinum carnes percipere, sed quia mundioris vite instituta sectantur, & corpora castigare volunt.

Et quanquam omnium seruorum Dei proprium sit hoc mortificationis genus, quo licita abscinduntur, neque plus facilius sit ad illicita, tamen in illis maxime conuenit qui oratione mentali vacant, & magno studio Christianae perfectionis culmen contendunt, quemadmodum diuinus ille

Rich. in lib.
de Contem-
plat.

dum ait: *Voluntatem nostram nunquam perfecto desiderio bonorum caelestium inflammari posse, nec intellectum nostrum rerum diuinarum contemplatione plenè posse illustrari & purgari, nisi diligentes simus in reprimendis concupiscentiis & cupiditatibus corporis etiam licitis & necessarijs.*

Cic. li. i. Tus-
cul. q.

Nec latuit haec virtus sapientissimos quoque gentilium, Socratem, Platonem, aliosque, quos secutus M. Tullius Cicero ita loquitur: *Tota Philosophorum vita, ut ait idem Plato, commentatio mortis est: nam quid aliud agimus, cum à voluptatibus, id est, à corpore, cum à re familiari, quae est familia & ministra corporis, cum à Republica,*

MORTIFICATIONE. 179

cum à negotio seu ocamus animum , quid in-
 quam , tam agimus , nisi animum ad seipsum
 aduocamus? secum esse cogimus? Secernere au-
 tem animum à corpore, nequicquam aliud est,
 quam emori discere . Quare hoc commente-
 mur, addit, mihi crede, disiungamusque nos à
 corporibus. id est, consuescamus mori. Hoc
 dum erimus in terris, erit illi cœlesti vitæ simi-
 le. Et cum illuc ex his vinculis emissi feremur,
 minus tardabitur cursus animorum. Hucus-
 que Tullius. Vnde liquet, quàm rationi
 naturali conforme sit mortificationis
 exercitium , quantaque sit Euangelicæ
 veritatis maiestas , cum maximum, ad
 quod Philosophi ingenij sagacitate
 peruenerunt sit instar minimæ vmbre,
 si comparetur cum copiosissima luce,
 qua nos per Christum in hac materia
 illustrati sumus . Quare & ampliores
 gratias Deo opt. Max. debemus pro tan-
 to beneficio , quòd mysterium hoc per
 fidei doctrinam tam perspicuè, tam-
 que infallibili certitudine
 didicerimus.

CA.

*De nominibus varijs, quibus mortificatio
diuinis litteris commen-
datur.*

Diuinae scripturae consuetudo est, vnā eandemque rem admodum salutaris sit & necessaria ad salutem, multis varijsque appellare nominibus: itaque & mortificationis virtutem, quam constat esse altissimam & saluberrimam non vno nomine expressit. Nam vt omittamus ieiunij, de quo iam dictum est, dicitur eum primò *Odiū suū*, quod Christus nobis commendauit illis: *Qui odit animam suam in hoc mundo vitam æternam custodit eam.* Vbi animam Christus vocat partem inferiorem humanis sentientem, ipsamque vitam carnalem, ex vnione animæ cum corpore resultantem. Hanc ergo animam qui odit, non quoad naturam, quæ bona est, sed quoad carnales & vitiosos affectus, eam in vitam æternam custodit. Qui odit aliquem, ei negat bonum quod vellet, & malum confert, quod non vellet. Sic, qui odit partem sentientem & carnalem; quæ omnium prauarum cupiditatum seminarium est, negat illi

Joan. 18.

commoda & voluptates carnales, quas inordinatè expetit, subtrahendo cibum, ludos, recreationes, eamque castigat cilicijs, disciplinis, alijsque pœnis, quas naturaliter odit. Et quoniam hac sancta exercitatione homo pœnitentiam agens animam purgat à vitijs, & locupletat virtutibus & vitæ æternæ meritis, non modò quoad partem intelligentem, sed etiam sentientem ipsius corporis, quod resuscitabitur gloriosum, idcirco Dominus dicit, eum, qui in hunc modum odit vitam suam, custodire eam pro vita æterna, hoc est, tanto afficere bono, quo maius in hac vita dari non potest.

Secundò eam appellat *Abnegationem*, ut cum Christus dixit, *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me* Tunc abnegamus aliquem, cum ab illo nos separamus, eum nihili facimus, eiusque voluntati parere nolumus Abnegat ergo semetipsum secundum dictum Christi, qui propriæ voluntati, sua tantum commoda quærenti, & parti animæ sentienti, quæ tantum sectatur quæ carni placent, omninò renuntiat, ac idcirco nec prosperis rebus carni cedentibus exultat, nec aduersis deiicitur, sed tantum

Luc. 9.

I tum

*Basil. in reg.
fus. disp.
quest.*

rūm laborat, vt diuinæ voluntati sequatur, vt bene declarat beatus filius: *Abnegatio sui*, inquit, aliud est, quàm præterita vite obliuio, & propriarum cupiditatum depulsio. Obliuionem pellat omnium rerum mundanarum contemptum: ipsa autem cupiditatum depulsio vel compressio non est aliud, quàm ipsa mortificatio.

Matth. 10.

Vocat deinde *Crucem*, secundum illud dictum Christi: *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est meus discipulus.* Sed duplex est crux: Vna, quæ conficitur ex materia mortua ligni, vel metalli, quæ est effigies sanctissime crucis. Hæc non debet deferre & vanerari tanquam imago Christi in ea crucifixi, non est mortificatio Christiano admodum difficile, & de hac cruce sermo non est. Alia est ergo crux viua, hæc est, quæ in materiam viuam, nempe carnem & vitam nostram imprimitur, quæ consistit in perferendis rebus asperioribus ad imitandum Christum saluatorem, & hæc nomine mortificationis conuenitur. Verum notandum est hanc mortificationem nonnunquam prorsus esse inuoluntariam, & tunc ea homo non mortificat, sed potius ab alio mor-

ficatur, nec tunc accipit crucem, sed
 potius fugit. Quando autem volun-
 taria est, hoc est, quando homo spontè
 in se suscipit, quæ inclinationi natura-
 li sunt aduersa, vt pœnitentias & opera
 charitatis, in quibus scit opus esse la-
 bore & patientia, tunc verè mortificat
 se, & crucem amplectitur. Eodem per-
 tinent morbi à causa etiam naturali
 orti, contumeliæ, iniuriæ, verbera
 ab inimicis illata, si illa æquo animo
 tolerantur, tanquam è manu Dei pro-
 fecta, qui primus est omnium ma-
 lorum penè auctor. Meritò autem
 mortificatio nomen crucis sibi ven-
 dicat; Quemadmodum enim cruci
 affixus non potest nec manus, nec pe-
 des mouere; sic qui se mortificat, non
 potest commouere sensus, aliasque
 facultates partis sentientis, secundum
 illius partis cupiditates, sed tantum
 secundum voluntatem Dei, præce-
 ptorumque & consiliorum diuino-
 rum. Atque hoc est quod Paulus ipse
 de se confitetur, dicens: *Christo confi-*
xus sum cruci, hoc est, ad imitationem &
similitudinem Christi. Vnde mox sub-
ijcit: Vivo ego, iam non ego, viuit verò in me
Christus: neque enim in desiderijs &
actionibus suis exercendis cupidita-

Gal. 2.

tes suas, sed solam Christi voluntate
ducem sequebatur.

Matth. 11.

Mortificationis quoque necessi-
tatem Christus expressit nomine viole-
ntiæ, dicens: *Regnum cælorum vim patitur
& violenti rapiunt illud.* Violentiam
ferre alicui, est facere contra incli-
nationem eius naturalem, vt cum saxum
proiicitur sursum, aut aduerso flumine
nauigatur. Natura nostra per peccatum
corrupta aspirat ad honores & vo-
ptates: si quis ergo eam ad contrarium
impulsum sui, & dura perferenda inflectit,
vim ei inferre dicitur. Quemadmodum
autem causa naturalis, si ab homine
contra inclinationem naturalem moueatur,
dicitur vim passa: secus, si a
Deo. (omnes enim res creatæ præter
inclinationem particularem, veniunt
sibi aliam quandam aptitudinem
quam vocant, potentiam obedientiam
lem, qua sponte parent imperio
creatoris, vt paruit olim mare
brum & Iordanis in transitu filiorum
Israel) sic mortificationis exercitium
si respiciamus ad inclinationem natura-
ræ corruptæ hominis, violentum quod-
dam dici poterit, sed non item, si
voluntatem liberam eiusdem cum vo-
luntate & consilio diuino se confert

mantem. tunc enim consentit cum inclinatione supernaturali vñctione gratiæ Spiritus sancti animo indita, quæ facit, vt sine difficultate, imò cum gaudio sustineat ea, quæ naturæ erant difficillima. Id significauit Isaias Propheta, cum vaticinatus de Christo dixit: *Erit in nouissimis diebus Isaiæ 2. preparatus mons domus Domini in vertice montium, & eleuabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes.* Mons hic Christus est, sanctitate, omnique virtute ornatissimus supra omnes Sanctos, ad quem conuertendæ erant omnes gentes, sicut reuera conuersæ sunt omnes præcipuæ nationes mundi hætenus cognitæ, & porro conuertentur, quæ recenter innotuerunt. Dum ait, montem eminere in vertice montium, indicat non sine violentia & labore patere aditum ad superandum eius culmen; fidemque Christianam coli & mandata diuina perfectè custodiri non posse, nisi vim naturali inclinationi inferamus. Dum autem addit, omnes gentes instar fluminum fluxuras ad eum, significat, qua facilitate & suauitate, nempe à diuina gratia impulsæ, sint montem conscensuræ.

Præter hæc nomina diuina Scriptu-

Ierem. 4.

ra tribuit mortificationi etiam appellationem spiritualis circumcissionis apud Ieremiam, dum ait: *Hæc dicit Dominus viro Iuda, & Hierusalem: Circumcidi ni Domino, & auferite præputia cordium vestrorum viri Iuda, & habitatores Hierusalem.* In circumcissione abscindebat particula carnis penè superflua, & vitam humanam parùm necessaria, que fiebat tantùm in lege veteri mandato Dei. At in mortificatione non solùm à corde humano recluditur, quod est superfluum, sed etiam quod est quodammodo necessarium nec enim tantùm homo per se priuat se illicitis, sed etiam hostis, & quasi necessarijs, ad id diuinitus & consilio pertractus. Hæc enim circumcissio est cordis & spiritus, cuius vt loquitur Apostolus, *Laus non ex hominibus, sed ex Deo est.* Hæc de nominibus Mortificationis sufficiant: restat vt afferamus rationes quibus efficaciter hoc exercitium nobis persuadeat.

Rom. 8.

CAPVT III.

Quàm gratum sit Deo exercitium mortificationis.

MV

MUltæ, eæque grauissimæ ratio-
nes sunt, quæ hominem
commouere possunt ad cupi-
dè amplectendum Mortificationis pro-
priè dictæ exercitium. Prima & princi-
palis est, quòd Deo sit multò gratissi-
mum. Etsi enim Deus non amet pœnas
nostras, qua pœnæ sunt; amat tamen,
qua nobis sunt salutare, & ad gloriam
diuinæ maiestatis promouendam
conducunt. Et quamuis mortificatio
sit afflictio spontè ab homine susce-
pta, tamen hoc Deo amplius placet,
quo certius nouit fructus eius ineffa-
biles esse sapientissimo diuinæ iusti-
tiæ suæ, misericordiæque ordini con-
formiores. Erat filius Dei ab omni æ-
ternitate in sinu Patris, & æterna sapi-
entia existens probè nôrat, quæ opera
Deo essent gratissima. Quia ergo se-
cundum diuinitatis suæ maiestatem,
qua æqualis erat cœlesti suo patri, non
poterat alicui afflictioni obnoxius ef-
se; è regali folio in hunc mundum de-
scendit, & naturam humanam, vt
hoc exemplo gratissimam rem face-
ret æterno Patri, assumpsit, eamque &
ab omnibus voluptatibus, ad quas na-
tura alioquin propendebat, & à glo-
ria, quæ corpori debebatur, continere.

S. Tho. p. 319.

45. a. 2.

Caiet. ibid.

se voluit, imò omni afflictionum
cruciatuum incomparabilium genus
subijcere.

2. Cor. 4.

In hunc modum mortificavit se
lius Dei, eiusque mortificatio fuit,
eam appellat sanctus Paulus, quòd vo-
luntariè pro nobis sit passus. Quam
mortificatione, nullum vnquam opus
Deo gratius, aut factum est, aut fieri po-
tuit. Et quanquam quouis opere
etiam verbo infinitè gratus Deo fuerit,
tamen non satis habuit eas actiones
exercere, quæ ratione personæ eius
finitè gratum facerent, sed etiam quæ
genere suo & natura omnibus numeris
essent absolutissimæ. Et rursus, licet
omnibus actionibus suis iram diuinam
placarit, nosque Deo reconcilia-
rit, tamen ἀντιπρομασινὸς totum hunc
effectum adscribimus ei actioni, quæ
sacratissimæ naturæ suæ inclinationem
naturalem maximè mortificavit, nempe
passioni contumeliosissimæ cru-
cis. Quamuis enim cæterorum homi-
num more nullas inordinatas & à ra-
tione discrepantes inclinationes mor-
tificandas habuerit, habuit tamen illam,
qua quisque refugit pœnas & do-
lores, & studio vitæ conseruandæ te-
netur. Cum ergo ipse Dei filius ad pla-
ceret.

S. Tho. 3. p. 9.
40. a 3. &
6. q. 48.
a. 1.

endum magis æterno Patri acerbissimum hoc mortificationis genus elegerit, liquidissimè apparet mortificationis studium nobis debere esse commendatissimum.

Inter creaturas omnes, post sacratissimam Christi humanitatem, nulla Deo carior fuit Beatissima Virgine Maria, benedicta eius matre; quæ etiam si vitiosas animi vel corporis perturbationes non habuerit mortificandas, habuit tamen alias, nempe naturalem propensionem ad quietem terrenam, & possessionem pacificam boni infiniti, quod ex visceribus suis purissimis protulit, nempe filium suum vni-
genitum. Et hanc æternus Deus mortificari voluit à beata Virgine; vt cum iussit eam patrio solo deserto in terra peregrina exulare, cum indicauit ei ab ipso Herode filium quæri ad cædem, cum denique filium ab eius consuetudine & conuictu, sine vlla antegressa admonitione, diuulsit, atque alia multa fecit, quæ & dura, & acerba esse poterunt; quæ omnia idcirco accidere, vt illa hac exercitatione sponte suscepta in maiori gratia apud Deum poneretur, & ampliorem sublimioremque in futuro seculo mereretur gloriam. Si quando

cuiusmodi aliquid admodum gratum
 & iucundum eueniat, non potest
 continere, quin amicos sui gaudij par-
 ticipes faciat, sicut fecit Pastor
 angelicus, qui inuenta oue perdit
 conuocauit amicos vt sibi congratula-
 rentur. Sic facit & Deus, quando nos
 ex animo mortificamus. Grauius
 Deum offenderat rex Achab genus
 crimine idololatriæ & homicidij. E-
 lias hominem monet, quàm magnum
 eum maneat apud Deum supplicia-
 le monitis dans locum ad auertenda
 diuinam indignationem, mox cum in-
 gēti dolore de peccatis veræ mortifica-
 tioni se dedit, regias & pretiosas veste-
 quibus vti solebat ad fastum & delicias
 discerpit, cilicio aspero carnem affligit,
 remota lecti mollitie, in vili sacco co-
 bat, corpus fame remotis mensarum
 lautitijs & inedia discruciat, atque
 oculis in terram deiectis humillimè in-
 cedit. Quæ mortificatio tantopere o-
 culis diuinis placuit, vt non solum
 ram omnem confestim posuerit: ve-
 rumetiam, vt amicos gaudij sui parti-
 cipes redderet, aduocarit magnum ser-
 uum suum Eliam, ei que dicit: Nonne vi-
 disti humiliaum Achab coram me? quia igi-
 tur humiliatus est mei causa, non inducam
 ma-

Luc. 15.

3. Reg. 21.

Ibid.

malum in diebus eius. quasi diceret. Congratulare mihi Elia, placatus sum poenitentia Achab, nec amplius cogito de eo puniendo. Quod si quis obijciat, illam poenitentiam Achab simulatam fuisse, non veram, ut nonnulli existimant, hoc clarius apparet, quam sit Deo grata mortificatio: si enim Deo placuit mortificatio illa externa & imperfecta in peccatore nondum penitus & ex toto corde conuerso, quantum placebit mortificatio hominis iusti, cuius persona Deo grata est & accepta?

Adhuc non dubium est, id valde gratum esse alicui, quod solet admirari plurimum & laudare. Iam autem videmus Christum & Euangelistas, dum S. Ioannem Baptistam veris laudibus ornare conantur, eum collaudasse ab insigni sui mortificatione: ut quod deserta paterna domo vrbisque delitijs concessit in eremum, vbi domicilij vice ei erant ferarum cauernæ, lecti solum durum, victus ex angues locustæ, vestis cilicium ex pilis camelorum, & viles bestiarum pelles. Hic enim habitus cultorem eremi & poenitentiae prædicatorem decebat. S. *Hom. 10. in*
Ioannes, inquit B. Chrysostrmus, do- *Matth.*
 I 6 mo,

mo, lecto, mensa, alijsque similibus rebus
 stitutus, angelus erat in carne mortali. *Et*
camelorum indutus incedebat, ut hoc vestitum
homines doceret mundi contemptum, humilitatem
veram & amorem aduersitatum omnium. Idem indicauit Christus, quando
 discipulis suis negauit ea, quæ homines
 naturaliter desiderant, ut cum eos in
 ciuitates & castella Israelitica dimisit
 sine auro & argento, & sine pera vel
 sacco, ne comeatum ferre possent de
 uno loco in alium; deinde, cum iussit
 ut nec calceamenta ferrent, licet pedibus
 iter faciendum esset, neque vlla arma
 ad sui defensionem, imò nec baculum
 ad leuandam fatigationem, sed
 nec duo indusia, ad abstergendum sudores.
 In his & similibus voluit Christus
 ut se mortificarent Apostoli, quo
 paulatim ad maiora perferenda parerentur,
 quæ post acceptum in die Pentecostes
 Spiritum sanctum, cum maiori gratia
 mortificandi spiritum in illis adauxisset,
 pertulerunt.

Clem l. 7. recogn. S. Petrus, ut de eo scribit B. Clemens,
 non victitabat, nisi pane, oliuis & herbis,
 vesteque utebatur, quæ corpus obtegeret,
 & pallio. S. Iacobus Hierosolymorum
 Episcopus, autore Egesippo, & sancto Hieronymo,
 non vescebatur
 car-

Matth. 10.

carnibus aut piscibus; vino quoque & ceruisia abstinerebat, & runicam nunquam mutabat. His aliisque modis mortificabant se Apostoli Christi, & contemptis omnibus mundi voluptatibus, carnisque delicijs, fame, siti, & nuditate se affligebant, noctes multis vigilijs, & orationibus, dies laboribus & sudoribus transigebant, & vltro se ad grauissima quæque pro Christo perferenda, adeoque mortem ipsam, cum gaudio & exultatione offerebant. Id confitetur B. Paulus in sua, aliorumque Apostolorum persona, dices: *Vsq; in hanc horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus,* 1. Cor. 4. *& celaphis cedimus, & instabiles sumus, & laboramus operantes manibus nostris: maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus, blasphemamur & obsecramus, tanquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsa usq; adhuc.* Cur autem tam fortiter Apostoli pugnaverint contra naturam, naturalesque eius cupiditates, non alia fuit causa, quam quod seirent hanc sui victoriam Deo, quem summè amabant, esse gratissimam.

Ita non obscure idem docet Apostolus. *Quia, inquit, propter te mortificamur tota die, estimati sumus sicut oves occisionis.* Rom. 8o

cisionis. Sed in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos. Quod autem magis bonum contingere nobis poterit quam ut simus grati illi, qui tantopere nos dilexit? Et quoniam qui gratulati est, etiam aliquā ei affert voluptatem, non dubium est, quin mortificationis studio voluptatem aliquam auferamus, quemadmodum notauit Gregorius.

Greg. l. 8.
mir. c. 15.

CAPVT IV.

Plurimum placere Deo mortificandi studium etiam in rebus paruis, & ideo illud conuenire etiam perfectis.

PRÆTER hæc testimonia, quibus Christus declarauit sibi perpetuum esse mortificandi studium, suppetunt & alia sanè admiranda, & imprimis illud, quod multas sanctas animas, quas diuinitus aliquando, nullo humano magisterio adhibito, instruxit in sanctissimis fidei mysteriis in hac quoque virtute instruxerit. Fuit olim in Maximiani Christianorum immanissimi persecutoris palatio forma illustrissima, & pulcherrima nomine Domna, quatuor supra viginti annos nata, gentilitijs Deorum sacri-

Surius in
Decem.

sacrificijs præfecta. Hæc vbi lectione Epistolarum Apostoli Pauli, Actuumque Apostolorum, diuino aspirante numine, veram lucem aspexit, sacris tingi aquis petijt: quibus tincta tanto mortificandi sui spiritu accensa est, vt omnibus gemmis, thesauris, & vestibus pretiosis in pauperes erogatis, solo arido pane deinceps vitam tolerarit, semel in die comederit, storea lecti loco vsa fuerit; omnesque opes constituerit in vna cruce, in qua tanquam in imagine Christum Dominum venerabatur, & sacro vno codice, cuius lectione se quotidie pascebat. Hanc spiritum autem vsque ad finem vitæ, donec pro Christo sanguinem profunderet, conseruauit.

Idem euenit S. Leocritiæ, vt refert D. Aluarus in vita S. Eulogij. Erat hæc virgo filia cuiusdam Maurorum principis, eo sæculo, quo Mauri seruitute oppressam tenebant Hispaniam. Cum autem Deus illi inspirasset, vt Christianæ legi & baptismo se subijceret, mox omnibus opibus abdicatis, cilicio se induit, corpusculum acerbis ieiunijs, vigilijsq; & orationibus assiduis diu noctuq; maceravit, & vsq; ad Martyrium in hoc mortificandi exercitio perseuerauit.

rauit. Hunc mortificationis spiritus
vnà cum fide Deus inspirat eorum co-
dibus, qui toto pectore se ad eum con-
uertunt.

Verùm hic notandum est, morti-
ficationem, de qua loquimur, non solum
salutarem esse nobis, & Deo gratam,
rebus magnis, vt cum abstinemus ab
commodis & voluptatibus, quas
pensè amamus, aut carnem nostram
grauibus pœnis castigamus, sed etiam
in paruis & leuibus. In his enim homo
& excellentius virtutis exemplum præ-
bet, & plus seipsum abnegat, & magis
diuinum amorem declarat, quam
præstandis vel deuotionis, vel misericor-
diæ operibus. Nam si minimum
opus bonum, etiam calix aquæ frigide
pauperi propter Christum, porrectus
tanti meriti apud Deum est, vt sua mer-
cede non careat, quanto plus placebit
Deo eius studium, qui propter Deum
se mortificat, abstinendo ab ijs, ad qua
naturaliter inclinatur, & sustinendo ad-
flictiones, quas natura odit, quantum
uis sint leues? Hæc doctrina præclari
ponderata est à religioso & sapientissimo
viro Ludouico Blofio, dum ita scribit
*Nihil Deo gratius offerri potest resignatione
proprie voluntatis: quia homini nihil est cari-*

Matth. 10.

*Blof. de in-
stit. Spir. c. 2.*

rius ipsa voluntate, & arbitrij libertate. Quādo qui propter Deum sensualitati, voluntatiq̄e propriae etiam in rebus minimis reluctatur, ac se mortificat, rem ipsi Deo magis gratam facit, quā si multos mortuos ad vitam reuocaret. Afferit deinde huius rei similitudinem hanc. Si duo homines in eodem itinere constituti, elegantem flosculum offenderent, quorum alter cuperet quidem illum decerpere, sed melius deliberans, diceret sibi ipsi. Dimitte eum propter Deum, alter vero nihil praemeditatus carperet florem, iste quidem simpliciter decerpendo non peccaret, sed ille propter Deum dimittendo florem, tantam praedecepte obtineret meritum, quāta est distantia caeli à terra. Quod si Deus pro tantilla mortificatione tam grandem mercedem restituet, quantam illis redditurus est, qui se & omnia pro eius amore contemnunt, atque relinquunt? Asceta ergo frequenter dicat Deo intra se. Propter te Domine nolo illud videre, quum necesse non sit, ut ipsum videam: propter te nolo illud audire, nolo illud gustare, nolo illud oqui, nolo illud tangere. Ipse Deum in fundo animae suae perfecte sentire non poterit, nisi in eo moriatur, quicquid inordinatum est. Hæc Blosius.

Res profectò consolationis plena, quæ meritò inflammare nos omnes debeat, ut huic militiæ spirituali sub tanto Duce.

Aug. l. 8.
q. 36.

to Duce nomina demus, & bellum
 ge ac perpetuum cupiditatibus nostris
 indicamus, quandoquidem contra
 quam leui victoria maximam nos
 coronam quotidie in cælo parare po-
 simus. Certè ad roborandam magis
 imbecillitatem nostram voluit Dom-
 nus illustria quoque huius rei nos
 relinqui exempla, vt est illud apud
 Gregorium de seculari quodam, religio-
 sio tamen viro, qui quotannis con-
 fuerat inuisere S. Benedictum, vt
 ius se precibus commendaret, idque fe-
 ciebat ieiunus. Verùm cum aliquando
 viator alius se comitem illi adiunxi-
 set, qui eum semel, secundo, tertio, et
 tibi aliquid sumendum, quem seculum
 tulerat, inuitarat, tandem flexus sum-
 psit. At cum ad S. Benedictum perue-
 nisset, is ei hoc factum impropere
 dicens: *quid est frater, quod malignus be-*
stis, qui tibi per conuiatorem tuum locum
est, semel tibi persuadere non potuit, se-
cundo non potuit, tertio verò persuasit, et
te ad hoc, quod voluit, superauit? Tunc illi
 inquit Gregorius, reatum infirma sene-
 tis cognoscens eius pedibus prouolutus tam
 magis cepit culpam desistere et erubescere, qui-
 to se cognouit etiam absentem in Benedicti
 patris oculis deliquisse. In quo exemplo
 nota-

L. 2. dial. c.
 13.

notandum est, quantum illius parvæ mortificationis fuerit meritum, cui tot insultus fecit dæmon per illum viatorem, quamque Deus patefieri voluit S. Benedicto, ne sæcularis ille homo tanti boni in posterum iacturam faceret. Quamvis verò ex hoc exemplo satis liqueat, quantum sit in exigua etiam mortificatione operæ pretium, tamen clarius liquebit ex sequenti.

S. Petrus Damianus, Cardinalis doctissimus commemorat quendam Abbatem virum religiosum, aliquando iussisse sibi emi piscem, cuius edēdi desiderio tenebatur; cum autem iam coctus ad mensam eius allatus esset mendicum præ foribus magno studio petijisse sibi eleemosynæ loco porrigi, quod appositum esset Abbati. Tum Abbatem, ut se mortificaret, assensisse, ut piscis vnà cum scutella pauperi daretur: pauperem autem, vbi scutellam accepisset in conspectu præsentium à terra sublatum in cœlum, nec amplius visum. Quo facto Deus aperte declaravit, quā gratus sibi fuerit ille mortificationis, & misericordiæ actus. Idcirco enim angelum suum pauperis specie ad Abbatē illum misit, ut moneret eū ad cohercendum appetitū in eo, quod cupide

*In append.
bibl. sacre*

desi-

desiderauerat; & ideò angelus visibiliter ascendit in cœlum, vt indicaret mortificationis, misericordiæque beneficium homines habitationem cœlestem promereri. Quòd verò Deus visibiliter huic fecit Abbati, id inuisibiliter præstat omnibus, qui suo ori detrahunt cibos, ad quos afficiuntur, vt pauperibus Christi porrigant.

Hinc sequitur mortificationis studium commendatum esse debere non solum incipientibus, qui nondum magnum habent in virtute progressum, & perturbationibus animi necdum plenè imperare norunt, sed etiam perfectis: horum enim æquè ac illorum munus est, suis actionibus virtutum operam dare, quæ cum gratiores sint Deo, tum etiam ampliorem promereantur gloriam. Scribit S. Ioannes Climachus in quodam celebri monasterio, se cum animaduertente, sanctum quendam monachum grauitè à superiore reprehendi in re, cuius culpam nullam habebat, innocentia eius patrocinium suscepisse. Tum autem superiorem, qui erat prudentissimus, sibi respondisse. Non me latet, illum esse culpæ expertem, sed facti mei scopus fuit, illi hac increpatione & mortificatione præbere merendum.

Cap. 4.

materiam. Sicut enim crudeliter agit parens, qui panem infantis ori subtrahit, sic Prælati, qui subditis suis, quando capaces sunt, reprehensionibus & alijs mortificationis generibus, subtrahit promerendi materiam. Atque huic rationi, quæ præcipua est, adiunxit aliam, qua declarat mortificandi exercitium esse commune omnium; nam, inquit, sicut terra licet fertilis, infructuosa redditur & sylvestris, si non colatur, sic animus hominis pii, & in virtute perfecti, nisi quotidie mortificetur.

Quare nunquam mortificandi occasio, si quando ultro se offerat, deserenda est; cupiditatibus carnis, & superuacaneis voluntatis nostræ desiderijs repugnando, aduersitates quoque, quas Deus nonnunquam immittit, patienter suscipiendo, & voluntarias pœnas adiungendo, ut perficiamus, quod Apostolus à nobis exigit, hoc est, *ut exhibeamus corpora nostra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium nostrum.* Ut offeratur aliquid Deo in sacrificium, illud necesse est occidi, nihil enim propriè sacrificij nomen obtinere potest, nisi mors, vel mortis præsentatio illud antecesserit. Martyres

Rom. 12.

res

res sancti sua corpora mortua offer-
bant Deo in holocaustum odoris sue-
uissimi, hoc est, gratissimum, quanto
poterant diuina gratia adiuuante, se
operis virtute offerre. Sic qui se mor-
tificant, offerunt corpora sua Deo, que
ad substantiam in sacrificium viuum
mortuum verò quoad inclinationes, &
cupiditates inordinatas. Atq; ideo hoc
sacrificium est species Martyrij oculis
Dei gratissima, vt pulchrè exponit
Bernardus in illa verba Christi. *Qui per-*
diderit animam suam propter me, inueniet
eam. Perdet eam dixit, siue ponendo vt ma-
tyr, siue affligendo vt pœnitens. Quinque
genus martyrij est, spiritu facta carnis mor-
ficare, illo nimirum, quo membra cadunt
ferro, horrore quidem minus, sed diuturnitate
molestius. Quibus verbis S. Bernard. per-
spicue ostēdit, quanti facienda sit mor-
tificatio, vt quæ etiam cum Martyrio
meruerit comparari.

Bern. serm.
30 in Can.
Matth. 16.

CAPVT V.

Quòd exercitio mortificationis imite-
mur Christum.

AD complectendum mortifica-
tionis Exercitium, non solum
per mouere nos debet primarius
cuius

eius finis, de quo haftenus egimus, vt videlicet simus Deo gratiores, sed etiã, quod eo sanctissimam Christi Domini nostri vitam moresq; exprimamus, & imitemur. Omne siquidem hominis Christiani bonũ, perfectio, gloria, fructus, solatiumque consistit in imitando communi & supremo Domino, quemadmodum confitetur Ecclesiasticus his verbis: *Nihil melius est, quam timor Dei, & nihil dulcius, quã respicere in mandatis Domini: Gloria magna est sequi Dominum: lōgitudō enim dierum assumetur ab eo.* Iam autem constat, vt alibi monuimus, vniuersam Domini vitam in carne mortali fuisse perpetuam crucẽ, & continuam mortificationem: nam ab omnibus mundi illecebris & delitijs abstinebat, nec à superfluis modò, sed èt à necessarijs, ijs tantum contentus, quæ ad conseruandam vitam, & ad retinendam consuetudinem viuendi hominum pertinebant. Voluntarias quoque pœnas & afflictiones assumebat, nullas refugiens huius sæculi contumelias, & opprobria, vt testatur Apostolus, dum ad imitandum hunc dominum nos hortatur. *Debemus, inquit, nos firmiores imbecillitates infirmiorum sustinere, & non nobis placere. Vnusquisque vestrum*

Eccles. 23.

Rom. 15.

Isa. 96.

vestrum placeat proximo suo in bono
ad edificationem. Etenim Christus
tibi placuit, sed, sicut scriptum est
opera improperantium tibi ceciderunt
per me.

Gen. 3.

Homines optant assimilari Christo
in immortalitate, potentia, pulchritu-
dine, gloria & honore, quam habet
in sessione ad dexteram Dei Patris,
rùm hæc non est imitatio, quæ à nobis
exigitur, sed potius præmium in
terram vitam à Deo servis Dei retri-
buitur. Certè nunc velle assimilari
Christo in ijs, quæ spectant ad eius gloriam
non est aliud, quàm parère confitenti
antiquo serpente olim primis
parentibus dato, cum diceret: *Et
sicut Dij, scientes bonam & malum,* quæ
imitatione non peruenitur ad similitudinem
Dei, sed potius ruitur in omnium
iniquitatum abyssum. Imitatio Christi
nunc postulatur à nobis, tota polita
in mortificatione sui, hoc est, in
propria voluntate abneganda, cupiditatibus
frangendis, fugiendis voluptatibus
huius sæculi, & pœnis ac iniuriis
ultrò complectendis. Atque hæc
via rectissima pertingendi ad imitatio-
nem, & similitudinem Christi
gloriosæ. Nam teste Apostolo Paulo, Sic

passi ei fuerimus, & conglorificabimur, & si
 sustinuerimus cum eo, & cōregnabimus. Nec Com. 8.
 aliud postulat amor, quem huic Domi- 2. Tim. 2.
 no debemus. Qui enim vehementer
 quempiam amat, amat quoque ea, quæ
 illi pergrata nouit, quoq; amplius sunt
 eius naturæ & conditioni aduersa, hoc
 amorem suum efficacius declarat. Nam
 si ab amico inuiteris ad lautum, & ex-
 quisitum conuiuium, & libenter te eo
 frui ostendas, non eo declaras singu-
 larem in amicum amorem: Sed si in-
 uitet te ad iter secum hyberno cœlo
 suscipiendum difficile, & periculosum,
 nec renuas, sed alacri animo in gra-
 tiam illius acceptes, tunc vero & synce-
 ro amore te eum prosequi declaras. A-
 periant hic oculos fideles veri, quorum
 fœlicitas est in amando Christo: ut ad
 hanc similitudinem expendant verita-
 tem puritatemque sui amoris. Qui de-
 siderant accumbere mensæ Christi in
 regno Patris, qui anhelant ad gloriæ
 eius thesauros, qui afficiuntur ad illum,
 dum solatio spiritali & pace interna
 fruuntur, non ostendant se vero & ger-
 mano charitatis amore in illum ferri:
 sed qui spontè propter ipsum se spoli-
 ant corporalibus commodis vestrum,
 lecti, victus, qui abstinent à ludis, ho-
 minum

K

minum

minum huius mundi consuetudine
fugiunt, qui gaudent ieiunijs, discipulis,
ministerio pauperum, elemosinis,
charitatis operibus erga inimicos,
salutatione eorum, à quibus offensus
sunt, hi, inquam, clara & perspicua
ceri in Christum amoris argumenta
præbent. Hoc veri amatoris pectus
textit Apostolus, cum scripsit: *Veni
men existimo omnia detrimentum esse
propter eminentem scientiam Iesu Christi
in me: propter quem omnia detrimenta
facio, & arbitror ut stercora, ut Christum
consequar. Vocat omnia stercora, quæ
cum à vero amore Christi poterant
strahere.*

Philip. 3.

Idem postulat à nobis ratio,
quæ omnes, quæ præcipiunt, verba
sua suum caput sectentur, illique
omnibus se conforment. Cum
Christus sit caput nostrum, & tantæ
dignitatis, & maiestatis, cui
omne genu cælestium & terrestrium
flectitur; nos autem eius membra
merito nos illi conformare debemus.
Fuit coronatus spinis, colaphis percussus,
sputis oblitus, felle potatus,
plus æquo honores huius sæculi
concupiscimus, ut libèter carnis
concupiscentiis & illecebris renunciemus.

penitentias aliquas, & mortificationes inclinationi naturæ nostræ corruptæ contrarias sponte cum Christo amplectamur. Non aliud postulat fides, quam omnes clientes suis Dominis debent, nempe vt non velint maiorem sibi honorem deferri, quam suo Regi, vt milites non quærant maioribus frui commodis, quam belli Duces. In Regum historia legimus Regem Dauidem, cum *2. Reg. 15.* eum persequeretur filius Absalon, Hierosolymis pedibus suis egressum, deinde verò nudis pedibus, & aperto capite lachrymantem cliuum Oliuarum ascendisse. Vbi scriptura diuina signatè annotauit similiter ad imitandum Regem, factum ab omnibus seruis Regis, totoque exercitu. Ratio siquidem illis dictabat ob fidem & clientelam, quam Domino suo dedebat, Rege humiliante & affligente se, ipsos quoque debere se humiliare, & affligere, & rege nudis pedibus, apertoq; capite incedente, non conuenire, vt ipsi equites & aperto capite sequerentur, & denique rege plangente, ipsi riderent.

Bonus Vrius miles Ioab belli Ducis, *2. Reg. 18.* cum à Rege Dauid e castris euocatus, iussus esset domum concedere, lauare pedes, cibo regio vt, & thori coniuga-

lis quiete frui, non putavit tamen
 ois his commodis sibi fruendum
 ante portam regiam, vt apparet, in
 excubuit: Causamque facti deinde
 cunctante Rege respondit. *Arca De
 Israhel, & Iuda habitant in papilionibus
 dominus meus Ioab, & serui Domini
 super faciem terra manent, & ego ingredor
 domum meam, vt comedam, & bibam
 dormiam cum vxore mea: per salutem
 & per salutem anime mee non faciam
 hanc.*

Lib. 4. c. 3.

Fulgosus refert Catonem maiorem
 belli imperatorem cum grauissimis
 cum toto exercitu in Lybicus an
 summo coeli aestu affligeretur, illi
 pauxillum aquae in galea à militibus
 ferretur, manu quidem eam excepit
 sed mox in omnium conspectu in
 ram abiecisse, ne solus solatio, quod
 alijs communicare non poterat, frueretur.
 Hæc Ducis mortificatio animi
 iniecit militibus fortiter & constanti
 deinceps sitim quantumuis diuturnam
 sustinendi. Quod si ad imitandos
 ges & belli Imperatores, à quibus
 qua quaedam commoda sperantur,
 homines mortificant, & multis solatijs,
 delicijsque se priuant, quod ex
 ment id fidem, quam illis debent, potest
 stulari.

stulare, quanto æquius ad imitandum
 Christum Regem cœlorum; & vitæ
 Ducem, nos mortificamus, inordina-
 tas animi cupiditates coercendo, cor-
 pusq; nostrum peccato subiectum exer-
 cendo in toleratione pœnarū quas me-
 ruit, vt Christo similes efficiamur in
 vita & cruce. Si Rex aliquis terrenus
 vestē natiui coloris se indueret, quem
 Principum virorum puderet vti simili
 amictu: & si ad abluendos mendici pe-
 des se demitteret; quis nobilium auli-
 corum simile defugeret officium? O
 Rex gloriæ, quam iustum est, vt non re-
 formidemus nos exercere in paupertate,
 alijsq; officijs humilibus, postquam
 te in illis exercuisti: & amplecti ludi-
 bria hominum & iniurias, postquam
 tu tantoperè eas es complexus. Fœlices
 certè, & beati sunt illi, qui ad imitan-
 dum Christum se mortificant. Hoc
 enim studio non obscure declarant,
 (quantum in hac vita conijci potest,) se
 esse in numero eorum, qui à consti-
 tutione mundi à Deo electi & præde-
 stinati sunt ad vitam æternam, cum ab
 Apostolo, per cuius os Christus ipse
 locutus est, scriptum sit. *Quos Deus Rom. 8.*
ab æterno præsciuit, hos & prædestinatos
esse, vt conformes fierent imagini sui sui,
 K 3   nimi-

nimirum, vt qui similes ei fuisset
vita, similes quoque existerent in
ria.

CAPVT VI.

Quòd corruptioni nature humane ex
to secutæ loco antidoti data sit mor
tificatio.

QVO rectius intelligamus
tificationis necessitatem,
dum hoc loco erit de perfe
ne & integritate tam naturali,
supernaturali, in qua Deus nature
nostram initio mundi condidit
tem de corruptione & prauitate,
lapsum Adæ protoplasti secuta
mum quemadmodum diuina adu
te gratia per mortificationem
deprauata reparatur. Quando Deus
tio mundi hominem fecit, pro im
sa sua sapientia, & bonitate, integ
& omnibus partibus absolutum
didit, sic vt vires, & facultates infer
res sine difficultate vlla parerent
rioribus, & superiores Deo: idque
cit Deus beneficio nobilissimorum
norum gratiæ suæ, & iustitiæ origi
lis, quibus corpus æquè ac animam
diuina sua prouidentia & sapientia

Ecl. c. 7. S.

Thom. p. 1. q.

94.

MORTIFICATIONE. 211

ornavit. In hoc statu, quem vocamus Innocentiæ, & iustitiæ originalis, homo præditus erat clara Dei Opt. Max. notitia, non ea quidem, qua nunc beati perfruuntur in altera vita, sed in suo genere maxima: inerat, siquidem menti eius summa quædam puritas, naturalium omnium rerum scientia, quæ ratiocinatione humana vnquam comprehendi queunt, ac etiam supernaturalium tanta, quanta necessaria erat ad consequendam foelicitatem æternam. Sed nec corpus, aut vllæ facultates inferiores eum impediabant, quo minus finem suum assequeretur. In effectis naturalibus rerum creatarum, & supernaturalibus gratiæ, maiestatem, omnipotentiam, sapientiam, bonitatē & pulchritudinem, aliasque Dei perfectiones agnoscebat: atque in eius amorem, nulla ratiocinatione vel demonstratione, quod tamen nunc fit, antegressa, accendebatur.

Angelos natura spirituales, etsi secundum essentiam propriam, intueri non posset, eo modo, quo se mutuò intuentur; cognoscebat tamen clariori excellentiori que modo, quàm nos, & ob puritatem cordis eximiam, altissimamque cognitionem, qua illis erat

conformis, familiariter cum eis
conuersabatur. Voluntas quoque
mirificè vtrique notitiæ, & naturali
supernaturali respondebat, ac im-
mis diuinæ voluntati, à qua nunquam
quam diu in illo statu perstitit, ne-
tum quidem vnguem etiam in mi-
mis rebus discessit. Habebat quoque
facultates partis sentientis rationi om-
ninò subiectas, ac pariter corpus an-
imæ, sic vt neque membra, neque illa
animi potentie rationem perturbarent
aut affligerent.

*S. Tho. p. 1.
q. 95.*

*S. Tho. ib. q.
96. & 97.*

Dominus insuper erat omnium
animantium, vt quantumuis natura
roces & terribiles ad nutum ei pare-
rent. Plantis item terræ omnibusque
feminibus pro arbitrio suo utebatur
vt eum fructum ferrent, quem ille ve-
lisset. Quod ad corpus eius attinet,
erat homo in illo statu immortalis, cor-
ruptionis expertus, & ab omnibus rebus
noxijs immunis: non quod inesse ei
forma vel qualitas aliqua, quæ eum
redderet, vti dotes in beatis, immor-
talem, sed quod animo eius diuinitus
communicata esset vis quædam, qua
corpus à morbis & morte vindicare
posset. Poterat enim folis paradisi fru-
ctibus, ac imprimis illo arboris vite
repa-

reparare & restaurare, quicquid diuturnitate temporis & ciborum varietate de pristino corporis vigore decessisset: atque, ut in eius potestate erat beneficio huius virtutis se morti eximere, sic & factum fuisset, quamdiu ratio Deo subiecta permansisset.

Hic ordo tam admirandus hominis profectus est ex gratia & iustitia originali, in qua conditus est. Gratia efficiebat, ut pars animæ superior Deo tanquam ultimo fini supernaturali, & beatifico se subijceret, omniaq; eius opera essent Deo grata, ac vitæ æternæ meritoria. Iustitia verò originalis, quatenus distinguebatur à gratia, efficiebat, ut ratio superior Deo se subijceret tanquam ultimo fini naturali, hoc est, tanquam creatori & auctori totius nature, ac ut omnes inferiores animi vires & facultates, ipsumq; corpus parerent animæ & rationi, sicut dictum est. Quamquam nonnulli iustitiæ originalis effectus quadantenus naturæ hominis debiri sint. Cum enim homo sit rationis particeps, ipsamq; rationem à Deo consecutus sit, congruens profectò erat, ut nec facultas ei deesset rationem in omnibus diuinæ voluntati subijciendi, tanquam naturæ auctori; Sicut omnes

S. Tho. 1.2. q.

109. a. 2. q.

3. q. Caiet.

ibid.

inferiores animi & corporis vires
vsque subditæ sunt rationi, vt eius
perio nequaquam reluctari queat.
Atque hæc appellatur natura sana
integra, in cuius statu homo obire
poterat, quicquid nature humane con-
ueniens erat, ac quicquid ratio natura-
lis benè ordinata postulare potuisset.

Etsi fatendum est, nõ satis fuisse hu-
mini instructum esse præsidij eius
di naturalibus: corpus enim, quãquam
nondum peccato inquinatum, tam
proclive fuisset ad patiendâ quædam
rationi aduersa. Sed opus erat natura
ornari & firmari aliquo dono gratiæ
cuius beneficio semper rationi ob-
queretur; quod quoniam limites natu-
ræ non excedebat, inter naturalia dona
annumerari debuit; & hoc dono adiun-
natura, dicitur sana & integra. Huic
stitia originalis addebat perfectionem
quandam huius ordinis, & subiectio-
nis inferiorum virium sub superioribus,
sic prorsus, vt quamdiu animus
subiecta esset Deo, nunquam deficere
posset. Gratia verò adiungebat ordi-
nem ad finem supernaturalem, & æter-
næ gloriæ meritum.

Posita hac doctrina, quæ cum diuina
Scriptura sanctorumque Patrum sen-
tentia

tentijs congruit, nec à ratione abhor-
 ret, liquidius apparet, quantum vulnus
 inflictum sit naturæ per peccatum, si
 consideremus in homine ea tantum,
 quæ habuit antequam à gratia perfice-
 retur, de qua loquimur. Natura enim
 humana, quoniam ratione & intelli-
 gētia instructa est, impellit hominem,
 vt amet & amplectatur, quæ bona sunt,
 & rationi consentanea, in ijsque de-
 lectetur, ac vt quamque rem pro di-
 gnitate sua & merito æstimet, ac præ-
 stantiora minus præstantibus antepo-
 nat, & tamen experientia quotidiana
 docet potius contra fieri, vt optima
 quæque, & rationi congruentia, ceu
 nimis ardua refugiat & oderit, pesti-
 ma autem velut facilia, & voluptatis
 plena amplectatur. Bona siquidem ista
 externa corporis & fortunæ, vt sanita-
 tem, fortitudinem, pulchritudinem, vi-
 ctum, vestes, opes magno loco habet,
 & ardenti cupiditate eorum flagrat,
 nec in ijs procurandis & accumulandis
 vllum modum & finem ponit. Bo-
 na verò interna in animo sita, vt sunt
 virtutes, bona opera, vitam conue-
 nienter rationi actam, parui facit,
 nulleque eorum desiderio tenetur,
 nullum laborem pro illis acquirendis.

impendit, imò tanquam parum grati
& iucunda respuit & fastidit.

Ratio quoque postulat, vt seruo
promptè obsequatur suo Domino, & a
eo se gubernari, velut instrumentum
suo agente principali patiatur: quod
cum corpus sit instrumentum, & mi-
nister animæ, ratio dicat, illud parere
debere animi iussis. Et tamen re ipsa
nunc experimur fieri contrarium, nempe,
carnem aduersari rationi, & mem-
bra corporis insurgere contra impe-
rium spiritus, corpusque ipsum, quod
adiumento animo esse debeat ad vi-
tam conuenienter rationi ducendam,
potius esse impedimento, & capitales
quasi inimicitias fouere in spiritum.
Adhæc natura spiritualis, qua homo est
ornatus, non obscure declarat ipsum
conditum esse ad fruendum bonis sub-
limibus, & cœlestibus: mentem enim
habet, qua Deum Opt. Max. & cogno-
scere & amare possit, ac tandem eo tan-
quam summo bono, & beatitudine
extrema perfrui, & oblectari. Idem re-
cta & erecta in cœlum eius statura a-
perte significat, nimirum non esse eum
conditum, vt cœtera animalia, ad hæc
vilia & terrena, sed ad spiritualia, & cœ-
lestia possidenda. Et tamen omnia
depre-

deprehendimus nunc in homine esse contraria, totus enim addictus est voluptatibus terrenis, haud secus, quàm si in numerum brutorum animantium esset relatus.

Eadem præterea ratio exigit, ut instrumentum duratione exequet primum agens, aut certè eiusmodi, ut perditum de integro institui vel renouari queat: alioquin omnis agentis virtus inanis foret, & natura quippiam efficeret frustra. Cum igitur corpus sit animæ instrumentum, eiusque in agendo comes, ac talis naturæ, ut corruptum ab interitu vindicari non possit, rationi naturali consentaneum erat, ut animæ immortali & æternæ, corpus quoque immortale & æternum adiungeretur, aut certè eiusmodi, quòd vi animæ ab interitu seruari posset. Verùm contra accidit, ut sæpenumerò corpus deficiat & occumbat, cum animus initium viuendi facere cœperit. Atque hæc est naturæ humanæ corruptio, & morbus eius grauissimus experientia ipsa liquidò notus. Vnde duo documenta haurire licet. Alterum est, nos vna cum natura humana noxæ originalis hæredes factos. Deus siquidem, cuius perfecta sunt opera, nunquam condidisset ho-

minem cum hac labe & corruptela, nulla præcessisset culpa: minimum ea integritate naturam ornasset, quæ qua cõgruenter rationi naturali vitæ traduceret. Si enim cæteris animantibus omnibusque creaturis ea adiumentum impertiuisset, quæ ad vitam eorum naturam conuenientem tolerandam attinebat, cur homini, cuius causa illa omnia constituta fuere, ea denegasset? Vnde sequitur, solam esse veri Dei legem, quæ hanc corruptionem & noxam eiusque medelam, quæ sola fuit lex Christiana, patefacit. Aliorum documentum est, quod hinc discimus, quibus præsijs, diuina adiutate gratia, corruptionem hanc tollere naturam integritatem ac salutem restituere, si non omni ex parte, quoad passiones, quod in hac vita fieri non potest, saltem quadantenus, eas coercendo & reprimendo, possemus.

CAPVT VII.

Quod beneficio mortificationis, diuina gratia adiuti, magna parte nature corruptelam, ex peccato consecutam, sanare possumus.

Ratio & ars hanc generalem morbis omnibus præscribunt

MORTIFICATIONE. 219

medicinam, applicare, nimirum, con-
 traria, hoc est, plus æquo, frigidis cali-
 da, humidis sicca, &c. vt hoc antidoto
 humores ad symmetriam quandam
 traducantur. Morbus & corruptela na-
 turæ nostræ in hoc consistit, quod ani-
 mus noster amore proprio, & cupidita-
 tibus carnis addictus, plus æquo in hie
 perfruentis voluptatibus & delitijs
 corporalibus, ambiat honores & impe-
 ria in alios, congerendis opibus stu-
 deat, summamque libertatem, qua fa-
 ciat, quicquid collibuerit, affectet. Re-
 medium huic morbo curando præsen-
 tissimum adhibuerit, qui applicuerit
 contraria. Caro aspirat ad sua cammo-
 da & delitias? comprimatur pœnitentijs;
 asperiore veste, cilicio, duritie lecti, di-
 sciplinis, ieiunijs, fame, siti, cibus insi-
 pidis, labore diurno nocturnoque ca-
 lore, frigore, & in orationibus vigi-
 lantia. Anhelat ad honores, & vult alijs
 anteferri? contemni & pudore affici
 se patiat, extra intraque confessio-
 nem errata sua prodat; non excuset
 nec defendat obiectos ab alijs lapsus,
 locum inferiorem in conuentu homi-
 num deligat, ad viliora ministeria
 se abijciat, in disputationibus con-
 tentionibusque alijs cedat victoriam.

COPE

SVL
 uptela
 imum
 tet not
 ali vir
 i man
 dium
 am nat
 etine
 nia col
 quire
 ac com
 elã, qu
 cit, Al
 ne dif
 adiuu
 ollere
 m refe
 d passio
 n pote
 endo
 magis
 upie
 eralem
 ribunt

contumelias & illusiones æquo animo
 toleret, malum in bono vincat, aduer-
 rijs suis serenum ostendat vultum,
 etiam beneficijs deuinciat. Teneatur
 dio congerendarum opum, & thesa-
 rorum, lauteque & magnificè tra-
 ri auct? nitatur vti rebus parui pretij
 vilibus, & conetur etiam in quibusdam
 sibi subtrahere quæ videntur quodam
 modo necessaria, eoque plus erogare
 pauperes. Amat libertatem? subiciatur
 consilio & voluntati aliorum. Hæc
 & ratio est, sanandæ naturæ corruptæ
 Virga admodum curua: recta fieri no-
 quit, nisi sæpius in aduersam partem
 flectatur. Sic natura nostra vitio pe-
 mæuæ corruptionis plus æquo inclina-
 ta ad amplectendas terrenas volupta-
 tes, honores, diuitias, & fugienda co-
 rum contraria, inopiam, contumelias,
 pœnitentias, detorquenda est in con-
 trariam partem; nempe vt non modo
 superuacanea reseccet, sed etiam neces-
 saria aliquando sibi subtrahat, vt hono-
 ribus etiam licitis subinde renuntiet,
 vt patienter fortiterque toleret homi-
 num ludibria, quæ sine villo peccato
 poterat refugere: sic enim fiet, vt sensim
 prauos animi affectus extirpet, vitæque
 sanctimonia, Dei benevolentiam sibi

con-

conciat, ad plenam aliquando obtinendam contra perturbationes quotidianas victoriam.

Præclare in hanc sententiam alicubi S. Bernardus scribit, Lauari quidem breuissimo tempore nos posse, sanari tamen non posse, nisi longissimo. Nam vt animo nostra à peccatorum sordibus expurgetur id breui temporis spatio obtineri potest per sacramentum baptismi vel pœnitentiæ; non item vt ab insitis carni passionibus, prauisque inclinationibus; quæ efficiunt, vt exigua oblata occasione in peccata vetera relabatur, diuinaque gratia excidat, ac proinde æternæ damnationis periculo se exponat. Quæ de causa, vt facilius persistere queat in exercitatione virtutum, & gratiam semel à Deo partam vsque ad vitæ exitum tueri, operam dare debet, vt in dies dictas passiones refrenare conetur per virtutem Mortificationis.

Quod non eò dico, quasi Mortificatio ex se efficax sit ad conciliandam illam animæ sanitatem, id enim citra arrogantiam notam dicere non possumus. Quis enim afferat vno aliquo ieiunio, etiam seuerissimo in pane & aqua, vel vna corporis diuerberatione etiam acerrima vsque ad sanguinem, aut denique

que

que omnium sanctorum pœnitentia
 nimum humanum perfectè sanari
 ab omnibus affectionibus inordinatis
 Quis dicat vllis humanis viribus &
 natibus, posse hominì euulsa rerum
 renarum cupiditate, inijci amore
 norum cœlestium, reiecta existimat
 ne sui, persuaderi contemptum: re
 diatis carnis illecebris, consuli casti
 tem & temperantiã. Hoc opus est di
 omnipotentia, & singularis Spiritus
 sancti gratiæ, meritis Christi Saluatoris
 nobis comparata. Ita enim clamant
 uinæ scripturæ; sic Deus per Ezechie
 lem Prophetam, promittit dum agit
 nouo testamento: *Effundam, inquit
 super vos aquam mundam, & mundabo
 ab omnibus inquinamentis vestris, & ab
 uersis idolis vestris mundabo vos & dabo
 vobis cor nouum, & spiritum nouum ponam
 in medio vestri, & auferam cor lapideum
 in carne vestra, & dabo vobis cor carnis.*
 Hæc nimirum est aqua purissima gra
 tiæ, qua efficaciter renouatur cor
 spiritus noster; ac ad integritatem spi
 ritualem, quam per lapsum amiserat
 quodammodo reuocatur. Quæ gratia
 non beneficio legis, nec virtute natura
 li rationis, sed efficacitate meritorum
 Christi Domini nostri nobis commu

Ezech. 36.

nicatur, teste Apostolo, qui in sua persona exprimens hominem carnalem passionibus obnoxium, & à carne seruituti peccati subiectum, in hæc verba exclamat: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius: hoc est, de corpore mortali ob corruptionem primigeniam, morti corporali & spirituali ob peccata subiecto. Et responderet: Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.* Hæc enim vim omnem subministrat spiritui, vt possit expugnare carnis petulantiam, coercere passiones, & naturæ corruptelam tollere.

Rom. 7.

Refert Cassianus senem quendam, *Col. 12. c. 13.* cum apud Alexandriam turbis infidelium circumfusus, non solum maledictis, verum etiam grauissimis vrgeretur iniurijs, eique à subsannantibus diceretur: quid miraculi Christus quem colebat, fecisset, respondisse: *Vt hi, ac maioribus, si intuleritis, non mouear, nec offendar iniurijs.* Hoc stupendum robur Christus per suam gratiam pectori illius sensus impresserat. Verum dices, si corruptio naturæ per gratiam diuinam sanatur, quo sensu ergo contendamus opus esse mortificatione? Respondeo, vtriusque præsidio nos indigere. Homo enim se auxi-

lio

lio diuino adiutus mortificans, dispo-
nit se ad recipiendam à Deo gratiam.
Post gratiam autem acceptam, si
mortificatione sui pergat, promeretur
ampliores gratias, virtutes acquirit
& infusas, aliaq; eximia Dei dona
auxilia quæ magna parte naturam re-
integrare possint. Atque ita mortifica-
tio, non suis, sed gratiæ diuinæ, donis
rumque cœlestium nixa viribus pau-
tim coercet passiones, ardoremque
concupiscentiæ extinguit, ac natura
fauciata vulneribus medicinam facit.

Hoc mysterium egregiè declarat S.
Leo Papa, dum inquit: *Si fideliter dilectissimi
atque sapienter creationis nostræ intelli-
gamus exordium, inueniemus hominem idem
ad imaginem Dei conditum: ut imitator sit
esset auctoris. & hanc esse naturalem nostri
generis dignitatem, si in nobis quasi in quo-
dam speculo diuinæ benignitatis forma re-
splendeat. Ad quam quotidie utique nos re-
parat gratia seruatoris, dum quod cecidit in
Adam primo, erigitur in secundo. id est,
Christo. Quo autem medio id obtine-
bimus? Eo, quod non multò post subi-
iungit. Quid enim potest, inquit, efficacius
esse ieiunio? cuius obseruantia appropinqua-
mus Deo, & resistentes diabolo, vitia blanda
superamus. Semper virtuti cibus, ieiunium
fuit.*

Ser. I. & 2.
de ieiun. de-
cimi mensis.

fuit. De abstinentia prodeunt castæ cogitationes, rationabiles voluntates, salubria consilia: & per voluntarias afflictiones caro concupiscentijs moritur, virtutibus spiritus innouatur. Hæc omnia B. Leo, qui nomine ieiunij, afflictionumq; voluntariarum intelligit hoc nostrum exercitium mortificationis, quo propriè caro concupiscentijs moritur, spiritus renouatur, animaque Deo ob similitudinem magis appropinquat.

Quemadmodum enim experientia ipsa nos docet, omniæ naturæ humanæ corruptionem natam ex peccato: videmus enim eam omnibus hominibus esse communem, vti declaratum est, sic eadem docet nos hoc mortificandi medio ipsam naturam restaurari, & quoad tenus recuperari salutem & integritatem quam habuerat in statu innocentiae. Id enim liquet in omnibus, qui in schola Christi seriò & sedulò operam nauant expugnandis prauis affectibus. Atque hic superit nobis copia innumerabilium sanctorum, & hominum perfectorum altissima clarissimaque rerum diuinarum cognitione præditorum, qui, quoad animæ vires patiuntur, viua fidei luce collustrati per Dei contemplationem tot arcanorum cœ-

Aug de morib. Eccl.

Ensl 2. hist.

c 7.

Hier. ep. ad

Enstoch. de

le-

*custod Virg.
Cas col. 12. c.
7. & 12.*

lestium; mysteriorumque maximorum
penetrant recessus: vt nulla lingua, ni-
lo sermone explicari possint, colloquuntur
cum eo perinde ac amicus solet cum
amico, & in contemplatione diuina
studique cum incredibili amore & v-
pitate persistunt, imò in omnibus
rebus creatis mira suauitate quasi Deum
præsentem, eiusque potentiam, sapien-
tiam; bonitatem & pulchritudinem
admirantur. Spectant sæpenumero
angelicos spiritus varijs formis, & con-
uersantur illis, tanquam fratribus, conuersantur
Rerum naturalium, humanarum
diuinarum excellentem habent scientiam;
nec eos latent secreta cordium
rerum futurarum euentus. Perfèctè
bonum à malo secernunt, & in
omnibus rebus iudicant secundum Deum,
um, sine vilo errore & mendacio. Veritatem
habent in omnibus cum
uina conformatam, ad quam persequendam
renunciârunt mundo & vitijs
imò mille vitas potius exponere per-
tulerunt, quàm in minimo illam per-
uicari. Tanto virtutum amore
grant, vt tantum non transformantur
eas videantur, omne eorum studium
omnis voluptas, sanctis vacare operatio-
nibus.

Quar

Quamquam autem libertate peccan-
 di destituti non sint, tamen tanto odio
 prosequuntur voluntatem peccandi, om- *1. Ioan. 8.*
 niaque scelera, ut videatur quodam-
 modo fieri non posse, ut aliquando in
 peccatum lethale labantur. (nam & in
 rebus humanis quod admodum est fa-
 ctu difficile, dicitur impossibile) Sic e-
 nim carnem spiritui subiectam habent,
 ut in naturam spiritalem degenerasse
 caro ipsa videatur. Res huius seculi o-
 mnes, ut opes, voluptates, honores, a-
 liaque temporalia bona perinde asper-
 nantur ac nihili faciunt, ac si non es-
 sent; omnes enim cogitationes & af-
 fectiones animi sui defixerunt in vir-
 tutem, resque spirituales & inuisibiles:
 quæ ad Deum deducunt, & nos cum
 eo uniant. cæteras verò res omnes non
 alio respectu diligunt, quam ut mate-
 riam virtuti colendæ suppeditent. Ap-
 petitum gulæ, alioquin insatiabilem
 sic coercent, ut alij semel tantum in-
 terdiu cibum capiant, alij in ter-
 tium vel etiam quartum diem ieiun-
 ent, idque contenti pane, herbis, &
 modico potu aquæ, & tamen in decre-
 pitam vsque ætatem vitam producunt.
 Luxuriæ ardorem sic prorsus restin-
 gere, teste Cassiano, & ad tantam pu- *Cass. loc. cit.*
 lita-

ritatem animi & corporis peruen-
 nullum amplius motum inordinat
 sentiant. & si necessitate aliqua
 pulsati cogentur de humana gener-
 ne cogitare, non plus commouentur
 quam si de domus ædificatione
 esset. Iracundiæ quoque peruen-
 nem vsque adeo cohibere, vt gra-
 mis licet iniurijs & contumelijs
 nullum indignationis dent indicium
 imò vehementer gaudeant. De
 passionibus omnes eousque moderatæ
 & compositas habent, vt quantum
 totus mundus sursum deorsum
 gigitur, illi tamen à tranquillæ
 suæ statu, quam cum voluntate
 coniunctissimam retinent, detur-
 nequeant. In intimis cordis sui
 tralibus, tam admirandas sentiant
 actiones & consolationes, vt licet
 obruti, vel corporis morbis, vel ho-
 num persecutionibus, vel seculi
 mitatibus, intus tamen summo gaudio
 spirituali, quod exprimi non possit,
 fundantur & exultent, ac pace
 perfruantur, conscientiaque serenitate,
 te, vt omnem sensum & intelligentiam
 humanam exuperare videantur.

Hæc est integritas & sensus spiri-
 tis, quæ exercitio mortificationis acqui-

ritur. & quanquam homines huius se-
culi talia non experiantur in se, non id-
circo debent ea in dubium vocare. Sic e-
nim affirmant sancti, & testantur se ea
in se & alijs re ipsa expertos; & diuina
Scriptura confirmat. Hi enim sancti, de
quibus locuti sumus, tot cœlestis gra-
tiæ donis ornati, sunt ille populus no-
uus tempore legis Euangelicæ spirita-
liter in mundo a Deo creandus, de quo
per Isaiam Deus ipse locutus est: Popu-
lum, inquit, istum formaui mihi, laudem
meam narrabit. Hi sunt, quos B. Paulus to-
ties appellat nouas creaturas, quasi di-
cat: Populus quem ego creabo, perfectè
meas laudes prædicabit. Et in Psalmis,
Populus, qui creabitur laudabit Dominum. Hi
sunt, quos B. Paulus toties appellat, no-
uam creaturam. Et de quibus alibi: Primus
homo de terra terrenus, secundus homo de cœ-
lo cœlestis, qualis terrenus, tales & terreni:
qualis cœlestis, tales & cœlestes. Quorū ver-
borum hæc est sententia. Sicut Adam
propter lapsum factus est infirmus, cu-
piditatibus terrenis addictus, sic & om-
nes eius filij: & sicut Christus peccati
expers totus fuit diuinis, & cœlestibus
rebus addictus, sic & omnes eius filij
per baptismum cum gratiæ eius donis
renati.

Isaiæ 43.

Psal. 151.

1 Cor. 5.

Gal. 6.

1 Cor. 15.

L

CA

CAPVT VIII.

*Exemplis ostenditur naturam corruptam
neficio mortificationis re-
parari.*

ET si innumeris Sanctorum
emplis demonstrari possit
neficio mortificationis
nis naturam ad pristinam integritatem
quam in statu innocentiae habuit
dammodo reuocari, tamen breui
studio, praecipua tantum quaedam
facilis coniectura sit de reliquo,
memorabimus. Neq; id eò faciemus
absterreamus homines à virtutis
dio, si videant se neque ad tantam
fectionem attigisse; nec tantis
viribus, vt sperent se posse ad illam
limare; vel etiã vt authores simus
quibus tentandi, quod omnem eorum
excedit facultatem: sed vt intelligatur
quanta sit mortificationis diuinae
tia sultae efficacitas, quamque miratur
Deus per vtramque operatus sit in
sanctis; expensaque diuina bonitas
quae in eiusmodi operibus gratia
cescit magis, quam in operibus natu-
amplius excitetur ad Deum O. M. re-
pectore amandum & colendum: ac praeterea,
vt mortificandi studium accipiatur

in ijs, quæ conuenienter suis viribus poterit auxiliante Dei gratia præstare: nunquam enim, vt postea docebimus, cum agendum erit de discretione, vt surpanda sunt pœnitentiæ vel mortificationes quæ nostras vires excedant.

*In hoc tractatu
par. 3.*

Nos quidem poterimus ex horum exemplorum commemoratione occasionem capere humiliandi nos, dum animaduertimus quàm longè absumus à perfectione Sanctorum: quæ res non exiguam nobis afferre potest utilitatem. Quæ enim fragilitas nostra est, admodum procliues sumus, si vel minimum opus bonum exerceamus, aut duriorē pœnitentiā assumamus, vt magnificè de nobis sentiamus, & tantum non sanctuli videamur. Deinde B. Basilius optimam rationem & viam oppugnandæ superbix, & acquirendæ humilitatis esse affirmat, si oculos conijciamus in virtutes eorum qui nobis sunt meliores. hac enim consideratione efficitur, vt de nobis submissè sentiamus, & in notitiā clariorem veniamus heroicarum virtutum quibus sancti nobis præluxerunt.

In iustitiæ igitur originalis statu, quamuis homo diuina visione non fruere, vt diximus, magnam tamē &

L 2

cla

claram Dei nactus erat notitiam, &
 que constātem & continuam, eō q̄
 nulla res posset eam impedire. Au-
 mus exempla eorum, qui bene-
 mortificationis eō peruenēre. Theo-
 retus Cyri, Episcopus de sancto
 Polychronio sic scribit, mortifica-
 se, inquit, aspero cilicio, viliq̄e &
 lius pretij vestitu; tamq̄e inope-
 tam agebat vt nec necessarium qu-
 semper haberet nutrimentum, et
 etem totam vigil in precibus stans
 fumebat. Ad augendam autem ma-
 ficationem habebat in cella inge-
 truncum ē quercu, (quem fatetur Da-
 doretus se ambabus manibus vit-
 tuisse tollere) hunc noctu diuque
 nebat humeris, & sic in oratione
 stebat. Paupertatem tanto studio
 luit, vt existimaret quouis regno
 gis expetendam. His alijsq̄e idē
 exercitijs in extremam vsque etate
 vsurpatis, ad tantam Dei notitiam
 continuamq̄e rerum diuinarum
 moriam peruenit, vt mentem à
 templatone earum diuellere non po-
 set. Quare & cum ijs, qui ad ipsum
 inde ventitabant, paucis differens,
 poterat in animum inducere, vt cog-
 rationem à coelis deduceret.

*In hist. re-
 lig. 6. 24.*

Palladius quoque Cappadociæ Episcopus scribit Macarium Alexandrinum mortificandi sui causa toto septennio nihil præter cruda olera vel legumina humectata sumpsisse, totis viginti diebus & noctibus tectum non ingressum ut somnum vinceret, cum interdiu quidem æstu arderet, noctu verò algore rigeret. Deinde, cum aliquando ei molestiam exhibuisset spiritus fornicationis, nudum sex menses sedisse in palude Scetes, quæ est in vasta solitudine, & à culicibus, quæ magnitudine æquant vespas toto corpore ita demorsum, ut videretur leprosus.

*In hist. La-
siaca, c. 20.*

Adde, eum ad humiliandum se solum duorum modiorum sportam arena plenam humeris impositam per totam solitudinem deportare. His alijsque exercitationibus corporis tantam apud Deum promeruit gratiam, & ad tam sublimem & constantem peruenit Dei cognitionem, ut sæpè noctem cum die in solius diuinitatis continuaret contemplatione.

Habebat deinde homo in hoc staturationem rectissimam, Deo in omnibus usque aded subiectam & morigeram, ut quamdiu in eo versabatur, nulla in re potuerit diuinæ repugnare vo-

luntati. Et hanc quoque rectitudinem
operâ mortificationis sancti quidam
secuti fuere. Simeon Metaphrasticus
narrat gloriosum martyrem, Simeonem
num, contemptis omnibus mundi opibus
& in egenos erogatis, tanto in Deum
more exarsisse, ut flagrantem gratiam
secutione sponte se obtulerit Ethnicorum
iudicibus, qui in Christianos laqueabantur,
existimans id diuinæ voluntatis
magis esse consentaneum. Quod
crudis neruis mox corpus eius dilacerarunt,
deinde trabi appensum ferulâ
laniârunt unguibus, os faxis contorquentes
eum ulcere. Hinc è ligno deponitur
tum deducunt in altum murum, & lapidibus
maximis colloquantur, & fune cinctum è
ro demittunt, ut lapidum pondere
uulsis membris violenter abrumperent
animam. Verum sanctus ille mentis
sic habebat in Deo defixam, ut hæc
que tormenta, quibus per aliquod
fuit excarnificatus, ne puncto quidem
temporis eum à voluntate diuina
pararint, imò gaudebat & exultabat
illis, quia sciebat id diuinæ placere
iestati. Vnde & in acerbissimis cruciatibus
fatebatur nullum se malum
formidare, nisi solum peccatum, tot

Sur. in Sept.

mēta autem se summopere amare, eo quod
 coniūctissimam ipsum redderent Chri-
 sto. Agnoscens quoque hanc volunta-
 tis suae rectitudinem esse à Christo, gra-
 tias ei agebat dicens cum Psalmista. *Gratias ago Domine, quod docuisti me ad præ-*
lium, & pesuisti ut arcum æreum brachia
mea. Quæ verò maior voluntaris recti-
tudo, quæ maior submissio excogitari
posset in homine mortali?

Psal. 178.

Beata Catharina Bononiensis, ut se
 mortificaret in contemptu sui, & ab o-
 mnibus vilipenderetur, non solum
 coram Confessario, sed etiam publicè
 sua peccata confitebatur, & manu sua
 conscripta relinquebat. Diu in oratione
 brachijs in formam crucis protensis
 persistebat. Aliarum religiosarum vir-
 tutes omnes imitabatur, & licet plus o-
 mnibus se in ijs exerceret, tamen om-
 nium vilissimā se reputabat. Voluntatē
 suā frangebatur obsequendo summa pro-
 ptitudine in omnibus. Lætabatur iniu-
 rijs, optabatq; asperè & durè se à sua Su-
 periore tractari, & grauiora quæque sibi
 imponi. Experta enim utilitates, quæ
 inde manabant, dicebat, Omnem qui-
 dem obedientiam in rebus licitis esse
 bonam & fructuosam, sed optimam sa-
 luberrimāq; esse, quando aliquid arduū

In lib. ab ipa.

sa scripto.

& in Chron.

Franc. sc. p.

l. 4. c. 33.

Alex Hal.
p. 4. q. 68.
p. 1. a. 6.

moroso vultu à superiore imper
 Hoc genere mortificationis tant
 voluntatis rectitudinem consecrat
 & tantum amoris diuini robur, v
 obtemperandum diuinæ voluntat
 rata esset non solum omnes mundi
 etiam ipsius inferni cruciatus perfer
 si fieri posset. Atque vt desiderabat
 etiam à Deo toto pectore efflagitab
 inde maior Deo gloria, suæque anim
 profectus resultaret, etiam horribil
 res pœnas sustinere, non quoad
 pam, quam maximè oderat & horre
 sed quoad acerbiter cruciatus.

Theo. p. 1.
q. 6.

Præterea in hoc innocentia
 homo carebat perturbatione iræ &
 stitiæ, nec enim mala illa habebat, q
 bus passiones excitantur. Hoc licet
 mirabile videatur, tamen aliud ma
 ri admiratione dignum beneficio mor
 tificationis Dei gratia adiutæ hom
 aliquando consequitur, vt licet obr
 grauissimis calamitatibus, tamē null
 tristitiæ, vel iræ affectione tangantur.
 Ait THEODORETUS quendam
 hominem sanctum nomine Eusebium
 consuësse se mortificare gestando cir
 gulum ferreum circa lumbos, & oculos
 in terram abijciendo, vt nullam ex
 spectu cælorum vel camporum capere
 volu

voluptatem. Hoc mortificandi studio, ad frangendas cupiditates suscepto, tantam meruit à Deo animi mansuetudinem, vt nullis iniurijs licet maximis ad iram accenderetur, sed velut benedictiones exciperet. Etsi solitudinis amans esset, cessit tamen, & captus rebus caritatis suscepit curam gregis, non multis rebus ad docendum opus habens. Cùm autem externi quidam ad eum audiendum (inter quos erat Theodoretus) conuenissent, Publius quidam sacerdos interuenit aduersus Eusebium vociferans, & commune damnum nominans illam leuitatē, & omnibus perniciem adferre dicens eius mansuetudinem, amentiam quoq;, non modestiam vocans summam eius Philosophiam. At ille habens animam veluti adamantinam, nec vultum his iniurijs mutans, nec sermonem institutum dimittens, leni voce, & verbis serenitatem animi significantibus senem dimisit, rogans eum, vt eorum quæ vellet curam gereret. Quo digresso, rursus ad præsentem hospites, eadem tranquillitate, qua ante, sermonem conuertit; ac si nullo maledicto lacessitus fuisset.

S. Edmundus Cantuariensis Archiepiscopus, vt legimus in eius vita à grauius

L 5

uibus

uibus auctoribus cōscripta, adhuc
 lescensulus mortificabat se gestādo
 licium, & ieiunando, idque crebro
 pane & aqua. Grādiior autem factus
 na ex fetis equinis consuta, astringe
 lumbos, caligis vtebatur cilicinis,
 carnibus, nec piscibus vescebat, sed
 pane, vilique cibo contentus, sicim
 usque tolerabat, nonnunquam ut
 dirumperentur, ad quietem nocturnam
 capiendam, nec lodicibus, nec stragulis
 nec puluino vtebatur. Sed proprijs tu
 rium vestibus tectus alicubi confide
 idque per totos triginta annos fecit.
 uectus deinde ad Archiepiscopatum
 hil ab hac seueritate mortificandi
 traxit, imò eam potius auxit, tantum
 à Deo donum omnes animi perturb
 tiones temperandi & subigendi con
 cutus est, ut cum sæpenumero graui
 mis afficeretur iniurijs & probris à
 pluribus, atque etiam ab ipso Rege, &
 suæ Ecclesiæ canonicis, nulla ira concu
 taretur, nullo moerore tabesceret, sed
 potius ex intimis animi præcordijs ex
 ultaret, ipsiisque calumniatoribus tan
 comiter & affabiliter rationem facto
 rum suorum redderet, ac si eximio ali
 quo beneficio ab illis donatus fuisset.

CAPVT IX.

Alijs exemplis confirmatur naturam per peccatum debilitatam per mortificationem reparari.

INter ea quæ maximè admiranda fuere in statu innocentia, fuit nominatim hoc, quod concupiscentia carnis sic fuerit rationi subiecta, ut homo in parte sensitiva nullum inordinatum motum experiretur, omnes enim sensus imperio parebant rationis. Hoc autem donum reparare possumus beneficio mortificationis.

S. Gregorius scribit S. Benedictum, *Lib. 2. dial. 1. c. 2.* cum, antequam Monachorum pater esset, in eremo fraude dæmonis grauissima libidinis tentatione pulsaretur, sollicitusque esset de auertendo tanto periculo, se velle nudatum magno seruore in vrticas & spinas, quas ibi offenderat, coniecisse, tamdiuque se in illis voluisse, donec omnis tentatio euanuisseratque ex eo tempore sic domitas sensisse animi passiones, ut reliquo vitæ tempore ab ijs fuerit immunis.

S. Bonauentura quoque commemorat sanctum Franciscum initio conuersionis suæ non minus graui tentatione afflictum se nudum abiicisse *Bonau. in e-ius vita.*

L 6 in

in niues, ac mox eam ita perfecte em-
ctam, vt de cætero nunquam fuerit
vlla carnali cupiditate infestatus. Cui
mirabiliter se in hoc facto proditi-
tificationis efficacitas, cum videam
vno modo actu feruenti tantam a Deo
impetratam gratiam, vt non solum
tātus libidinis ardor mox sit extinctus
tamque pestilens vulnus illico sanatum
sed sanatum in omne vitę tempus. Quod
res meritò inflammare nos debet
amplectendum hoc mortificationis
exercitium, vt quoties vel necessitas se-
fert vel opportunitas, feruidos aliquos
cuius actus, qui discretionis tamen limi-
tes non excedant, exerceamus, vel ma-
gnam aliquem contemptum contem-
nendo, vel vehementem aliquem mo-
coercendo & comprimendo; sic erit
fieri, vt magnam animi pacem tranqui-
litemque in diuturnum tempus expo-
riamur.

Inter condiciones quoque illius ste-
tus erat, quòd homo licet cibo opus
haberet, tamen appetitu tam ordina-
to in illum ferretur, vt nihil amplius
sumeret, quàm necessitas postulasset
vel rationis dictamen, diuinaque vo-
luntas præscripsisset. Hoc donum vi-
demus in sanctis & perfectis homini-
bus

bus restitutum opera mortificationis.

Beat. Gregorius Nazianzenus refert *Greg. & Am-
phil. in eius
vita.* Basilium magnum consueſſe ſe mortificare humicubatione, & vnius tunicae attritique pallij geſtatione, atq; etiam nocturnis ad ſomnum vincendum in oratione vigilijs. In cibo ſumendo eam gratiam conſecutus eſt frequentatione ieiunij, vt non ſolum ſupra triduum inedia produceret, diuinis intentus ſermonibus, verum etiam tam longè abeſſet à captanda in cibus voluptate, vt ſolacium ei eſſet, nullam percipere delectationem in cibus.

De ſancto preſbytero Iſidoro ait *In hiſt. Lan-
ſiac.* Palladius, eum mortificaffe ſe non vtendo linea ad carnem veſte, abſtinendo ab eſu carniū, & nunquam ſaturum à menſa diſcedendo. Quibus, alijsque exercitijs ſic refrenauit edendi cupiditatem, vt crebrò, quo tempore neceſſarius victus ſumendus erat, vel in ecſtaſin mentis abriperetur, vel multam lachrymarum vim effunderet, rogatusque, cur illachrymaret, reſpondit, ſe ſummo pudore ſuffundi, quòd cum homo à Deo conditus ſit ad veſcendum cibus cœleſtibus, imò ad perfruendum Deo in voluptatum paradiso,

diso, tamen contra omnem rationem
instar belluæ se abijciat ad pastum
renum.

In statu Innocentiæ homines
omnis timoris humani expertes,
nullus erat, qui nocere eis velle,
posset. At mortificationis studio
facti homines ad maiorem perfectionem
perueniunt, nempe, vt licet non desint
qui nocere & incommodare velint, ta-
men timore vacui maneant. Sic enim
voluntatem suam coniunxerunt, & con-
formârunt cum voluntate diuina,
parati sint omnia mala perpeti tempo-
ralia, diuina eius manu permessa, pro
scilicet conscijs, creaturâ nullam sibi
la re incommodare posse, nisi voluntas
diuina accesserit.

In eius vita.

Seuerus Sulpitius narrat S. Marti-
num in hunc modum se mortificasse.
Vili induebatur tunica etiam postquam
Episcopatum iniit, carnem asperum
mabat cilicio, nunquam in excelsa ca-
thedra sedebat, sed in humili scabello.
Ante Episcopatum proprio famulo ca-
ligas detrahebat, calceamenta mun-
dabat, mensæ eius ministrabat. Post-
quam verò factus est Episcopus ipse co-
uiuis suis aliundè venientibus aquam
in manus fundebat, ipse pedes eorum
laua.

MORTIFICATIONE. 245

lauabat. Contemptum sui tantoperè
 amabat, & quærebat, vt Sanctus Hila-
 rius, quo eum diutius secum retineret,
 nec Sacerdotem, nec Diaconum eum
 consecrare voluerit: sed tantum Exor-
 cistam, quod munus erat iuuenum, &
 seniores dedecebat. A Presbytero quo-
 dam ministro suo grauissimis sæpe in-
 iurijs iam Episcopus lacessitus, (appel-
 labat enim illum insensatum, impostor-
 em & superstitiosum) solo patientiæ
 clypeo se defendit. Iniurias alijs illatas
 castigabat, suas ita negligebat, vt nec
 irati animi indicia vlla proderet. Scie-
 bat enim se ampliorem fructum ex illis
 patienter tolerandis, quam vlciscendis
 relaturum. Atque hoc genere exercita-
 tionum tantam cõtra omnem metum
 humanum victoriã nactus est, vt cum
 aliquando in itinere incidisset in latro-
 nes, atq; vnus iam securim in eius cer-
 uicem vibraret, ille metu vacuus ictum
 paratus fuit excipere. Quo facto latro-
 num alter permotus, rogauit sanctum
 Dei, an non rimuisset? ille verò respon-
 dit, nunquam se magis fuisse securam,
 quàm tunc.

In historia S. Elezarij Comitis Aria- *Surin in*
 ni, legimus eum licet coniugatum & *Septemb.*
 nobilissima stirpe editum, tamẽ cilicio
 corpus

corpus afflixisse, & in eo dormi-
 cum esset corpore sanus, crebro
 nasse, & catenula ferrea se diuerberat
 quibus medijs tantam à Deo obtinuit
 gratiam, vt in omnibus mundi periculis
 fuerit imperterritus. Aliquando
 mari iter faciente, tāta oborta est tem-
 pestas, vt malus nauis cum artæm
 diffringeretur, vela discerperentur,
 ctiores omnes vlulatibus, desperati-
 vocibus omnium aures complerent,
 ille formidine omni remota oratione
 vacabat. Rogatus deinde, an timuisse
 respondit se nec tunc, nec aliās vllius
 genus mortis timuisse, sed se totum
 uinæ voluntati commississe, paratum
 que fuisse, vt alijs saluis, fluctibus ha-
 rireretur.

*In hist. reli.
 s. 6.*

In statu iustitiæ originalis omnia
 animantia, quantumuis fera, hominum
 imperio erāt subiecta. Idem obtinuit
 multi sancti vi mortificationis. Theo-
 doretus scribit admirandum monachum
 Simonidem, mortificandi sui causa, se
 in speluncam inclusisse, & orationi no-
 ctu diuque, omnibus commoditatibus
 humanis exclusis, vacasse, solisque her-
 bis victitasse: vnde à Deo gratiam ob-
 tinuit, vt bestia ad nutum illi parerent.
 Cū aliquando in eum incidissent via-
 tores,

tores, qui à recta via aberrarant, cuperentque sibi eam demonstrari, iussit eos præstolari, donec bini leones accurrerent, qui accepto mandato magna mansuetudine duces se itineris illis præbuere, donec rectam viam attigissent.

In historia Ordinis Minorum refertur magnum quendam seruum Dei nomine Innocentium de S. Angelo, insignemque verbi diuini concionatorem, ad mortificandam honoris cupiditatem, se, quantum honestas patiebatur, omni veste spoliasse, oneratumque alijs & capis per vias vrbis, in qua concionabatur, incessisse. Quod quia ille fecerat causa expugnandæ vanæ gloriæ, zeloque se mortificandi, factum est, vt populus nullum inde scandalum accepit, sed maiori eum amore & honore deinceps fuerit prosecutus. Deinde ad tantam vitæ puritatem hoc exercitij genere peruenit, vt videretur ad primæ innocentie statum reuertisse. Nam auicula illi obsequebantur, auolando vel aduolando quoties vellet, cantando item, & lætitiæ varia signa vna cum ipso demonstrando, ac tandem acceptæ eius benedictione discedendo. His alijsque similibus exemplis, quæ in lege

Euan-

*Patre 3. li. 3.
cap. 36.*

Euangelica, vt diximus, sunt in
 ra, Deus declarare voluit mortifica
 nis virtutem. Vnde duo haurire po
 mus documenta: Alterum est, quod
 hinc facile intelligamus summam
 iestatem, & sublimitatem legis Eua
 licæ, quippe in qua talia efficit mor
 tificatio, qualia in nulla alia secta ve
 efficiuntur, vt statim declarabimur.
 Alterum est, magno animi ardore
 studio complectendam esse hanc mor
 tificationem, omnesque corruptæ
 turæ nostræ cupiditates frangendas,
 paulatim sanetur, & cum puritate
 promptitudine ea faciat, quæ Deo
 dicat gratissima. Constat sanitatem
 corporalem exigui esse pretij, & per
 diuturnam, sic vt multis vtilior sit
 firmitas; & tamen appetitum nostrum
 comprimimus, & seuerè mortificamus
 abstinentia cibi & potus, inedia longè
 amarum potionibus, & duris cautè
 ad sanitatem recuperandam, idque co
 dimus iustissimæ rationi esse conse
 taneum: quanto iustius ergo nos mor
 tificamus, abstinendo à rebus seculis
 dum carnem amatis, & corpus seuerè
 rius tractando, ad recuperandam ani
 mæ salutem, cuius tam immensum
 pretium est, vt vel vnus gratiæ, in qua
 salu
 teste
 moib
 que n
 gratia
 enim
 natur
 fors e
 dam
 Eius
 obtin
 & glo
 durat
 mus
 tu d
 illa,
 quam
 ita fa
 sti, a
 ctum
 qui pe
 nam.
 ex

salus consistit, gradus, plus valeat,
 teste S. Thoma, vniuerso mundo, *o- 1. 2. q. 114. a.*
 moribus corporibus coelestibus, tota- *9. ad primū.*
 que natura humana, & angelica, si
 gratiam secludas. Quantumcunque
 enim exigua sit gratia, tamen diuinæ
 naturæ, meritorumque Christi con-
 sors est, & quoad durationem quo-
 dammodo exæquatur æternitati Dei.
 Eius siquidem beneficio ab ipso Deo
 obtinetur & corporum immortalitas,
 & gloria animarum in sempiternum
 duratura. O quantum quæstum faci-
 mus quocumque mortificationis a-
 ctu diuinæ gratiæ innixæ, nam cum
 illa, pariter augetur nostra salus. O
 quam sapientes & prudentes sunt, qui
 ita faciunt; parent enim monito Chri-
 sti, æternæ sapientiæ, dicentis per San-
 ctum Ioannem, *Operamini non cibum, In hoc trado*
qui perit, sed qui permanet in vitam eter-
nam. *p. 3.* Qua autem moderatione hæc
 exempla sanctorum sint imitan-
 da postea tracta-
 bimus.

C A-

CAPVT X.

*Mortificationis beneficio non sanari
corruptionem, vel animi perturbatio-
nes euelli, nisi in fide-
libus.*

VT intelligamus clarius, et
mortificationis virtus tam
efficaciam consecuta sit, per
que eam faciamus, & Christo Domini
dignas pro tanto beneficio gratias
pendamus, operæ pretium factum
demur, si exponamus, quemadmodum
omnibus huius mundi sectis &
ctionibus homines sapientes, & no-
dentes extiterint, qui se in mortifi-
tionis, quam rationi consentaneam
lumine naturali intelligebant, studium
exercerent; licet nullus eorum, qui
fidei verè expertes fuere, eius beneficium
vel foelicitatem æternam, vel victoriam
humanarum passionum sit assecutus.
Etsi enim imperfectas quasdam virtutes,
vel potius virtutum vmbas, non
tamen perfectas virtutes, & omnibus
numeris absolutas attingere potuerunt.
suo enim vitio gratiæ diuinæ donum
repulerunt, sine quo nullus aditus ad
culmen virtutum patet. Cuius rei illa
causa videtur, quia quoties operam de-
batur

bant coercendæ alicui perturbationi, non id faciebant solo amore virtutis, aut vt Deo, id per lumen naturæ suggerenti, obsequerentur, sed amore nimio sui, humanarumque laudum. Itaque vitium vitio, & passionem passione expugnabant, haud secus, atque is, qui furandi cupidus, à furto abstinens, ne si deprehendatur publicè pudefiat, ne si deprehendatur publicè pudefiat, cupiditatem furandi vincit cupiditate honoris sui: vnde si metus hic absit, furatur quantum potest. Sic prorsus vsu venit Philosophis, Ethnicis, & alijs huius mundi sapientibus, qui vt erant homines, ingenio & prudentia præstantes, maximi faciebant honores, & summam existimationem apud homines. Vnde quoties se offerebat materia ardua & difficilis, inclinationique naturali contraria, si ex ea videbant redundare magnam apud homines laudem, & opinionem virtutis, in ea se strenuè etiam cum periculo valetudinis, fortunarum, & aliquando vitæ, exercebant; si verò nulla spes honoris affulgebat, illico deserebant tanquam inutilem. Confirmare id facile possumus Græcorum Romanorumque, qui opinione omnium sapientissimi, virtutumque studiosissimi habiti sunt, exemplis, idque

ex auctoribus grauissimis tam Chri-
 nis, quam Gentilibus, qui hoc argu-
 tum sunt persecuti. Faciemus autem
 breuissimè, conuenienter scopo, ad
 collimamus.

Socratem imprimis constat om-
 bus Græciæ Philosophis ob doctrinam
 sapientiæq; moralis studium fuisse
 telatum, & oraculi loco habitum,
 quo Plato eius auditor in hæc verba
 scripsit: Socrates mortalium omnium
 quos nos cognouimus, sapientissimus
 æquissimus, & optimus extitit. Exer-
 ciabat se tolerando frigus, nudis pedibus
 per niues incedendo, & parca
 stitendo. Immotus cælo immittitur
 vno solis ortu ad alterum eodem loco
 persistebat, vestitu utebatur vili, lac-
 ro, & peruetusto, iniurias & contumelias
 vxorum suarum, quas habebat, que
 lotio illum, alijs que sordibus non
 quam perfundebant, tam æquo animo
 ferebat, vt etiam dissimularet, se ab
 his læsas. Docuit fugiendas voluptates
 cibum ad saturitatem non esse sumen-
 dum, à lautitijs abstinendum, potum
 eum sumendum, qui primò occurrit

*Plato in Cō-
 uiu. Diog. in
 vita Socrat.* hæc qui facerent, & paruo contenti fo-
 rent, Dijs esse proximos. Hæc de Socra-
 te Plato, & Laertius.

Quòd autem Socrates hoc mortifi-
candi exercitio, gratia diuina deditus,
neque restituerit naturam, neque ani-
mi affectiones efficaciter perdomue-
rit, sed viuas & intimis præcordijs in-
hærentes reliquerit, inde clare liquet,
quia alijs in rebus, alijsque temporibus,
cum nulla captandi honoris humani
se offerret occasio, plurimum indulsit
animi perturbationibus, rationisque
limites transgressus est. Esto, ingenti
inedia sitique nonnunquam se discer-
ciat: at aliàs crebrius in omne ge-
nus intemperantiæ se effundebat, to-
tasque noctes insomnes inter pocula,
cum tamen socij hauriendis calicibus
fessi, cubitum concessissent, traduce-
bat. Ita testantur veteres scriptores,
quos sequitur Theodoretus. Et Plato, *lib. 12. de cur.*
in dialogo quodam disertè comme- *græc. affect.*
morat, eum mensæ accumbentem, quo- *Plat. in Con.*
ties ad potandum vrgeretur, plus alijs
bibisse; nec tamen, quod mirandum
erat, inebriatum fuisse. Tum aliquan-
do quidem æquo animo contumelias
irrogatas tolerabat, sed aliàs ira &
furore totus exardescibat? Nonnun-
quam placidè & sapienter; cum om-
nis molestia abesset, homines alloque-
batur; at quouies re aliqua offensus
erat,

erat, asperrimis verbis eos excipere. Ita affirmat Porphyrius, qui fuit
 tonicus, & testimonio Aristotelis, vitam Socratis scripsit, confirmat
 inde si quando iniurias patienter
 bat, non obscurè indicabat se id
 pandæ gloriæ causa facere. Nam, ut
 fert Diogenes Laertius, cum miran-
 tur quidam eum calce percussum, il-
 lum irati animi signum dedisse, res-
 dit, quid facerem, si bestia me calce-
 rijsset? num intendissem ei litem? Qu-
 responso indicabat, se ideò patienter
 ctum sustinuisse, quod auctorem con-
 temneret, & pro bestia haberet. Qu-
 item mulierum probra perfricta fro-
 perpeffus sit, non aliunde profectus
 est, quàm quod probris causam de-
 rit: nam si quando illæ inter se conte-
 derent, non ad concordiam eas concili-
 tabatur, sed otiosè rixantes spectabat,
 irridebat, atque ita earum iras in suum
 caput conuertebat. Arrogantiam quo-
 que suam palàm declaravit, quando, ut
 refert Plato, coram iudicib. Athenien-
 sib. iactavit se oraculo Apollinis mor-
 talium omnium sapientissimum iudica-
 tum, & confessus est ita esse, sequi
 multis & varijs hominum ordinibus
 & statibus se ipsa comprobasse, ipse

Theo. l. cit.

*Laer. in eius
vita.*

Theo. l. cit.

*In apologia
pro morte
Socratis.*

MORTIFICATIONE. 253

nihil scire, se autem scire multò amplius: illos siquidem, cum nihil scirent tamen arbitratos fuisse se aliquid scire, se verò & nihil scire, & scire quod nihil sciret. Dixit etiam iudicibus, auctore M. Tullio, se maximos meruisse honores. Quibus dictis magnam certè animi vanitatem ostendit, quam & inter ipsos gentiles prudentissimi quiq; notârunt, & palam suggillârunt, teste Laertio in vita eius, & Lactantio in diuinis institutionibus, nec mirum. quid enim erat Apollo, cuius responso sapientissimus dictus erat, nisi idolum per quod humani generis summus impostor, & mendacij pater diabolus loquebatur?

Lact. l. 3. cap.

10.

Plato, qui Socrati successit, & virtutis sapientiæque fama suo æuo fuit omnium celeberrimus, vnde & diuinus appellatus est, mortificandi quoq; studium coluit. Nam temperatè & sobriè viuere, persæpè semel tantùm in die cibum sumebat: opes contempsit, patrimonium enim suum alioquin copiosum reliquit fratribus, & honores in Repub. nunquam ambiuit. Iniuria affectus à Dionysio Siracusano, non se vindicauit. Atque hæ sunt virtutes, quas ei tribuunt in vita eius Diogenes

M

Lacr-

Laertius, & Marsilius Ficinus. Verum
manifestum est, etiamsi hæc laudes
eo dicantur, nunquam tamen eum
caciter refrænasse animi passiones. Et
nim licet aliquando parcè escirant,
men crebrò in intemperantia excedit

*Lib. 4. grec.
affect.*

vt testatur Xenophon, Porphyrius, &
Theodoretus. Sæpè nauigabat in Siciliam,
vt illius regni delitijs, splendidisque
& opipara Dionysij Regis Siciliae
mensa fruereetur. Cum quo congruere
quod Laertius scribit, cum docuit
cum dies Baccho sacri aguntur, conueniens
esse, vt vsque ad ebrietatem pertineretur.
Quod ad iræ perturbationem attinet,
tam erat iracundus, vt motum eiusque
ratione omni destitueret hæc affectio,
vt non auderet flagitare famulorum
suorum lapsus, omnibusque, qui irato
in oculos inceperant, repugnabat, vt
idem Laertius memorat.

In eius vita.

Vani hominum timor seruus fuit,
& mancipium, nam cum agnosceret,
vnum tantum esse Deum, & grauius
hallucinari, qui plures venerarentur
Deos, tamen ausus non fuit idololatriæ
crimen reprehendere.

*Lib. 5. din.
inst. c. 15.
Theod. l. 3.*

fuisse, inquit Lactantius, iustitiæ defensor,
omnem operam locare debuit in euertenda
falsorum Deorum superstitione.

perditione. Verum non solum non il- *græc. affect.*
 lud præstitit, sed etiam hominum me- *Aug. l. 8. de*
 tu multis idololatriis fauit. Quare & in *ciuit. c. 12.*
 libris suis ac epistolis nõ Dei, sed Deo- *Plat in Tim.*
 rum nomen, vt alij, vsurpabat. Ac in *Chryf. in c. 1.*
 libro de Republica permittit Dijs erigi *ep. ad Rom.*
 statuas ligneas & lapideas, ac, vt docet
 sanctus Augustinus, etiam sacrificia ijs
 facienda censuit, dicens ea in re cre-
 dendum esse Poetis. Quare non dubi-
 tat beatus Chrysostomus eum inter
 Idololatriæ patronos numerare. De-
 nique ex omnibus, quæ fecit vel scri-
 psit contra bonos mores, facilè appa-
 ret, quamuis nonnullam aduersus per-
 turbationes animi pugnam habue-
 rit, nunquam tamen è pugna retulisse
 victoriam, quia neque pugnavit, vt
 debuit, neque donorum naturalium,
 quæ à Deo acceperat, præsidio ita vsus
 est, vt impetrare à Deo posset, & noti-
 tiam supernaturalem, & diuinam
 gratiam perturbationes
 expugnandi.

* *

M 2 CA-

*Aliis exemplis idem declaratur.**Laert. in vi-
ta.*

EX omnibus gentilium Philo-
phis; qui mortificandi se
dediderint, primas facillè obtine-
it Diogenes Cynicus. Vescatur enim
herbis & carnibus crudis, veste abiecta
& vili utebatur, domus & lecti loco con-
tentus veteri dolio, quòd in quamcum-
que partem, si nimius æstus solis eum
adureret, volutabat. Hyeme nudis pe-
dibus calcabat niues, & staturas niues
coopertas amplectebatur. In perage-
stabat scutellam duplicem, alteram cu-
bi, alteram potus sumendi causa. Cum
que fortè conspexisset puerum manum
haurientem aquam, & alterum cibum
cipientem è crusta panis, mox utram-
que scutellam abiicit, tum vt pauper
or esset, tum ne à puero victus videret-
tur. Pluuio cœlo imbres etiam maxi-
mos excipiebat, vt madesceret totus.
Et tamen per hæc mortificationis exci-
citia, ne vnã quidem in se peruer-
sam cupiditatem domuit: quemadmo-
dum liquidò cæteri eius mores decla-
rauerunt. Nam eos, qui ad iracundiam
ipsum prouocassent, per omnes vrbes
vicos infamabat, absentibus detrahe-
bat,

bat, præsentis aculeatis dictis perstrin-
gebat, gaudebat salibus & iocis, alia-
que indigna faciebat, quæ honestæ au-
res non ferant. Quo exemplo satis in-
dicavit, se omnia sua fecisse aucupan-
dæ apud homines vanæ gloriæ causa,
& non ad refrænandos animi affectus.
Quod non ignoravit Plato, qui cum
aliquando animadvertisset homines
commiseratione eius motos, quod si-
neret se densis perfundi imbribus, in
hæc verba eos est allocutus: Si vos
miseret illius, abscedite, nec amplius
in eum oculos conijcite. Indicans il-
lud eum fecisse honoris captandi cau-
sa, nec facturum fecisse, si defuissent
spectatores.

Inter Romanorum optimos, & vir-
tutis, de qua agimus, studio commu-
ni hominum fama deditissimos fuere
duo Catones: hi enim quasi prodigia
quædam prudentiæ, & veræ virtutis
exitere, & tamen tota sua vivendi ra-
tione aperte demonstrarunt se nullam
animi perturbationem superasse. Cato *Plut. in vita*
Maior, dictus Censorius, qui fuit Ro- *Cat maioris.*
mæ Consul & Censor, mortificabat se
temperatè comedendo; nam in cœnam
non sinebat inferri cibos coctos. Vesti-
tus ei erat vilis, & habitatio vulgaris,
mani-

manibus suis prædia sua colebat, ne aliud vinum, quam operariorum suorum, bibebat. Cumque more receptus esset, ut Prætores in lectica vel chely magno apparatu, & hominum comitatu veherentur, ille Prætor factus, omni pompa repudiata vno ministro, quem apparitorem vocant, contentus, in publicum processit. Planum verò est eum parum hoc mortificandi genere proficisse. Consueverat enim, teste Plutarcho, facta sua laudare, & in cælum tollere, aliorum contemnere, ac penitus deprimere. Mancipia, quæ per omnia vitam illi seruiant ob deuexam avaritiam, facta inutilia domo exturbabat, vel vendebat, quod erat summæ inhumanae maniratis; ancillas item è corpore quæstum facere sinebat. Atque ita cupiditate honoris mundani, & pecuniarum, passiones alias vincebat. Cato vero Minor, Uticensis dictus, & Censorii nepos, qui præcipua quæque officia in Romana Republica gessit; se in hunc modum mortificabat. Non utebatur purpura, velut alij eius æquales, sed veste simplici, sæpè domo exibat, sine calceis, nonnunquam etiam sine tunica, ut quando aliquò proficiscebatur, socioque equitante incedebat pedes.

Cato

Cælo præfrigido nudo capite foras prodibat: Quo tempore magistratum gessit, nulla munera accipere voluit; nec ullam in se suscipere functionem publicam, nisi cognitis & exploratis prius eius legibus, & conditionibus. Quæ omnia, fertur fecisse non ob gloriam vanam, sed quia rationi parèdum esse censuisset, contemptumque hominum contemnendum. Quare & in tanta exstimatione fuit apud Romanos, ut quoties sanctum aliquem *ἀντινομῶσι* appellare vellent, nominarent alterum Catonem. Neque tamen hac exercitatione vnquam id consecutus est, ut passiones rationi haberet subiectas. Nam, ut habet Plutarchus, notatus fuit de potus intemperantia, nimioq; sumptuum superuacuatorum excessu, & coniugem propriam mutuo dedit Hortensio amico suo. Tanta quoque eius fuit arrogantia, ut cum degeret Uticæ in Africa, & Iulio Cæsare ad Imperium euecto Uticenses eo legato uti cuperent ad Cæsarem, rogatum, ut noxias pristinas eis condonaret, respondit, ut amandarent in hanc rem, non se, sed alios, se siquidem non modo non esse inter victos numerandum, sed etiã toto vitæ cursu ob virtuta-

tum cultum victorem Cæsaris erit
se. Vnde ne videretur ab eo victus,
eius fauore & clementia opus habere
ex desperatione sibi ipsi gulam prohi-
scidit.

Ex his tãtorum virorum, apud Ge-
tiles virtutis nomine celebratissimorum
exemplis, perspicuè liquet, eam
Christi Ecclesiam fuisse quidem ex-
citationem aliquam mortificationis
sed non tantam, quanta necessaria est
ad extirpanda vitia, eorumque fibrae
& radices, animi, scilicet, passionum
sicut alicubi benè obseruauit Beatus
Bonauentura, dum scribit, priscos Phi-
losophos, vt Platonem, & reliquos, et-
iam si multa de Deo, & virtutibus ve-
tati consentanea eruditè tradiderint,
tamen remansisse in tenebris, nec ve-
lam verã virtutem assecutos esse. Nam
ad veram virtutem requiritur primò
recta intentio, vt quærat Deum; quod
illi caruerunt: deinde, vt animi morbi
hoc est, peccata & prauæ propensionis
sanentur. A sanare autem nemo se potest,
nisi cognoscat naturam morbi, et
remedium, & medicinam. At Phi-
losophi, nec grauitatem morbi sui, nec
medicinam, nec mediatorem ventu-
rum agnouerunt. Loquitur autem S.

*In lib. lumi-
nar. Eccl. ser-
mon. 7.*

Rom. 7.

Bona-

MORTIFICATIONE. 261

Bonaventura, non de eo, quod con-
 sequi poterant Philosophi, si lumine na-
 turali, diuina adiuuante gratia, rectè
 vti essent: (nam si fecissent, quòd se-
 cundum vires naturæ potuissent, Deus
 neque lumen, neque auxilium negasset
 ad veras perfectasque virtutes agno-
 scendas, accipiendasque, sicut non ne-
 gavit B. Iob, alijsque gentilibus:) sed
 loquitur de eo, quòd re ipsa euenit, nè-
 pe eos ideò pristinis vitijs & passioni-
 bus inuolutos mansisse, quòd non se
 compararint, vti poterant, ad accipi-
 endum fidem & gratiam venturi me-
 diatoris Christi. Vnde rectè dicit La-
 ctantius, Fuisse magistros virtutum,
 quibus ipsi carebant. Si enim diligen-
 ter expendamus eorum vitam & mo-
 res, deprehendemus eos fuisse obstina-
 tos, arrogantes, iracundos, curiosos, &
 libidinosos, qui sapientiæ specie & ti-
 tulo sua obtexerint flagitia, domiq; fe-
 cerint, quod publicè reprehendebant
 in scholis. Confirmat id Lactantius M.
 Tullij testimonio, qui vt ex illorū nu-
 mero erat, ita ingenuè fatetur sic se-
 rem habere.

*Lib. 3. diu.
 instit. c. 15.*

Neque exigua utilitas est, huius rei
 veram habere notitiam, quippe cum in
 ea clarius eluceat virtus diuina in lege

M 5

Euan-

Euangelica declarata, quæ lex man-
 sissimum testimonium veritatis
 nobis subministrat. Liquidò enim
 tare possumus, cur, cum illi mundi-
 pientes per omnem vitam mortifi-
 cationis exercitium coluerint, nullam
 ramentem virtutem assecuti sint, nullam
 passionem animi domuerint: & con-
 trà, cur in Ecclesia Christi Christiani
 exercendo eandem mortificationem
 secundum doctrinam legis Euangeli-
 cæ, & veras virtutes consecuti sint, &
 minibusque perturbationibus perfectè
 imperarint, in omni vita, quacumque
 occasione humillimi, mansuetissimi
 & patientissimi. Quam perfectam
 storiâ, & aliquando tempore brevis-
 simo, imò etiam vno actu feruenti
 mortificationis adepti fuere: ut patet
 ex conversionibus subitis, admirandis
 que quorundam flagitiosorum homi-
 num in magnos sanctos. Vnde per hoc
 euè sequitur, Deum esse, qui beneficio
 mortificationis illa effecerit, sicut so-
 lius Dei est facere homines perfectè
 sanctos, & sanctos; imò, ut loquitur S. Tho-
 mas, nullum est Dei opus maius in mor-
 do, in quo illustris sapientia & boni-
 tas diuina resplendet. Quare mortifi-
 catio Philosophorum fuit solius vir-
 tutis

tutis naturalis opus, quæ sanare animã non potest: Christianorum autem opus gratiæ supernaturalis, ab infinita Dei potentia profectum, atque ideò & penetravit animam, & sanavit, & ab omni vitio passioneq̃ue inordinata purgavit. Quæ non eo fine dicuntur, vt indicetur hac vel alia ratione euidenter veritatem fidei demonstrari, (fides enim non nititur humanis rationibus, sed solo Dei verbo) sed quod, qui rationem penetrat, euidenter cognoscere possit, id quod Christiana fides docet, credi debere, quandoquidem tales effectus mortificationis in solo populo Christiano deprehendimus, & idcirco nec aliũ vendicare auctorem, quam Deum, vt diximus.

Iam verò non solum mortificationis Euangelicæ efficacia mirabilis elucet, ex comparatione facta cum mortificatione Ethnicorum; sed etiam ex comparatione eorum, qui in lege vel naturæ, vel scripta sanctitatis nomine celebres fuerunt. Ac miranda quidem hæc res est, & consideratione dignissima. Habuit enim omnibus seculis Deus homines quosdam iustos & sanctos, qui ante aduentum filij Dei in mundum crediderunt eum venturum, gra-

tiæque eius participes fuerunt. Huiusmodi
 uerissimè sanctæ huius mortificationis
 exercitium coluere, vt annotat Sanctus Paulus de veteris testamenti
 Patribus. *Circuierunt*, inquit, *in montibus, in speluncis,*
in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti,
in quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes,
in montibus, & speluncis, in cauernis terræ. Et quamuis hi fideles
 Christum venturum, & dictis alij sanctis
 sanctis exercitationibus veras virtutes
 obtinuerint, passionumque suarum
 victoriam; tanta enim virtute praediti
 erant, vt Apostolus iam dixit mundum
 eorum conuersatione dignum non fuisse:
 tamen residua erant in ijs quædam
 imbecillitates, vt hominum timor, metus
 tribulationum, horror crucis, quibus satis
 declarauerunt se non plenè & perfectè
 perturbationibus omnes coereuisse. Quanto
 metu concutiebatur Patriarcha Iacob in
 aduentu fratris Esau? Quam trepidabat,
 excruciebatur Moyſes in onere gubernandi
 populi Israhelitici à Deo imposto?
 Magni Propheta Elias, cum à morte
 Iezabel quaereretur, quanta afflictione
 fuit, quàm intimo animi sensu à Deo
 petijt vitam cum morte commutare?
 Ieremias Propheta licet

Heb. ii.

Gen. 32.

Num. 11.

3. Reg. 19.

Ierem. 37.

in vtero materno sanctificatus, quanto-
perè horrebat carcerem, quantoque do-
lore eum apud Sedechiam regem depre-
cabatur? Si Iob quoque & sanctus To-
bias quamuis admirandam in toleran-
dis afflictionibus ostenderint paten-
tiam, tamen quantam inter eas sensere
molestiam? At in legis, Evangelicæ
sanctis videmus tam perfectè omnem
humanum metum excisum & mortifi-
catum, vt non modò non angerentur
in afflictionibus, non horruerint car-
ceres & tormenta, sed etiam omnis ge-
neris cruces amant & optant, ad
vincula & mortem perferendam se vl-
tro obtulerint, ac in acerbissimis sup-
plicijs exultant: Hæc beneficio morti-
ficationis ideò efficiebantur in noua
lege, nò autem in veteri, quia post mor-
tem & passionem Christi, Deus per hoc
medium & alia, vberiore gratiam,
donorumque spiritualium ampliorem
copiam communicauit fidelibus. Chri-
stus enim sua morte promeruerat illam
liberalissimam effusionem Spiritus
sancti in die Pentecostes peractam.

Hanc virtutis diuinæ, quæ in lege
Evangelica est, notitiam haurire possu-
mus ex mortificationis sanctæ effectis,
quæ neque in sapientibus huius sæcu-
li,

Iob 3. & 6.

Tob 3.

Rom. 3.

2. Cor. 1.

Hebr. 2.

li, neque in veteris testamenti san-
 deprehensa fuere: ac pariter intelligi
 quanti beneficij loco habere debeamus
 quod Deus Evangelicæ mortificationis
 tam mirificam vim & efficaciam tribu-
 buerit perfectè subijciendi omnes ani-
 mi perturbationes, & multa coelestia
 charismata accumulandi. Quis iam
 animetur ad fugienda omnia commo-
 da & blandimenta corporis, ad ample-
 ctendas pœnas, carnisque propriæ affli-
 ctiones? Sapientissimi Gentilium ab-
 lecebris quas naturaliter amabant, &
 abstinebant, inedia, frigora, niues,
 paupertatem æquo animo tolerabant
 ad captandam virtutum vmbra, ver-
 que sapientia destitutos existimabant,
 qui id non facerent: quanto magis in
 lege Evangelica ad faciendum est, vbi
 ad veram virtutem sapientiamque con-
 tenditur, ac exiguo labore cum gratia
 diuina coniuncto perfecta obinetur
 passionum victoria?

CAPVT XII.

Quod homo beneficio mortificationis satisfaciat pro noxiis admissis, & à promeritis pœnis liberetur.

Quoniam homo dum peccat, aut
 voluptatulam quandam venatur,
 quam

quam non deberet, aut refugit poenam, quam suscipere fas erat; diuina iustitia voluit, ut ad satisfaciendum pro culpa, & ad animam debito ordini restituendam se ipse mortificaret, abstinendo ab rerum quarundam licitarum usu, quæ oblectare poterant, & poenam aliquam tolerando, quam poterat licite declinare. Id beatus Gregorius declarat his verbis: *Cogitandum summo opere est, ut qui se illicita meminit commississe, à quibusdam etiam licitis studeat abstinere, quatenus per hoc Conditori suo satisfaciat, ut qui commisit prohibita sibi, abstineret etiam concessa.* Hortabantur siquidem quondam sancti Patres ipsos poenitentes, ut ad satisfaciendum Deo, & ad expiandam offensam non modo à peccandi consuetudine discederent, verum etiam contrariis operibus virtutum Deum iratum sibi reconciliarent. Unde sanctus Chrysostomus. *Quemadmodum, inquit, sauciato non satis est telum vulnere exemptum, sed præterea opus habet chirurgi cura; sic in crimen lapsa post confessionis & absolutionis antidotum necesse est fructus dignos poenitentiae adiungere. Declarans autem, cuiusmodi esse debeant fructus, subiicit; Carnem*

*Greg. ho. 34.
in Euang.*

*Aug. de vera
& fals. poen.
c. 15.*

*Tertull. com.
Phyth.*

*Chryst. hom. 3.
oper imperf.
in Matth.*

nem tuam nimio cibo & potu per
 temperantiam onerasti? castiga eam
 ueriere ieiunio & aquæ potu. Oculi
 venustarum rerum aspectu æquo per
 lantius oblectasti? coerce deinceps illi
 & vsu coniugij etiam licito, quod
 potes, te priua. Verbis factisve iniuriis
 affecisti proximos? nunc labora, vt om
 nibus maledicentibus benedicas, & be
 neficijs etiam tibi eos deuincias. In e
 dem sententiam B. Ambrosius alicubi
 alloquitur virginem lapsam: *Ampul
 tur, inquit, crines, qui per vanam gloriam
 occasionem luxurie praestiterunt. Desuunt
 culi lachrymis, qui masculum simpliciter non
 aspexerunt. Palleat facies, quæ quondam
 ruit impudicè. Denique totum corpus in
 maceretur, cinere aspersum & opertum, cuius
 perhorrescat, quia malè sibi de pulchritudine
 placuit.* Ita Ambrosius.

*Ambr. ad
 virg. e. 8.*

Hanc doctrinam proculdubio Deus
 scribit in cordibus verorum penitenti
 tium: nam quando anima hominis
 Deo illuminata seriò expendit, quid
 peccando fecerit, vt quod ob breuem &
 vilem voluptatulam diuinam male
 statem contempserit, illumque, cui
 summum amorem & gloriam, vt
 pote infinito bono, imò omnium bo
 norum fonti, debebat, quasi calce abie
 ce

cerit, ac creaturæ è nihilo factæ, quæ
 pura vanitas est, omnium rerum crea-
 torem posthabuerit: adhæc dum consi-
 derat, quoties sempiternas inferni me-
 ritus sit pœnas, & quod peruersæ cor-
 poris inclinationes perpetuò ipsum ad
 omnia mala exstimulârint, in seipsum
 sancta quadam indignatione accendi-
 tur, atque ad tuendum diuinæ iustitiæ
 honorem, vindicandosque temerarios
 lapsus suos, sedulò cogitat, quàm cru-
 cem singulis membris deinceps impo-
 nere velit, vt verè carnem crucifigat
 cum concupiscentijs suis. S. Paula Ro-
 mana aliquando corporis delitijs ni-
 mium indulserat; at postquam Deus ei
 oculos mentis patefecit, vt commemo-
 rat sanctus Hieronymus, grauitè cor-
 pus affixit, mollia linteamina & serica
 pretiosa asperitate cilicij commutauit,
 & tantæ fuit continentiæ, vt exceptis
 diebus festis, vix oleum in cibo cape-
 ret, sed nec vini guttulam in potum ad-
 mitteret. Dum hoc genere mortifica-
 tionis dicta matrona vteretur, dicebat:
*Assidendum est corpus quod multis vacauit
 delitijs: longus risus pe. peti. compensandus est
 fletu, &c.*

S. Eligius, dū iuuenis esset, teste Au-
 doeno Rothomagensi Episcopo, olim
 eius

*Hier. ep. 27.
 ad Eustocho.*

eius sodali, locuples erat, pulcher, libere
 omnibus charus. Vestibus utebatur peccato
 cis auro & argento pertextis, cingulo sinâra
 gemmis & lapidibus pretiosis splende magnu
 do, cōsuetudine utebatur principum potest
 aula regia virorum, ipsique adeo gaudu
 coniunctissimus. Postquam autem feni a
 tor eius tetigit, perfectæ mortificatiōe
 nis desiderium in illud immisit, hōmī
 prorsus, vt conatus & studia eius vindi
 nia superiori vitæ essent contraria. cet B. A
 vestimenta byssina & aurea conu ait Pro
 in cilicium, cingulum gemmis fulge tum a
 in funem rudem, aulicos ludos & quens
 tia in nocturnas preces & vigilia propre
 sodalitatem optimatum regni, in quam
 miliaritatem peregrinorum, egeno stum t
 infirmorum, captiuorum, aliorum deinde
 hominum miserabilium, quibus o volun
 nia officia seruilia, (etiam dum graue
 Episcopatum, licet inuitus, esset ex fore,
 ctus) detulit, aquam manibus in plicijs
 fundendo, easque exosculando, cibo rumi
 potumque mensæ inferendo, peb mur
 calida abluendo, & alia id genus age ravit
 do. Hic semper in Christi Ecclesia no spso
 Pœnitentium spiritus. remur

Atque hinc alius ingens mortifica corrip
 tionis fructus exoritur; quod, nemo nemur
 per illam omnibus corporis animi gnosc

liberemur incommodis, quæ Deus in peccatorum nostrorum pœnam designarat. nullum enim peccatum, siue magnum, siue paruum immune esse potest à pœna. Velenim à Deo castigandum est in altera vita cruciatu inferni aut purgatori, vel in hac vita afflictione temporali; aut certè ab ipso homine mortificatione voluntaria; qua vindictam quasi sumat de seipso, vt docet B. Anselmus. Cùm verò Deus, vt ait Propheta Naum, non puniat peccatum aliquod bis in idipsum, consequens est, si Deus aliquem in hac vita propter peccata immensa afflictione, quam tamè ille patienter propter Christum toleret, plenè castiget, non esse deinde castigandum in altera: & si nos voluntariam de nobis pœnam, quæ grauitatem lapsus adæquet, sumamus, fore, vt non solum alterius vitæ supplicij, sed etiã multis huius vitæ ærumnis, cæteroquin euenturis, eximamur. Hoc vtrumque mysterium declarauit sanctus Paulus, cùm diceret: Si nos ipsos diiudicarem, non vtiq; iudicaremur. Dum iudicamur autem, à Domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur. Diiudicare semetipsum est agnoscere suum lapsum, eumque coargue-

Ansel. in ep.

1 Cor. II.

Naum I.

iuxta 70.

1 Cor. II.

gnere, & pœna volūtaria expiare
 si homo fecerit, Apostolus eum
 reddit, quod in hac vita à Deo
 per tribulationem aliquam ca-
 dus non sit. Sin per incuriam ne-
 rit hoc iudicium instituire, Deus
 in eum iudicio animaduertit, &
 vita affligit; quam afflictio æ-
 tementer ferat, tum immunem eum
 nuntiat fore à damnatione æterni
 mibus mundi amatoribus defici-
 Hæc doctrina est B. Gregorij in mo-
 bus, vbi clarè scribit, nisi præsentis
 pœnis aliqui liberarentur à tormen-
 tæternis, non dicturum fuisse S. Pauli
 dum iudicamur à Domino, nos com-
 ne cum hoc mundo damnemur. Id
 tunc adimpletur, quando homo per
 tribulationes commouetur ad veram
 peccatis agendam pœnitentiam. O-
 bilem mortificationis effectum, qui
 omnibus huius alteriusque vitæ per-
 liberamur. Quis non spontè sufficit
 mortificationis exercitium, quo
 gua tolerata molestia, liberamur à
 nis grauissimis? & breui afflictio-
 cruciatibus sempiternis? Nō vis, ut
 B. Chrysof. à Deo castigari, nec in
 nec in altera vita? sis iudex tui ipsius
 tiones à te exige, te reprehende, & cor-
 ge.

*Greg. lib. 9.
 mor. c. 24.*

*Chrysof. in
 I. Cor. II.*

De hoc mortificationis effectu singularia in sacris litteris exempla extant. *Ionæ 3.*
 Monuerat Deus per Ionam Prophetam Niniuitas de impendēte eis clade, & totius vrbs subuersione, nisi pœnitentiã de commissis criminibus agerēt. illi verò monitis parentes, vnà cū Rege suo ad expianda scelera, conciliandūq; diuinū numē seuerissimā sui mortificationem amplexi sunt, cilicijs & faccis se induerunt, cibo omni & potu abstinuerunt; diuinamque clementiam precibus & lacrymis implorârunt, quam & impetrarunt; qui verò in probitate vitæ constātes deinceps permanserunt, etiam ab æternæ damnationis vastitate liberati fuere. Filij Israhel Machabæorum temporibus cum extremum sibi animaduertissent impendere excidium ab exercitu hostium potentissimo, hoc est, 47. millium hominum armatorum, cōtra ter mille inermes, nullo alio præsidio, quàm mortificationis in sacco, cinere, ieiunio, & intimis ad Deum clamoribus cladem illam auerterunt, imò victoriam ex hoste reportarunt. Consulto profectò facimus, quòd non sinamus nos ab inimico humani generis, qui ex inuidia præsidium mortificationis omne nobis eripere conatur, in frau-

*1. Mach. c. 3.
 § 4.*

fraudem induci: certum enim est, re, ne carni quidem nostrae, manum praestari posse; cum exigua mortificatione eam & grauioribus persequimur, & resurrectionis futuram illi adaugeamus. Pulchre monet nos beatus Augustinus in verba: *Quid facis, inquit tentator, iunas: defraudas animam tuam, quod eam delectat, tibi ipsi ingens tuus ipse tortor & cruciator existis. Tibi placet, quia te crucias. Ergo crudelis delectatur pœnis suis. Responde huic tentatori. Excrucio me plane, vt ille parcat me pœnas, vt ille subueniat, vt placeat eius, vt delectem suauitatem eius. Ne victima excrucietur, vt in aram impo-*

*Aug. de vit.
ieiun.*

CAPVT XIII.

*Quod beneficio mortificationis orationes
strenuiores reddantur ad impetranda
Dei dona & munera.*

Quando infans à matre postulat puppam, suumque desiderat tantum signis & nutibus deprecatur, nonnunquam mater aut remittit porrigere, aut differt: at quando postulat cum lachrymis, non potest le-

zius continere, quin confestim eam tra-
 dat. Sic homo, quando à Deo in oratio-
 ne postulat dona aliqua vel beneficia
 spiritualia, sed verbis tantum & sim-
 plici desiderio ea obtinendi, non facile
 impètrat, quemadmodum quodidia-
 na nos docet experientia. Quoties e-
 nim virtutem humilitatis, patientiæ,
 caritatis, tērationis alicuius victoriam,
 pacem cordis, precandi donum, fidei
 augmentum, supplices à diuina maie-
 state petiuimus, & tamen consecuti nō
 sumus, nisi fortè post diuturnum tem-
 pus? Dū verò cum studio precandi con-
 iugimus carnis, cupiditatūque nostra-
 rum mortificationem, & coram Deo
 nos affligimus, citius & certius, am-
 pliorique copia, postulata impetramus.
 Cuius rei causa est, quod dum mortifi-
 catio sui ab oratione abest, homo non
 eo modo quo deberet se ex parte sua
 comparat ad recipiendam diuinam gra-
 tiam, quæ facientibus, quod in se est, &
 sibi ipsis imperantibus semper parata
 est. Deinde Deum mouere ad sua cha-
 rismata impertienda id cumprimis so-
 let, si videat ea magni fieri, & cupidè
 expeti, impetrataque magno cum stu-
 dio conseruari: idcirco enim suorum
 donorum largitionem sæpè differt, vt

in oratione perseverantis desiderat
accendat magis, & æstimet rem peti
pluris, impetratamq; tandem vigi
tius custodiat. Accedit, Deum, vult
gnoperè amat hominem iustum, &
cernit eum affligi desiderio rei pe
latae, commiseratione motum
lius & libentius dona sua coelestia
ad salutem vel necessaria, vel con
nientia sunt, in tales effundere.

Quoniam verò huius rei ne
plurimum valet ad salutem ne
promouendam, Spiritus sanctus
voluit illustrissimis vtriusque testam
ti exemplis confirmari: è quibus
commemorabimus; si modò in
tem reuocetur, quod initio monuit
in sacra Scriptura nomine ieiunij
ut & in scriptis SS. Patrum, crebro
nem carnis castigationem com
hendi. Nobilis illa Iudith, &
uersa cum ea Bethuliae ciuitas, &
sui patrociniū à Deo postularent
contra inimicos victoriam, non
tioni vacarunt modò, sed etiam ieiun
runt, cilicijs se induerunt, ciner
capita asperferunt, alijsque modis
pora sua affligerunt, & impetra
quicquid petiuerunt. Regina
ster, cum omnibus viris & mulieribus

*Tract. huius
ca. 1.
Iudith 9.*

Hest. 4.

MORTIFICATIONE. 277

bus Iudæis, quotquot in ciuitate Iuda
 degebant, vt orationibus suis à Deo
 impetrarent ne sententia mortis in o-
 mnes decreta effectum suum conse-
 queretur, monitis Esther triduò ab o-
 mni cibo & potu abstinuere, fassis se o-
 peruere, & carnem afflixere. Et mox fe-
 lix successit exitus. Rex Iosaphat cum
 toto suo exercitu, omnibusque re- *2. Par. 29.*
 gni Iuda principibus, vt liberaretur à
 summo discrimine, quod inter medios
 hos adierat, totum, vt loquitur diuina
 Scriptura, se ad orandum contulit, & prædi- *Dan. 9.*
 cauit ieiunium in vniuerso Iuda. Daniel
 quoque Propheta ad obtinendam pro
 populo suo libertatem, aliaque dona,
 non orationibus modò, sed etiam se-
 uerissimo ieiunio se dedit, abstinens
 à vino, carne, & pane delicato, conten-
 tus herbis, alijsq; edulij syilissimis. Quo
 mortificationum genere non solum à
 Deo impetrauit vt populus longa illa
 seruitute solueretur, sed etiam prome-
 ruit multorum mysteriorum patefa-
 ctionem, & diuinam consolationem
 ab Angelo. Ac vt constaret orationi
 eius vim & efficacitatem illam à mor-
 tificatione accessisse, Angelus in hæc
 verba locutus est: *Noli metuere Daniel,
 quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad* *Cap. 10.*

N in

intelligendum, vt te affigeres in te
 tu Dei tui, exaudita sunt verba tua
 hoc exemplo liquido apparet mor-
 tificationis virtus; quamque salutem
 eius cum oratione copulatio,
 nimaduertit beatus Theodorus
 Exemplo, inquit, Danielis,
 contemptis vnctionum delitijs,
 carne & vino abstinuit, solisque
 leguminibus, discimus, quam sa-
 ris & fructuosa sit mortificatio
 suscepta, quia ieiunio, afflictionibus
 li preces iungens, impetravit quod
 huius.

Theod. orat.
 Io. in Dan.

Quia verò idem Spiritus sanctus
 noui Testamenti Patres plenius
 tuit, quam instituerat in veteri, et
 Spiritu deprehendimus vtrosque
 & os. De Apostolis, Ecclesiaeque praedicatoribus
 non semel commemorauit
 tus Lucas, eos dum orationi incum-
 rent, precibus adiunxisse ieiunia. Cuius
 sanctus Paulus, & sanctus Barnabas
 praedicationem mitterentur Seleuciam
 alio, ita ordinante Spiritu sancto
 ieiunantes, inquit, & orantes, impo-
 que eis manus, dimiserunt illos. Et cum
 dem Paulus & Barnabas Antiochia
 cederent, ait: Et cum constituissent illi
 singulas Ecclesias presbyteros, & orantes,

Act. 13.

cum ieiunationibus, commendauerunt eos Domino, in quem crediderunt. Hic fuit Apostolorum mos, ieiunium, aliasque mortificationes iungere precationibus, idemque eorum exemplo docti postea omnes sancti in Ecclesia fecerunt; quibus, uti lumen gratiæ diuinæ excellentius vberiusque in nouo quàm in veteri Testamento fuit communicatum, sic non dubium est, maiorem eorum mortificationem fuisse.

De sancto Martino refert Severus Sulp. in vita Sulpitius, etsi vitæ eius fuerit continua eius.

quædam mortificatio, tamen, cum pro arduo aliquo negotio preces erat ad Deum instituturus, ut postulata facilius impetraret, opera pœnitentiæ mortificationisque adauxisse. Euerfurus enim delubrum quoddam idolorum, in abditum locum orandi causa se recepit, triduumque ipsum cilicio indutus & cinere conspersus in oratione durans promeruit, ut duo angeli operam suam in subuertendo delubro præstarent. Acturus item de rebus ad cultum diuinum pertinentibus cum Valentiniano Imperatore, cum aditum postularet, indignissime repulsam passus est. Quid faceret vir sanctus? Ad consueta sua arma confugit. Sacco ami-

ctus, & cinere respersus, cibo omni
potu abstinens se in preces dedit. Se-
mo die affuit precanti angelus, &
nuitque vt iterato accederet Impera-
rem, felicem, fore successum. In
se dat, parentes omnes palatij portam
uenit. Imperator eo conspecto ita
census exclamat, hominem arce
non dignatur è sella sua surgere; &
miraculosè æstare cœpit. Imperator
ac si ignis sellæ subiectus esset; ita
nimaduertens censuram diuinam me-
te mutata omnibus sancti viri postu-
tis vltro subscripsit.

*In hist. relig.
c. 2.*

Narrat & beatus Theodoretus
sanctissimo monacho Iuliano multa
miraculis claro, cum Cyrenses Catho-
lici in calamitatem magnam venissent
propter hæreticos, qui hæresiarcha
quodam authore, suis concionibus
multos è populo à vera fide abduce-
bant, eos ad dictum S. Iulianum per-
giam suum habuisse: qui non alio
consilium afflictis suggessit, quam
supplices in ieiunio & planctu ad diu-
num numen confugerent. Confusio
paruerunt, eoque ipso die quo di-
uinæ maiestatis opem implorauerunt
exauditi sunt, hæresiarcha repente
quodam morbo miserabiliter extin-

MORTIFICATIONE. 281

cto. Hic fuit sanctorum spiritus, hoc ex
 facris Scripturis didicerant, hoc Deus
 eis inspirarat, hoc exper. etia probat, r,
 nempe orationē mortificationi associa-
 tam multo efficaciorē reddi ad quiduis
 à Deo impetrandū. Vnde S. Cyprianus:
Quotquot, inquit, viros virtutum vidi-
mus, quoties aliquid à Deo obtinere conati
sunt, ieiunijs incubuere & lachrymis, &
pernoctantes in orationibus, cilicijs carnū
herenibus supplices beneficia postulârunt,
nec aliquid magnum vnquam moliti sunt, nisi
prim abstinentia præcessisset.

Cum ergo hæc res sit tam certa, &
 à Sanctis toties frequentata, meri-
 to cum amore & sollicitudine com-
 plecti debemus hoc mortificationis
 exercitium. Vnde & hoc loco no-
 tandum est, sicut qui peccato lethali
 obnoxius est, non idcirco debet pre-
 eandi studium cum desiderio emen-
 dandæ vitæ defugere; cum ipsa ora-
 tio valeat ad impetrandam conuersio-
 nem: sic qui mortificandi studium
 necdum complexus est, non debet ideò
 ab orandi consuetudine abstinere,
 cum ipsa oratione Deo cum pijs desi-
 derijs oblata à Deo & voluntatem &
 vires mortificationis exercendæ con-
 sequi possit. Nam etsi mortificatio o-

rationi maximum præsidium affert
tamen ipsa oratio ideo non deficiat
sua vi & impetrandi & merendi, sed
conditiones, necessariæ non deficiant.

CAPVT XIV.

*Mortificatione speciatim inuari orationis
eaque obtineri puritatem lumenque in-
ternum res diuinas con-
templandi.*

ETSI mortificatio qualicunque
randi modo & formæ suam
& efficaciam conciliet, peculiaris
tamen affert orationi mentali, quam
in silentio de rebus cœlestibus con-
templamur. Vt enim oratio illa in-
tuatur, quemadmodum oportet, ma-
gnam postulat animi puritatem & in-
torẽ. Siquidem precatio mentalis non
est aliud, quam spiritualis diuinorum
mysteriorum, & perfectionum operum
que inspectio ac contemplatio, ut alibi
diximus. Quocirca, sicut oculos cor-
porales, claros & mundos esse neces-
est; sic oculos mentis, quibus res diu-
næ considerandæ sunt, opus est esse pur-
gatos & nitidos. At mortificationum
pro-

*Tract. 3 de
orat. ment.*

proprius effectus est, animam expurgare à spiritualibus sordibus. Nam præter sordes primarias peccati mortalis, quæ abluuntur Sacramento Pœnitentiæ, nonnullæ aliæ quoque, licet leuiorres animæ inhærent, quæ vt non prorsus eam inquinent, tamen vehementer impediunt, quo minus aciem defigere possit in res diuinas. Eæ sunt passionnes, aliæque inordinatæ in rem creatam affectiones, noxæque veniales, ad quas remouendas seruit mortificationis virtus. Etenim dum homo spontè sibi ea commoda & voluptates seculi, quibus vti poterat, subtrahit, & libenter amplectitur ea, quæ carni & voluntati suæ sunt aduersa, paulatim peccata venialia, ex cupiditatibus effrænatis orta, euanescent, animusque maiorem semper accessionem facit ad veram puritatem. Itaque non dubium est hoc mortificationis medio imprimis nobis communicari virtutem sanguinis Christi animam nostram mundantis & purificantis. *Sanguis enim Christi, teste sancto Ioanne, mundat nos ab omni peccato.* Vnde & admonet nos beatus Paulus, vt ab omni inquinamento carnis nos expurgemus, & spiritus, quod vel operibus externis, vel solo consensu mentis con-

1. Ioan. 1.

2. Cor. 7.

tractum est : dum enim nos pœnitentiam agimus vel mortificandis affectibus operam damus, Christus per ipsam pœnitentiam mundat nos, vt principalis causa, qua Deus ; vt instrumentaria, qua homo est. In quam sententiam Eusebius Emiffenus scripsit: leiunia, vigiliae, & afflictiones macerant quidem corpus, sed corda inquinata expurgant ; robur quidem adimunt corpori, sed augent animæ puritatem & splendorem.

*Hom. 10. ad
Monachos.*

Est verò & alia causa cur mortificatio orationem mentalem efficaciorrem reddat, nempe, quia ad considerandas, & multò magis ad contemplandas res diuinas cum fructu, non modò cordis puritas, sed etiam lumen quoddam spirituale necessarium est, haud secùs quàm oculis corporalibus ad cernendum, videmus non solum munditiem, sed etiam lucem quandam quæ aerem illustret, & obiectum patefaciat, esse necessariam. Lumen naturale quidem aliquid operum diuinorum patefacit, sed debile est & languidum. Lumen quoque fidei mortuæ, quantumuis res supernaturales, & admodum sublimes manifestet; quamdiu tamen tenebris peccati lethalis adiunctum est, non

parum obscure, & exiguo sensu eas cognoscendas repræsentat. Hinc fit, vt ad instituendam rectè orationem, & ad contemplandum de rebus diuinis opus habeamus lumine supernaturali fidei viuæ, donoque sapientiæ. Quoque hoc donū maius est, auxilijsq; supernaturalibus magis munitum, hoc res diuinæ penitus & penetrantur, & mentem hominis afficiunt & commouent. Hoc autem lumen beneficio mortificationis obtinetur; quia per illam Deus animam participem facit donorum cœlestium.

Scriptura diuina commemorat Ge-
deonem in bellum contra Madiani- *Iud 7.*
tas innumerabiles proficiscentem tre-
centos tantum è populo suo delegisse,
hoc est, illos qui stantes, & non po-
plitibus humi flexis, aquam è flumi-
ne in os proiecissent. deinde singulis
præbuisse in sinistra deferendam lage-
nam, cui inerat lampas ardens, in dex-
tra verò tubam, ac demum complosio-
ne lagenarum & confractioe; tuba-
rumque strepitu hostes in fugam ver-
tisse. Idem faciunt serui Dei opera mor-
tificationis; corda nimirum ab effectu
rerum terrenarum abstrahunt, nec vlla
affectioe inordinata illis addicti sunt,
sed vtuntur tantum illis, quoad neces-

fitas sola postulat; corpora sua, quae lagenas terreas concutiunt varijs partium generibus & castigant, & victoriam contra omnes tentationes beatitudinem obtinent. Atque ut contracta lucis ibi emicuit lampadum lumine sic ex mortificatione nostra hic emicuit pulcherrima lux gratiae, & doni sapientiae ad res diuinas contemplandas. O quanta animae felicitas est, luce perfruente, eiusque ope res coelestes considerantis. O quot nouae regiones, nouique mundi, ante nunquam inspecti in hac cōtemplatione se oculis mentis obijciunt? O quanta laetitia perfunditur, dum huius lucis beneficium incredibilem mysteriorum diuinorum thesaurum intuetur? quomodo stupet, & animo suspensus haeret in consideratione immensae Dei bonitatis & sapientiae? quo flagrat amoris incendio, cum acie mentis penetrat in ipsa infinitae Dei caritatis ac misericordiae viscera? Quod si tam admiranda & efficax lux in oratione mentali obtinetur per mortificationis exercitium, æquum est, ut strenue in ea nos exerceamus, voluntatem nostram coercedo, cupiditates carnis refrenando, & corpora castigando: etsi enim & alia
bo-

MORTIFICATIONE. 287

bona opera multum profint ad idem
consequendum, parum tamen efficiunt
sine mortificatione.

Palladius in historia sua Lausiaca *Pallad. in
narrat Panfusium sanctitate, miracu- hist. Laus.
lis clarum monachum cœlesti reuela- c. 64.
tione motum adijisse rustici tuga-
rium, eique Dei nomine mandasse, vt
rationem vitæ antea sibi redderet.
Rusticum autem, Dei nomine audito,
respondisse. Ego homo peccator sum:
vitæ autem meæ hæc est institutio.
Matrimonio iunctus sum huic mulie-
ri, tribus autem liberis editis de ser-
uanda deinceps castitate, & habitatio-
ne separata inter nos conuenimus:
& iam ipsos triginta annos seiuncti
viximus. Operam do peregrinis, &
egenis hospitio recipiendis; appono
illis, quod habeo, & neminem va-
cuum dimitto. Si quem è populo re-
sciscam inopia aliqua laborare, cum,
quibus modis possum, solor & iuuo.
Si aliquos inter se discordes reperio,
conor eos conciliare. Liberos ea ho-
nestate morum imbuo, vt nemo iure
de eis queri possit. Iumenta, vt nul-
li damno sint, procuro, & ne quid a-
lienum in domum meam inferatur,
vigilo. His auditis Panfusus ex parte*

N 6

Dei

Dei ei benedixit & addidit: Vnde
 tantum tibi est necessarium, nempe
 primaria quædam virtus, quæ est, no-
 titia affectuosa Dei, eamque consec-
 non potes, nisi relinquas mundum, &
 crucem Christi suscipias. Paret con-
 silio rusticus, & monentem in mor-
 tem sequitur, in oratione & mortifi-
 catione se exercet tanto cum fructu,
 vt morientis animam Panfilius glo-
 ria mirabili fulgentem viderit ab an-
 gelis deportari in æterna tabernacu-
 la. Affectuosam autem vel sapidam
 Dei notitiam sanctus Panfilius appel-
 labat ardentem illum amorem uniti-
 uum, quem rerum diuinarum con-
 templatores in oratione experiuntur,
 cum perfecto sapientiæ doni auxilio.
 Ad obtinendum autem hoc nobile do-
 num sapientiæ, & pretiosum illum re-
 rum diuinarum gustum merito agno-
 scebat idem sanctus opus esse mortifi-
 catione propriæ voluntatis & carnis ca-
 stigatione, quam vocabat crucem Chri-
 sti, & idcirco rusticum illum deduxit ad
 locum, vbi cõmodè in ea ferenda se ex-
 exercere possët. Nã quãuis quouis in statu
 vel loco hoc donum obtineri queat, ta-
 men præstat eligere semper cõmodio-
 rem, vbi plura adiumenta suppetant, &

MORTIFICATIONE. 289

impedimenta adsint pauciora. Denique hinc discimus eos, qui operam nauare volunt orationi mentali, saluberrimè se dedere mortificationi omnium prauarum cupiditatum; tum, vt puritatem & lucem animi, de qua diximus, consequantur, tum vt muniti sint contra multos lapsus, pericula, & detrimenta. Experientia enim quotidiana liquet, eos qui humilitatis & abnegationis sui studia refugiunt, nec consilia Patrum spiritualium sequuntur, turpissimè sæpè à dæmone, carne, & mundo in fraudem induci. Vnde alicubi S. Gregorius *San-* *Lib. 5. mor-*
cti, inquit, viri, qui à mundi operibus, non tal. c. 22.
corpore, sed virtute sepiuntur, laboriosius dor-
miunt, quàm vigilare potuerunt: quia in eo,
quod actiones huius seculi deserentes superant,
robusto conspectu quotidie contra semetipsum
pugnant, ne mens per negligentiam torpeat,
ne subacta ocio ad desideria immunda frige-
scat.

CAPVT XV.

*Mortificatione orationem mentalem etiam
 in eo iuuari, quod internam pacem &
 solatium spirituale conciliet.*

Quoniam orationis mentalis exercitatio ingentem fructum affert vitæ Christianæ, vt alibi de-

monstrauimus, congruens est, vt
per mortificationem magis magis
perficiamus. Ac vt ad hoc studium
crius incitemur, alias proferemus
tiones, car illud nobis esse debeat
mendatum. Ad orationem mentalem
rectè instituendam, non parum con-
cit pax cordis; anima enim tranquilla
& pacifica sponte se dedit precationi
in eaque perseverat, & cupide reuertitur
diuinarum contemplationi inhaerere.
Vnde dixit Psalmista: *Afflictus est in
pace locus eius*, id est, Dei, qui pacis ama-
tor est. Ad quod significandum Deus
mandauit tempore summæ pacis ad-
ficari templum, in quo habitaret, & be-
neficia sua fidelibus impartiret. Prom-
tuitate quoque sua in carne delegit tem-
pus altissimæ pacis, quanta non fuerat
à multis seculis, quibus tyrannis ince-
perat. Elię quoque Prophetæ Deus non
se manifestauit in vento vehementi,
aut forti, nec in terræ motu, nec in i-
gne ardenti, sed in aura leni & suauis.
Certum est, etiamsi homo, quando tur-
batus est, & inquietus, orationem re-
linquere non debeat, quia & ipsa ad
componendum tranquillandumque a-
nimum perturbatum valet; tamen &
illud certum est, turbationem, distra-

Psalm. 75.

3. Reg. 5.

3. Reg. 15.

ctio-

tionemq; animi plurimum impedire
& attentionem in orando, & fructum
orationis spirituales. Ad obtinendam
autem pacem illam, & tranquillitatem,
maximè seruit mortificandi labor: ni-
hil enim aliud mentem de statu suo de-
turbat, nisi passionum internarum fu-
ror & intemperies, quæ mortificatio-
nis beneficio coercentur, & expugnantur.
Quamquam enim negari non pos-
sit, pacem ac quietem animi non pa-
rum disturbari iniurijs, contumelijs,
aduersitatibus, bonorum rapina, & alijs
huiusmodi; tamen affirmandum, pri-
mariam causam omnis inquietudinis
esse passionum, & cupiditatum nostrarum
intemperantiam. Nam si homo
iracundiam vicisset, elationem animi
pedibus suis subiecisset, amorem cadu-
carum rerum extirpasset, soliusq; Dei
voluntatem, non suam in omnibus quæ-
sivisset, nulla perturbatione agitari pos-
sivisset: si quis tetras aliquos odores
collectos, & inter se permixtos, in
massam panis coquendi inclusisset, eo-
que cocto alius accessisset, & pane illo
in duas partes secto nares circumstan-
tium fœtore compleisset, tum non ille,
qui panem secuerat, sed qui odores in-
cluserat, fœtoris illius auctor diceretur:
haud

haud secus censendum est de corde
ffro: Habet homo cordi sæpe incli
vias passiones iræ, superbiæ, auaritiæ
quamdiu ex sententia & voto omnia
succeedunt, æstimatur probus & factus
at simulatque verbo vel facto in re
qua suæ voluntati aduersa læsus
mox expallescit, indignatur, & fe
prodit, quibus perturbationibus sit
noxius. Hic non habet, quod quæquam
alium accuset, tanquam auctorem
perturbationis & inquietudinis, nisi
velit incusare Deum, sine cuius volun
tate nulla aduersa nobis eueniunt, quæ
& hortatur nos, vt ea patientes tole
mus, tanquam de sua manu profecta
sed omnem culpam conijcere debet
semetipsum, quod edomandis passio
num suarum bestiis non satis magnam
operam impenderit.

Quæ si vera sunt, vt sunt verissima,
liquido patet ad pacem animi solidam
obtinendam, orationemque mentalem
cum fructu instituendam, opus esse mor
tificationis exercitio, voluntatem pro
priam coercendo, & naturæ nostræ cor
ruptæ effrenes motus contrariis actio
nibus refrenando. Hanc vitæ regulam
Spiritus sanctus nobis per os Apostoli
tradidit, cum diceret: *Absti mihi gloria*
ri, nisi

Galat. 6.

MORTIFICATIONE. 293

ri, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, id est, pœnis & opprobrijs, per quæ mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Nominæ mundi, intelligens honores, humanas laudes, opes, voluptates carnis, & alia, quæ mundani homines magnificiunt, quæ omnia Apostolus pro re vilissima, & cadavere foetido & putrido, vnde nullam voluptatem caperet, æstimabat. Ipse quoque crucifixus & mortuus erat mundo, quia nihil eorum, quæ mundi sunt, optabat vel expetebat, non secus, quàm si omnis rerum terrenarum cupiditas in eius pectore esset extincta & mortua. Deinde mortuus erat illi, quia illum tanquam cadaver mortuum, & rem abominabilem execrabatur, persequabatur, & tantum non pedibus conculcabat. Hanc regulam viuendi, quotquot sectati fuerint, hoc est, in cruce Christi gloriati, & mortui mundo fuerint, pacem illam Dei, quæ exsuperat omnem sensum, & puras reddit conscientias, diuinamque misericordiam, qua ab omni noxa liberentur, hæreditabunt.

Refert Beatus Dorotheus, se initio susceptæ religiosæ vitæ mortificasse suam voluntatem, parendo alienæ superiorum, & honorum cupiditatem.

pate-

patefaciendō iisdem tentationes & tribulationibus suis cogitationes, eoq; exercitiorum secutum tantam animi pacem & tranquillitatem, vt nec vllum religiositatis opus, nec vlla calamitas deinceps molestiam aliquam, aut perturbationem ipsi attulerit. Et quia illis nondum erat rerum diuinarum tam intelligens, ac postea; dubitare cœperat, curamne & rectam viam teneret in celum, eò quod per tribulationes multas quas ipse non experiebatur, aditus pararetur ad cœlum. Cum vero nec dubitatio illa consuetam ei pacem adimeret, scripto proposuit eam suo cuidam Patri spirituali, magna sanctitate conspicuo, qui ei respondit. Metum omnem depoueret, tranquillitatem illam nasci esse ex mortificandi studio, quod excoluisset, voluntatem & iudicium subiiciendo iudicio, & voluntati superiorum, & in manus Dei, maiorumque suorum omnia tradendo. Fœlices itaque & beati sunt, qui à Deo impetrant voluntatem, viresque se mortificandi, diligensque studium adhibent in refrœnandis prauis animi perturbationibus: illi enim in hac terra incipiunt gustum capere illius serenissimæ pacis, quæ erit in cœlo. Nam, vt præ-

*In Benjamin
minori. c. 26.*

clare
duabu
Primu
bere n
omni
que au
se mo
more
culi
vbic
desid
patit
homi
piun
foe i
A
orat
nem
vel
ord
pro
con
run
tio
spi
stra
qu
hu
ca
os

clare notauit Richardus de S. Victore, duabus in rebus consistit beatitudo. Primum, vt homo careat ijs, quæ habere non cupit. Secundò, vt possideat omnia, quæ habere concupiscit. Vtrumque autem consequitur seruus Dei, dum se mortificat in terra: nam cum ex amore Dei abhorreat à voluptatibus sæculi; & corporis afflictiones diligit, vbiunq; tandem fuerit, inuenit quod desiderat, nec aduersitatem aliquam patitur, quam non optarit: qui status hominis non est aliud, quàm principium, & delibatio quædam æternæ felicitatis.

Altera ratio, cur conueniens sit cum oratione mentali iungi mortificationem, est huiusmodi: Oratio mentalis, vel diuinarum rerum meditatio, est ordinarium medium, & exercitium proprium, quo homo fit diuinarum consolationum, omniunaque sanctorum affectionum amoris, spei, contritionis, gaudij, aliorumque donorum spiritualium particeps, vt alibi demonstrauimus. Quare certum est, exercitiū quo anima disponitur ad recipiendas huiusmodi consolationes, esse mortificationis, quippe cum huius beneficio omnes cupiditates rerum caducarum

terre-

*Tract. 5. de
orat. menta-
li p. 3.*

terrenarumq; solatia resecantur, ac
 que & libenti animo poena & afflic-
 nes ijs contrariae suscipiantur. Con-
 siquidem terrenas consolationes e-
 metro pugnare cum caelestibus, &
 morem inordinatum rerum creatarum
 cum gustu diuinarum: atq; ideo quae
 diu animus hominis affixus est solatiis
 terrenis, fieri non potest, vt se erigat
 caelestes, vt testatur S. Bernardus in
 verba. Sunt multi inter nos, qui de vni-
 uersa ne comedunt nobiscum, miseri & miserabi-
 les, vt pote socij tribulationis, & non consola-
 tionis. Huiusmodi autem, si diu ita perma-
 serint sub onere, aut opprimuntur, & suc-
 cumbunt, aut quodammodo in inferno sunt,
 vt nunquam ad plenum respirent in luce mis-
 erationum Domini, nec in libertatem spiritus,
 quae soia facit iugum suauis, & onus leue. In-
 de autem tam perniciose tepiditas emanat,
 quia affectus, id est, voluntas eorum nondum
 purgata est; nec bonum sic volunt, sicut non-
 runt a propria concupiscentia abstracti gra-
 uiter & illecti. Amant enim in carne sua
 terrenas consolatunculas, siue in verbo, siue
 in signo siue in facto, siue in aliquo alio: et
 haec interrumpant aliquando, non tamen pe-
 nitentius rumpunt. Inde est, quod raro affectiones
 suas dirigunt in Deum, & eorum compunctio
 non continua, sed horaria est. Impleri autem
 viff-

Serm. 3. de
 excens.

MORTIFICATIONE. 297

visitationibus Domini anima non potest, que
 hic distractionibus subiacet: & quanto magis
 illis euacnabitur, tanto amplius istis implebitur:
 si multum, multum: si parum, parum.
 Hucusque Beatus Bernardus. Quæ doctrina,
 vti certa & vera est, multa que experientia
 probata, sic magna consideratione digna est.
 Nam ex vna parte vehementer damnat tepiditatem
 eorum, qui initio seruiendi Deo facti, ne
 vilissima aliqua consolatione destituantur,
 minimas etiam mortificationes subterfugiunt:
 & ne voluntatem suam alteri subiiciant,
 aut carni aliquam crucem imponant,
 maximos thesauros spirituales consolationum
 diuinorum, quibus pulcherrimis virtutibus
 meritisque, animam complere poterant,
 vltro negligunt & contemnunt. Ex altera
 vero parte hæc eadem doctrina sedulo
 expensa plurimum mouere nos potest
 ad sanctæ mortificationis exercitacionem
 amplectendam. Quis enim deinceps
 in rebus exiguis non coerceat cupiditates
 suas, si postea velit ijs dominari in
 magnis? Quis non voluntati suæ renun-
 ciabit in rebus terrenis nullius pretij,
 vt acquirat cœlestes summi pretij? Quis
 non consolationes viles terum creatarū
 posthabeat diuinis suauissim-

Ise. 58.

uissimisque consolationibus creari, maximæque promissioni nobis Deo per Isaiam Prophetam iam factæ; cum diceret: *Si aueraris à leuatho pedem tuum, facere voluntatem tuam in die Sancto meo, & vocaueris sabbatum delicatum, & Sanctum Domini gloriosum, & glorificaueris eum, dum non faceris uoluntates tuas, & non inuentur uoluntas tua, & loquaris sermonem. Tunc delectaberis super Domino, & sustollam te super altitudines terræ, & cibabo te hereditate Iacob patris tui.* Delectari in Domino, quid est aliud, quam mirabili consolatione perfundi? quid sustolli super altitudines terræ, quam pectore generoso, spirituque diuino donari, quo omnes res caducæ huius mundi, cum nihil firmi nihil pendantur; quid denique cibari hereditate Iacob Patriarchæ promissæ, quam animam omnibus gratiæ doni in pignus æternæ foelicitatis ornari, instrui.

CAPVT XVI.

Mortificationis ope tentationes, omnesque animi hostes expugnari, peccata futura impediri, & gratiam semel acceptam conseruari.

Ad

AD superandum validissimum
 inimicum, præsentissimum re-
 medium est studiosè circum-
 spicere, qua in re summum eius robur
 positum sit, illudque cum primis illi,
 vt Philistæi fecere fortissimo Sampso-
 ni, adimere. Illi enim ex relatione Da-
 lila cognorant omne robur eius fuisse
 in crinibus, quibus resectis eum cœpe-
 runt. Capitalis noster inimicus est, caro
 nostra: nam caro, teste Apostolo, con-
 cipiscit contra spiritum. Hic inimicus om-
 nes vires suas habet in commodita-
 tibus & lauta tractatione, quoque co-
 piosius & crebrius illi subministratur
 cibus, potus, somnus, otia, aliæque re-
 creationes, hoc maiores vires & robur
 capit ad oppugnandum spiritum, & in
 omnia flagitia præcipitandum. Id Le-
 uita filij Israel confitentur, vt com-
 memorat diuina scriptura; nam lo-
 quentes in oratione cum Deo, dixe-
 runt. Tu Domine dedisti (maioribus no-
 stris) regna & populos gentium, & humum
 pinguem, & possederunt domos plenas cin-
 ribus bonis, vineas, oliueta, & ligna pomife-
 ra multa, & comederunt, & saturati sunt,
 & impinguati sunt, & abundauerunt de-
 liciis in bonitate tua magna. Præuocau-
 erunt autem te ad iracundiam, & recesserunt
 à te,

Iudic. 16.

Gal. 5.

2 Esdr. 6. 9.

à te,

à te, & proiecerunt legem tam post terga
 Hoc ergò robur carnis; remedium
 tem ad expugnādam eius rebellio-
 est moderari cibum potumque ab-
 nentia & ieiunio, lasciuia & mo-
 tiem asperitate cilicij & disciplina
 primere, submittere eam, & ad labor-
 adigere: sic enim vigorem suum, & su-
 tulantiam facilè deleret, vt bene

*Orat. 8. de
 temperantia.*

nuit beatus Basilius: Necessè est, inque-
 ens, totum corpus nostrum castigari
 ei que tanquam feræ belluæ frenum im-
 ijcere: si enim delitijs & blandimentis
 illud foueamus, instar equi ferocis,
 indomiti currum cum auriga euertere
 tis, animam nostram in cœnum flagi-
 tiorum præcipitem aget. Sin verò sub-
 tractione voluptatum & illecebrarum
 quæ sunt vitiorum quasi esca; & vo-
 luntaria susceptione pœnarum, quæ se-
 men sunt virtutum, affligamus, robur
 eius facilè languescet, & spiritus impe-
 rio rationis & voluntatis diuinæ nul-
 lo negotio illud subingabit. De eadem

*serm 29. in
 Cant.*

re sic loquitur beatus Bernardus. Carnis
 infirmitas robur spiritus augeat & submi-
 strat vires, ita è contrario noueris carnis
 fortitudinem debilitatem spiritus operari.
 Neq; id ita intelligendū, quasi naturalis
 carnis debilitas vim habeat vires suppe-
 ditandi

ditandi spiritui, passionibusque & pravis inclinationibus partis animi sentientis efficaciter medendi: fieri siquidem potest, vt in homine quantumuis macilento, & viribus destituto perturbationes iræ, aliæque huiusmodi remaneant vehementissimæ; sed quod beneficio moderatæ mortificationis, qua non nihil carnis intemperantia conteretur diuinæ gratiæ dona, peculianaque à Deo auxilia, quibus caro debilitetur, & spiritus roboretur, obtineri soleant.

Vnde sequitur, per mortificationem quoque vinci demones, qui instrumento carnis nostræ ad oppugnandum spiritum ferè vtuntur. Qua de causa vnus è primis D. Francisci socijs Beatus A-

*In Chrō. ord.
Minor.*

gidius perfacete consuevit dicere, nullum carne nostra valentiorum militem merere dæmoni, itaque ea subacta in nihilum recidere omnes eius conatus. Eadem causa Sanctum Franciscum ad mortificationis studium impellebat. Nam, vt scribit Beat. Bonauentura, sui mortificandi causa, vel cineres, vel aliquam in cibos iactabat, vt saporem adimeret; inter dormiendum lapidem capiti, puluini loco, subijciebat; veste nulla, nisi aspera, vti volebat; & si mollior

In eius vita.

O

por-

porrecta fuisset, eam interius furore
exasperabat; eiusque rei duas causas tra-
debat. Vnam, quod illud placeret Chri-
sto. Alteram, quod asperitas plurimum
valeret ad vincendos dæmones. Et ad-
dit certissima cum experientia dixe-
risse, dæmones voluptatum, & de-
ciarum illecebra primum hominē
tare, ad mortificationem autem omni-
horre & fugere. Vnde D. Augustinus
ad fratres in eremis. *Per ieiunium, inquit,
fratres mei, humiliatur caro, & diaboli-
vincuntur virtutes.* Hoc cœlestis doctor
suo ore quoque prodidit Christus

*Serm. 23.
Matth. 17.*

*Serm. 65. de
Temp.*

cum diceret: *Hoc genus demoniorum
eijcitur, nisi cum ieiunio & oratione.* In quibus
verba Augustinus. *Vidit, inquit, quod
sit ieiuniorum virtus, ut id facere ieiunia
leant, quod Apostoli nequiverunt, nempe
sola inuocatione nominis Christi: sed
nim mortificationem ieiunij inuoca-
tioni iunxissent, efficaciorē orationem
reddidissent.*

Ex hac doctrina sequitur, nos per
mortificationem, non modò liberari
à peccatis præteritis, satisfaciendo præteritis
illis, ut dictum est, sed etiam à futuris
quæ committere poteramus. Idcirco
nim homo in peccatum labitur, quia
cum ipse sit infirmus, demon verò for-
tis,

tis, facile eius tentationi succumbat: at
 per mortificationem dæmonis vires
 imminuuntur, & spiritus noster roboratur,
 ut tentationibus obsistere possit, à
 quibus alioquin erat in peccatum præ-
 cipitandus. Hoc expendens S. Bernard.
 Primum quidem, ait, fratres pro eo, quod ab
 ipsis quoque licitis abstinemus, ea nobis, quæ quadrages.
 prius commisimus illicita, condonantur. Quid
 verò est condonari commissæ, nisi ieiunio bre-
 vi ieiunia redemi sempiterna? Gehennam e-
 nim meruimus, ubi nullus vnquam cibus est,
 consolatio nulla, terminus nullus, ubi guttam
 aque diues postulat, & accipere non meretur.
 Bonum ergo & salutare ieiunium, quo redi- *Luce 16*
 muntur æterna supplicia, dum remittuntur hoc
 modo peccata. Non solū aut abolitio est pec-
 catorū, sed exirpatio vitiorum: nō solum ob-
 tineat veniam, sed & promeretur gratiam: non
 solū delet peccata præterita, quæ cōmissimus,
 sed & repellit futura, quæ cōmittere potera-
 m. Hæc omnia Bernard. O immensam
 Dei misericordiam, o bonorum ineffa-
 bilium pelagus, hominem Christianum
 tam facile, abstinendo illecebris carnis,
 & propriæ voluntatis solatijs, pœnam
 exigam corpori infligendo, sensusque
 coercendo posse efficere, quod omnes
 Imperatores & monarchæ huius mundi,
 di, omnes, quantumuis potentissimi

exercitus, qui integras regiones armis
suis subigere voluerunt, efficere nun-
quam potuerunt, hoc est, vt vel vnum
dæmonem expugnarent, vel vno pec-
cato quempiam liberarent. O admi-
bilis Christi in nos favor & humani-
tas, qui tam leui & facili remedio in
suis electis operati voluit tam herosa
facinora, vt Satanæ frangere potentiam
& flagitiorum tyrannidem compesce-
re. Quare meritò B. Leo Pontifex maxi-
mus inter Spiritus sancti maxima do-
na, quæ Deus suæ impertiuit Ecclesie
numerandum putat, quod ad carnis vi-
tia, dæmonisque fraudes superandi
nobis præsidium ieiunij, & mortifica-
tionis concesserit, cuius opera, Deo ad-
iuuante, omnibus tentationibus resis-
tere possimus.

*Serm. de
Pentec.*

Ex eadem doctrina id quoque efficitur,
mortificationis bono à nobis etiam
obtineri donum incomparabile virtu-
tis perseuerantiæ. Neque enim vel gra-
tia, vel caritate antè excidimus, quam
tentatione graui in noxam lethalem
nos prosterni sinamus. Cum ergò, vt
dictum est, mortificationis virtute om-
nibus tentationibus superiores euade-
mus, perspicuè sequitur in gratia semel
accepta nos perdurare. Magnum pro-
fecto

secto solatium est, in hoc nostræ vitæ exilio, tot periculis & calamitatibus pleno, tam grande & efficax antidotum habere contra omnes lapsus; neque enim omnes serui Dei alia de causa ingemiscunt, & suspirant in hac vita, quam quia solliciti sunt, ut hoc perseverantia donum, quo vno coronam de manu summi Imperatoris sui, & iudicis tandem rapiant, à Deo consequantur. Omnes virtutes currunt ad brauium, *c. Trid. sess.* inquit quidam, sed sola perseverantia *6. can. 23.* coronatur.

Scimus, neminem posse de condigno, vel ex iustitia mereri hoc perseverantia donum, quia lege ordinaria homo manet in hac vita liber ad peccandum mortaliter, ac proinde in eo statu, quo gratia spoliari possit.

Quare magni beneficii loco ducere debemus, à Deo nobis relicta media, quibus illud obtineamus, saltem ex misericordia, ut orationem, mortificationem, & eleemosynam, quibus medijs, opitulante diuina gratia, hunc mirabilem perseverantia effectum impetrare possimus, ut fateatur Concilium *Sess 6. c. 13.* Tridentinum his verbis: *De perseverantia munere nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine palliatur; tamen si in Dei*

auxilio firmissimam spem collocare. & repone-
 nere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius
 gratia defuerint, sicut cepit opus bonum, ita
 perficiet, operans velle & perficere. Et decla-
 rans quibus medijs obtineatur perseve-
 rantia, subiicit, nos debere operari salutem
 nostram in laboribus, in vigiliis, in ele-
 mosynis, in orationibus, in ieiuniis, & casti-
 tate. Deinde clarius exponens mortifica-
 tionis virtutem, adiungit. Scientes
 quod in spem gloriae, & nondum in gloriam
 renati sunt, de pugna, quae superest cum car-
 ne, cum mundo, cum diabolo: in qua victo-
 res esse non possunt, nisi cum Dei gratia Apo-
 stolo obtemperent, dicenti: Debitores sumus,
 non carni, ut secundum carnem viuamus: si
 enim secundum carnem vixeritis, moriemini:
 si autem spiritu facta carnis mortificati-
 neritis, viuetis. Hucusque Concilium.

Rom. 8.

CAPVT XVII.

Mortificationis exemplo multos adifi-
 cari, & ad bona opera com-
 moueri.

Greg. in pa-
 storali p. 2. c.
 3 & in prela-
 dialog. Bern.

NON dubium est, ut sancti Pa-
 tres confitentur, uti bona do-
 ctrina multi edificantur & mo-
 uentur ad vitam pie instituendam, sic
 bona.

bonæ vitæ exemplo efficacius multò *serm. de S.*
 plures commoueri. Deum, antequam *Benedicta.*
 humanam assumeret naturam, visibi-
 leque virtutis exemplum præberet, co-
 gnoscebant & imitabantur in mundo
 pauci, cantabaturque illud Psalmi: *Psalm. 75a*
Notum in Iudæa Deus, in Israhel magnum nomē
eius. In solo enim angulo illo orbis,
 nempe Palæstina ferè agnoscebatur ve-
 rus Deus, & colebatur. At postquam
 Deus factus est homo, seque exemplum
 spectabile omnibus proposuit nostræ
 imbecillitati accommodatum, & de eo
 dictum est, *cœpit Iesus facere, & docere, Act. 1°*
 cognosci cœpit ab omnibus, sicut in
 persona eius à Propheta Malachia erat *Mal. 1^a*
 prædictum. *Ab ortu solis vsque ad oc-*
casum magnum est nomen meum in genti-
bus: nempe quia agnoscebatur, & ado-
 rabatur pro vero Deo in toto mundo.
 In conuersione quoq; mundi ad Chri-
 sti fidem, etsi multum effectum sit mi-
 nisterio prædicationis Euangelicæ, &
 miraculorum patratione, tamen mul-
 tò plus profecit S. Apostolorum, Apo-
 stolicorumque virorum, ac fidelium
 omnium, qui in communi vitam per-
 fectam deducebant, exemplum, vt af-
 firmat Sanctus Chrysostomus. *Genti- Hom. 71. in*
les, inquit, plus permoti sunt ad iu- c. 13. Ioan. &
gam

hom. 6. in 1. gum legis Christi suscipiendum fan-
 cor. 2. ctitate vitæ, quam miraculis. Et alibi
 Gentiles, inquit, non miraculis tantum
 ad credendum adducti sunt, sed etiam
 vita fidelium integra & sancta, cum
 num cor essent, & vnicuique ex commu-
 nibus facultatibus distribueretur, qui-
 tum opus erat. Et si nunc talem vitam
 agerent Christiani, totus mundus fa-
 cile fidei Christi adiungeretur. Sic
 Chrysostomus. Et certe experientia ip-
 sa docet, nos reuera insigni virtutis
 exemplo à magno Dei seruo practi-
 to magis ad pietatem moueri, quam
 omnibus concionibus, & admonitio-
 nibus.

Et quamuis quoduis opus virtutis
 externum à seruo Dei profectum, effi-
 cacitatem quandam habeat ad alios in
 virtutis amorem inflammandos, ni-
 hilominus mortificationis exercitium
 in eo genere peculiarem sibi vendicat
 gratiam. Si enim quispiam ab omnibus
 delitijs studiose mortificandi, etiam
 licitis abstineat, amet pœnitentias, et
 que quæ pœnam & molestiam corpori
 afferunt, ac præterea nihil in eius vita
 reprehensione dignum animaduerta-
 tur, dici non potest, quantum hoc vitæ
 exemplo alios commoueat ad vitæ an-
 teacta.

teactæ emendationem, quantum alios
pudesciat voluptatibus, corporisque
commodis deditos, ignavos quoque &
tepidos coarguat, vt ex veterno suo
emergant. Confirmabimus id exem-
plis nonnullis, quia (vt diximus) or-
dinariè plus mouent exempla, quam
verba.

Commemorat Simeon Metaphra-
stes, cum S. Saba Abbas in spelūca qua-
dam delitesceret vnā cū discipulo suo,
nomine Basilio, qui genere nobilis, &
diues omnibus relictis statuerat cum
dicto Patre pœnitentiam agere, nocte
quadam speluncam ingressos latrones,
vt inde aliquid abriperent, & cum ni-
hil apud eos pretio dignum inuenis-
sent, cœpisse eos cogitare, illos procul-
dubio homines esse sanctos, qui vitam
tam inopem, omnibus rebus necessarijs
deditam ibi traducerent, se verò esse
homines perditos, & damnationis re-
os; In qua cogitatione dam essent, cœ-
pisse vehementer dolere de peccatis, &
impendentem Dei metuere vindictam:
occurrisse deinde in vasta solitudine
ingentes leones; illos verò, cum re-
medium liberationis aliud non veni-
ret in mentem, præcepisse, vt propter
B. Sabæ orationes terga veterent, quòd

*Sur. in De-
comb.*

O 5 & fe-

& fecerunt, non secus, quam si telis confixi fuisset. Illi verò continuo ad S. Sabam reuerterunt, vitam commutârunt, & manuum labore deinceps vitârunt. Tātum potuit bonum iustorum sanctorum, mortificatorum exemplum.

Nec mouet solum mortificatio peccatores ad corrigendam vitam, abdicando se voluptatibus pœna æterna dignis, sed etiam ad imitandum ipsius virtutis exemplum. Quot enim homines, conspecto aliquo mortificati serui Dei exemplo, excluso omni languore, torporeque ad imitandum se comparant, & quod antè credebant impossibile, experiuntur esse facile? S. Vincentius ordinis Prædicatorum, vt est in eius vita, prædicatione sua non solum prouocabat homines ad internum dolorem de peccatis, sed etiam ad acerrimas corporis diuerberationes, quæ sæpè à multo populo, totisque ciuitatibus circum Ecclesias publicè instituebantur. Id eum in Francia quoque fecisset, accidit Lugduni militem quendam pessimum, qui omnibus erat scandalo, tandem adire sacerdotem, & peccatorum facere exomologesin. Cui sacerdos loco poenitentiae cum iniunxisset, vt in publica

*Vin. Iustin.
in eiu vita.*

MORTIFICATIONE. 311

aliqua supplicatione disciplinam cum alijs ferret, & ille ægrè tantam pœnitentiam suscipere, nō aliud illi mandavit, quàm vt comitaretur saltem in processione: libenter paruit, & spectaculo verberantium durum illud pectus ad tantum criminum suorum dolorem commotum est, vt detractis vestibus flagro accepto tam immaniter in tergum suum desæuierit, vt circumstantes omnes mouerit ad lachrymas, ac tandem, ne necem sibi immani iteratione ictuum afferret, opus fuerit disciplinam è manibus extorquere. Itaque apud hūc hominem plus valuit bonum exemplum, quàm verborum Confessarij auctoritas; cumque magnum Dei donum sit emollire hominis duri cor ad agendam tam magnam pœnitentiā, facile apparet, quanta sit mortificationis vis & efficacia, maximè cum quo ad mouendum est potentior, hoc Deus quoque procliuius per illam operetur, fiatque aliquando, vt vnus hominis verberatio plurimos, imò totos populos ad idem imitandum permo- ueat.

Beat^o Petrus Damianus, Cardinalis, *In eius vita,*
narrat S. Dominicum Loricatum in *& in Epist.*
ter ceteras mortificationes, hanc im- *in appendi.*

Q 6

pr

*Biblioth. sa-
cra.*

primis v' surpassasse, vt totum corpus cre-
bris virgarum ictibus in quinque ve-
sex horas affligeret; totumque interi-
ctus psalterium, quod memoriae ma-
dârat, recitaret. Quod exemplum fecit
vt disciplinæ vsus, in ditione illa, tota
que patria, in qua morabatur, frequen-
tari cœperit, non modo inter religio-
sos, sed etiam inter seculares, viros &
fœminas, nobiles & ignobiles: tanto
ardore hanc castigationem suscipiebant,
vt crederent se hoc genere supplicij om-
nes pœnas peccatis in alio seculo de-
bitas expurgaturos. Cur autem serui
Dei mortificationis exemplo tantope-
rè homines permoueant, illa vna cau-
sa est, quod, vt sunt addicti volupta-
tibus, & illecebris carnis, omnesque
afflictiones illius refugiant, vehemen-
ter admirantur, si quem cernant tan-
ta virtute præditum, vt omnia huius
mundi blandimenta contempnat, & tam-
acribus flagris in hostem domesticum
seruiat. Hoc ipsum S. Petrus in Episto-
la canonica obseruauit. Nam cum hor-
tatus fuisset fideles, vt exemplo Chri-
sti armarent se contra inordinatas car-
nis cupiditates; mortificationemque
crucis Christi amplecterentur, mox ad-
dit. *In quo admirantur, non concurrentibus*

Epist. i. c. 4.

*ad h. c. 4.
ad h. c. 4.
ad h. c. 4.*

vobis.

vobis in eadem luxurie confusione. Altera causa est, quia peccata ferè cōmittuntur ab hominibus, aut ad capiendam aliquā voluptatem, aut ad euitandam aliquā afflictionem, vel pœnam: cū ergo homines huius seculi vident seruos Dei contemptis carnis blandimentis vltro eam crucifigere cum concupiscentijs, prorsus in eam sententiam veniunt, esse eos ab omni crimine & malitia immunes. Hoc signis Iustinus martyr olim primorum Christianorum innocentiam agnouit, & ad eorum numerum se aggregauit. Confitetur enim ipse in suis libris, se, cū gentilis esset, cerneretque Christianos martyres summo cum gaudio acerbissimis se obicere tormentis, potius, quàm vt idola colerent, in eam cogitationem venisse, fieri non posse vt tales homines sint flagitiosi. Si enim fuissent, commodis suis studuissent, ac proinde saluos & incolumes se esse voluissent, omni- que conatu durissima tormenta subterfugissent.

Atque hinc discere queunt pietatis studiosi, quibus curæ est animæ salus, quanto studio fugere debeamus superuacaneas carnis delicias & continuæ

Q 7 mor-

Perion in eius vita, & Surius.

mortificationi operam dare, ne prauo exemplo alicui præbeamus causam ruinæ, pro quo Christus mortuus est. Hoc perpetuum fuit omnium Sanctorum studium, vt sicut magno zelo ardebant salutis animarum, atque ideò omnes offendiculi occasiones cauebant, ita etiam se proprio solatio multisque commodis ad vitam necessarijs spontè exspoliarent, ac præterea corpus multis pœnitentijs, ad bonum exemplum relinquendum alijs, dixerent. Sanctus Antonius, cum in adolescentia, maximas pœnitentias fecisset, multisque annis incredibiles pugnas cum dæmonibus sustinisset, quauis ad extremam senectam, in qua quietæ aliquid dandum videbatur, peruenit, renouare cœpit omnia pristina pœnitentiæ exercitia, ad dandum bonum exemplum alijs, quibuscum tunc versabatur.

*Athan. in
vita.*

*Libr. 1. vita,
6. 42.*

Idem fecit sanctus Franciscus, qui etsi multis mortificationibus, quas initio conuersionis suæ subierat, viribus esset debilitatus & æger, atque idcirco non opus habebat tanta vitæ asperitate ad domandam carnem, quam spiritui iam perfectè subiecerat: tamen vt suo exemplo præiret alijs,

cic.

crebro iterabat opera abſtinentiæ & mortificationis. Sciebant nimirum illi ſancti Patres vnam tepiditatis & laxitatis in quibusdam religionibus cauſam eſſe, quod qui recens ingrediuntur religionem, vt habet beatus Bonauentura, oculos conijcere ſoleant in exempla ſeniorum, quod ad poenitentias & mortificationem attinet, non conſiderantes, quid egerint, dum eſſent iuuenes; & ideò nihil imitari volunt, niſi quod in illis viderint, & à primo feruore diſcedunt. Itaque vt huic incommodo occurrerent, à priſtina ſeueritate viuendi nihil remittebant.

Cæterum, quia non omnibus ſuppent vires id præſtandi, nihilominus congruens eſt & iuſtum, vt ſerui Dei in affecta ætate aliqua mortificationis exercitia, quæ vires non excedant, amplectantur, vt omnes intelligant, quanti illa æſtiment, quamque neceſſaria ſint ad virtutum perfectionem aſſequendam, ſequæ non voluntatis, ſed ſanitatis vitio à durioribus corporis caſtigationibus abſtinere.

Sanctus Dominicus, tantum operæ *In eius vitâ,*
ponebat in hominibus bono exemplo *l. 4. c. 3. 9.*
auuandis, auertendisque omnibus of-
fen-

fendiculis, vt ne æger quidem la-
tiores cibos admittèret, & dum in-
faceret pedibus, lassusque & sitibun-
dus diuersorium adiret, ne aquam quæ-
dem ad satietatem bibere auderet, le-
cuiquam in re tam parua malum ex-
emplum daret: vnde ad sitim refra-
guendam sæpenumerò fontes in-
inquirebat. O quàm longè ab hoc san-
ctorum spiritu absunt, qui suis com-
modis student, & neglecto bono exem-
plo, id vnum laborant, vt lautè curi-
culam curent, & cum in vestitu-
tura in habitatione nihil desiderent,
quod optari queat. Merito sanè san-
ctus Bernardus perstringit eos, qui
in victu, aliisque rebus plus æquo
sunt solliciti & curiosi, non contenti
ijs, quæ ad vitam tolerandam suffi-
ciunt, ac conscientiam eorum stimu-
lat hæc verbis: *Parce obsecro priusquam
quidem quieti tuo, parce conscientie. Con-
scientie, dico, non tue, sed alterius, il-
lius videlicet, qui propè sedens, & edens,
quid sibi apponitur; de tuo singulari ieiunio
murmurat.* Vigilantes igitur sumus
in cauendis scandalorum occasioni-
bus, aliisque bonum exemplum præ-
beamus, vt mortificationis, quæ in-
strumentum est ad omnes virtutes,
flu-

Serm. 30. in
Cant.

studium magni ab omnibus fiat. Sic enim faciemus rem gratam Domino, qui pro salute animarum vitam profudit, & in virtute meritisque apud Deum magnos progressus faciemus. Quemadmodum enim qui pravo suo exemplo alios impellunt in ruinam & perditionem, tot homicidiorum spiritualium apud Deum rei sunt: sic qui bono exemplo plurimis sectandæ virtutis auctores fuere, vel ad rationes vitæ sanctioris ineundas perduxerunt, totidem meritorum & coronarum immortalium apud Deum participes reddentur.

FINIS I. PARTIS.

PARS

P A R S II.

IN QVA SIGILLATIM DE
claratur quibus in rebus homo se
debeat mortifi-
care.

P R O O E M I V M.

Attenuis satis declaratum
nisi; quis finis & scopus
propositus nobis esse de-
beat in hoc Mortificatio-
nis exercitio, & quae
admirandi sint eius fru-
ctus; nunc superest, ut
singillatim exponamus, quid homo in se debet
mortificare, nempe, amorem proprium, ve-
luntatem propriam, passiones, & alias pro-
pensiones pravas. Nec arbitrari debemus
ea, quae mortificanda sunt semper esse peccata
mortalia; saepe enim ne venialia quidem
sunt, sed inclinationes tantum ad peccatum
mortificanda autem vel coercenda, ne
in peccatum aliquod graue vel
leue labamur.

CAPVT I.

Qualis sit Amor proprius, qui mortificandus est, & qui eius effectus.

EST quidam amor, quo homo se amat ordinatè, & bono fine, qui est gloria Dei, vel alius honestus finis, qui natura sua tendat in Deum, quo amore homo amat beatitudinem extremam, eaque omnia quæ ad illam consequendam adiumento esse possunt. Hic amor non appellatur amor proprius, quia etsi eo quæramus nostrum profectum, tamen quia principalis finis loco propositum non habet semetipsum, sed Deum, idcirco potius est amor veræ charitatis, & merè spiritualis. Amor ergo proprius est, quo quis amat seipsum, hoc est; quo quis tamùm studet suis commodis, nulla habita ratione gloriæ diuinæ, idque bifariam fieri potest. Primò; si partem spiritualem hominis pro obiecto habeat, & amet per se virtutes & dona spiritualia animi, ac felicitatem quoq; ipsam, quatenus vtilitatē aliquam spiritualem conciliant. Et hic amor proprius est in se spirituali. Verùm quamuis amor proprius, qui primarij finis loco propositum

situm habet seipsum, & non Deum, & non
 imperfectus, nec sufficiat ad salutem
 tamen facile corrigi potest & perfectior
 nempe mutatione tantum finis; res
 nim spirituales, quæ amantur, ex se
 nã sunt. Mortificandus est autem huius
 mor, primum attentè expendendo
 neficiorum diuinorum magnitudinem,
 nem, & quanto Dei amore illa sint
 bis communicata, deinde capessendo
 ardens desiderium placendi ei, qui
 to amore dignus est, & tot muneribus
 ad se redamandum nos sibi deum
 Quando enim anima erit hoc desiderio
 rido inflammata, facile longius progredietur,
 dicitur, perspicietque, nihil æque à Deo
 requiri ad suam gloriam amplificandam,
 dam, quam vt solidis virtutibus operam
 ram demus in hac vita, & in altera
 conspectu iucundissime aliquando
 persruamur, amemusque virtutes, non
 tam, quia nobis viiles sunt, quam quæ
 placent Deo, eiusque gloria per illas
 promouetur. Et quia in talibus amorem
 rem proprium excindere, cumque se
 folius Dei amorem conuertere, magnum
 gnum Dei donum est, & supernaturales
 coniungendæ sunt huic exercitio hu-
 miles ardentesque preces, & corporales
 nonnullæ mortificationes cæteris fac-
 lio

iores, vt hoc donum mortificationis à Deo impetretur.

Alius est amor proprius, qui obiecti loco habet sensitiuam hominis partem in voluptates & delicias carnis procliuem, ac etiam rationalem in honores, opes & alia bona temporalia inclinantem. Hoc amore homo non virtutes, sed res naturæ corruptæ inclinationi obnoxias complectitur, nec alium scopum propositum habet, quàm commodum suum temporale. Et hic proprie vocatur amor proprius; qui quidem perniciosissimus est, quia animum vehementer excæcat. Vnde beatus Gregorius: *Sunt, inquit, multa peccata, quæ committimus, sed idcirco nobis grauiora non videntur, quia priuato nos amore diligentes, clausis nobis oculis in nostra deceptione blandimur.* Deinde quia est omnium malorum fons & origo, vt paulò post ostendemus. Ex hoc amore manant effectus quidam vitiosi, qui aperte sunt peccata, secundum Apostolum, dum ait: *In notissimis diebus erunt homines seipso amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemæ, parentibus non obediens, ingrati, scelsi, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, inimici, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quàm Dei.*

Hom. 4. in Ezech.

2. Tim. 3.

Dei. Ex eadem radice oriuntur & alij affectus, sed nō sunt omnes peccata mortalia; nec peccati rationem vendicant nisi quod finem debitum propositum non habeant. Hos nos patefacere conamur, vt constet quid in proprio amore mortificandum sit. Vnus ē vitiosus proprii amoris affectus est, quando homo sibi placet, & quando illi sua facta arrident, non tanquam Dei dona, sed suæ industrię opera. Alius, quando non propter Deum, aut alium bonum finem desiderat ab omnibus amari, sed tantum vt inde aliquod solatium capiat voluptatem. Quos affectus fatetur Augustinus ex proprio & inordinato amore proficisci.

*Lib. 10. conf.
c. 36. & 39.*

Alij affectus vitiosi ab amore proprio deriuati, sunt, plus æquo pude fieri ob defectus naturæ, vt deformitatem vultus, membra distorta, vocem asperam, inopiam parentum, officij quod geritur vilitatem, & cetera huiusmodi. De solo enim peccato, Deique offensa verecundari debet homo pude fieri autem de rebus à Deo profectis, & quæ nullam peccati notam habent, est hominis nimium se amantis, suumque honorem in omnibus quærentis. Alius effectus est, si quis

agere

agrè admissam culpam confiteatur, eo quòd coram hominibus sanctior videri velit, quàm sit coram Deo, vel ne aliquid de bona opinione, quam apud alios habet, detrahatur. Si quis ea libenter tractet, vel de ijs rebus loquatur, vnde spes aliqua est honoris & humanæ laudis, si ambiat dignitates maiores & honoratiores, si suas virtutes, sui generis nobilitatem, & alia prædicet: Si optat alios in ea persuasione esse, vt existiment ipsum, non voluntate, sed necessitate, aliorumque imperio ad fastigium alicuius dignitatis euectum, ac proinde credant eum esse humilem, alijsque multis virtutibus ornatum, quæ foris non appareant. Si in operibus bonis, alijsque actionibus laude dignis præstandis, quæ nouit in hominum oculos incurtura, magnum studium adhibeat, vt rectè, & sine cuiusquam querela vel calumnia fiant; quæ verò secreta facit, soli diuino cõspectui nota, non tantum studium in ijs cum omni perfectione exercendis ponat. Vt si, cum diuinum officium publicè dicendum est, aut paruulæ orationes vocales recitandæ, sit valdè deuotus: si verò priuatim, distractus & incompõsitus. Si, quoties in præsentia aliorum ab

ab eo petitur eleemosyna, aut aliud caritatis opus, promptissime porrigat clam, nullo praesente, nihil vel parum communicet. Si domi ob res leuissimas ira accendatur, publice verò ob res grauiiores iracundiam comprimat, ne subiectus passionibus videatur. Contra quoque, si negligat bona opera praestare, vt ieiunare, carnem castigare, agere seruire, aliaque caritatis opera exercere, ne videatur ab hominibus, non quod metuat, sanctus ab hominibus reputari, sed ne existimetur vanae gloriae captanda causa illa fecisse.

Alius eiusdem amoris proprii effectus est, metuere, ne parui apud alios aestimetur: magnam diligentiam adhibere in procurandis proprijs commodis, facultatibus augendis, & honoribus consequendis; contra verò, neglegenter agere in salute animae & gloriae diuinae promouenda. Multum temporis consumere in concinnandis vestibus, & componendo cubiculo; exiguumque spatium faciendo exanimati conscientiae, & Rosario lectitando relinquere. Aduigilare vt famuli dormimus, & liberi summo mane è lectis se propriant, & ne minimum quidem temporis punctulam ad quæstum faciendum

elum negligat: nihil autem laborare, vt
 sacrificium Missæ tempore audiant, vt
 confessionem peccatorum faciant, do-
 ctrinam Christianã addiscant, & diuina
 mandata præsent. Operam dare, vt red-
 ditus, & census annui exactè persoluan-
 tur, & negligere, vt famulorum salaria,
 & debita contracta suo tempore resti-
 tuantur. Omnem lapidem mouere, vt e-
 què ab externis ac à domesticis honor
 sibi magnus cū magna submissione de-
 feratur, & parui facere, si exiguo honor
 præstetur Deo, imò iuramentis, blasphem-
 ijs, murmurationibus, detractionibus,
 & alijs peccatis indies offendatur. Si o-
 mnem industriam collocet, vt supellex
 domestica, & quicquid in ædibus obie-
 ctum est oculis carnis, bellè niteat, sit
 mensa lauta, & palato grata, parum verò
 curet animam esse puram à vitijs, & vir-
 tutibus humilitatis, mansuetudinis, alijs-
 que ornatã, atq; ita compositam, vt di-
 uinis oculis placeat. Si in multis pijs o-
 peribus exercere se negligat, ne ab alijs
 irideatur, aut detrimentum aliquod pa-
 tiatur, maximè si erant opera lege ali-
 qua diuina vel humana imperata. Si
 singulari amore aliquem prosequatur,
 cuius consuetudine in magnas animi
 distractiones & perturbationes incidat,

P

con-

contristetur autem, si eius familiaritas frui nequeat. Hi omnes, alijque id genus, sunt affectus inordinati ex amore proprio profecti, quibus homo in rebus præcipuè seipsum & non Deum quærit. Sed iam videbimus, quem modum sint cum sua radice mortificandi & subiugandi.

CAPVT II.

Quæ ratione mortificandus sit amor proprius, cum affectibus ex eo ortis.

Seruus Dei ad mortificandum morem proprium in rebus ad honorem spectantibus, debet eum tantum honorem optare & acceptare, se vel alios credat posse reddi meritis, vel quem non potest sine iusta causa repudiare. Quod si honor ad vitam horum necessarius sit, aut profit, extendendus vel quærendus non est, cum illo aucupando homo non nisi proprium commodum finis loco spectare possit. Pugnandum autem est contra huius generis amorem exercitiis contrariis, vt si quando occasio offerat defectus naturales cum aliquo pudore patefaciendi, patefacere non timeat: noxas quoque in quas relin-

ignorantia vel incuria lapsus est, modò
 scandalum absit, & periculum animæ,
 non cælet, instar eorum qui fastu & ar-
 rogantia tumidi suas laudes effutiunt
 coram alijs, quâdo nulla etiam se offert
 occasio: id vero in animo propositū ha-
 beat, talis apud homines haberi, qualis
 sit apud Deum, & in humilitate facere
 progressum, extirpata superbia. Item
 si, quæ opera bona præstare possit
 clam, ea non faciat publicè citra ne-
 cessitatem: sed nec dona & charismata
 diuinitus accepta cuiquam aperiat, ni-
 si Patri spirituali, quem in salute ani-
 mæ curanda elegit. Quod si quædam o-
 pera bona non ita secretè fieri possint,
 quin in aliorum notitiam veniant, ea
 vanæ gloriæ, vel calumniarum metu
 prætermittat, sed in omnibus tantum
 quærat Dei gloriam, suamque salutem,
 & gaudeat in corde, quod à nonnullis
 irideatur. Si ob aliquem defectum
 arguatur, aut bonum eius opus in ma-
 lam partem trahatur, si scandalum da-
 mnūque omne spirituale absit, silen-
 tio se tueatur, non excuset, nec purget.
 Sic mortificandus est amor proprius cir-
 ca honorem. Sed quia magni momenti
 est mortificatio huius affectus, nonnul-
 la maioris declarationis causa adiunge-
 mus.

Orat. 22. de
anima.

In rebus ad vitæ conseruationem, curamve corporis & fortunarum pertinentibus seruus Dei amoris proprio mortificandi causa non debet vel expectere, vel admittere superuacanea, & quantum ad voluptatem conciliandam seruiant, sed quæ sunt necessaria. Quod docuit alicubi B. Basil. Corpori, in quo seruiendum non est, nisi necessitas postulet. Et rationem addit: quia si molli ter tractetur, bonis animi viam præcludit. Et quia in rebus necessarijs fallere nos potest amor proprius, vt vel inordinato affectu, vel peruerso fine illas usurpemus, amorem proprium coercere inter eos limites debemus, vt ex parte nostra carere velimus voluptate & gestu quem præbent, modò sit res licita & honesta. Loquor de rebus ad vitam necessarijs, vt cibo, potu, vestitu, somno, honesta recreatione, alijsque similibus quæ quia inclinationi nostræ sunt conformes, voluptatem quandam habent annexam, qua si homo ex parte sua carere cupiat, multum apud Deum mereri potest. Quod fit, quando homo in corde suo dicit: si possem sine vlla voluptate necessitati succurrere, ob Dei amorem, & ad imitandam Christi crucem libenter facerem. Itaque amor proprius

mot-

mortificatur, quando rebus necessarijs, neque affectu, neque fine inordinato vtimur, sed tantum vt naturali necessitati, diuinæq; ordinationi, quæ est, vt vtamur creaturis ad corporis nostri sustentationem, faciamus satis.

Vt autem rectius intelligamus, quo fine res necessarias vsurpare debeamus, ad mortificandum amorem proprium, cumulandaque merita (quæ res est maximi ponderis) obseruandum est, inter opera, quæ ad gloriam Dei à nobis præstantur, quædam suapte natura esse bona, & sancta, vt orare, quod est opus religionis: eleemosynam pauperi dare, quod est opus caritatis, debita restituere, præceptis parentum obsequi, & superiorum, quæ sunt opera iustitiæ, vel virtutum. In his operibus, vt bona sint, & vt in gratia existens illis aliquid mereatur, non opus est alium propositum esse finem quàm ipsa habent. Itaque si seruus Dei in horum operum exercitio non apponat prauum finem, vel hominibus placendi, vel nomen & famam aucupandi, sed tantum ea præstet, quia sunt præcepta vel consulta in noua lege à Deo, vel quia per se sunt opera bona, iam verè illis promereri potest vitam æternam.

Verum est, ea præstantiora maioris
 que meriti fore, si actuali consideratio-
 ne ad Dei gloriam referantur, ut hoc
 magis ei placeamus: tamen id necessa-
 rium non est, satis enim est ad ea
 præstanda moueri, quia bona sunt, &
 in lege diuina approbata, ac vitæ æter-
 næ, ampliorisque gratiæ in iustis meri-
 toria. Nam ut affirmat diuus Thomas
 Aquinas, & cum eo Theologi om-
 nes, ratioque naturalis euincit, ut o-
 pus aliquod sit meritorium, sufficit
 natura sua bonum sit, si finem bonum
 cuiusque virtuti præstitutum habeat
 si non affectum circumstantijs vitio-
 sis, & exerceatur ab homine existente
 in gratia & caritate, qua Deum dili-
 gat super omnia. Cuius doctrina illa
 causa est, quia omne opus bonum aut
 lo vitioso sine inquinatum ex se ten-
 dit in Deum, ac maximè, quia illa vo-
 luntas, qua iustus Deum sibi propo-
 nit tanquam vltimum finem, serioque
 constituit illi seruire, & in omnibus
 placere, omnia opera bona quasi secum
 trahit, ut recta intentione fiant. Itaque
 quia illa ex tam bono fonte & radice
 prodeunt, certum est omnia virtuali-
 ter, ut Theologi loquuntur, referri in
 Deum, esseque vitæ æternæ meritoria.

Qua

1.2 q. 21. a. 3.

4.2. sent.

d. 40. q. 3. a.

3. 8 q. 1.

a. 1. ad. 4.

Caet. 1.2 q.

1.4. a. 3.

Quæ res magno solatio est pijs & iustis, eos que vehementer inflammat, vt iugi bonorū operum exercitationi se dedāt.

Iam verò alia seruorum Dei opera sunt, quæ sua natura nec bona, nec mala sunt, & ideo vocantur adiaphora, vel indifferentia, vt sunt edere, bibere, dormire, ambulare, ludere, ciuilia officia tractare, liberos educare, emere, vendere, ædificare. Hæc & id genus alia innumera opera, in quibus magna temporis & vitæ humanæ pars consumitur, vt bona sint, iustoque valeant ad promouendam vitam æternam, suæ naturæ relinquenda non sunt, sed aliquo fine bono exornanda, vt si seruus Dei ea faciat, quia Deus voluit ea fieri, vel quia ad vitam humanam sunt necessaria, vel quia ad bonum aliquem finem conducunt, vel etiam quia ratio humana dicitur facienda. Quod si ea præstet, nullo horum finium proposito, tum à solo amore proprio oriuntur, commodi tantum sui studioso, ac proinde nullam vim merendi apud Deum habent. Sin verò ob dictos fines, vel alium cuiusvis virtutis faciat, vt quia parentes vel superiores ita mandârunt, quod est obedientiæ, vel vt solatium aliquod præstet proximo, quod est charitatis,

tunc illa alioquin adiaphora, efficiuntur bona, & in eo qui existit in gratia

1. 2. q. 18. a. teste sancto Thoma, alijsque Theologis vitæ æternæ meritoria.

9. 2. sent. d. 40. q. 5. a. 5. His ita constitutis, vt intelligatur de malo. q. 2. a. 5.

fit in dictis operibus ad vitam humanam necessarijs, animaduertendum est hac mortificatione opus non esse, cum ita sunt necessaria, vt sine detrimento omitti non queant: sed tantum cum citra damnum aliquod deseri possunt, etiamsi non sint superflua, cuiusmodi sunt corporum recreationes quædam, varia famulorum ministeria, ædificatoria ornamenta, victus, vestitusque commoda, quæ citra iacturam minui possunt. Sed & mortificationi aliquando locus est, quando diuina ordinatione etiam valde necessaria subtrahuntur, conformando suam voluntatem cum diuino exemplo Iob, & dicendo: Sit nomen Domini benedictum. Vt verò homo persuadeat sibi, ita esse faciendum, debet oculos mentis ad se reflectere, & penitius expendere, quantum malorum ex vno amore proprio profectum sit, quomodo omnium peccatorum ante hac contra Deum commissorum fons fuerit & seminarium. Et quemadmodum

dum homo sceleratus non modò perse-
quitur hestem, à quo iniuria affectus
est, sed etiam eius parentem, à quo geni-
tus est: sic amator virtutis, non solum
debet odissè, & è medio tollere pecca-
tū, à quo occisus est, verum etiam perse-
qui, & mortificare amorè proprium, qui
fons est & origo omnium peccatorum
commissorum, quo fonte semel subla-
to, longius absit ab occasione deinceps
delinquendi. Illud quoque scire debet,
quo plus amorem proprium mortifi-
cavit, hoc Deum liberaliorem fore in
diuino amore illi communicando: id-
circo enim filius Dei in hunc mundum
venit, factus homo, & pro homine pas-
sus, vt ignem cœlestem secum deferret,
eumque in cordibus nostris accende-
ret. Et quia amoris diuini ignis repa-
gnat igni amoris proprii: quo homo
maiores progressus faciet expugnando
cum diuina gratia amorem proprium,
expurgando per mortificationem ani-
mum ab eius sordibus: hoc Deus magis
magisque indies sua diuini amo-
ris & gratiæ dona pretio-
sissima cumula-
bit.

Luc. 12.

Aug. 1. 83 q. 36.

*Quid sit propria voluntas, & quomodo
mortificanda sit.*

Voluntas propria ab amore proprio discrepat, sicut à genere species, & à parte totum. nomine enim amoris proprii omnes affectus & motus inordinati tam sentientis, quam rationalis partis, quibus homo seipsum quærit, continentur. Voluntas verò propria duntaxat comprehendit actiones & commotiones partis intelligentis, quibus se, non Deum, homo quærit, tanquam primum finem. Quod vsu venit homini, quotiescunque cupiditate in rem quampiam nullo virtutis fine præstituto fertur, sed tantum facit, quia ita collibuit. De qua voluntate beatus Bernardus: *Lepra, inquit, nimis pessima propria voluntas, eoque perniciosior, quò magis interior. Voluntatem dico propriam, que non est communis cum Deo & hominibus, sed nostra tantum: quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo, & prodesse fratribus, sed satisfacere proprijs motibus animorum.* Nulla opera bona ex hoc proprio amore fa-

*Serm. 3. de
resurr.*

DE MORTIF. VOLVNT. 335

Et sunt grata Deo, quia recto fine de-
 stituta sunt, vti declarat Propheta I-
 saias, quando populus obmurmurans
 querebatur, dicens: *Quare ieiunauimus, & Isaiæ dicit*
non aspexisti: humiliauimus animas nostras,
& nescisti? Et respondit Dominus: *Ecce*
in die ieiunij vestri inuenitur voluntas ve-
stra: quasi diceret, non habuistis propo-
situm in ieiunijs rectum finem, nempe
meæ voluntati parendi, sed inordina-
tos fines ex propria voluntate ortos.
 In quæ verba beatus Bernardus: *Ego,*
inquit, non solum de ieiunio, sed de silentio, Serm. 61. in
de vigilijs, de oratione, de lectione, de opere Cant.
manuum, postremo de omni obseruatione
monachi, vbi inuenitur voluntas sua in ea;
& non obedientia magistri sui, id ipsum sen-
tio. Et paulò post exclamat: Grande ma-
lum propria voluntas, qua fit, vt bona tua
tibi non bona sint, quia nihil omnino quod
propria inquinatum sit voluntate gustabit
Christus. Nec solum huius mali causa est
propria voluntas, sed multorum alio-
rum inde manantium; sicut enim effi-
cit, vt opera nostra Deo grata non sint,
sic etiam vt transeant in noxam, ob quã
digni reddimur pœna. Nam cum tenea-
tur præstare opera ad obsequendum
voluntati diuinæ, non præstat nisi vt
obsequatur suæ: qua in re iniuriam fa-

*Serm. 3. de
resurr.*

cit Deo , vt notauit idem sanctus, dicens: *Voluntas propria quo furore Dominum maiestatis impugnet, audiant, & timeant serui propriae voluntatis.* Primò namque seipsum subtrahit & subducit eius dominatui, cui tanquam auctori seruire iure debuerat, dum efficitur sua. Hæc aduersus Deum inimicitia exercens est, & guerram crudelissimam. Quia enim odit, aut punit Deus præter propriam voluntatem. ? Cesset voluntas propria, & infernus non erit. Hæc omnia Bernardus, qui optimè intellexit, quàm pernitiolosus sit propria voluntas, quantaq; mala ex ea dimanent.

Verùm omiſſis grauioribus peccatis, ex propria voluntate natis, quæ penitentia expianda sunt, declarabimus tantum affectus inordinatos, occultaque quædam vitia, quæ ex ea oriuntur, qualia sunt teneri cupiditate rerum curiosarum, vt historiarum, vitæ ab hominibus actæ, & rerum futurarum. ynde fit vt homo se dedat lectioni librorum vanissimorum, itinera inutilia faciat ad huiusmodi spectanda, superstitionis quoque commentis sortium, cœlestium aspectuum, chiro-mantiæ, & alijs huiusmodi ad indagandos fortuitos euentus utatur. Deinde amare contentiones & lit-
tes,

tes, nec discedere ab illis, nisi parva victoria: non subicere se aliorum imperio, non ferre aliorum monita, nolle legibus vllis ad officium compelli. In omnibus rebus venari commoda propria, nulli parcere labori in ijs, quæ cum quaestu priuato cōiuncta sunt, in communibus verò utilitatibus procurandis agere languidius: cogitationibus omnem impartiri licentiam, vt ferantur quocunque libido impulerit: alios in suam sententiam & voluntatem trahere, vt faciant quid, quando, & vbi ipse voluerit, nec quidem in licitis rebus aliorum voluntati se accommodare. Consuetudinem & amicitiam colere cum quibusdam, non profectus causa, sed quia ex eorum conuersatione capiunt voluptatem. Copiam rerum omnium adamare, nihil tamen alijs dare, vel commodare, ne aliquid de nostra commoditate detrahatur. Nihil velle sibi negari, importuneque petita extorquere. Nulla in domo vel loco diu morari, sed nulla necessitate facile & data opera, quia libet, aliò commigrare. Si rei alicuius cupido in mentem veniat, non expendere, an conueniat eam exequi, sed mox excogitare media, quibus illa ad effectum deducatur.

Si eius auxilium in exercendo caritatis opere postuletur, vel si à Superiore idem imperetur, exclusa omni deliberatione, possitne facere, necne; repente se excusare, & onus in alios reijcere. Velle sibi promptissimam ab inferioribus obedientiam in imperatis, & ab omnibus qualibus in consultis præstari, non ob gloriam Dei, aut utilitatem illorum, sed tantum, quia ita visum est. Facile alijs contradicere in ijs, quæ palato non sapiunt, nullius autem contradictionem & obloquia ferre.

Hi, alijsque similes sunt propriae voluntatis affectus, in quibus homo neque Dei gloriam, nec animæ suæ salutem, aliumve virtutis finem ante oculos obiectum habet, sed tantum laborat, ut suæ voluntati satisfiat. Quare efficitur, ut opera inde nata sint inordinata, & Deo ingrata. nam ut Sanctus Gregorius scribit, qui propriam voluntatem sectantur, sæpè arbitrantur opera sua grata esse Deo, & tamen ab eo, licet grandia sint, & præclara, minimè approbantur.

*In 1. Reg. 6.
15.*

CAPVT IV.

Quemadmodum mortificanda sit propria voluntas cum suis inordinatis affectionibus, ut curiositate, familiaritate nimia, alijsq; huiusmodi.

Affectiones prauæ, quas supra diximus, oriri ex voluntate propria, in hunc modum mortificandæ sunt. Curiositas comprehendendarum artium, historiarum & fabularum mortificatur, si apud animum nostrum constituamus, nulli rei cognoscendæ operam dare, quàm quæ status & officij, quod gerimus, legibus congruat, & ad maiorem Dei gloriam, proximique salutem procurandam proficit. Sic loquitur Sanctus Paulus. *Dico, Rom. 12.* inquit, *per gratiam, quæ data est mihi, omnibus, qui sunt intra vos: non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatē, hoc est, ea moderatione, quæ ratio postulat, non arrogare sibi nimium, sed humiliter de se sentire, non inuestigare quæstiones curiosas, sed fidei, bonorumque morum documenta, ut exponit B. Anselmus.*

Curiositas inquirendi in vitam alterius mortificanda est desiderio solas
vir-

*Hom. 36. in
Evang.*

virtutes, & pia opera proximorum cognoscendi, non autem defectus, nisi quos ex officio, vel ex caritate corrigere possimus: alia siquidem indagatio noxium est, teste Sancto Gregorio, cum ait: *Grave curiositatis est vitium, quod cuiuslibet mentem ad investigandam vitam proximi exterius ducat, semper ei sua interior abscondit, ut aliena sciens se nesciat: & curiosi animus, quanto peritus fuerit alieni meriti, tanto fiat ignarus sui.* Curiositas verò cognoscendi res occultas, vel futura contingentia, bona vel mala, quae indocti vocant bonam vel malam fortunam, mortificanda est studio magno non cognoscendi vel scrutandi alia, quam diuinis litteris sint patefacta, & fructuosa sint ad prestandam legem diuinam, ac peccata cauenda. In hac enim curiositate non solum est inordinatio, sed periculum, ne quis fallatur à demone, qui curiosis huiusmodi rebus se immiscere consuevit, quemadmodum Ecclesia nos commonet in quodam decreto, his verbis: *His portentis per diabolorum fallaciam illuditur curiositas humana, quando id impudenter appetunt scire, quod nulla ratione competit eis investigare. Hac potestas immundis spiritibus iaceo datur, ut perueios sibi aptent, hoc est, prauos homines*
sedu-

*c. nec miri,
25.*

seducant. Certè Sancti voluerunt seruum Dei tam alienum esse à curiositatis vitio, vt S. Dorotheus inter alia documenta grauiissima virtutum amatoribus data, tradat & hoc, vt quoties domum vel cubiculum amici ingressus fuerit, nullo modo curiosus sit in considerandis & scrutandis rebus, quæ in eo reperiuntur.

Affectio contendendi vel rixandi mortificanda est, non solum, quando causam nullam habet litem intendendi alteri, sed etiam quando habet: itaq; cum bis teruè rationem iustitiæ suæ causæ reddiderit, aduersarius verò iniuste repugnet, taceat potius, quàm litem prosequatur, & vinci malit, quàm vincere. Sic faciet actum magnæ charitatis cum proximo, sublato scilicet omnium rixarum, & altercationum, quæ inde oriri poterant, fomento. Humilitatis quoque exemplum non exiguum dabit, quòd vinci potius, quàm vincere studuerit: imò & caritatis in Deum, quòd hoc facto omnia bella, quæ nasci poterant, refecârit. Quam ob causam dicit Sapiens: *Separa te à contentionibus, & peccata euades.* Huius exemplum dedit B. Gregorius, qui cum sententiam suam de quodam Euangelij argu-

Eccl. 28. hō.

36. in Euan.

argumento exposuisset, mox subiicit, quis contrarium sentiat, se salua fidei veritate, potius velle alienæ sententiæ subscribere, quàm cum aliquo contendere. Hoc monitum de mortificatione propria voluntate in contentione tanquam magni momenti commendat Sanctus Vincentius Ferrerius. In rebus humanis, inquit, etiamsi contra omnem rationem, quis tibi litem moueat, ne tuam, sed illius sequere voluntatem maioris enim pretij est iacturam facere rei temporalis, quàm tranquillitatem cordis perdere, quæ perditur alteri repugnando. Quod si de re spirituali sit, etiamsi tibi tua causa videatur præstantior & sanior, non tuæ, sed alterius obsequare voluntati, nec plus fieri potest citra peccatum, quia ex contentione maiorem iacturam facies humilitatis & internæ pacis, quàm vilitatem capies ex defensione partis sanioris.

Cæterum, quando qui tecum de re aliqua controuersiam habent, persuadere tibi volunt aliquod malum, vel quod impediatur spiritalem profectum, vel maiorem Dei gloriam, etiamsi ei neque credere debeas, neque parere, non tamen debes cum illo contentionem prosequi, vel

In vita spir.
c. 3.

vel animo excruciaci, sed omni studio ex parte tua adhibito, negotium totum Deo committere. Ac nōris, Deum nūquam id permiffurum, si tibi non foret conducibile, experientiaq; ipsa disces, impedimentum, quod in cursu pietatis tibi obijcere suo litigādi desiderio volūere, cessurum in vberiore anima tua profectum, ac ad finem & scopum, quō collimasti, melius & facilius peruenturum.

Hæc omnia monet Sanctus Vincētiū, accurateq; docet, quemadmodum propria voluntas mortificanda sit in litibus, qua de re copiosius infra age- *Cap 31.*
mus.

Voluntas præterea mortificanda est, voluntati maiorum & Superiorum fideliter obsequendo, & gubernationem eorum in omnibus rebus optando. In rebus quoque multis, non illicitis subijciendo æqualibus & inferioribus, vt monet S Petrus. *Subiecti, inquit, estote 2. Pet. 3.*
omni humane creature propter Deum, quod sanè est opus magnæ humilitatis, & subiectionis. Mortificanda item est in multis rebus, quas rogamur, in consilijs quoque, quæ auditis aliorum sententijs, agitantur, in omnibus, commodis nostris posthabitis, id tantum pro-

probantes, quod ad maiorem Deigloriam, prouentumque spiritalem notitiam & proximorum facere videatur. Mortificanda est, & imaginatio, vel phantasia, pertrahendo eam ad rerum diuinarum considerationem, aliarumque rerum salutarium. Ad retinendam autem caritatem, & animorum unionem mortificanda est natura, ut se in rebus licitis conformare conetur cum omnibus. Familiares etiam amicitiae & consuetudines, quae necessariae non sunt, deseruiunt tantum ad viles consolatiunculas, omni studio dissoluendae sunt, quia animum maiorem in modum laedunt & distrahunt.

Imprimis autem ijs, qui in congregatione multorum viuunt, cauenda sunt, nam si secus fiat, colloquia ferre de rebus vanis & inutilibus, non autem de spiritualibus & diuinis instruantur, crebrae incidunt obmurmurationes contra superiores, & alios, arcana multa, quae silentio premenda erant, nullo fructu panduntur, & alia non parua damna animis inferuntur. Hoc documentum reliquit B. Basilius. Qui, inquit, viuunt in communi virorum vel foeminarum coetu, non plus vnum, quam alterum diligant, non cum hoc potius,

*Serm. 2. de
inst. men.*

potius, quam cum illo conuersetur: cum enim æqualem omnibus debeamus charitatem, quando peculiariter illæ familiaritates ineuntur, violatur iustitia. Qui enim maiori amore prosequitur vnum, quam alium, declarat se alios non amare perfectè. Deinde multæ ex priuatis illis amicitijs & congressibus nascuntur suspiciones, & inuidia. Quare prorsus exterminandæ sunt. Neque inde consequetur, si æqualiter omnes amandi sint, aliquid detractum iri honori maiorum, & superiorum: nam, sicut in membris corporis accidit, licet æqualiter omnibus compatiatur, totumque corpus ad quoduis curandum inclinemus, tamen non ideo honorem suum primarijs, magisque necessarijs detrahimus: sic in societate multorum, licet æqualiter omnibus amoris officia deferamus, non ideo suum honorem, & venerationem negamus maioribus, & dignioribus. Hæc omnia Beatus Basilus, qui magna verborum exaggeratione hæc doctrinam virget, pro monasticæ & cœnobiticæ vitæ institutione ac conseruatione.

Denique seruo Dei incumbit cohibere eandem voluntatem suam in reliquis

quis omnibus rebus similibus: sic prout
 sus, vt paratus sit suo solatio, & volu-
 ptate priuari, vt confoletur & roboret
 alios: vt commodis suis aliquid detra-
 hat, quo possit prouidere aliorum ino-
 piæ, vt liberalis sit in largiendo, & non
 importunus in petendo, vt aliorum le-
 psus & imperfectiones moderatè ferat,
 sicut vellet ferri suas: ac denique non
 antè aliquid tentet aut aggrediatur,
 quàm in trutina iudicij expendit, quod
 facere conueniat, ac tandem faciat, non
 quod propriæ voluntati, quæ ducit ad
 perditionem, sed quod voluntati diuina-
 næ, quæ sanctificat & saluat animas
 nostras, responderit.

CAPVT V.

*Quam utile, magnique momenti sit exer-
 citium mortificandi propriam
 voluntatem.*

Quamuis omnis mortificatio ad
 modum utilis sit, & salutaris: vt
 qua nobis conciliamus Deum,
 imitamur Christum dominum, ani-
 mamquæ varijs virtutum ornamentis,
 vt diximus, expolimus; tamen pro-
 priæ voluntatis mortificationi nihil
 est antefendum, siue fructum spiri-
 tualem.

tualem, siue necessitatem spectemus.
 Nam licet prauæ carnis inclinationes,
 tentationesque dæmonis & mundi
 sint fons & radix peccatorum, tamen
 nisi consensus propriæ voluntatis ac-
 cesserit, veri peccati rationem non
 habent. Quare primaria, & propria
 peccati radix, cui resecandæ mortifi-
 cationis cultellus applicandus est, est
 voluntas propria. Sic probârunt & do-
 cuerunt Patres. Cassianus enim ita lo-
 quitur: *Nullis experimentis edocti Patres*
tradunt monachum, & maximè iuniores,
ne voluptatem quidem concupiscentiæ suæ re-
frænare posse, nisi prius mortificare per obe-
dienciam suas didicerint voluntates. Ideoq̃s
pronunciant nullatenus præualere vel iram,
vel tristitiam, vel spiritum fornicationis ex-
tinguere, sed nec humiliatam cordis veram,
nec cum fratribus vnitatem perpetuam, nec
firmam diuturnamq̃, posse retinere concor-
diam: sed nec in cœnobio quidem diutius per-
manere eū, quin prius volūtates suas didice-
rit superare. Hæc scripsit Cassian. de ijs,
qui sunt sub aliorum obedientia. Qui
verò non sunt sub obedientia aliorum,
& tamen syncerè desiderant seruire
Deo, cordisque puritatem tueri, illi
sibi imperare debent, & propensio-
nes animi sui ad examen reuocare,
 & con-

Lib. 4. de in-
stit. c. 8.

& contraria cōtrarijs pellerē. Vt exempli causa : Venit cuiusdam desiderium honorificum officium suscipiendi, palium elegans vsurpandi, adeundi publicum spectaculum, conuiuium nobile frequentandi : ilico secum expendit, sitne corpori vel anima salutare, desiderio parere; si non sit, decernit factus esse desiderio non satisfacere. In mentem incidit commemorare coram alijs res cum laude gestas vel à se, vel à maioribus, loqui eruditè de rebus sublimibus, & reconditis, vt nomen & famam aliquam apud alios colligat, & aduertens non esse necessarium, tacet. Capitur cupiditate cognoscendarum rerum nouarum ex varijs regionibus, & videns, rem esse magis curiosam, quàm vtilem, repudiat. Sentit difficultatem, si primus salutare debeat conditione inferiorem, vel à quo læsus est; si inuisendus sit homo abiectus & inops, si ægri cura habenda, si cibus sumendus cum quibusdam, qui nauseam moturi videantur, & tamen vbi collegerit se, vincens seipsum, facit. Hoc modo, qui nulli subiectus est, mortificare potest voluntatem propriam, particepsque fit omnium meritorum, ac fructuum spiritualium, quos gignit
mor

mortificatio, nec non paulatim radicitus euellit omnium peccatorum fontem, & pertingit ad perfectionē abnegationis sui tantopere à Christo in Evangelio laudatæ, vt obseruauit S. Vincentius, dum scribit: Abnegare seipsum, & Christum sequi, esse in omnibus rebus mortificare & subijcere propriam voluntatem.

In vita spir.
c. 2.

Est quidem difficile, licet salutare, mortificare carnem ieiunijs, disciplinis, alijsque asperioribus pœnitentijs, verum longè difficilior, atque etiam utilior est mortificare, etiamsi nulla corporis afflictio accedat, propriam voluntatem, vt Sanctus Gregorius animaduertit. *Quid, inquit, est humana*

Lib. 32. mor.

menti angustius, quam voluntates proprias

c. 23.

frangere? de qua frangione veritas dicit,

Lib. 6 in

Intrate per angustam portam. Et alibi tradit esse sublimioris meriti propriam

Reg. libras.

voluntatem submittere alienæ, quàm corpus magnis ieiunijs affligere. Con-

c. 15.

firmat hanc doctrinam S. Dorotheus, dum scribit, discipuli sui Dosithei hanc

Dorothe. ser-

mon. 1.

præcipuam exercitationem fuisse, vt crebrius frangeret propriam voluntatem. Nam cum aliquid illi adferrent ad

usum quotidianum necessarium, diligenterque & nitidè confectum, impe-

rabat,

Q

rabat, vt alij potius, quam sibi traderent. Si aduertebat superiorem affici ad librum, vel cultellum, quo utebatur in curandis agris, mandabat, ne amplius eo vteretur. Si quid sciscitabatur cognitione dignum, sine serio responso eum dimittebat. In his omnibus Dositheus promptè obediebat, patienterque cum silentio omnia perferebat, ac intra quinquennium ad tantam virtutis perfectionem peruenit, vt post mortem conspectus sit inter religionis illius sanctos ad magnam euectus gloriam. Mirabantur alij monachi, Dositheum tam breui tempore ad tantum virtutis fastigium conscendisse, cum tamen ob corporis debilitatem, in sustinendis ieiunijs, vigilijs, alijsq; asperitatibus longè inferior esset reliquis. Verùm rogatus de ea re, respondit, se omnem operam & studium posuisse in mortificanda iugiter propria voluntate, eaque voluntati superiorum conformanda.

O quàm ingentes opes animæ in hoc mortificationis propria voluntatis scrinio delitescunt! O quàm præsens & efficax antidotum est breui tempore magnos faciendi progressus, pacemque & tranquillitatem animi perpetuam

tuam comparandi, ac imprimis concordiam & vnionem cum omnibus? Quod idem Dorotheus in hanc sententiam exponere pergit. Si volumus, inquam, frui perfecta libertate spiritus, exerceamus nos in cohibendis proprijs cupiditatibus, auxilioque diuino nixi in veræ pietatis studio eousque proficiamus, vt rerum omnium terrenarum amorem facile exuamus, veram serenamque conscientia quietem acquiramus, tantamque in aduersis tolerandis animi fortitudinem, vt sine vlla perturbatione, libenterque de manu Dei omnia, quæ euenire possunt, accipiamus: eò quod nulla res æquè homini cõducatur, ac mortificatio propriae voluntatis. Hucuse; ille sanctus, qui vti à Deo eximie illustratus, experientiaque longa edoctus probè intelligebat efficaciam huius exercitationis.

Illud verò, quod beneficio mortificatae propriae voluntatis præcipuè acquiritur, est cõformitas nostræ voluntatis cum diuina, nihil enim impedit, nos ab explenda Dei volutate, nisi voluntas propria, quare hac per mortificationem subacta, anima ab omnibus impuris affectibus, quibus res caducas sectabatur, & suis commodis inhiabat.

Q 2

ex-

expurgatur, atque directò & purè in omnibus quærit Deum, sanctissimamque eius voluntatem. In quem sensum dixit S. Augustinus: *Nutrimen- tum charitatis est imminutio cupiditatis*, id est, inordinati affectus erga res temporales. *Perfectio verò caritatis, nulla cupiditas*. Hac enim imminutio fit per mortificationem proprię voluntatis. O dulcissimos fructus, ô præmia admiranda eorum, qui suę voluntati dominantur. Hac sunt cœlestia promissa à Christo per D. Ioanem data, dum ait: *Vincenti dabo edere de ligno vitę, quod est in paradiso Dei mei*. Fructus ligni vitę, qui est Christus in medio Ecclesię existens, est diuinus amor, quo animę sustentantur & delectantur. Et rursus dicit: *Vincenti dabo manna absconditum*. Hoc manna est beata pax & tranquillitas conscientię, qua fruuntur omnes, qui strenuè mortificationi student.

CAPVT VI.

De inordinatione proprię voluntatis circa honores & laudes humanas, & quam magno beneficio à Deo afficiantur, qui huic vitio menduntur.

Inter

INter omnes affectus propriae voluntatis perniciosissimus est honoris & humanae gloriae, atque idcirco singulari studio per mortificationem comprimendus est. Quoniam enim anima humana tantae dignitatis est, & nobilitatis, conditaque ad perfruendum summa aeternae foelicitatis gloria, idcirco ut naturali suae cupiditati quadantenus faciat satis, semper in omnibus rebus aucupatur honorem amplio-rem, & locum excelsiorem. Unde quando secundum doctrinae caelestis institutionem non desigit affectum omnem in gloria caelesti, quam post hanc vitam expectamus, totam se convertit ad venandos honores huius mundi caducos & fluxos: & eadem de causa haec honoris terreni cupiditas sic intimè inhæret mortalium pectoribus, ut quotquot eam vel fidei Christianae, vel gratiae divinae ope non mortificârunt, aliud non videantur quærere & insectari, nisi honores. Unde Ethnicus Poeta quidam cecinit: *Omnes mortales sese laudari exoptant.* Quae verba considerans Beatus Augustinus, notat illum ita locutum, quia id in se & alijs expertus fuerat. Tanta enim cupiditate honorum & ambitione erant gentiles accensi,

Ennius.
Aug. l. 13 de
Trinit. c. 3.

In Psal. 185.
conc. 12o

Lib. 5. de ci-
uit. c. 12o

Ibid. c. 13.

censi, vt nullos labores, nulla vite
discrimina ad eos consequendos refu-
gerent. Id idem Augustinus testatur
alibi. Propter amorem, inquit, laudi
humane multa magna fecerunt, qui magis
in hoc saeculo nominati sunt, multumque
laudati in ciuitatibus gentium, querebant
non apud Deum, sed apud homines gloriam,
& propter hanc, velut prudenter, fortiter,
temperanter, iusteque viuentes, ad quem
peruenientes, perceperunt mercedem suam,
vani vanam. Agens verò sigillatim e-
libi de Romanis, qui in virtutum stu-
dio ceteras gentes superauerunt. Vete-
res, inquit, primi que Romani gloriam
dilectissime dilexerunt, propter hanc viuent
voluerunt, pro hac & mori non dubitauerunt,
ceteras cupiditates huius vicius ingenti cupi-
ditate presserunt. Tamq; hac honori auc-
bitione excecati erant, vt tanquam vir-
tutem Reipublice necessariam, & fru-
ctuosam reputarent: quare & opera talia
sine facta inter virtutum opera recen-
sebant. Ita enim testatur idem Beatus
Augustinus: Non solum, inquit, huius
vitio non resistebant, verum etiam id exci-
tandum & accendendam esse censebant, po-
tantes hoc utile esse Reipublice. Putabant
ergo vtilem esse fastum & superbiam,
omnium criminum fontem, & virtutum
omnium

omnium hostem capitalem: Vnde sequebatur, vt quæ doctrina Christi loco antidoti habet ad extirpandam superbiam, vt fugam honorum laudumque humanarum, contumeliarum, & illusionum cum gaudio tolerantiam, ea illi loco magnæ stultitiæ haberent, & Euangelium, in quo verbo & exemplo hæc prædicantur, rem iudicarent dementissimam.

Cæterum ijs, quibus diuina sua luce Deus oculos illustrarat, inde clarissimum testimonium pro fidei Christianæ veritate sumpserunt, dum non obscure cernerent, pestilentissimi vitij superbix, (quod non modò virtutes omnes excindecabat, sed etiam mortales in alia horrenda flagitia pertraherebat) fœditatem, eiusque radicem, insatiabilem honorum appetitum, splendore fidei Christianæ discuti & condemnari, atque efficacissimis congruentissimisque remedijs sanari, efficiendo homines è superbis humillimos, omniumque laudum humanarum contemptores, & solius gloriæ diuinæ zelatores. Id insinuat S. Paulus, cum ait: Verbum crucis filiis perditionis existimatam stultitiam, ijs vero, qui salui fiunt, virtutem Dei ac sapientiam

1. Cor. 1.

1. Tim. 3o

Q +

Glo-

Gloriæ siquidem humanæ amatoribus opprobriū crucis, & q̄ Deus hoc medio mundum voluerit ab exitio æterno vindicare, ingens quædam stulticia visa est. Ijs vero, quibus cœlestis gratia illuxit, iniuriæ & contumeliæ crucis visæ sunt infinitæ Dei sapientiæ ac potentæ indices, eò quod illæ solæ valent ad reprimendam mundi superbiam, vanumque honorum temporalium amorem.

Affectiones inordinatę ex honorum cupiditate profluentes, sunt ambitus dignitates, optare, imperare & dominari alijs, aucupari nomen, famam & existimationem magnam apud omnes, res suas verbis efferre immodicè, per ostentationem, alijs que inculcare, quibus nature & gratię donis reliquis preluceat mortalibus, iactare eloquentiam in publicis hominum conuentibus, ut cum acclamatione applaudatur, excitare opera æternā in terris, ut laudes celebrentur in secula, errata lapsusque suos vel defendere, vel certè, quoad fieri potest, obtegere; & si contingat ea patefieri, laborare ut homines intelligāt non necessitate coactum, sed spontè ex humilitate se ea detexisse: optare, ut dum honoribus cupidè inhiat, alij
tamen

tamen existiment eum nec optare nec
 aucupari illos. Velle impensè diligi à
 maioribus, & timeri à minoribus: exi-
 stimare omnes actiones suas esse laude
 dignas, & ab omni querela ac reprehensive
 immune. Expetere vt omnes
 credant eum progeniem ducere à nobi-
 lissimis maioribus, abundare cognatis
 & amicis generis & virtutis splendore
 clarissimis, se multum eorum auxilio
 fultum posse, illosque sui respectu ma-
 gnifica multa agere. Hi alijque similes
 sunt affectus inordinati, qui nascuntur
 ex propria hominis voluntate, & ma-
 gnoperè mortificationis beneficio in-
 digent.

CAPVT VII.

*Qua ratione mortificandi sint affectus pro-
 prie voluntatis, dum quis aucupatur
 honorem & laudes hu-
 manas.*

Etsi nonnunquam vsuueniat, vt
 licitè homo possit, & exoptare
 & acceptare honores laudesque
 humanas, non sui solandi, vel compa-
 randæ apud homines existimationis
 causa, sed quia ita expedire videtur ad
 ipsius aliorumque profectum & salu-

Q 5

tem;

tem; quo sine & cauterium ferro cadenti corpori inurimus, vel medicinam aliam usurpamus ad recuperandam sanitatem: nihilominus, sicut ad refranandas alias prauas inclinationes, & inordinatas appetitiones, non modo abstinemus ab illicitis & vetitis, sed etiam licitis (quod sacrae scripturae sanctorumque Patrum testimonijs probauimus) sic etiam mortificare debemus inordinatam cupiditatem honorum, eoque magis, quo occultius in intimis animi recessibus hæret, ac difficilius expugnari potest.

Ad mortificandum, excindendumque igitur hunc appetitum, primum necesse est, vt apud animum nostrum certò constituamus, deinceps nolle inhære dignitatibus, praelaturis, alijsque officijs, quæ onus alijs imperandi habent coniunctum, & si ab alijs obtrudantur, tergiuersemur, nec acceptemus, nisi vel auctoritas Maiorum, quibus obsecundare fas sit, interueniat, vel si ex Sapientum iudicio lege charitatis ad id obstringamur. Sed & decernamus, non conscendere ad alium quemuis sublimiorem statum, etiam si gubernandi alios curam annexam non habeat, nisi secus consulant Patres spiri-

spirituales, qui perspectam habent cō-
scientiam nostram, existimentque sine
periculo salutis nostræ ad maiorē glo-
riam Dei cessarum, si talem dignitatem
non renuamus. Imò in omnibus alijs
rebus cum fama & celebritate nominis
coniunctis, ianuam cordis nostri oc-
cludere debemus, ne eas concupisca-
mus, vel nobis procuremus, nisi vera
necessitas, aut vberior animæ nostræ
aliorumque profectus, & diuinæ glo-
riæ amplificatio ad id obligare videa-
tur: cum autem ea de causa amplexi
fuerimus, toto pectore optemus, quod
ad nos attinet, nullum honorem sus-
cepto muneri congruentem nobis de-
ferri. Ita monet Sanctus Augustinus.

Lib. 83. q. 36.

*Vbi fuerint, inquit, carnalium volupta-
tum illecebræ superatæ, cauendum est, ne
surrepat, atque succedat cupiditas platen-
di hominibus, aut per aliqua facta mirabi-
lia, aut per difficilem continentiam, sine
patientiam, aut per aliquam largitionem,
aut nomine scientiæ vel eloquentiæ; In eo ge-
nere est & cupiditas honoris, contra que om-
nia doceatur, quam sit pudendum esse placere
velle, quos nolis imitari. Aut enim boni non
sunt, & nihil magnum est à malis laudari: aut
boni sunt, & oportet imitari. Sed qui boni
sunt, virtute boni sunt, virtus aut non appetis,*

R. 0

quod

quod in aliorum hominum potestate est. Qui ergo imitatur bonos nullius hominis appetit laudem. Si autem placere hominibus ideo vis, ut eis profis ad diligendum Deum, non iam hoc sed aliud cupis. Et alio in loco scribit: Tanto quisque est Deo similior, quanto ab hac immunditia mundior, id est, cupiditate honoris. *Quæ in hac vita, etsi non funditus eradicatur ex corde, quia etiam bene proficere animos tentare non cessat, saltem cupiditas gloriæ superetur dilectione iustitiæ.* Hæc omnia Augustinus: quibus verbis indicat, hominem Christianum convenienter legi diuinæ esse obligatum omnem inordinatum amorem gloriæ, laudumque humanarum mortificare.

*Lib. 5. de civ.
4.14.*

*In reg. breu.
9.10.*

Ioan. 5.

*In constit.
monast. c. 25*

Sanctus Basilius quæstione posita, possitne homo Christianus aspirare ad honores? respondet, mandatum Domini esse, ut honoremus alios: vetitum autem esse, ne honorari ipsi velimus, eò quòd idem Dominus ea de causa reprehenderit pharisæos. *Quomodo, inquit, vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis, & gloriam, quæ à solo Deo est, non queritis?* Ex quibus verbis colligitur, si tã noxium est oblatos honores libenter suscipere, quàm periculosum sit nō oblatos querere. Et alibi dicit: *Qui in celo cupit bonorum operum mer-*

mercedem recipere, non solum non debet inhiare honoribus humanis, verumetiam oblatos repudiare, ne gloria parta in terris, imminuat vel tollat veram gloriam in caelis. Quocirca, quisquis virtutis amore tenetur, sedulo caueat, ne nimis cupidè gloriam huius saeculi sectetur, & alijs velit anteferri.

Mortificari adhac debet ille immodicus honorum appetitus, eligendo & acceptando ea, quae opinione hominum minus sunt honorifica, & pudorem aliquem iniicere possunt, si modò licitè, & sine iactura salutis fieri queat; vti esset, assumere nomen vel officium in specie vilius, honorifica officia deriuare in alios, virtutes bonaque opera sua, cum scandalum abest, occulere, & apud familiares dissimulare, omnibus in rebus concursum, applausumque hominum defugere, quando fieri potest sine cultus diuini iactura: potius operam suam & opes conferre in adiuuandis operibus bonis, quae vendicant autores alienos, quam aliquid facere nomine suo; non purgare se de lapsibus suis, optareque ab alijs corrigi, & humiliari. Quando ab ipso, vel ipsius consilio praclarum aliquod opus designatum fuerit, nulli, nisi necessitas ita postulet, com-

memorare. Si in aliorum comitatu manus aliquod sustinendum sit eligere, quod minus videtur honorificum, in qua ampliore conciliant laudem & nomen apud homines, ea commendare alijs, contentum esse labore & veilitate negotij quod gestum est, ad maiorem Dei gloriam, etiamsi de ipso nulla mentio fiat. Hæc mortificatio, si diuina gratia adsit, est antidotum procul dubio præsentissimum contra immodicam honorum laudemque humanarum cupiditatem. Hoc inculcant vulgata & notæ Sanctorum sententiæ, ut illa: *Ami nesciri, & pro nihilo reputari*. Desiderium alijs imperandi tanquam pestem animæ fuge. Cui conuenit, quod sanctus Vincentius scripsit; desiderium ascendendi ad altiora, quocunque colore caritatis prætexatur, cauterio mortificationis, tanquam draconis infernalis caput in principio esse resecandum.

Rationes verò, quæ mouere nos debeant ad usurpandam hoc mortificationis exercitium, non desunt. Vna est. Quemuis hominem Christianum; debere congruenter rationi & prudentiæ in cultu pietatis, eligere quod melius & securius est, omniaque obstacula & quæ discrimen aliquod saluti afferre possunt, defugere. Iam verò indubita-

S. Bonauent.

ep. 25.

*Isai Abb. in
bibl. sacra.*

orat. 27.

tum est in omnibus dignitatibus, Præ-
 laturis, alijsque officijs cum magno
 honore hominumque applausu coniun-
 ctis, ingentia esse errorum lapsuumque
 pericula, tentationemque vindicandi
 honoris, laudumque humanarum ca-
 piandarum esse vehementissimam.
 Hanc rationem affert sanctus Grego-
 rius, cum ait: *Christus idcirco in carne appa-*
rruit, ut non solum nos per passionem redime-
ret, verum etiam per conversationem doceret,
exemplum se sequentibus præbens, rex fieri nol-
uit: ad crucis verò patibulum spontè peruenit,
oblatam gloriam culminis fugit, pœnam pro-
brose mortis appetijt, ut membra eius videli-
cet discerent fauores mundi fugere, terrores
minimè timere, pro veritate aduersa diligere,
prospera formidando declinare: quia & ista
sepe per tumorem cor inquinant, & illa per do-
lorem purgant. In istis sepe & ante acta bona
depereunt: in illis autem longi quoque tempo-
ris admissa terguntur. Nam plerumque aduer-
sitatis magisterio sub disciplina cor premitur:
quod si ad regiminis cubmen eruperit, in elati-
one protinus vsu gloriæ permiscetur. Sic Saul,
qui indignum se prius considerans, fugerat,
mox ut regni gubernacula suscepit, intumuit:
honorari namque corâ populo cupiēs, dū reprehē-
di publicè noluit, ipsum, qui in regē se vnixerat,
abiciē: sic David auctoris sui iudicio penè in

Pass. p. 1. c. 3.

6ms

eunctis actibus placens, mox vi pressura pon-
dere caruit, in tumorem vulneris erupit. Et
Etusque est in morte Vrie crudeliter rigidus,
qui in appetitu feminae, fuit eneruiter fluxus.
Hucusque Gregorius. Vnde concludit
non multo post seruum Dei licet donis
conuenientibus ad alios regendos in-
structus sit, tamen eò vsque debere et
corde hoc culmen fugere, donec à supe-
riore imperetur: eoque imperante non
debere amplius esse pertinacem. Et ad-
dit: Dum beatus Paulus ait, Qui Episco-
patum desiderat, bonum opus deside-
rat, nomine boni operis, non honorem
Episcopalem, sed labores eius & sudores
intelligi, & quia id temporis offerre
se ad Episcopatum, erat offerre se ad
martyrium. Quod autem ad prædica-
tionis officium attinet, in quo ordina-
riè non est tantum honoris aut pericu-
li, ac in prælatura, ait: cum Isaias se Do-
mino offerret ad prædicandum, non
antè aggressum iter, quam visione di-
uina manu Seraphin purgatus esset,
hoc est, habilis ad tale munus geren-
dam redditus. Quia verò difficile est
cognoscere, quis sit purgatus, securus
quoque est prædicationis officium refru-
gere, donec superioris iussu ad id vocemur. Hæc omnia Gregorius.

Cap. 6.

Cap. 7.

Al.

Altera ratio, quæ hanc doctrinam persuadeat, est experientia propriæ imbecillitatis. Videt enim homo, se etiam in statu infimo ab omnibus negotijs & honorum periculis libero, non facere satis omnibus legibus diuinis & humanis, sæpeque per infirmitatem in varias culpas relabi, siue apertas, siue occultas: quare necesse temerarius sit qui hæc agnoscens in se, offerat se ad statum vite sublimiorem, in quo crebriores sunt occasiones errandi, & maiora ob maiorem obligationem pericula, atque imprimis ad dignitatem cum cura alios gubernandi coniunctam. De qua Concilium Tridentinum pronuntiat, eam onus esse etiam cœlestibus virtutibus, angelicisque humeris formidandum; quippe cuius munera tam arduum sit explere, ut opus sit pectus omni virtutum præstantissimarum genere esse obarmatum. Vnde beatus Bernardus lumine diuino & experientia quotidiana edoctus scribit: verè paucos esse, qui alios regant cum profectu, & pauciores, qui cum humilitate. Eandem rationem tradit beatus Gregorius: Si, inquit, homines sancti, licet Dei mandato essent vocati, tamen reformidârunt gubernationem aliorum suscipere, quanta cul-
pæ

*Serm. 2. in
Cant.*

*In 1. lib. reg.
c. 10.*

pæ erit offerre se spontè ad illam? & ne
 uis obligationibus se onerare ad cura-
 dam aliorum salutem, qui vix sufficiat
 ad curandam suam? Et alibi dicit: Eius
 gubernationis onus graue sit, maius
 tamen esse honoris, eò quòd accipere
 honorem, & non se offerre, sed illud
 spernari, res tam ardua sit & exotica, ut
 facilius intelligi, quàm verbis exprimi
 queat: certè imbecillis & imperfectis vi-
 detur impossibile dare locum honori &
 subditorum fructu, & non animo ex-
 tolli. Et quia homines à Deo electi te-
 ment ne ei displiceant, idcirco fugiunt,
 quoad fas est, officium Prælati. Hæc
 Gregorius, qui vocat impossibile, quod
 erat admodum difficile, & rarum apud
 homines.

*Lib. 10. con-
 sess. c. 38.*

Ob has, aliasque rationes graui-
 mas commonefaciunt nos sancti Pa-
 tres, magno studio in nobis coere-
 dum esse honorum & dignitatum app-
 titum, licet inter honores varij existant
 gradus, & in vno quàm in alio maior sit
 delinquendi occasio: Sermo, inquit bea-
 tus Augustinus, ore procedens, & factus, qui
 innotescunt hominibus, habent tentationem
 periculosissimam ab amore laudis, qui ad pri-
 uatam quandam excellentiam contrahere te-
 mendicata suffragia tentat, cum à me in me
 at.

arguitur, eo ipso quo arguitur. Et sepè homo de ipso vane glorie contemptu gloriatur, ideo quæ non iam de ipso glorie contemptu gloriatur.

CAPVT VIII.

Sanctorum exemplis confirmatur mortificanda esse honorum cupiditatem, fugienda ex parte sua officia honorifica, & onera gubernandi obnoxia.

Quod Sancti verbis docuerunt, hoc, vt fidelissimi Christi ministri, confirmarunt operibus: & sic: in eo genere consenserunt in doctrina, sic & in vita: & idcirco omnes dignitatum & Præiaturarum, aliorumque officiorum honorificorum culmen defugerunt, nec antè amplecti voluerunt, quàm ex maiorum mandato, vel populorum importunitate, vel maxima necessitate coniecturam fecissent eam esse Dei voluntatem. Vnde B. Gregorius *In lib. reg. 6. 10.* ait, homines electos, quoad possunt, fugere officium Prælaturæ, quando autem à Deo ordinati sunt non posse se abscondere. Et quamuis penè innumeris exemplis res hæc explicari possit, nos tamen paucis, ijsque selectis contenti erimus, è quibus facilè & aliorum spiritus dignoscatur.

Ac

In eius vita.

Ac primum quidem sit ipse Gregorius Papæ iam nominati, ut liquet factis ab eo demonstratum, quod docuerat verbo. Nam, teste Ioanne Diacono, electus in summum Pontificem Romano clero efficaces ad Imperatorem Mauritium litteras dedit, obtestans eum enixè, ne electioni consentiret: e mentitoque habitu urbem egressus in sylvis & cauernis terræ, ne reperiri posset se abdidit; sed columnæ igne indicio proditus dignitatem acceptam coactus est. Sanctus Ambrosius Mediolanensium iudex communi electus & populi approbatione electus in Episcopum, ut eos ab hac voluntate decerneret, è tribunali diram de torquentibus rebus sententiam tulit, ut æquo crudelior haberetur. deinde nocte intempte ex urbe elapsus, licet Ticinum versus iter intendisset, tamen mane discussis tenebris deprehendit miraculo sese esse ante portam, qua Mediolano effugerat. Sanctus Martinus, authore Sulpitiano tantoperè ab Episcopatu abhorrebat, ut ne quidem sancti Hilarii persuasione Diaconatum suscipere voluerit. contra suam deinde voluntatem euectus ad Episcopatum, cum Episcopi quidam, qui ad eum consecrandum conuenerant,

*S. Paulinus
in eius vita.**In eius vita.*

rant, vilitate personæ & habitus offensi, eius electionem improbarent, & indignum tam sublimi loco iudicarent, ille vehementer gauisus est, illosque Episcopos maiori amore profecutus.

Sanctus Ioannes Chrysostomus tanto studio fugiebat honores & laudes, ut flagitiosus homo nullus tantoperè laboraret in celandis suis sceleribus, quantum ille laborabat in occultandis suis virtutibus, & rebus cum laude & gloria gestis. Cum autem animaduerneret, sibi, quamdiu inter homines viueret, ob virtutis & doctrinæ præstantiam magnos deferri honores, confugit in solitudinem, in qua rerum diuinarum contemplationi vacans tamdiu permansit, donec graui morbo coactus est redire in urbem. Deinde renuit gradum Sacerdotij, donec Flavianus Episcopus diuina reuelatione edoctus de spelunca, in quam se abdiderat, extractum in sacerdotem consecrauit. Antiochia quoque ante doloque, pio euocatus, vi Constantinopolim pertractus est & Archiepiscopus eiusdem vrbs constitutus. Sanctus Augustinus item tanta sollicitudine & cura honores respuit, maximè sacerdotij & Episcopatus, ut cognita morte Episcopi fugeret ex vrbe illa, ne

*Metaphr. in
eius vita.*

*Epist. 148. ad
Valer.*

eli-

eligeretur: cum autem degeret in Episcopatu Hipponensi sub Episcopo Valerio vi pertractus est ad sacerdotium licet ipse, cum fugæ locus non restaret, postulante scilicet populo, & Valeriano antistite urgente, tandem consenserit, sed cum tanto animi dolore, ut cum ordinaretur totus perfunderetur lacrimis.

*Epiph. ep. ad
Ioan. Episc.
Marian.
In eius vita.
Vega in hist.
S. Hiero.*

Sanctus Hieronymus, tam diligenter & serio omnibus honoribus, eorumque captandorum occasionibus restitit, ut licet sacerdos; tamen ministeria sacerdotis in suo monasterio exercere reformidaret. Sic ut sanctus Epiphanius, cum monachi quærerentur de penuria sacerdotum, ob Hieronymum qui ex humilitate functione sacerdotij abstinebat Pauliniarum minorem sancti Hieronymi fratrem decreuerit sacerdotio initiare. Et quia ille quoque hanc dignitatem deprecabatur, opus fuit vi illum ordinare, & ne tempore ordinationis diuini nominis reuerentiam inuocaret, os illi obturare, donec ordinatio perfecta esset.

*Leon Iustin.
in eius vita.*

Sanctus Nicolaus ad effugiendum honores, deserta patria, vbi notus erat Myræam abiit, ut ibi ignotus delitescere posset & inglorius. Sed Deus diuini-

us antistitibus ibidem pro eligendo Episcopo congregatis patefecit, vt eligerent qui summo diluculo primus Ecclesiam ingrederetur, nomine Nicolaus: qui vt vidit diuina voluntate se electum, acquieuit.

Sanctus Fulgentius contra voluntatem suam in Africa praefectus cuidam monasterio, intelligens securius esse parere, quam imperare alijs, fuga elapsus est, & ab omnibus secessit in coenobium pauperrimum, quod in medio mari in insula quadam extabat, omni solatio humano destitutum: sed inde postea magna vi extractus est, & ad Episcopatum Rupsensem promotus.

S. Ammonius eremita, cum animaduerteret se per vim capiendum ad gubernacula Ecclesiasticae gubernationis in vrbe quadam, diuino, vt creditur, instinctu motus, aurem sibi praescidit, & sic manus eorum euasit.

S. Caesarius magna sapientia & pietate vir ad Episcopalem dignitatem postulatur, aufugit, & in certis monumentis, ne inueniri posset, tam diu delituit, donec diuina reuelatione proditus inde extraheretur, & ad Arclatensem Ecclesiam, licet inuitus, promoueretur.

S. Ed-

Sur. in Iant.

*Pallad. is
hist. Lausica.*

Cypr. in vita.

Syr. in Nov. S. Edmundus, licet ab omnibus in Anglia, ipsoque Pontifice Romano Gregorio nono dignissimus Archiepiscopatu Cantuariensi iudicatus, non prius consensit, quam auctoritate Pontificis summi sub pœna lethalis peccati imperatum esset, ut susciperet, eoque suscepto palam protestatus est, se non fuisse suscepturum, nisi obligatus fuisset sub pœna Deum offendendi.

In eius vita. S. Antoninus litteris diuinis humanisque excultus, Archiepiscopatum Pictavinum ab Eugenio IV. oblatum repudiavit, omniaque media adhibuit ut Papam ab hac voluntate abduceret. Verum Papa omnibus rationibus eius neglectis sub pœna excommunicationis illi imperavit, ut susciperet, sed nec tunc, nisi quaestione discussa ab omnibus litteratis, quod teneretur consentire, in sententiam Papæ concessit, tot lacrymis profusis, ut & circumstantes ad lachrymas prouocârit.

S. Bernard.
in eius vita. S. Malachias Archiepiscopatum non prius acceptauit, quam Episcopi congregati ei comminarentur anathema, nisi pareret. Omnem enim locum excelsum & sublimem velat animæ precipitium fugebat teste S. Bernardo.

Syr. in Aug. S. Bernardus in Remorum & Lingonensium

ensium antistitem, atque etiam in Mediolanensium Archiepiscopum nominatus, omni studio & conatu se purgavit, & onus excussit: impetrarat enim à Deo, ne mandato aliquo sub peccato mortali obligante ad id adigi posset.

† S. Thomas Aquinas, cum Clemens IV. Papa Archiepiscopatum Neapolitanum ei detulisset, tot rationibus suam Sanctitatem ab hac voluntate reuocauit, vt nec illum, nec alium illi deinceps offerret. *Sur. in Mart.*

Sanctus Goar honorum operum meritis, miraculorumque gloria clarus à Francorum rege Sigeberto vrgebatur, vt Archiepiscopatum Treuirensis susciperet, ille verò cum se purgasset, videretque regium animum flecti non posse, multis lachrymis inducias petijt orandi, diuinamque voluntatem ea de re consulendi. Rex viginti dies indulfit, ille verò à Deo petiuit liberari à dignitate, & impetrauit, ac in decimum vsq; annum deinceps lecto affixus vsque ad mortem decubuit, potius eligens infirmitatem, quam dignitatem. Quam animi submissionem multis miraculis Deus illustrauit. *Sur. in Iul.*

Beatus Ferdinandus de Talauera Vega in hist. Granatensis Archiepiscopus multa *S. Hier.*

R

san

sanctitate & eruditione conspicuus, a Rege adscitus, ad Salmanticensis Episcopatus fastigiū, multis vijs & rationibus se excusauit. Scribere Reges ad summū Pontificē, & capta vrbe Granatensi, eū Episcopatu Granatensi ornare voluerunt, sed, quoad potuit diu tergiuersatus est, verū cū ob instantiā regū non posset oēs Episcopatus oblatos excutere, meluit Granatensem, vtpote pluribus laboribus & ærumnis obnoxium, amplecti. Et quamuis ante semper plurimum abhorruisset à Prælaturis, tamen quæ primū experientia quotidiana edoctus clarius cognouit earum difficultates & discrimina: consuērat dicere, se capere non posse, quomodo hominē ratione & prudentia præditus tantumonus, quod tantam vitæ perfectionem postulet, spontè optare & acceptare possit. Hæc ergo vota, hæc studia fuerunt sanctorum hominum, fugere omnibus modis honores & dignitates.

Iam verò non solum hunc zelum demonstrarunt in declinandis magnis dignitatibus Episcopatum, in quibus labor, periculumque maius est, sed etiam in monasteriorum præfecturis. Vbi, licet non appareat tam grande periculum, tamen quia illa

illa quoque cum honore & cura animarum coniunctæ erant, iustissimas causas prætexere poterant, cur se inidoneos faterentur, atque etiam, quibus modis fas esset defugerent & renuerent.

Pinusius sanctissimus & venerabilis Abbas, ne suo præficerentur monasterio, confugit ad Tabennosiatarum cœnobium longè illo districtius, ibique maluit esse hortulani famulus, quàm in suo Prælatus.

*Cassian. l. 4.
c. 30.*

S. Marcellus diuina iuxta ac humana Sapientia instructus, tanto studio fugit monasticam Præfecturam, totque vijs ac rationibus à se repulit, vt tandem voto sit potitus; tantoque gaudio officium omnium in cœnobio vilissimum recepit, vt petiuerit in eo per omnem vitam perdurare. Hinc quilibet prudens æstimare potest, quàm rectè faciant, qui suæ infirmitatis gnari, non aspirant ad gubernationem aliorum; postquam Sancti tanto lumine à Deo illustrati, tantoque spiritus robore ad vincendas tentationes muniti, hoc onus refugerunt. Si cæcus, vel alius exigua videndi facultate præditus, post initam cum fido & peritoduce viam admodum strictam, sed im-

Sur. in Dica

Matth. 7.

peditam, & præcipitijs plenam, tandem
 ducem suum deserat, nonne in apertum
 vitæ discrimen se conijcit? Nos omnes
 viam cœli inuenimus, angustam & stric-
 tam, multis occultisque tentationum
 periculis horrentem: antecedunt nos
 duces viæ Sancti, qui, vt sunt lumi-
 nes diuino illustrati, pericula viæ
 ostendant. Cum ergo hi tam periti du-
 ces declinent à via cupiditatis hono-
 rum & dignitatum, nos verò illis delectis
 in eam vltro nos ingeramus, quid aliud
 agimus, quàm quòd sapientiores
 videri volumus sanctis, & manibus
 stum salutis periculum adire?

CAPVT IX.

*Sanctorum exemplis declarantur media, quibus
 mortificanda est propria voluntas quoad
 honores temporales, quibus donum præ-
 dicandi & eruditionem a-
 licui deseruntur.*

QVamuis fere omnium maxi-
 mum periculum & damnum a
 nimæ nostræ sit in nimia di-
 gnitatum, officiorumque, quibus alijs
 imperandum est, cupiditate; tamen in
 alijs quoque honoribus expetendis nec
 damnum, nec periculum omne abest.

Qua-

Quare operæpretium faciemus, si expendamus, quibus medijs sancti affectionem illam mortificârint. Officium in Ecclesia Dei valde honorificū est, verbum Dei prædicare, quod si fiat cum magno hominum concursu & applausu, magnum concionatori impendet periculum lapsus, ne dum aliorum salutem quærit dicendo, suam perdat applausu illo gaudendo. De quo periculo sanctus Gregorius in moralibus *Lib. 9. mor.* scribit, nos sæpè assumere munus prædicandi alijs, & dum auditoribus prodesse volumus, propriæ laudis amore nos defœdare: sicut enim latro per diverticula irruens, sæpè occidit viatorem recta via progrediētem: ita honoris proprii illecebra sæpè insultat concionatori alioquin rectâ tendenti, hoc est, salutem aliorum quærenti: vnde fit vt in vno eodemque opere initium à virtute sumatur, finis verò reddatur vitiosus. Quòd etiam crebrò accidit concionatoribus, nempè vt prædicationis initium quidem videatur laudabile, quateus voluntate quadam imperfecta conantur prodesse hominibus, sed re ipsa intentio & scopus prædicantium aliò feratur. Nonnunquam etiam, licèt non aucupentur laudes

hominum & famam, imò contemnunt
tamen id non faciunt ex vera animi
submissione, qua seipfos despiciant, indi-
gnosque honore æstiment, sed ex arca-
na quadam elatione, qua plus æquo sibi
fidere solent, aliosque contemnere. He-
ferè B. Gregorius, qui vti optimus vi-
spiritualis magister, accuratè detegit
vulnera, quæ in hoc officio esse so-
lent, vt curationem eorum addisca-
mus,

Medium verò, quod sancti vsurp-
runt ad mortificandum honorem in
hoc officio, erat, data opera sæpè in his
locis concionari, vbi parum essent gra-
ti, aut vbi exiguus erat populi concu-
sus. Sanctus Otto Bambergensis Episco-
pus, quamuis apud suos in magna ho-
minum existimatione esset, sic vt to-
tus clerus populusque illum aliunde
venientem cum canticis & hymnis so-
lemniter in urbem receperit: tamen de-
serta diœcesi sua contulit se in Pome-
raniam ad annunciandum Euangelium
infidelibus, à quibus licèt deterrimè
haberetur, & luto aliquando sordida-
retur, summisq; oneraretur iniurijs, ille
tamen à prædicatione non cessauit, hu-
militatisque & patientiæ exemplo præ-
dura pectora gentis tandem ad fidem
traduxit.

San. in Iul.

Bea.

Beatus Norbertus, Coloniensis & *Sar. in Iun.*
 Xantensis quondam Canonicus, postea
 verò Ordinis Præmonstratensis insti-
 tutor, cum concionator esset celebra-
 rimus (quem sanctus Bernardus vo-
 cat fistulam cœlestem) tamen neglectis *Bern. ep. 56.*
 urbibus malebat verba facere in vicis
 & pagis, nec minus paucis, quàm mul-
 tis; pauperibus quàm diuitibus; rusticis
 quàm nobilibus operam suam præsta-
 bat.

Sanctus Dominicus, sanitate & sa- *Theod. in e-*
 pientia clarus, ac propter admirabilem *ius vita, l.*
 fructum quem concionibus in lucran- *4. c. 10.*
 dis animis colligebat, admodum carus
 in Tolosano Episcopatu; tamen maluit
 alio se conferre, nempe Carcassonam,
 vbi non solum non afficiebantur ho-
 mines ad eius conciones, verum etiam
 eum persequebantur & irridebant. Ac
 rogatus aliquando cur id faceret, re-
 spondit, Quia Tolosæ multi me hono-
 rant, Carcassonæ verò multi mihi con-
 tradicunt.

Sanctus Cutbertus, sanctitatis, mi- *Beda in eius*
 raculorumque fama celebris in villis *vita.*
 montanis locisque solitarijs & horri-
 dis, quò nulli prorsus concionatores
 ventitabant, multos dies libentissimè
 verbum Dei annunciabat.

R 4

San-

In eiuſ vita.

Sanctus Franciscus pro sapientia & gratia quam à Deo ad prædicandum acceperat, cum à multis libentissimè, nec sine ingenti fructu audiretur in oppidis, tamen crebrò conferebat se ad loca vilia, vbi à paucis audiebatur. Atque hoc est vnum medium, quo Sancti vsi sunt in mortificando appetitu honoris, qui decerpi potest ex officio prædicationis.

Ad mortificandum verò honorem, quem poterant consequi ex opinione sapientiæ, nonnulli conati sunt eam cælare, donec Deus patefaceret.

Sur. in Mar.

S. Thomas Aquinas, sublimi præditus ingenio, & diuina æquè ac humana instructus sapientia, tantum studium in ea occultanda posuit, vt propter iuge silentium tardissimi ingenij haberetur, & per conuitium à sodalibus suis bosmutus appellaretur, nec antè sapientiam suam, disputando in Scholis prælegendoque prodidit, quàm id à Superioribus exactum fuisset.

Sur. in Iun.

S. Antonius de Padua, cum esset eloquentissimus, doctissimusq; ac singulari prædicandi dono ornatus, existens in S. Francisci ordine sic thesaurum hunc cælauit, vt p vili & indocto fratre haberetur, atq; ad infima culinæ, verrendorum-

rum-

rumque cubiculorum ministeria detru-
derentur. Multoq; tempore in hac fun-
ctione tam abiecta perduravit, donec
Deus cuidam superiori inspiravit, vt im-
poneret illi munus prædicandi in tri-
clinio: tunc enim, vt obedientiæ faceret
satis, prædicavit, & donum, quo prædi-
tus erat, patefecit. Non formidabant
sancti illi, ne proximo fructum aliquem
spiritualem detraherent, si aut sapien-
tiam suam occultarent, aut æquè paucis
ac multis verbum vitæ annunciarent.
Probè siquidem nôrant, caritatem per-
fectam, in ijs quæ ad animam attinent,
incipere à seipsis, atque idcirco existi-
mabant Deo gratius esse honoris cupi-
ditatem mortificare dando operam hu-
militati, & contemptui sui, quàm iuuā-
do alios huius spiritualis fructus iactu-
ram facere. Quamquam & hoc ipso stu-
dio plus commodare poterant proxi-
mo: quò enim ipsi maiores in virtute
progressus fecerant; hoc alios quoque
poterant sibi reddere similiore. Et res
ipsa docuit tales concionatores & plu-
ribus à Deo beneficijs fuisse diuinitus
instructos, ac potentiores fuisse in Ec-
clesia ad conuertendos peccatores.

Aliud quoque medium vsurpârunt
sancti ad mortificandam honorum ap-

petitionem, nempe, vt exercerent se in officijs humilibus & abiectis, vilibusq; personis ministrarent.

*S. Bernard.
in eius vita.*

Sanctus Malachias post susceptum Archiepiscopatum, vilia monasterij officia repetere non dubitauit, vt coco ministrando, & mensæ inseruiendo, & tempore mensæ in triclinio legendo, aliaque id genus.

Octau. in vita.

Sanctus Bonauentura item, licet opinione hominum doctissimus, tamen non refugiebat abiectissima quæque monasterij officia siue culinæ, siue mensæ, siue euerrendæ domus obire, sic vt opus fuerit illius in hoc genere ardorem temperare.

*Vinc. Mai-
nard. in vita*

Sanctus Antonius iam factus Archiepiscopus suis famulis inseruiebat, aliaque officia domestica subibat.

Est & aliud medium efficacius, quo sancti vsi fuere, amplecti scilicet & quærere contemptum sui, aut ea munera obire, ob quæ homines ab hoc mundo rideri & contemni solent.

*Tea Patriar.
in eius vita.*

S. Ioannes Damascenus eruditione præstans, etsi in vrbe Damascena à consilijs fuisset Principi, tamen monastica vita suscepta non dubitauit Damascum, sportis oneratus, quas monachi

chi texuerant, ingredi, easque publicanum exponere, ac ad maiorem sui confusionem carius pretium exigere, vt plurimum se ludibrio, in loco, vbi antè fuerat honoratissimus, exponeret.

Sanctus Plato Bizantinus, qui in saeculo magna nobilitate & auctoritate præditus fuerat, religionem ingressus ad mortificandum appetitum honorum, non contentus ab alijs reprehendi & contemni, citra tamen vllam culpam suam à Superiore verberari exoptabat: qui vt desiderio eius faceret satis, consensit: quod loco magni beneficii ille ducebat. *Theod. in eius vita.*

Sanctus Franciscus non semel se curauit à fratribus suis publicè coargui, & ludibrio affici, appellarique rusticum, indoctum: nulla virtute præditum, & os suum pedes conculcari: In oppidi cuiusdam ingressu animaduertens homines honoris causa sibi obuios fieri vt ludibrio exponeretur, se vnà cum socio applicuit ad collem terreum viæ re proximum, magnaque celeritate puerorum more in eum incurrit, atque ita obtinuit, vt opinionem Sanctitatis, quam de eo obuij conceperant, deponeret. *In eius vita.*

*tract. huius
p. 3 c. 1. l. 2.*

nerent. His alijsque, ac etiam maioribus opprobrijs toleratis (quæ tamen magna moderatione suscipienda sunt, vt infra dicemus) Sancti ad perfectam mortificationis culmen, absolutamque omnibus numeris humilitatem peruenire, experientiaque ipsa didicere, hoc medio tantam se à diuina maiestate consecutos gratiam, vt prorsus liberos se senserint passionum cum aliarum, tum huius, de qua agimus, tyrannide, ac in omnibus actionibus suis non nisi honorem gloriamque Dei ante oculos propositam habuerint. Pace quoque & tranquillitate animi tanta, & viuam in Deum fiducia fructi fuerint, vt se tantum non beatos arbitrarentur. Hæc experientia quendam sancti Francisci discipulum fecit erumpere in hæc verba: Beatus est, qui contemnitur ab hominibus, modò amet & optet contemptum, aut certè patienter toleret: hoc enim præcipuum certumque fundamentum est itineris ad cælum. Quibus verbis significare voluit, hoc esse medium, quo honoris temporalis contemptus, veraque humilitas, omnium virtutum fundamentum, acquiritur.

*Chron. minorum p. 3. l. 5.
c. 47. & 48.*

CAPVT X.

quam necessaria sit intellectus, proprijque iudicij mortificatio, & quo modo exerceri debeat.

Post propriæ voluntatis mortificationem principem locum obtinet, vtpotè cum maximo merito coniunctum, mortificatio intellectus, quoad iudicium proprium: hæc enim est facultas animi omnium nobilissima, & dux voluntatis. Proprium autem iudicium vocamus, quo homo iudicat de rebus, non quia Deus ita statuit, aut sancti & sapientes docuere, sed quia ita ei videtur. Hoc iudicium proprium est perniciosissimum, & grauissimorum criminum radix, ac omnium errorum & hæresum seminarium. De quo optimè tractat Sanctus Bernardus.

In corde, inquit, duplex est lepra, propria voluntas, & proprium consilium. Lepra vtraque nimis pessima, eoq; perniciosior, quò magis interior. Voluntatem, inquam, propriam, qua non est communis cum Deo & hominibus, sed nostra tantum, quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo, & prodesse fratrib.

R 7 sed

sed satisfacere propriis motibus animorum.
Huic contraria est recta fronte caritas. Hæc
 ille. Hoc iudicium mortificandum est,
 non inordinatè illi fidendo, sed alio-
 rum iudicio & opinioni in omnibus,
 quæ rationi sunt consentanea, subijci-
 endo.

Quædam homo credit certitudine
 infallibili, vt quæ à Deo reuelata sunt,
 & ab Ecclesia proposita tanquam fide
 Catholica tenenda. Alia sunt, quæ ho-
 mo certa esse iudicat, quia rationi na-
 turali, & sapientium dictis sunt confor-
 mia. Alia rursus, quæ nec reuelatione
 diuina, nec ratione naturali, sed quia
 communi Sanctorum, Doctorumque
 Catholicorum consensu asseruntur, no-
 bis certa sunt. In his omnibus locum
 non habet mortificatio proprii iudicii,
 neque enim homo in ijs nititur pro-
 prio iudicio, sed magno cōsilio & pru-
 dentia adhæret luci, quam Deus in hac
 vita communicauit, vt illam sequa-
 mur. Sunt ergò alia, ad quæ credenda
 homo huiusmodi motiuis non duci-
 tur, sed quia sibi videntur esse creden-
 da, vel sequenda, & in his mortificatio
 proprii iudicii locum habet. Quando
 alicui videtur aliquid verum, & cer-
 tum, vel probabile & verisimile, & ad-
 uertit

uertit multos doctrina, experientia & virtute sibi pares nō idem videre, mortificare debet suum iudicium, & aliorum anteferre, nam cum vtrinque sit paritas, iustè ceditur, cum multorum vnus iudicio præstet. Hinc S. Basil. Non est rationi consonum, si quis in omnibus suo stare velit iudicio, nec periculo, aut contumaciæ suspicione caret, in congregatione multorum nolle maioris partis sententiæ acquiescere: nec dubium est arrogantia argumentum esse in hoc genere, suo potius, quàm aliorum iudicio adhærescere. Nam, vt scribit Sanctus Bernardus, quæ maior superbia esse potest, quàm si vnus suum iudicium præferat vniuersæ congregationis iudicio, quasi solus haberet spiritum Dei? Similiter in cæteris omnibus rebus, in quibus neque rei euidencia, neque maiorum auctoritas conciliat certitudinem, nullumque impendet vel salutis, vel virtutis deferendæ periculum, consultius est iudicio suo cedere, & alieno parère, maximè eorum, qui auctoritate, vt sunt superiores, aut doctrina, vel ætate & experientia superant.

E rationibus, quæ ad hoc permouere nos debeant, vna est, consideratio
huma-

*In reg. breui.
q. 123.*

*Serm. i. de
resurrect.*

humanæ ignorantiae, hoc est, quàm pauca sint, quæ certò & clarè cognoscimus: quàm multa item, quæ certissima verissimaq; nobis quondam visa sunt, & tamen post accuratius examen prehensa sunt vel falsa, vel admodum dubia, & crebrò talia, vt pudeat nos in ea sententia fuisse. Deinde quanta sit in vna aliqua quæstione, vel consilio opinionum varietas, vt frequenter dici possit, tot esse sententias, quot auctores, tot placita, quot capita. Hinc fit, vt quæ iuvenes nimia ingenij & iudicij celeritate & immaturitate leuiter effutiuim⁹, augeſcente etate & iudicio tandem corrigamus.

*Lib. 5. c. 14.
in 1. Reg.
Et l. II. mor.
c. 21.*

De qua ignorantia, in quam per Adæ peccatum incidimus, loquens Beatus Gregorius, dicit: *Magnum pelagus est ignorantie humane.* Et alibi. In peccati, inquit, pœna in hac mundi peregrinatione & exilio tanta cæcitate percussus sumus, vt nobis ipsis ignoti simus. Nam luce veritatis semel ab anima nostra depulsa, nihil in ea præter ignorantie tenebras remanet: quæ causa est, vt frequenter in fossam peccati labatur, & tamen ignoret. Et hæc est ignorantia, in quam per peccatum incidimus: licet enim lumine naturali nonnulla nobis

nobis patefacit, tam pauca tamen sunt, quæ certò & perspicuè innotescant, vt remoto fidei lumine, fateri, vt vult B. Gregorius, ingenuè debeamus, nos plenos esse tenebris ignorantia. Hæc ergò tanta ignorantia toti generi humano communis merito commouere nos debet, ne faciliè nostro iudicio fidamus, sed aliorum sententiæ subscribamus.

Ignorantiam deinde & cæcitatem animi non parum augent passiones, quæ facile impellunt hominem in sententiam veritati contrariam. Sicut enim ardentissima siti laboranti nihil melius dulciusue videtur aquâ, quia secundum dispositionem suam iudicat; sic qui cupiditate aliqua inordinata, vel perturbatione concitatur, longè aliter iudicat de rebus, quàm reuera sese habent. Cum ergò quilibet homo sciat se non esse immunem à passionibus, & affectionibus prauis, non debet proprio iudicio admodum fidere, sed tanquam domesticum hostem habere suspectum, abnegareque illud, vbi ratio suaerit. Vnde sanctus Dorotheus. Cum subiecti, inquit, simus multis passionibus, prauisque affectibus, nostro iudicio non debemus omninò fidere; quan-

Serm. 190

quando enim norma vel regula curua est, & inflexa, nunquam quod secundum eam dirigitur rectum efficitur, sed distortum.

Iam & alia, eaque principalior mortificandi iudicij proprii ratio est, quod opus sit magne humilitatis, Deoque gratissimum. Sicut enim homo ob naturae corruptelam proclivis est ad fovendam propriam voluntatem, sic etiam ad sequendum proprium iudicium: unde si vincat se, & iudicium intellectus, qui principatum inter animi facultates obtinet, alterius iudicio submittat, exerceat actum virtutis maximæ: & quia ob amorem Dei facit, magnum meritum apud Deum colligit in hac vita, in futura vero singularem gloriam. Unde illud bonum incomparabile nascitur, ut homo à Deo ita luce illustretur, totque peculiaribus armetur præfidijs, ut ægrè hallucinari in re aliqua, vel in fraudem ab inimico induci possit. Nam hanc lucem fauoremque suum promittit Deus ijs, qui propter Deum se humiliant in re tam graui & difficili, ut est proprii iudicij mortificatio. Hanc rationem idem Sanctus Dorotheus sedulo ponderat, dum ait: Quando suæ opinioni & iudicio homo adhærescit,
tunc

Serm. 8.

tune capitalis humani generis hostis
 mox nectit illi laqueos, quo præcipi-
 tem agat in errores & peccata. Atque
 hæc est causa ordinaria, & radix, cur
 qui fundamentum cultus diuini iece-
 rant, excidant è gratia, & pereant. Lap-
 sus quidem causas, alij alias referunt: at
 ego primam causam, & radicem sta-
 tuo, quod suo iudicio nimium fesus sit,
 sui ipsius magister factus, quo nihil est
 perniciosius. Sicut contra nihil ad præ-
 cauendum lapsum, auertendasque om-
 nes Satanæ insidias & fraudes, est sa-
 lubrius, quàm superiorum Patrumque
 spiritalium consilio & iudicio sese re-
 gendum tradere. Confirmat idem Do-
 rotheus hanc doctrinam appositione
 vnius exempli. Magnus, inquit, Ma-
 carius Abbas, cum aliquando conspe-
 xisset dæmonem oneratum ollis, qui-
 bus varia esculenta continebantur, per-
 cunctatus eum est, in quem vsum tot
 ollæ seruirent. Ille verò diuina vir-
 tute constrictus cælare veritatem non
 potuit, dixitque se varijs illecebris mo-
 nachos, vti non vnum omnibus est pa-
 latum, tanquam escis à cultu virtu-
 tis, ad vitium allicere. Addebat vnum
 inter cæteros magnum suum ami-
 cum esse, quem ilicò, quotiescunque
 veller,

vellet, posset in suam sententiam trahere, eiusque nomen prodebat. Macarius mox monachum adiit, & apprehendit eum deceptum, quod nimium suo iudicio præfidens tentationes non patefecisset Patri spirituali: monuitque illum, si immunis à lapsu esse velit, in posterum suo iudicio non temerè fidat, quod & fecit. Vnde S. Macarius, cum postea iterum se videndum demon obtulisset, rogavit, num monachus dictus adhuc esset eius amicus; ille verò magno furore respondit, non esse amplius amicum, sed hostem. Omnes S. Macarij monachos tentabat dæmon, sed maximam eorum partem idcirco vincere non poterat, quod proprio suo iudicio non niterentur, sed totos se Patrum spiritualium arbitrio consilioque regendos dedidissent.

CAPVT XI.

De medijs, quibus proprij iudicij mortificatione exercenda est, ne in temerarium iudicium incidatur.

EX medijs, quæ Sancti Patres ad mortificandum proprium iudicium docuere, & usurpauere, illud, sicut diximus, vnum est, deligere sibi

sibi Patrem spiritualem, cui tota conscientia nostra perspecta sit, & explorata, cui omnes perturbationes animi tentationesque ingenuè patefaciamus, cuiusque consilio & prudentia nos duci regi que sinamus; confisi, hanc tutissimam esse viam rationemque vitæ piè sancteque traducendæ & procurandæ salutis æternæ. Quod medium seruire potest, non solum religiosis, qui sub aliorum obedientia viuunt, sed etiam secularibus, si optant securam inire rationem seruiendi & placēdi Deo: omnes enim expositi sunt, & proprii iudicij & passionum suarum, & variarum dæmonis tentationum periculis, eoque magis, quò in seculo maiores, quàm in religione, se offerunt occasiones. De S. Malachia commemorat Sanctus Bernardus, eum cum esset in seculo, optaretque seruire Deo, diuino instinctu edoctum, vt quæreret Patrem spiritualem, & inuenisse quendam Dei seruum nomine Imarium, cui omnia animi sui sensa detegebat, cuiusque consilio totam vitam instituebat. Hic ab infantia à Deo singulariter institutus, à diuina eius maiestate documentum accepit, vt loco Dei alicui homini in omnibus obediret Quo medio, licet esset

In eius vita

in

in seculo, breui ad magnam vitæ sanctitatem peruenit.

Aliud medium ad mortificandum proprium iudicium saluberrimum est assuefacere se ad exquirenda aliorum consilia, non solum in rebus grauibus, magnique momenti, (quia ad cauendos errores id omnino necessarium est) sed etiam nonnunquam in leuioribus, & quæ nullo negotio comprehendiqueunt. Nam quo in hoc genere rerum magis alienis consilijs nitimur, hoc plus, & maiori cum merito exercetur proprii iudicij mortificatio. Sed ad hunc fructum, procul dubio maximum, carpendum, curandum est, vt qui alienum implorat consilium, non ita suæ opinioni adhærescat, vt secum decernat ab ea non recedere: tunc enim fictè & frustra confugeret ad alienum: sed vt paratus sit in eam sententiam inflectere mentem, quam iudicabit præstantissimam: sic enim verè homo humiliat se, & proprium iudicium mortificat, diuinisque donis locum præbet. Vnde Sapiens dixit: Ibi esse salutem, vbi multa vigent consilia, quòd præcipuè intelligitur de vera animæ salute. Atque hoc medium petendi consilium ab alijs in rebus etiam

PROV. II.

iam leuioris momenti vsurpârunt multi
Sancti.

Sanctus Arsenius, vir sanctissimus, *Metaphr. in
vita.*
diuinaque & humana sapientia instru-
ctus, qui in sæculo Imperatorum Ho-
rij & Arcadij magister fuerat, cum in
eremum secessisset, non modo à mona-
chis doctrina & scientia magna prædi-
tis, sed etiam ab indoctis & rudibus sa-
lutaria ad progressum in virtute faci-
endum consilia sciscitabatur, idq; ingen-
ti animi submissione, persuasus Deum
per hoc medium subministraturum,
quæ magis accommodata essent ad su-
am salutem.

Beatus Raimundus, à doctrina cele- *Leander in
eius vita.*
berrimus, qui cum facultate Summi
Pontificis Episcopatu se abdicârat, S.
Dominici religionem complexus, ad
coercendum iudicium proprium sub-
mittebat se religiosi cuiusdam fratris
non admodum eruditi voluntati & ar-
bitrio. Atque hac submissione tantum
sanctitatis nomen breui sibi concilia-
uit, vt in Generalem Ordinis sui præ-
positum electus sit, multisque mira-
culis claruerit.

Aliud quoque medium mortifican-
di iudicij ergò vsurpârunt sancti, vt dū
in dictis factisue suis vel monerentur,
vel

vel carperentur ab alijs, non repugnant, sed facile aliorum sententia, quando inde nullum timebatur periculum, subscriberent; idque faciebant, non solum quando alij solidioribus, quam ipsi, rationibus niterentur, sed etiam quando longè infirmioribus: sciebant enim hac via maiorem occasionem dari exercendæ veræ humilitatis.

*Metaph. in
eius vita.
Surius in
Maio.*

S. Pachomio degenti in monasterio, & opera manuum cum alijs fratribus exercenti texendis è iunco sportulis, cum discipulus eius, quem alijs præfecerat, diceret, eum non rectè texere, continuo surrexit, dicens: Fili doce me, quæ sit optima texendi ratio, quem doctè humiliter secutus est, posthabito pristino suo more. Qua humilitate, inquit Metaphrastes, arrogantia spiritum, carnisque prudentiam repressit.

*In Chron.
Francisc. p. 1.
l. 1. c. 69.*

Hoc medio crebrò utebatur S. Franciscus, ut fructum aliquem spirituales in se colligeret, fratresque suos ad idem hortabatur. Nam cum diuturna familiaritate cum Deo diuinisque illustrationibus, ac experientia ipsa edoctus, probè sciret, quid, quo loco & tempore agendum esset, tamen malebat in maximis rebus aliorum, etiam simplicium, ac imperitorum iudicio & sententiæ acqui-

quiescere, quàm suo. Et idcirco omnes fratres, quos ad ordinem recipiebat, sedulo commonefaciebat, vt hoc exercitium faciendi ea, quæ proprio iudicio contraria forent, auidè completerentur.

Cùm quadam vice ab eo postulaf- *Ibid. c. 70.*
sent sanctum ordinis habitum adole-
scentes duo, deduxit eos in hortum,
monuitque, sibi vt adiumento essent
in plantandis caulibus, & eandem se-
cùm plantandi rationem tenerent.
Cum verò ille præposterum plantandi
modum datâ operâ tenuisset, vt fron-
des deorsum premerentur, radix sur-
sum exstaret, alter iuuenum conticuit
& paruit. Alter verò, iudicium suum
non subiiciens, contendit perperam
plantari. Vnde factum, vt illi, non huic
habitum ordinis concesserit: sciebat
enim sanctus ille sine proprii iudicij
cōtemptu parum profici in cæteris vir-
tutibus.

Atque hæc sunt media, quæ seruus
Dei exercere debet ad mortificandum
proprium iudicium, cùm in omnibus
rebus, tum maximè in proprijs ad ani-
mæ & conscientie suæ pacem & secu-
ritatem attinentibus: siquidem in his
homo ad errorem & lapsum, propter
S amo-

amorem proprium, innatasque animi
 passiones, procliuior est. O admirandam
 pugnam, quæ est inter mortificatio-
 nem & proprium iudicium! O victo-
 riam gloriosam in proprii iudicij ab-
 gatione! hac enim tanquam pugione
 omnes confodiuntur dæmones; hac
 rescecantur, velut radice succisa, omnia
 vitiorum germina, quæ ex proprio iu-
 dicio pullulare solent. O quam opima
 & præclara spolia in hac victoria col-
 liguntur, nempe, humilitas, patientia,
 charitas, pax, gaudium spiritale, & di-
 uinæ voluntatis perfecta consumma-
 tio. Denique necesse habet homo spe-
 ciatim mortificare proprium iudicium
 in aliorum dictis & factis dijudican-
 dis, ne facile fidem accommodet suspi-
 cionibus, nisi firmis rationib. & argu-
 mentis confirmetur: Sic enim à cul-
 pa & pœna, immunis erit, qua Deus
 animaduerrere solet in eos, qui temere
 alios iudicant, & condemnant, hoc est,
 vt in eosdem, vel etiam grauiores
 defectus, quos in alijs no-
 tarunt, laban-
 tur.

Cassian. l. 5.

l. 30.

*S. Vincen. in
 vita spirit.*

CA.

CAPVT XII.

De mortificatione passionum in sensitiua ho-
minis parte existentium, & de ea-
rum natura.

Sicut homini inest appetitus intel-
lectiuus, nepe voluntas anime soli
inhærens, (vnde & dicitur esse in
parte anime superiori) sic inest & sen-
sitiuus inhærens toti composito ex ani-
ma & corpore: vnde & dicitur esse in
parte anime inferiori, quia est in illa,
quatenus forma est corporis, vitam
corpori præbens. Huius appetitus duæ
sunt potentie concupiscibilis & irasci-
bilis. Motus vel operationes eius ap-
pellantur passiones, eò quod per illas
potentia corporali quadam immuta-
tione alteretur, & quasi patiatur. Di-
cuntur & perturbationes animi, quòd
rectam rationem soleant turbare, & te-
nebras offundere. Sunt autem numero
vndecim, sex in potentia concupisci-
bili, vt amor, desiderium vel concupis-
centia, odium, fuga mali vel abomi-
natio, delectatio, quæ dicitur & gau-
dium, dolor, vel tristitia. Quinque re-
liquæ sunt in irascibili, quæ sunt spes,
& desperatio, audacia, & timor, & ira,
quæ dicitur & indignatio, ac zelus.

Aug 9. de ci-
uit c. 4.

S. Thom. 1. 2. 6

q. 22. a. 1. 2. 5.

S 2

Hæ

Hæ passiones oriuntur ex bono vel malo per imaginationem animæ representato. Nam bonum representatum, tanquam principium actuum primo efficit in animo inclinationem quandam ad bonum, & hoc est, amor; ac dum bonum nondum obtinetur, mouet appetitum ad illud procurandum, & hoc est desiderium. Post obtentum vero bonum, bonum ipsum efficit in animo quietem & pacem, quæ dicitur delectatio & gaudium.

Malum verò eidem appetitui representatum efficit contrarium: ac primo quidem auersionem, qua conatur illud à se repellere, & dicitur odium. Deinde studium remouendi, & dicitur Fuga vel abominatio mali. Si verò malum à se remouere non possit, sequitur Dolor & tristitia. Quòd si bonum appetitui obiectum sit arduum, sed ita conceptum ut obtineri queat, efficit in potentia irascibili spem consequendi, contra verò, desperationem, si concipiatur, quasi obtineri nequeat. Rursum si appetitui malum obijciatur, quòd agere depelli possit, & tamen homo confidat se depulsurum, nascitur audacia in appetitu: sin minus, timor. Si verò malum sit re ipsa vel imaginatione præ-

sens

sens furrigit se ira contra illud eiusque auctores.

Hæ passiones, si naturam spectes, hoc est, ut sunt partis sentientis operationes, moraliter nec bonæ, nec malæ sunt, nec virtutes, nec vitia, quia voluntariæ non sunt, nec à ratione libera ortæ. Si verò eas consideres, quatenus à ratione incitantur, vel mandantur, aut quando oportebat, non coercentur, & comprimuntur, quod est, tacitè illis consentire, tum moraliter bonæ vel malæ, virtutes vel vitia dici queunt, quia sic sunt voluntariæ, & cum ratione participant. Bonæ quidem, quando rationis dictamen sequuntur. Malæ, quando secus, hoc est, cum potius sequantur naturæ corruptæ inclinationem, amando, quod amandum non est; & timendo, quod timendum non est.

His appetitus sensitivi passionibus in voluntate respondent, ut supra diximus, similes actiones & motus, iisdem nominibus amoris, desiderij, gaudij & cæteris appellati. In voluntate siquidem propriè non sunt passiones, quia eius motus non sunt cum mutatione corporali coniuncti, sed dicuntur affectus, qui naturâ sua liberi sunt, &

immediatè nati. Vnde si benè ordinati sint, verarum germanarumque virtutum actus sunt, quibus refranantur partis sensitivæ passiones. Si non sint, & cum ratione pugnent, culpæ rationem obtinent, & excitant animi perturbationes.

Hæc cum ita sint, restat vt diligenter consideremus, quanta nobis incumbat necessitas passiones illas mortificandi. Certè si homo non nisi vt bruta animantia, anima sentiente constaret, non esset ad refranandas passiones obligatus, quia conuenienter naturæ suæ principali operaretur. At quoniam ratione, vt principali parte præterea præditus est, à qua & homo dicitur, tenetur, quibuscumque modis potest partem sentientem, tanquam ancillam dominæ, & instrumentum opifici, sibi subijcere. Hoc Deus in diuinis litteris per Ecclesiam docet, dum monet, ne post concupiscentias nostras eamus, hoc est, post passiones; alioquin ab hostibus vincendi, id est, dæmonibus, qui irridebunt, & subsanabunt nos. Et Apostolus Paulus Dei auctoritate. *Frates, inquit, sumus debiles carni, vt nempe secundum eius inclinationem vitam instituamus: quia si secundum illam*
vixerit;

Ecc. 8.

Rom. 8.

DE MORTIF. VOLVN. 409

vixerimus, moriemur, nempè morte cul-
pæ & pœnæ æternæ: Si autem spiritu fa-
cta carnis mortificauerimus, hoc est, passio-
nes & concupiscentias, viuemus, nempè
vita gratiæ & gloriæ æternæ.

Ratio, cur harum passionum mortifi-
ficatio tam necessaria sit, est, quia sicut
in parte superiori animæ, quæ intelle-
ctiua dicitur, voluntas propria, iudi-
ciumque proprium sunt omnium vi-
tiorum radix sic in eiusdem animæ par-
te sensitua, & inferiori passiones sunt
omnium peccatorum, malorumque fons
& radix. Ab his passionibus ad partem
intellectiuam ascendant tetri vapores,
& fumi, iudicium excæcantes, & obscu-
rantes. Vnde Apostolus in hominis *Roma. 7.*
peccatoris persona. *Video, inquit, aliam*
legem in membris meis repugnantem legi
mentis meæ, & detinentem sub lege pecca-
ti. Appellat Beatus Paulus membro-
rum legem, partis sentientis passiones:
quia si non cohibeantur, animam in
omne genus vitiorum præcipitem a-
gunt.

Est & alia ratio, quæ mortificatio-
nem passionum suadet: nam cum in-
sint parti sentienti, organisque corpo-
reis, non animæ modò, verum etiam
corpori, quoad sanitatem noxiæ sunt.

Videmus enim vno immodico timore homines quosdam ilico incanuisse; alios iræ intemperantia, tristitiæ, vel gaudij concidisse mortuos. Cuius rei multa exstant in veterum monumentis exempla. Publius Rutilius spe Consulatus, quem Romæ ambiebat deiectus, tanto mœrore obrutus est, vt subito animam efflârit. Dantes poëta clarissimus, teste Volaterrano, ad Venetos missus pro pace cum Guidone de Palenta componenda, simulatque cognouit sibi audientiam negatam, vitam cum morte commutauit. Idem facit nimia lætitia. Aelianus enim commemorat athletam Crotoniatam post partam Olympico certamine victoriam, cum cotona laurea offerretur, tanta lætitia effusum, vt continuò spiritum reddiderit. Et de Sophocle scribit Plinius, eum, cum tragœdia sua alteri publicè antelata fuisset, tanto exilisse gaudio, vt subito mortuus conciderit. Idem efficit in hominibus nimius terror. Refert siquidē Fulgosus de Ostrogothorum Rege Theodorico, cum in cœna ingens caput piscis propositum fuisset, illeque existimaret, esse ipsum caput Symmachi, quem trucidarat, cum tanto terrore concussum, vt paulò post

Lib. 22.

Lib. 7. c. 55.

Lib. 9. c. 2.

lò pòst expirârit. Idem de alijs passionibus dici potest, quando non mortificantur.

Nonnulli tamen in ea sentētia sunt, vt arbitrentur, se in ægritudinem lapsuros, si obortam iram, tristitiamue refranare conentur; vnde passioni cedentes animæ suæ perniciem afferunt, & malè ædificant proximum, ac Deum grauitè offendunt, imò & corporis sanitatem, si sinant passionem augete, lædunt, vt liquet experientia. Quare concludo sedulam passionum mortificationem, plurimum valere ad conseruandam animæ corporisq̃ue incolumitatem, ad extirpandam tyrannicam vitiõrum seruitutem, ac denique ad veram, & solidam pacem internam externamq̃ue obtinendam.

CAPVT XIII.

*Quæ ratione mortificandæ sint passiones
existentes in parte hominis
sensitiua.*

EX ijs, quæ superius dicta sunt, de modo mortificandi amorem proprium, & voluntatem propriam facile liquet, quemadmodum

S S fiat

sint mortificandæ passiones. Licet enim aliquando fieri possit, vt sine vilo respectu ad passiones peccetur propria voluntate, vt cum peccatur ex mera malitia, tamen omnes ferè prauæ voluntatis nostræ actiones originem habent ab aliqua passione non mortificata in ijs, qui seruire Deo cœperunt. Quare breuiter de mortificatione passionum agemus. Passio amoris, quæ prima omnium est, & desiderij, quæ secunda est, inordinatæ sunt. Primo, quando homo amat vel desiderat, quæ natura sua cum diuina lege pugnant, vt est iniuste detinere rem alienam, alterius coniuge abuti, &c. In quo genere non opus est diu dispicere, quid agendum sit: constat enim pœnitentia talia esse corrigenda ab ijs, qui nondum adiuvante diuina gratia viam pulcherrimam obseruationis mandatorum Dei inire cœperunt. Secundo, inordinatæ sunt, quando homo amat vel expetit, non quidem res suapte natura malas, sed superuacaneas, & idcirco culpæ obnoxias, vt opes, domos, hortos, vestium mollitiem, victus delicias, aliaque quæ non conueniunt homini humilitatis, aliarumque virtutum Christianarum studio. Tertiò

*Passio amoris,
Desiderij.*

tiò inordinatæ sunt, quando homo amat & desiderat necessaria, non ob necessitatem, sed voluptatem, aut si ob necessitatem quidem, amet tamen immodico affectu. Hoc autem, teste S. Augustino, & B. Gregorio argumentum est aliquem affectu inordinato amoris vel desiderij in res necessarias ferri, quando ijs destitutus magnoperè affligitur: si enim illa propter Deum amasset, cùm à manu eiusdem Dei profectū sit, quod illis sit exutus, voluntatem suam cum diuina conformasset. Has inordinationes mortificare debet homo, ea ratione qua diximus, mortificandum amorem proprium, non desiderando, nisi ea, quibus ægrè carere possumus, idque non ad nos solandos, sed ad satisfaciendum necessitati, & diuinæ ordinationi, quæ ita voluit, ac ex parte nostra optando viuere sine vlla delectatione corporali, si eam Deus non concessisset. Itaque quando Deo sic visum fuerit, etiam amorem parentum, filiorum, vxoris, amicorum, & aliorum non secus, quam aliarum rerum temporalium, exuere, & paratum esse, quando casus ita tulerit, illos omnes pro Christo deserere.

Passio delectationis & gaudij inordinata. *Delectatio nis.*

S 6

*Aug. de ve-
rareli. c. 48.*

Greg l. 31.

mor. c. 8.

ordinata est, quando homo oblectatur, & gaudet in rerum temporalium usu & successu, non quia usus ille necessarius, vel animæ proficius est ad charitatem promouendam, aliumque virtutis finem obtinendum, sed quia voluptatem quādam affert naturæ conuenientem: ut si quis oblectetur spectandis ludis, & comœdijs, non ob commodum, quod inde prouenit, sed ob voluptatem solam, quam spectando capit. Item, si, quoniam magnum fecit quæstum in negotiatione, aut hæreditas obuenerit copiosa, vel munus publicum valde fructuosum nactus est, de ijs gaudet, non quod commodare queant salutem animæ suæ, vel aliorum, aut quod necessitati multorum possit eorum ope succurrere, sed tantum, quia magnam ex eo euentu capit consolationem. Idem est in alijs rebus ordinarijs, ut si quis lætetur ob victum vel vestitum, ob donum egregium acceptum, ob laudes ab alijs auditas, & alia similia carni placentia, tantum quia voluptatem aliquam ista afferunt, nullo alio fine proposito virtuti consentaneo: hæc enim lætitia inordinata est, rationeque ac spiritu mortificanda, ut scilicet ea non expetatur, nisi necessitatis vel utilitatis nomine.

quæ

quæ in animam ipsius vel proximi re-
dundet. Quæ doctrina liquidò colligi-
tur ex eo, quod alibi dictum est de actio-
nibus adiaphoris, quæ per se nec bonæ,
nec malæ sunt, bonum finem esse præ-
stituendum, vt virtutum laudem obti-
neant.

Quæ dicta sunt de passione gaudij, *Tristitiæ*,
similiter intelligenda sunt de passione
tristitiæ. Videamus ergò quæ sit tri-
stitia inordinata à nobis mortifican-
da. Quando ob iacturam rerum tem-
poralium factam, aliave incommoda
accepta in victu, vestitu, habitatione,
parentibus, amicis animo derisimur,
non quia inde grauius offensus sit
Deus, aut quia detrimentum aliquod
nostræ proximorumve salutis & pro-
fectui accesserit, sed quod consolatio
aliqua nobis adempta sit, tunc tristitia
inordinata laboramus, quæ destituta
est sine veræ virtutis. Quare ratione
mortificare & corrigere hanc passio-
nem tenemur, quod fiet, si eam tan-
quam de manu Dei pro expiatione pec-
catorum nostrorum suscipiamus.

Timor quoque vanus & inordina-
tus est, quando homo reformidat aut *Timor*,
corporis & fortunæ damna, aut exci-
dere è gratia & beneuolentia homi-
num,

num, non quòd timeat Deum offendere, aut alio nocumento spiritali suam vel aliorum animam afficere, sed tantum, quia horret damni temporalis grauitatem. Qui timor sic mortificandus est, vt se homo promptum offerat ad omnia damna fortiter perferenda, quæ Deus immiserit & permiserit. Sunt & alij timores inordinati, quibus homo plus æquo terretur rebus alterius vitæ, vt spectris, vmbriis, apparitionibus spirituum, & idcirco non audet solus degere in domo aliqua, aut solus in tenebris iter carpere. Hi timores mortificandi sunt actionibus contrarijs, vt transeundo per locum spectris obnoxium, & orationibus pijsque meditationibus vacando.

Ira.

Ira passio non solum inordinata in nobis est, quando exposcimus vindictam, aut verbis contumeliosis alios inuadimus, sed etiam quando nulla voce emissa, aut signo dato in nobis ipsis turbamur, aut in proximum commouemur ob defectus in illo animaduersos, atque ita animo ab eodem alienamur, & in corde illum iudicamus, ac vilipendimus. Hæc ira mortificanda est eleuando cor ad Deum, & à misericordie eius manu recipiendo poenam, quam

DE MORTIF. VOLVNT. 43

quam ira nobis attulit, auxiliumque implorando quo funditus comprimatur, vt diximus alibi de remedijs ad acquirendam patientiam commemoratis.

Indignatio in proximum, orta ex consideratione defectuum eius, mortificanda est, compatiendo illi, & lapsus excusando, quoad fieri potest: cogitando item & in conspectu Dei agnoscendo, nos multò deteriora perpetravimus, nisi diuina manu conseruati fuisset. Verùm hic aduertendum est, has passionum inordinationes non semper esse peccata in voluntate, nisi voluntas illas optet, acceptet, vel non refrænet & mortificet, sicut oportet: si vero aduigilans statim repudiet & rationi subijciat, tum licet earum commotionem sentiat in parte sensitua, vt loquitur Apostolus, rea non fit damnationis, imo virtutes earumque meritum sibi cumulat, & gloriam auget in cælo. Quare seruo Dei non debet videri superuacanea hæc subtilior de passionibus tractatio, quoniam progressus magnos in amore Dei, omnique virtutum laude facere potest, qui in mortificandis animi perturbationibus egregiè se exercitauerit. Quòd si cuiquam

*Indignatio
nis.*

Ro. 7. & 8.

quam non admodum arridet hoc mortificandarum passionum studium, non est tamen infructuosum hanc doctrinam habere perspectam, ut cum Deo menti desiderium tale iniecerit, facilius & promptius amplectatur. Nec vero modus mortificandæ, verbi causa, iræ, quod aliquis suspicari posset, impedit superiores, quo minus sibi subiectos: cum opus est, corrigere vel castigare possint, sed iuuat, ut moderate ac debito fine, atque etiam merito corrigentis & correcti fiat. Nec item mortificatio indignationis contra proximum vetat, ne indignemur contra crimina & noxas peccantium, sed temperat cor nostrum, ut sic indignemur in defectus, ut tamen non dimoueamur ab amore personæ peccantis. *Vera enim iustitia, inquit beatus Gregorius, compassionem habet, non indignationem.*

*Hom. 34. in
Euang.*

CAPVT XIV.

De mortificatione sensuum exteriorum.

Post mortificationem propriæ voluntatis, quæ inest parti animæ spirituali, & passionum inhaerentium parti sensitiuæ interiori, congruens est, ut deinceps tractemus de mortificatione sensuum exteriorum,

tum, quæ non perutilis solum, sed etiam
 necessaria est homini veræ virtutis stu-
 dio. Propria siquidem voluntas, pas-
 sionesque per ipsos sensus externos vi-
 dendi, audiendi, odorandi, gustandi &
 tangendi prauas suas inclinationes &
 motus exercent: vnde fit, vt mortifica-
 tis sensibus, mortificetur quoque pro-
 pria voluntas, quæ illos regit: passiones
 item interiores quæ sensuum actione
 produntur, & complentur. Deinde sen-
 sus sunt quasi ianux & fenestrx, per
 quas in animam aditum habent cogi-
 tationes & imaginationes vanæ & per-
 ueris, quæ accendunt & excitant in ea
 motus inordinatos ac vitiosos. itaque
 sicut ad tuendam & propugnandam
 domum vel arcem, ne eam inuadant fu-
 res & prædones, necesse est portas om-
 nes fenestrasque diligenter obseruare:
 sic ad tuendum animæ nostræ domici-
 lium, quæ est sedes Dei, diuinorumque
 thesaurorum, hoc est, gratiæ & virtu-
 tum propugnaculum, opus est sensuum
 externorum portas fenestrasque sedu-
 lè tenere clausas, ne ab infestis nostris
 hostibus dæmonibus inuadatur & spo-
 lietur dictis thesauris spiritualibus. Ad
 hæc æquum rationique consentaneum
 est, vt facultatibus alienis secundum

Do

Domini voluntatem utamur: si enim secus fiat, iniustitiæ, & quasi furti nota incurretur. cum ergo sensus nostri sint bona Dei, è cuius manu habemus & esse & viuere, & omnes ad operandum vires, imò bona omnia, merito eis uti debemus, non secundum nostram cupiditatem, sed secundum voluntatem & beneplacitum eiusdem Domini. itaque generatim loquendo in eo consistit vera sensuum mortificatio, ut quoties aliquid oculis spectandum, auribus audiendum, naribus odorandum, lingua gustandum vel loquendum, manibus denique tractandum est (~~quod idem de alijs membris corporis sentiendum~~) homo secum perpendat, quo fine & scopo ad videndum, aliasve actiones moueatur: si enim deprehendat se solo voluptatis, non autem necessitatis vel utilitatis spiritualis sensu adductum, mox abstineat ab ijs prosequendis; si secus, oret Deum, ut cum sua benedictione ad ipsius gloriam, suæque animæ aliorumve salutem liberè illis utatur.

Prou. 23.

Hæc sensuum mortificationem sæpè à nobis Spiritus S. in diuinis literis exigit. In Prouer. enim dicit: *Præbe fili cor tuum mihi: & oculi tui vias meas custodiant.* Loqui-

quitur autem de loculis mentis primū, deinde de corporis, quatenus menti obsequuntur, vtrique enim secundum vias, hoc est, secundum Domini voluntatem dirigi debent. Et in libro Numerorum, Deus mandauit in fimbrijs vestium poni vittas hyainthinas. & causam eius addit, *vt recordentur omnium mandatorum Domini, nec sequantur cogitationes suas, & oculos per res varias fornicantes.* *Num. 15.* Ac in Ecclesiastico commendat custodiam aurium & linguæ, dicens: *Sepi aures tuas spiritibus, & linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras auribus tuis.* *Ecccl. 22.* His similibusque sententijs iaculat Deus nobis in lege sua mortificationem sensuum. Vt verò prædicè melius eam exerceamus, de cuiusque sensus inordinatione, mortificationeque porro differemus.

CAPVT XV.

De mortificando visu, maxime in spectandis ludis, tripudijs & alijs rebus ad malum prouocantibus.

Natura nostra per peccatum vitata in omnibus rebus suā occupatur voluptatē per ministe-

rium sensuum, maximè autem oculorum, tum quia promptius illis obiecta spectabilia se offerunt, tum quia minore labore atque infamia vsurpantur. Si in spectandis rebus non aliud queritur quàm oculorum passus, noxa non caret animus. Oblectationis, inquit beatus Basilius, appetitus è carne velut ex fonte manat, per omnes sensus, tanquam per quinque flumina diffunditur, oculis verò, velut manibus incorporeis omnia quæ vult attingit, etiam ea quæ corporeis manibus non tractantur; nam conspectis eorum figuris & formis, cordi mox eorum ~~speciem~~ ^{infi-}git, & corpus ad voluptatem inflammat, atque ita omnes sensus actiones suas dirigunt ad eandem voluptatem, tanquam ad suam reginam, contaminantes animam, & carnalibus desideriis obnoxiam facientes. Vnde concludit sanctus ille doctor, seruum Dei, qui veræ virtuti operam dare contendit, debere inuigilare sedulò custodiendis sensuum fenestris, nè liberè nimium vagentur, animamque in vitiorum voraginem præcipitem agant. Ac sigillatim, oculos non debere conuerti quocumque collibuerit, sed eò tantum quò necessitas aut vtilitas spiritualis impel-

*Lib. de vera
v. g.*

DE MORTIF. VOLVNT. 419

let. sic enim animus semper, inquit, promptus erit ad contemplandam rerum spiritualium pulchritudinem. Qua oratione sanctus Basilius non obscure insinuat, quæ sit inordinatio in aspectu, quodque eius remedium. Sed iam magis particularia subiiciamus.

Ex hoc inordinato appetitu captandi voluptatem ex vago oculorum in quasuis res coniectu, nascitur cura desideriumque cernendi spectacula iucunda, vt ludos, saltus, laruas, comedias, taurorum certamina, & alia id genus vana & noxia exercitia. Hoc desiderium etiam atque etiam coercendum est, nam vt in huiusmodi spectaculis, nihil nisi sensuum oblectamentum queritur, & procluis eorum occasione in vitia lapsus est, magnum animæ conciliant damnum, deducendo eam à rerum diuinarum consideratione, & multis inanibus cogitationibus superbia, iræ, gulæ, odij, inuidiæ, libidinis, detractionum, eam complendo; à multis quoque operibus bonis abstrahendo, & tempus pretiosum perperam consumendo. Ac esto, nullum aliud incommodum inde sequatur, quàm quod sua præsentia approbare videantur huiusmodi nugas, id magnum satis incom-

mo-

modum videri debet. Vnde ait sanctus
Lib. de spect. Cyprianus. Etsi spectacula, non sint si-
 milia gentilitijs, quæ in honorem fal-
 sorum deorum instituebantur, tamen
 Christianis esse vitanda. Cum enim na-
 tura hominis corrupta per se ad malum
 prona sit, quid faciet si oculis obijciantur
 quæ ad malum prouocent? qui per
 se ad lapsum procliuis est, quanto po-
 tius labetur inter tantas occasiones? Et
In Psal. 119. sanctus Augustinus, inter peccata & oc-
 casiones eorum numerat spectaculorum
 frequentationem. Nec sancti solum, ve-
 rum etiam gentilium sapientum non-
 nulli agnouerunt, quanta bonorum mo-
 rum iactura sit in aspectu rerum vanarum
 & futilium. Romæ, cum Cornelius Na-
 sica theatrum ad exercendos ludos exci-
 tasset, Senatores improbârunt, & eueri-
 mandârunt, existimantes res vanissi-
 mas indignas esse perpetuo ædificio. Id
 factum est, cum morum apud Roma-
 nos inuiolata constaret integritas: at
 postquam violari ea cœpit, multa am-
 phitheatra extructa sunt. De Catone
Volat. ibid. certè apud Ethnicos quondam pruden-
 tissimo legimus eum detestatum fuisse
 theatra, nec vnquam voluisse ludis in-
 teresse: arbitratur enim homine pru-
 denti indignum esse, præsentia sua lu-
 di-

dera spectacula approbare. Cicero quoque testatur in persona Scipionis Romanos iudicij laude claros pro re vili & abiecta habuisse comcediarum actiones, ipsosque actores decreto Censorio declaratos infames.

Quantò magis Christiani homines, quos Christus monuit, de omni verbo otioso aliquando in die iudicij reddendam rationem, ac omnes peccandi occasiones, etiamsi oculis, manibusque & pedibus nobis essent cariores, summa vigilantia abscindendas, cauere debent huiusmodi spectacula, in quibus & multi temporis fit iactura, & plurima oculis vsurpantur vana & lasciuia, bonisque moribus aduersa, vt quotidiana docet experientia. Nam vt quidam Poeta loquitur: *Segnius irritant animum dimissa per aures, Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus.* Et cum beatus Paulus dicat, corrumpere bonos mores colloquia praua, quæ auditu percipiuntur; quantò magis inquinabunt animam foeda spectacula quæ in oculos incurant!

Accidit alius horum tēporum abusus, quod foeminæ quoque ad comcedias adhibeantur. Scriptura sacra non semel monet mulieris speciosæ concupiscentiam.

Matth. 12.

Matth. 5.

Horat. de arte poet.

I. Cor. 13.

Eccles. 9.

Prou. 5.

spe-

spectum occidere corda multorum. Ite-
 mones eius placidos esse instar ignis ad
 foeditatem omnem inflammantis, no-
 uissima autem illius esse amara quasi
 absynthium, & acuta quasi gladium de-
 cipitem, hoc est, qui animam punit
 morte culpæ & pœnæ æternæ. Unde
 scribit sanctus Augustinus, Basiliscus
 afflatus tolerabiliorem esse cantu fœ-
 minæ: eò quod Basiliscus suo aspectu
 corpus, cantus verò lasciuæ fœminæ
 animam perimat. Jam si accedat gestus
 & motus corporis nil aliud spirans
 quàm leuitatem & turpitudinem, quid
 fiet in imbecilibus mentibus audito-
 rum? id nimirum, quod euenit Holo-
 ferni conijcanti oculos in Iudith, vrâ
 pulchritudine, sicut loquitur Scriptura,
captiua facta sit eius anima, morteque tem-
 porali & æterna percussus. Non per-
 mittit Apostolus Paulus mulieri que-
 tumuis sapientia magna prædicare fun-
 ctionem publicè alios docendi: cuius
 rationem reddit beatus Anselmus,
 quòd sermo eius prouocet auditorem
 ad amorem parum honestum. Quòd
 verum est, quid efficiet mulier compo-
 vestita, & in publico teatro verbis fa-
 ctisque gerens personam legem & inde
 coram? non dubium, quin dæmon per-
 eam

*Aug. c. ser-
 gul. cleris.*

Judith 15.

1. Cor. 12.

eam, tanquam per aptissimum suorum
maleficiorum instrumentum plurimū
mali perfecturus sit, vt quotidianis
constat exemplis.

Cæterum hic animaduertendum
est, etiamsi laudabile sit quædam reli-
giosa dramata, à quibus omnes leues
narrationes actionesve absunt, spectan-
da proponere, tamen si ab eiusmodi
actoribus exhibeantur, qui alioquin
vana & lasciuia miscere consueuerunt,
non conuenire illa à Dei seruis frequen-
tari. Hoc enim sathanæ artificium est,
romædijs pia quædam & sancta in sere-
re, vt hoc prætextu etiam pij & religiosi
homines ad eas audiendas alliciantur.
Neque idonea excusatio est eorum, qui
promiscuè omnibus interesse volunt
spectaculis, quod Principes & Magi-
stratus illa permittant: multa enim
mala licitè ab illis permitti queunt, vt
caueantur deteriora, vel certe permit-
tuntur, quia non satis exploratum ha-
bent, quanta mala inde consequantur,
quæ si perindè scirent, ac cognoscunt
multi qui in conscientia foro quotidie
versantur, proculdubiò non facile per-
missuri essent.

Sed & choreas & saltationes multi *C. Rhodigit,*
gentilium sapientioribus tanquam *l. 5. c. 3.*

T

rem

Alex. ab Alex. l. 2. c. 25. rem vanam & inutilem condemnarunt, ut Plato, qui à Rege Siculo, quem forte inviserat, ad choreas cum alijs ducendas inuitatus, respondit, Mulierum esse, non virorum. Et Imperatores Tiberius ac Domitianus, licet vere fidei expertes, illas lege vetuerunt, asserentes, hominibus honestis esse indignas. Idem ratio naturalis dicit, ac multo magis Christi religio, quippe quæ tantam exigit ab homine fideli modestam honestatem, vanitatumque & leuitatis despicientiam, ut externo habitu & gestu corporis ad glorificandum Patrem cœlestem provocare teneatur. Vnde Psalmista: *Beatus, inquit, vir, cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & insanias falsas.*

Psal. 39.

Lib. de vera virg.

Ser. de abdic.

Alia inordinatio visus nostri est, facile oculos conijcere in res spectatissimas, non quod necessitas vel utilitas aliqua id postulet, sed quia sola voluptas inuitet, quod vitium notant alicubi beatus Basiliius. Quod tunc maxime mortificandum est, quando exterorum rerum aspectu oriuntur prava cogitationes, ut sit ex aspectu venustarum mulierum, aut nudarum iconum. Vnde magna exaggeratione idem auctor monet, non esse cohibendos modo oculos

à foeminarum, sed etiam speciosorum adolescentum intuitu: rationemq; huius moniti subijcit, hanc nempe quòd experientia quotidiana constet multa hactenus mala in mundo ex vago & libero in quosuis oculorum coniectu esse secuta; atque callidum humani generis hostem hoc medio quamplurimos in fraudem induxisse, ac in tartareas flammis præcipitasse; nec eos solum, qui vltro flagitijs, & mundi huius illecebris immerfi erant, sed etiam optimos, qui longè à vitiorum castris recesserant. Vnde concludit seruo Dei nõ debere intercedere consuetudinem eũ talibus personis agendi, & si quando iustis de causis subterfugere nequeat, oculos non in illos, sed in terram defigendos. Quæ doctrina sic prorsus rationi consentanea est, vt etiam E hnici iudicãrunt idem faciendum homini pudico & casto. Valerius siquidem Maximus, Pericles, inquit, Atheniensium princeps, cũ tragediarum Scriptorem in P. etu a collegam haberet, ac is publico offi. io vnà districtus pueri ingenui prætereuntes formam impensioribus verbis laudasset, intemperantiam eius increpitans dixit Prætoris non solũ manus à pecuniæ lucro, sed etiã oculos à libidinoso aspectu cõimentes esse debere. Hanc do-

Lib. 4. c. 5.

Arinam ab Ethnicis agnitam, sed non seruata, sancti Dei in Ecclesia Christi, gratia diuina adiuti, & agnouerunt & seruauerunt.

*Guido Cart.
in eius vita.*

B. Hugo Episcopus Gratianopolitanus, licet esset castissimus, & ab omnibus tentationibus carnis ita immunis, vt sensu omni videretur destitutus, tamen quoties iam existens episcopus, vel in Confessione, vel extra illam necesse habuit alloqui foeminas, nūquam per totos quinquaginta annos oculos in earum vultum coniecit: asseruitque id necessario faciendum, si mentem velimus ab impuris cogitationibus liberam conseruari.

Sar. in Mar.

S. Thomas quoque Aquinas quantumuis dono castitatis diuinitus ornatus, nec tentationibus vllis obnoxius, & cui angeli sponponderant nūquam eum castitatis iacturam facturum, tamen summum studium adhibuit, ne in mulieres, aliasve res noxias oculos conijceret: nec secus quàm serpentes & scorpiones eas declinabat.

Sanctus Franciscus, qui continentia mortificatione carnem prorsus edomuerat, tam sedulus fuit in cauendis colloquijs non necessarijs cum muliebri sexu, & refrenando earum aspectu,

vt

vt ne vnus quidem ex vultu notitiam haberet, ipseque omnes commonefacere solitus erat, nisi cura & vigilantia illa ab omnibus vsurpetur, fieri non posse, quin detrimentum aliquod ab earum conuersatione capiatur, sicut ignem nemo ingredi possit, quin comburatur. Atque hoc studium omnium Sanctorum commune fuit, à noxijs rebus oculos auertere; probè enim nôrant, quàm ingens damnum incurrerent, quotquot iacturam facerent ihesauri gratiæ & castitatis, dein quantæ fraudes, doli & stratagemata in hoc genere à dæmone fingerentur, quantæque hõminis in tentationibus carnis superandis imbecillitas & fragilitas: contra verò, quàm insigne præsidium à castitate nobis esset ad omnes alias virtutes conseruandas & retinendas.

CAPVT XVI.

De mortificando affectu videndarum rerum curiosarum, ac imaginum inutilium, aliarumque rerum similium

Veræ virtutis studioso non est mortificare videndi facultatem in contuendis rebus cum periculo amittendæ gratiæ diuinæ coniun-

T 3   ctis,

atis, ut sunt, de quibus haecenus egi-
 mus, sed etiam in alijs, in quibus ob ig-
 norantiam vel negligentiam nostram
 leuior lapsus est, ut hoc amplius in vir-
 tutibus proficiamus, & meritum adau-
 geamus in caelis. Nam limites laudata
 visionis transgredimur, si oblectatio-
 nis solius causa spectare velimus ma-
 gnifica & praecelara aedificia, vrbes, vasa
 aurea & argentea, hortos, animan-
 tia, imò si videre optemus tantum
 res curiosas, quae poenam potius affer-
 rant, quam voluptatem, ut duos inter se
 grauitè corrixantes, & mutuis se con-
 cidentes vulneribus, ut maleficos diris
 excruciatu tormentis, idèque nullo alio
 fine, quam ut sciamus, quid agatur no-
 ui. Vnde beatus Augustinus reprehendit
 artifices, qui ad illecebras oculorum
 innumerabilia varijs artibus addunt in-
 vestibus, calceamentis, vasis, picturis
 etiam, diuersisque figmentis, vsum
 necessarium atque moderatum & piam
 significationem longè transgredienti-
 bus: *Ego autem, inquit, resisto seductionibus
 oculorum, ne implicentur pedes mei, quibus
 ingredior viam meam, & erigo ad te inuisibiles
 oculos, ut tute euellas de laqueo pedes meos.*
 Et infra sigillatim accusat se quòd cu-
 riositate victus, licet non in circo, ta-
 men

*Lib 10. conf.
 c. 34.*

Cap. 35.

men in agro cum voluptate viderit canem insequentem leporem, vel araneam retibus suis irruentes muscas implicantem; & tandem exclamat: *quàm multis minutis & contemptibilibus rebus curiositas quotidie nostra tentatur, & quàm sepe labamur, quis enumerat?* Hæc Augustini doctrina vera est, quoties nulla necessitate utilitateve corporis vel animi proposita, voluptatem capimus ex rerum dictarum consideratione. Quod si autem homo ille oblectamento se pasceret, aut ad levandum animi mœrorem, aut ad mitigandos labores toleratos, aut ad capehendum aliquod documentum animæ fructuosum, tum illa aspectio omnis culpæ expers foret. Vnde idem Augustinus fatetur, si quando cum propensio naturalis, aut curiositas ad talia spectanda perpulisset, atque id advertisset, alterutrum è duobus fecisse: aut è re conspecta aliquam utilitatem spiritalem decerpisse, aut à visione cessavisse. Itaque quoties videmus nos ad res intuendas ferri sola cernendi voluptate, eam præcisam domino Deo offeramus: sin feramur, aut necessitate, aut proposito iustæ recreationis scopo, cor attollamus ad Deum, rogemusque vt

actionem nostram ad suam gloriam dirigat, efficiatque ut e re spectata fructum spiritalem impensius Deum amandi colligamus. Hoc totum paucis *Ser. de abdic.* verbis docuit sanctus Basilius cum ait: Cave ne sis curiosus, sed oculorum aspectum aquè ac auditum ac sermonem ex aqua, cum profectu inde consecutus

ro.
Hinc sequitur quantoperè conveniat tolli ab usum hoc seculo renouatum exprimendi ad viuum effigies hominum qui neque sanctitate, neque dignitate illustres extiterè. Pontificum & Regum possunt, utrorumque enim recordatio & reuerentia ad ædificationem animorum proficua est, cæterorum, siue sint parentum, siue cognatorum, siue absentium, siue præsentium, haud scio, quæ coram Deo spiritualis possit esse utilitas, in quorum vita, neque singularis sanctitas aliqua, quam imitari possumus, eluxit, neque aliæ heroicę virtutes quæ publicè laudari queant. Verùm quia non omnes tanto lumine de cælo donati sunt, ut in hoc genere vanitatè aliquam agnoscant, operæpretium erit declarare, quanta damna pietatis verè studiosis ex hoc abusu nasci queant. Scriptura sacra idololatriæ initia inde sumpta

pta commemorat. *Acerbo, inquit, luctu Sap. 14.*
pater dolens citò sibi rapti filij fecit imaginem,
& illum, qui tunc quasi homo mortuus fuerat,
nunc tanquam Deum colere cepit, & consti-
tuit inter seruos suos sacra & sacrificia. Dein-
de interveniente tempore conualescente ini-
qua consuetudine, hic error tanquam lex cu-
stoditus est, & tyrannorum imperio coleban-
tur figmenta. Multitudo autem hominum ab-
ducta per speciem operis eum, qui ante tempus
tanquam homo honoratus fuerat, tunc Deum
estimauerunt. Quod ergo Ethnicis fuit i-
nitium & radix idololatriæ, id dæmon
nunc persuadet fidelibus, hoc est, vt sui,
& aliorum absentium morte defuncto-
rum imagines faciant: cuius abusus ex-
tirpandi meritò sufficiens causa esse de-
beret, quòd inde tantorum malorum fa-
ctum sit initium. Quamuis verò nunc
dæmon, vt olim, non possit fideles per-
trahere ad colendas tales imagines, ta-
men ad alia incommoda pertrahit vir-
tuti Christianæ contraria.

Etenim quorum effigies finguntur,
 illi valdè honorificum id sibi arbitran-
 tur, neque enim ignorant apud Roma-
 nos tum maximum honorem alicui de-
 latum, si statuam publicè in foro, vel a-
 lio loco ob res præclarè gestas meruis-
 set. Qui verò vident effigiem suam in

aula vel alio loco publico domus con-
 stitutā, vbi ab omnibus spectari possit,
 quid aliud pro fragilitate sua facere
 possunt, quā animo efferri, quōd in
 tanta sint veneratione? Sæpè vno verbo
 laudati extollimur, nonnunquam pre-
 tiosa veste insolescimus, quidni & ex-
 pressionē illa honorificā proprii vultus?
 Nā cū ferè elegantiori specie exprima-
 tur, viuaciori q; colore, habitu, & gestu
 quā reuera ipsi sint, quid aliud inde lu-
 crantur, quā vt magis sibi placeant, &
 amore sui inardescant? Adhęc cū totius
 vitæ Christianæ fundamentū consistat
 in contēptu rerum tēporalium, & cruce
 quam Christus nobis portandā impo-
 suit, dubiū non est, cum magno animæ
 damno honorē & laudem quæri in fra-
 gendis iconibus nostris vel alienis, mā-
 ximè si eorum sint, quos carnaliter di-
 lexerimus, quid enim aspectus talium
 iuuat nisi ad renouandam vel augen-
 dam flammam inordinatæ affectionis?
 Præterea non exigua videtur hoc abu-
 su iniuria fieri Sanctis, quorum ima-
 gines hactenus in ædibus v̄sitate fuere,
 tum vt in memoriam sanctissimā illo-
 rum vitam reuocarem, tum vt eos
 debito cultu venerarem, & auxilium
 eorundem implorarem: nunc au-
 tem

tém cum hominum non Sanctorum imagines exprimamus, & publicè spectandas proponamus, quid aliud facimus, quàm quòd exæquamus eos Sanctis? Etsi enim eas non colamus vt sanctorum, tamen eas æquè auro, argento, & coloribus expolimus, ac Sanctorum, æquè honorato & publico loco figimus, ac sanctorum: sic prorsus, vt multi domum ingressi ægrè diiudicare possint, sitne imago Sancti alicuius, vel alterius, quam fortè viderint, & si putent esse sancti, religiosum honorem illi per errorem deferant. Illud quoque non parum animæ nocet, quod tempus consumendum in contemplatione imaginis Sancti, viteque eiusdem recolendæ, nullo fructu impendamus in consideranda forma & lineamenti hominis vulgaris & prophani. Hæc seruis Dei satis esse debent, vt huiusmodi icones à conspectu suo, aliorumque remoueant.

Ex dictis consequens est, seruum Dei, cum in publicum procedit, non debere in quosuis homines oculos conijcere, sed tantum in viam, quam iniuit, dirigere: nam sine causa huc illucque respectare curiositas est & vanitas. Nec seruo Dei nimium videri

T o de-

debet tali fræno coerceri, cum potius animi oculos exsaturare debeat in contemplanda pulchritudine, infinitaque Dei gloria; corporis verò, aspectu dulcissimo gloriosissimi corporis Domini nostri, benedictæque eius matris omniumque corporum pulcherrimorum aliquando resuscitandorum, & æterna immortalitatis corona donandorum. Quæ contemplatio iucundissima cum in omnem æternitatem duratura sit, meritò hic ad breue tempus oculos nostros ijs tantum rebus spectandis occupare debemus, quæ ratio suggererit; eoque promptius, quòd, vt sanctus Cyprianus annotavit, præter ea, quæ spectatoribus noxia sunt & inutilia, multa esse vtilia, quæ etiam in hac vita cum magna animi voluptate spectari possint. Possumus enim sine noxa oculos conijcere in pulcherrimam totius mundi fabricam, in claritatem, ortum, cursumque Solis, in globum Lunæ, variamque eius speciem & motum, in dierum noctiumque vicissitudines, in incrementa decremентаque temporum, in splendentium astrorum chorum, montibus collibusque, arboribus, floribus, & animantibus ornatam, in fontes & flumina, in maria toto

orbe

Lib. de spect.

orbe sparsa cum suis fluctibus, accessu & recessu, aerem cum nubibus & ventis, ac denique volucrum omnis generis & piscium infinitum exercitum. His Dei operibus, in quibus diuina eius prouidentia, potentia, sapientia, bonitasque mirabiliter elucet, contemplandis homo, vt se ad maiorem Dei notitiam & amorem inflammet, vacare potest. Quod si verò etiam oculis mentis, quod fit oratione mentali, lustrare velit Dei opera, tum veras delicias & voluptates offendet. Hæc omnia ille.

CAPVT XVII.

Quemadmodum mortificandus sit visus, quoad visiones & apparitiones, ne facile fides eis præstetur.

Sicut mortificamus intellectum, qui animi oculus est, non fidendo illi in multis, quæ tamen veritati congruentia videntur, vt diximus de mortificatione proprii iudicij; sic mortificare debemus oculos corporis, ne semper illis fidamus. Nam, vt visus non fallatur circa suum obiectum, & ratio dijudicet eum non falli, nonnullæ requiruntur conditiones, cuiusmodi sunt,

T 7

sani-

sanitas & bona dispositio organi, quies oculorum, medium clarum, vni forme, & non impeditum, distantia ab obiecto visui proportionata, ac denique tempus exercendæ visioni accommodatum. Nam si aliqua harum conditionum desit, facilè errabit oculus, & cum eo, si consentiat, ratio. Vt si organum visus humore aliquo infectum sit, omnia apparent humori similia, vt viridi viridia, rubeo rubea, nigro, omnia muscis plena; sicut si per vitrum varij coloris spectes, omnia vario colore tincta apparent, si bacillum per aquam, ob motum aquæ, apparet curuus vel fractus. Sic si magnum intercedat intervallum res maximæ videntur parvæ, & quæ celerrimè mouentur, videntur fixæ & immobiles, vt liquet de cœlestibus astris, quorum cum quædam longissimè superent magnitudinem terræ, & velocissimè agitentur, tamen speciem præbent tantum luminis candelæ in cœlo fixæ, nec motæ. Atque hic error visus, omnibus exploratus est & notus. Sunt autem & alij sapientibus tantum, & exercitatis perspecti, quos opus est detegere, vt visionum spiritualium errata facilius nobis innotescant.

Ete-

Etenim sunt homines nonnulli, qui aut morbi, aut complexionis naturalis vitio valdè sunt melancholici, & ob humores crassos, ac pestilentes in cerebrum subuectos tam vehementes patiuntur imaginationes; vt quod intus cogitant, foris etiam externis oculis sibi videre videantur, siue sint res, ad quas impensè afficiuntur, vt sunt parentes, amici, Sancti quoque, vel angeli, vel homines, quos in precibus inuocare solent, siue sint res, quas horrent, vel detestantur, vt sunt hostes infesti, dæmones, spectra. Sic videmus auaros, pecunijsque addictos, ad minimum nocturnum strepitum vereri, ne fures domum inuaserint, impios & malè conscios ad cuiusuis hominis occursum, metuere ne à iustitiæ ministris rapiantur ad carceres. Hæc non solum Philosophi, & artis medicæ gnari affirmant, sed experientia ipsa quoque & ratio confirmat. Videmus enim dormientes somniare, quæ imaginantur; ac arbitrari se oculis cernere, quæ somniant, tamen cum iudicium sopore ligatum sit, aperte hallucinantur. Quod ergo facit somnus in omnibus, hoc vehemens imaginatio facit in quibusdam non dormientibus, vt

nem-

Claud Celestin. de his, que micè eueniunt.

nempe iudicium humorum densitate sic constringatur, & obruatur, vt sicut in somno, attendere non queat ad obiecta externa, & tamen cernere videantur, antequam videant. Idque accidit procliuius, in foeminis, & alijs ætate parum prouectis, qui acriori imaginatione facilius in fraudem induci solent, quàm in viris prudentibus, in quibus raro humores isti noxij dominantur.

Quotquot ergò deprehenduntur prauis istis humoribus obnoxij, vel debilioris cerebri monendi sunt serio, ne facile fidem præstent visis angelorum, dæmonum, spirituum, & Sanctorum, sed cogitent perinde ea se obijcere oculis, ac phreneticis, & ardenti febre laborantibus se offerunt miranda, quæ ubi reualuerint, aduertunt nihil omnino fuisse. Si verò adhuc dubitent de visorum veritate, consulât Patres suos spirituales, vel alios in hac materia exercitatos, eorumque iudicio acquiescant. Nam vt aliquando vera sint, tamen approbanda non sunt, & acceptanda, nisi antegresso examine & sententia illorum.

CAPVT XVIII.

De mortificando sensu Auditus.

Sensus Auditus amore proprio nixus, multas secum trahit inordinationes, ac vt omittamus eas, quæ graua & manifesta crimina adiuncta habent, vt cum audire volumus occultos & infames proximorum lapsus, & sponte aures præbemus cantibus lasciuuis, & sœdis, scurrilibus quæ colloquijs: nam hæ pœnitentiæ & cōfessionis cultello rescindendæ sunt; veniamus ad illas, quæ vt graues non sunt, ita paruifunt, ac mortificatione opus habent, ne progressum in virtute impediant. Cuius generis sunt libenter audire, dicta factaque sua ab alijs prædicari, gaudere item, si aliorum defectus propalantur, idque non alia de causa, quam quia inde aliquam percipimus voluptatem. Quid verò noxæ & damni in ea re sit, alibi diximus, cum ageremus de humilitate.

Inordinatio auditus est recreari narratione rerum vanarum, & curiosarum, quæ nullum afferunt fructum; deinde ridicularum & superuacanearum, idque non alio fine, quam quia aures oblectant. Inordinatio quoque est colloquijs

Serm. de ab-
dicat. rerum. quijs aliorum clanculum nulla ex cau-
sa se ingerere. Vnde Basilus. Noli au-
res, inquit, porrigere quorumlibet ho-
minum colloquijs, & nugis secularib.
sed fuge, quoad potes, ne animam tuam
contamines. Sed nec arcanis aliorum
sermonibus te temerè ingeras, audias
autem libenter vtilia, quæ te ad diuino-
rum mandatorum obseruationem pro-
mouere queant. Et quanquam seruo
Dei rerum diuinarum studio addito,
facile sit ecclestibus his parere docu-
mentis, tamen alijs non ita prouectis
perdifficile est. Nam præterquam quod
naturæ corruptæ vitio in malum pro-
cliues sumus, aduersarius noster Sata-
nas non ignorans rerum bonarum au-
ditionem esse laudabilem, & multorum
bonorū fontem, omnem lapidem mo-
uet, vt colloquia pia & sancta fastidiū,
vana verò, & futilia voluptatem con-
ciliant.

Lib. 5. c. 31.

Hanc hominis miseriam magno
sensu confessus est sanctus quidam Ab-
bas apud Cassianum, dicens: *Otiolarum
fabularum diabolus esse fautorem, ac spiri-
tualium collationū impugnatores.* Idq; con-
firmat exemplo, quod sibi acciderat. Nā
quando cū fratrib. quibusdam de rebus ne-
cessarijs, ac spiritualibus disputaret, eosq; vi-
deret

leter lethæo quodâ sopore demergi, nec posse
 ab oculis suis pondus somni depellere, otio-
 sam repente fabulam introduxit. Ad cuius
 oblectationem cum eos euigilasse confestim,
 atque erectas suas aures habere vidisset, in-
 gemiscens ait. Nunc vsque de rebus cœlestibus
 loquebamur, & omnium vestrum oculi le-
 thali dormitione deprimebantur, at cum o-
 tiosa fabula intromissa est, omnes expergesca-
 sti torporem somni dominantis excussimus.
 Vel ex hoc ergo perpēdite, quisnam collationis
 illius spiritualis fuerit impugnator. Hæc il-
 le. Ut verò intelligatur è contrario,
 quam Deo gratum sit præbere aures
 spiritualibus colloquijs, idem sanctus à
 Deo gratiam postulauit, ne vnquam
 vanis & inutilibus collationibus in-
 teresset, ac impetrauit. Nam quocun-
 que deinceps eum venire contigit,
 semper habiti sunt sermones, de re-
 bus pijs cum diuina voluntate con-
 gruētibus, si autem aliquando de va-
 nis haberentur, mox obrepebat ei som-
 nus, vt audire non posset. Quocirca
 meritò hic diligentissimi esse debemus
 in repellendis diaboli conatibus, va-
 na & infructuosa colloquia declinare,
 & à Deo toto pectore donum exposce-
 re tantum loquendi de rebus neces-
 sarijs, & quæ proximum ædificent,
 & au-

& audiendi ea, quæ nobis commode & adiuuamento esse possint. Neque ideo culpandi sunt, qui iusta aliqua de causa uaniora quædam audire cogantur, vel ab hominibus grauibus, & magnæ dignitatis, quos non queunt cohibere, vel ab alijs, quorum opera indigent ad res necessarias uilesue procurandas, nam si finis bonus propositus nobis sit in huiusmodi, noxa quoque omnis abesse potest.

Alia auditus inordinatio est, oblectari cantilenis uanis & leuibus, musicaque harmonia ob solam voluptatem aurium, quæ res non modo otiosa, sed etiam noxia est, nisi suum locum habeat mortificatio. Nam, teste S. Basilio, uocis suauitas gignit in mente cogitationes cupiditatesque lasciuas: quod uerissimum est, quando cantiones sunt leues & seculares, ac tales, quæ à fornicarijs haberi soleant. Quando autem sunt piæ, & ad deuotionem prouocandam idoneæ, aliosque sanctos compunctionis, & in Deum amoris motus, tum cum magna laude audiuntur. Quamuis maioris meriti sit, quando animus noster ad se excitandum tali adiuuamento non eget, suauitate cantus propter Deum se priuare: Quod si in melodia
musi-

*Lib. de uera
uirgin.*

musica, motetisq; , vt vocant, licet sanctis & religiosis poti⁹ oblectatio, quam spiritualis profectus, qui ex argumento decantato decerpi potest, quærat, aut ad audienda illa non rationis iudicio, sed sola inclinatione naturali trahamur, tum inordinatio est in auditu, quæ mortificanda est, aut aures obturando concentui, aut intentionem mutando, vt non iam solus suauitatis & voluptatis sensus, sed vtilitas aliqua præ oculis habeatur. Ita docuit S. Augustinus in Confessionum libris, vbi *Lib. 10. c. 32.* declarans, quantam vtilitatem afferat in Ecclesia institutum cantadi, & quod ad lachrymas sæpè commotus sit, confiteretur se aliquando suauitate concentus potius, quam rebus cætatis, captum fuisse. *Cum, inquit, mihi accidit, vt me amplius cantus, quam res, quæ canitur, moueat, pœnaliter me peccasse confiteor, & tunc mallem non audire cantantem. Ecce vbi sum. Flete mecum, & pro me flete, qui aliquid boni vobiscum intus agitis, vnde facta procedunt. Tu autem Domine Deus meus exaudi, respice & vide, & miserere, & fac na me.*

IN Odoratus sensu nonnulla que
que inordinatio mortificanda oc-
currit. Ac primò quidem, si odor
suauis in diuinis officijs, & venerati-
one Sãctorum excitetur, propterea quo
significet sanctorum orationes & de-
uotiones, quæ Deo sunt odor suauissi-
mus; deinde vitam sanctam, & exem-
pla bona, vnde iusti & pij dicuntur bo-
nus odor Christi, non opus est morti-
ficare sensum odoratus, sed mentem
attollere ad boni odoris significatum,
ardereque desiderio eas preces institu-
endi, quæ odorem suauissimum sub-
ministrant Deo, eamque viuendi ra-
tionem tenere, vt bonus odor Christi
esse possimus coram hominibus. Rur-
sum quando boni odores vsurpantur
in rebus necessarijs, nulla opus habet
seruus Dei mortificatione; modo eis
vtatur propter necessitatem. At qui v-
surpantur in vestibus, manibus, cubi-
culis, ad delicias & mera oblectamen-
ta sensuum, illi mortificandi sunt, &
remouendi, eò quod debito fine virtu-
tis sint destituti. Accedit, quòd qui e-
iusmodi odores procurant, aut secum dese-

deferunt, vt ab astantibus eorum percipiatur fragrantia, declarant se animo valdè sensuales, experientiaq; doctet, homines lasciuos esse odoribus amœnis additissimos. Atque esto, sit aliquis opinione aliorum tanta virtute præditus, vt illi suspicioni locus non sit, tamen speciem notamque mali non effugit, nec paruum indicium dat, quòd longè absit ab imitatione crucis, & abnegatione Christi, quæ consistit in repudiandis omnibus commodis, & illecebris corporis, amplectendisque contrariis, quæ pœnam aliquam carni infligant.

Hanc inordinationem odoratus cō-
 nitetur quoque Augustinus. *De illece-* Lib. 10. *con-*
bra, inquit, *odorum non satago nimis* fess. c. 32.
cum absunt, non requiro, cum adsunt, non
respicio, paratus etiam eis semper carere.
 Quantum autem displiceat DEO stu-
 dium odorum suauium quærendo-
 rum, aliarumque illecebrarum sen-
 sualium, narrat Petrus Damianus Lib. de *con-*
 Cardinalis, horribile quoddam casti- *temptu se-*
 gationis diuinæ exemplum. Veneto- *culi c. 9.*
 rum Ducis coniunx mirè dedita erat
 fouendo corpori omnis generis deli-
 cijs, ac singillatim cubiculum suum
 varijs, iisque suauissimis complerat
 odo-

odoribus. Supremus verò iudex Deus, vt omnibus declararet, quantum hic excessus diuinæ suæ maiestati displiceret, horribili morbo, qui omnes eius depasceret, & putrefaceret artus, eam percussit. Vnde factum, vt tam scotos ac intolerabiles expiraret odores, vt eius conspectum amici, famuli, ancillæque omnes defugerent: vnica ancillæ tantum animi fuit, vt auderet in conspectum eius prodire, sed ita tamen, vt curriculo ad eam excurreret, & apud eam deponeret, quod erat adferendum, ac mox iterum ob nimiam graueolentiam excederet. Sic illa, cui prius tot suppetebant seruitia, ab omnibus turpiter deserta, in sordibus teterrimis animam exhalauit.

CAPVT XX.

*De mortificando gustu quo ad lauitiam
eduliorum.*

Multæ maximæque inordinationes sunt in sensu gustus, quas necesse est ope mortificationis ad cauenda varia peccata, virtutesque conseruandas, & augendas, in ordinem redigi. Inordinatio gustus est, inhiare cibus lauitioribus palatum

obis

oblectantibus. Hæc autem mortifican-
da est, non curiosè quærendo edulia o-
pipara, magnaq; cocorum arte & labo-
re condita, sed communia, nullaq; sin-
gulari arte parata, ac quæ ad vitam ho-
minis sani sustentandam satis sint: in-
firmis enim lautiora ob necessitatem
conueniunt. Debet homo, inquit, B. Ba-
silius, refrænare gustatum cibus lautio-
ribus inhiantem, rationeque ita mode-
rari, vt, non nisi ad vitam necessaria ei
subministret, condimenta autem om-
nia lautiora, quæ sunt vitiorum incen-
tium, subtrahat. Adiungit huic docu-
mento S. Vincentius Ferrerius seruum
Dei ex ferculis mensæ appositis liben-
tius uti debere minus lautis, & in
quæ praua naturæ inclinatione minus
fertur.

*Lib de veré
virgin.*

*De vita spir.
c. 3.*

Quæret aliquis, cum omnes cibi sint
creaturæ Dei, & bonæ, ac in hominis
ministerium ordinatæ, cur non omnes
æquè expeti possint? Respondeo: Deum
ipsum, qui creauit pisces, aues, aliaque
amantia in hominis vsum & victum,
simul tulisse legem de temperantia, vt
nempe vnusquisque conuenienter suæ
dispositioni his cibus vteretur, nempe
sanus vt sanus, æger vt æger, imbecil-
lis vt imbecillis, hoc est, quisque qua-
tenus

V tenus

S
ex Deus,
atum hic
displiee-
nes eius
us, eam
n fædos
es, vte-
ancillaz-
ancillu-
leret in
ita ta-
eret, &
t adfe-
m gra-
iprius
nibus
rimis

nem

lina-
stus,
fica-
irtu-
s, in
stus
um
is

tenus necessitas postulârit. Deinde, quia homo in peccatum lapsus est, & affectiones habet inordinatas, idem Deus aliam legem tulit Pœnitentiæ & Mortificationis, qua cautum est, ut quoniam homo peccando se statum est oblectationem vitiam, & illicitam, per satisfactionem quoque licitis quibusdam oblectamentis se priuet, & frænum effrænatis passionibus iniiciat. Itaque licet omnes creaturæ sint bonæ, & in usum hominis conditæ, tamen usus earum potest esse prauus, vel minus bonus, eò quod non congruat cum dictis Dei legibus. Hæc responsio est D. Augustini, dum ait: *Ne homo fame moreretur omnia ad esum Deus creauit: sed ne mensuram comedendi excederet, abstinentiam imperauit. Quæ propter sicut ad medicinam, sic ad sumendas dapes debet quisque accedere, nequaquam videlicet illis voluptatem appetens, sed necessari succurrens.* Idem exemplo suo docuit omnes sancti. Omitto illos, qui in solitudine solis herbis victitârunt, fructibusque syluestribus. Taceo eos, qui in cœnobijs pane, alij que vilioribus escis & inspidis vitam tolerârunt, quæ in re non dubium est eos Deo placuisse, cum Dominus ipse, testibus Euangeli-

Tom. 9. de
conflictu vi-
tior. c. 18.

Augustini, dum ait: *Ne homo fame moreretur omnia ad esum Deus creauit: sed ne mensuram comedendi excederet, abstinentiam imperauit. Quæ propter sicut ad medicinam, sic ad sumendas dapes debet quisque accedere, nequaquam videlicet illis voluptatem appetens, sed necessari succurrens.* Idem exemplo suo docuit omnes sancti. Omitto illos, qui in solitudine solis herbis victitârunt, fructibusque syluestribus. Taceo eos, qui in cœnobijs pane, alij que vilioribus escis & inspidis vitam tolerârunt, quæ in re non dubium est eos Deo placuisse, cum Dominus ipse, testibus Euangeli-

gelistis, laudauerit Ioannem Baptistam ob hanc victus seueritatem, dum vesceretur aridis locustis & melle syluestri: imò non sine magnis miraculis multis sanctis, cum nullo studio habere possent, huiusmodi cibos subministravit. Verùm prætermiſſis illis, quos non omnes imitari queunt, videamus quanta victus tenuitate vsi sint cæteri sancti, etiam Episcopi & Prælati aliorum.

Sanctus Augustinus ferè abstinebat ab usu carniùm, alijsque ciborum lautitijs, & vescebatur herbis ac leguminibus, in quibus exiguum erat oblectamentum gustus: conuiuia quoque declinabat, ne consuetam violaret abstinentiam. *Posid. in vè- ta eius t. 270*

Sanctus Godfridus Ambianensis Episcopus, etsi pro immensa sua charitate, qua flagrabat, nihil deesse suis subditis, quoad victum necessarium sinebat, tamen ipse solo pane, paucisq; herbis & fructibus vitam tolerabat. Cumque cocus nescio quid herbis miscuisset, eum accersitum coarguit, dicens: An ignoras tu miseram carnem subigi non posse, nisi tormento ieiunij? cur mihi apposuisti cibum tanta arte paratum? Vide, ne deinceps in hoc genere

nere delinquas, & me ad iracundiam prouoces.

*Metaphr. in
eius vita.*

S. Chrysostomus quoque post susceptum Archiepiscopatum carnum, aliorumque eduliorum saporum esu abstinuit, solo contentus ad vitam sustentandam pulmento hordeaceo.

*Bern. Justin.
in eius vita.*

Beat. Laurentius Iustinianus, etsi in adolescentia sua, ut erat prænobilis ortus prosapia, multis assuevisset mundi delitijs, tamen ad Venetum Patriarchatum euectus, vulgari tantum mensa usus est, edulijque palato suo insipidis. Unde si errore aliquo quandoque esculenta poculentaue ad gustum acerbiora apposita essent, ut pro vino acetum, neminem arguebat, sed silentio dissimulabat.

*Surius in
Decemb.*

S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, & martyr Christi gloriosus, quamuis, antequam diuinitus esset illustratus, multis lautitijs à parentibus genere nobilibus & copiosis fuisset nutritus, tamen postquam persecutione regia pro iustitiæ defensione exagitari cœpit, admirandam vitæ mutationem iniit. Nam, teste Eduardo, præcipuo vitæ eius scriptore, qui antè vivebatur mensa opipare instructa, magnosque Dominos, atque adedò ipsum quoque

An-

Anglorum Regem, habebat conuiuas, leguminibus alijsque vilissimis cibis, pauperibus ad mensam adhibitis, vesci voluit. Hæc temperantia ab omnibus sanctis ad mortificandum gustum fuit exercitata: Licet enim præcipuum studium posuerint in colendis perfectioribus virtutibus, vt charitate & religione in Deum, tamen dictam abstinentiam non neglexere, quòd scirent eam quoque gratam Deo, & salutarem animæ suæ.

Hæc verò doctrina tam rationi consentanea est, vt ne Gentiles quidem, in quibus rationis lumen non omninò fuit obscuratū, ignorarint dictas temperantiæ leges esse obseruandas. Inter Græcos virtutum cultu cæteris præluxere Lacedæmonij olim, & filij Israel 7. arcissimo amicitiaæ fœdere copulati. Cum enim, vt commemorat Maximus Tyrius Philosophus, aliquando in eorum prouinciam venisset rei culinariæ peritissimus, Mithecus Syracusanus, qui ob exquisitissimam apparadorum ciborum rationem magnum nomen in cæteris Græciæ partibus voluptati & delitijs plus æquò addictis collegerat, Lacedæmonij gnari lautitiem istam capitalem bonorum morū esse pestem,

lib. in sermo

au^otoritate publica Magistratus, solum vertere eum iusserunt rati labore potius, & exercitatione assidua corporis, quam suauibus esculentorum condimentis, esse acuendum appetitum. Quod nonnulli gentiles agnoscere, & exercere natura duce cœperunt, illud magni Dei serui in omnibus mundi partibus, opitulante Christi gratia, perfectè complerunt.

Neque ideò arcemus homines vere virtutis studiosos à mensis lautioribus omnibus, quando vel necessitas, vel obedientia maioribus debita id exigit, vt ne conuiuia omnia repudiemus: nam & charitas sapè persuadet, vt de consueta seueritate aliquid remittamus, ad solandos & recreandos hospites, aliosque quorum conuersatio nobis proficua est. Id tantum dico, dum respectus hi absunt, nos, quantum in nobis est, debere fugere istas lautitias ad mortificandum gustatum, imitandumque Christum crucifixum, qui propter nos felle & aceto potatus est.

* * *

CAPVT XXI.

*De mortificatione gustus in cibi
quantitate.*

ALia inordinatio gustus est, tantum cibi capere, quantum postulat appetitus, nec ante edendi finem facere, quam ille sit exsaturatus. Hoc enim vitium gulæ est. Unde B. Basilius ait: Non satis esse debet seruo Dei abstinere se à cibis lautioribus, & exquisitis, si aliis vilioribus nihilominus vult appetitum explere: nam & in his sumendis moderatio tenenda est, legibus temperantiæ præscripta, cæteroquin aequè læsurus animam, ac si noxijs vsus fuisset. Sic Basilius. Quanquam in hac re certa & fixa mensura externa adsignari nequeat: quod enim vni parum, alteri satis est, & vbi vnus peccat vitio gulæ, ibi alter nimia se macerat abstinentia: tamen omnibus proponi potest vna mensura spiritalis, & regula rationis, nimirum hæc, vt quisque tantum sumat cibi, quantum ad vitam conseruandam, viresque corporis, pro ratione status & officij, quod exercet, confirmandas, necessarium videtur. Hæc verò necessitati, vt faciat satis, non de-

*Lib. de vera
virginit.*

bet spectare, quantum requirat appetitus, constat enim in hominibus sanis appetitum plus, quàm necessarium sit, desiderare, & experientia quotidiana docet, eos qui famem omninò expleverunt, remotis mensis, sentire stomachum plus æquò oneratum, & ad consueta exercitia esse inhabiles. Contra verò, qui cum aliqua fame, & appetitu plus comedendi à mensa recedunt, deprehendunt se appetitui fecisse satis, nec ullam famem sentiunt; quòd argumentum est cupiditatem illam priorem plus sumendi non fuisse necessitatis, sed vitij gulæ. Vnde Sanctus Dorotheus agens de hac materia. *Cibus, inquit, sine mensura sumptus multorum malorum fons est; quia vitium gulæ incurrit, non modò quando supra necessitatem aliquid lautiorum ciborum sumitur, sed etiam quando tantum sumitur, vt venter expleatur, & satiatur.*

Serm. 18.

Idem serm. 9 S. Vincen. de vita spir. 6. 30. Vt verò certius cognoscatur, quantum cibi cuiq; ad vires corporis sustentandas satis sit, hanc regulam Sancti præscribunt. Vt quisque experientia magistra discat & obseruet, quanta cibi copia soleat grauari stomachus: ac deinde paulatim de illa copia detrahat, donec

donec nullam molestiam in digestione sentiat. Contra quoque notet; quanta cibi tenuitas & abstinencia eum ita languidum & imbecilem relinquat, ut officio suo, quod sustinet, pro ratione status, quem profitetur, ægrè perfungi queat: ac tunc paulatim tantum de com meatu augeat, donec sentiat integras permanere vires ad omnes functiones consuetas exercendas. Quàm ergo quis quantitatem cibi sufficere re ipsa cognorit, eam ordinariè vsurpare pergat.

Si verò homo anceps hæreat, quanta cibi copia necessaria sit, potius inclinationi naturali repugnet, quàm faueat, eò quod appetitus, ut dicitur, sit nequam, & colore necessitatis decipiat.

Qua de re sic Beatus Augustinus. *Hoc Lib. 10. conf. me docuisti, inquit, ut quemadmodum me fess. c. 31. dicamenta, sic alimenta sumpturus accedam. Sed dum ad quietem satietatis ex indigentia molestia transeo, in ipso transitu mihi insidatur laqueus concupiscentiæ ipse enim transitus voluptas est, & non est alius quo transeat, quàm quo transire cogit necessitas. Et cum salus sit causa edendi, & bibendi, adiungit se, tanquam pedisequa periculosa incunditas, & pierumque præire conatur, ut eius causa fiat, quod salutis cause me facere, vel dico, vel*

V s

volo

volo, nec idem motus viriusq; est. Nam quod
saluti satis est, delectationi parum est. Et
sæpè incertum fit, vtrum adhuc necessitas
corporis cura subsidium petat, an voluptuosa
cupiditatis fallacia ministerium suppetat.
Hæc ille.

Cæterùm etiamsi quis nonnihil ex-
cedat in alteram partem, minus tamen
semper periculi est, quotiescūque non
est in cibis lautities: & idcirco Sanctus
Vincentius rectè monet, neminem re-
formidare debere tantum panis man-
ducare, quantum satis est, & necessitas
naturalis postulat, modò postea ad-
randum vel legendum, cum opus est,
non sit ineptus. Sancti quoque hortan-
tur ad vtramque corporis & animi sa-
nitatem tuendam optimum consilium
esse vniformem temperantiæ ratio-
nem, tum in cibo sumendo, tum in
iunio exercendo tenere, & non nunc
in seueritate abstinentiæ, nunc in ex-
plenda cibi cupiditate limites excede-
re. Ita docuit quidam vir sanctus apud
Sozomenum. Abstinentia, inquit,
moderata & continuata, modum &
limites rationis non excedens, ope-
ribus charitatis coniuncta breui homi-
nem prouehit ad perfectionem, & sta-
tum ab omni perturbatione affectio-
num.

Loco cit.

Trip. l. 8. c. 1.

num immunem. Atque hæc compuni-
nis fuit sanctorum sententia, ac valdè
salutaris, vtpote qua multa incommo-
da, damnaque spiritalia cauentur, quæ
solent ex nimia vitæ austeritate conse-
qui, vt benè expendit Cassianus, di-
cens: *Melior est rationabilis, cum modera-
tione quotidiana refectio, quàm per inter-
ualla arduum longumque ieiunium. Nouit
immoderata inedia non modò mentis labe-
factare constantiam, sed etiam orationam
efficaciam reddere lassitudine corporis ener-
uatam.*

Lib. 5. c. 9.

Ac Deus tanto zelo ardet, vt serui
sui moderationem certam sequantur
in capessendo cibo, vt quoties modum
præuaricati fuerint, aliqua pœna cor-
porali puniat, vt morbo, dolore capitis,
vel alio defectu, quo minus officio suo
rectè fungi possint: nec enim omnes
peccatorum pœnas in alterum seculum
reseruare voluit, sed aliquas hic per-
mittere, & immittere, vt experientia
mali nos ipsi prudentiores efficeremur.
Certè in historijs legimus, multos mi-
serabiles & calamitosos casus ex cibi
incontinentia secutos. Attila Hanno-
rum rex, cum aliquando ad saturita-
tem cœnasset, à cœna tantam vim san-
guinis per nares effudit, vt subito, ne-

Fulgos lib. 9.

C. 12.

Y 6 mine

mine animaduertente, suffocatus sit. Similes casus quotidiani sunt, & licet homines existiment esse fortuitos, tamen potius credendum est, diuinæ iustitiæ peccata nostra vindicantis esse effectus, vt temperantiæ leges deinceps sedulò custodiamus.

CAPVT XXII.

De mortificando gustatu, ratione finis in cibis sumendis propositi.

QVamuis arduum, magnæq; virtutis sit, gustandi sensum coercere circa ciborum qualitatem, quantitatemq; de qua hactenus egim⁹: tamen difficilius, laudabiliusq; est eundem mortificare quoad finem, qui in sumendo cibo nobis debet esse propositus. Quidam, nullum alium finem sibi præstitutū habent, quàm molestiam famis depellere, qui virtutis finis nō est. Alij ipsam ciborum delectationem, & hic finis vitiosus est. Nam auctor naturæ Deus non comestionem direxit ad delectationem, sed contra delectationem ciborum ad comestionem. Alij cum dicto fine, volunt videri potentes & magnifici, & idcirco mensas varijs, pretiosisque dapibus instruunt, qui

fini

finis omninò vanus est & perniciosus. Has oēs appetit⁹ inordinationes debet seruus Dei mortificare, proponendo finem aliquem honestum, vt quod Deus velit nos cibum sumere, vitæ conseruandæ, viriumque roborandarum causa, quò rectius cultui diuino, alijsque muneribus præstandis deinceps vacemus. Finis quoque virtuti affinis est, comedere ad succurrendum necessitati naturali, inquam Deus nos immisit. Sanctus Basilius scribit vitium gulæ non tam se proderè in eduliorum copia, quam in eorum, licet perpauca sint, lauritia & delitijs. Ac declarans, quis finis comedenti præfixus esse debeat. In manducando, vel non manducando, inquit, non consistit virtus, sed in intentione, quam in vsu ciborum vsurpamus. nam exercitia corporalia, cum ex se adiaphora sint, nec bona, nec mala, appositione finis boni vel mali in virtutum ordinem transeunt vel vitiorum. Sic ille. S. Augustinus certè cœlitus se edoctum fatetur, ad alimenta accedendum, sicut ad medicamenta, quæ non ad voluptatem, sed ad remedium infirmitatis sumuntur.

*Li. de abdic.
de verâ
virg.*

*Lib. 10 conf.
c. 13.*

Verùm quia contingit, vt seruus
V 7 Dei

Li. 2. mor.
630.8

Loco cit.

Dei quidem ad mensam accedat, tanquam ad medicinam sumendam, postea tamen ciborum suauitate pellectus in transuersum se rapi sinat, monet beatus Gregorius: *Sciendum, inquit, est, quia sic voluptas sub necessitate se paliat, ut vix eam perfectus quisque decernat. Nam solui debitum necessitas petit, voluptas explere desiderium suppetit, & tanto gula securius in praeceps rapit, quanto sub honesto nomine necessitatis explenda se contegit. Sape autem in ipsa edendi via furuue adiuncta voluptas subsequitur: nonnunquam impudenter libera etiam praere conatur. Facile autem est deprehendere cum voluptas eum necessitatem praeeuenit, sed valde est difficile discernere, cum in ipso esu necessario se occultat subiungit.* Et S. Augustinus palam fatecur, se postquam cultui diuino se dedit, aliquoties hac tentatione in fraudem inductum. *Cum salus, inquit, sit causa edendi & bebendi, adiungit se tanquam pedissequa periculosa iucunditas, & plerumque praere conatur, ut eius causa fiat, quod salus causa me facere, vel dico, vel volo.*

Hinc sequitur ad mortificandum gustus appetitum, non satis esse, ut initio bonus finis seruo Dei manducaturus sit propositus, sed opus habere vigilantia, ne ciborum illecebra a scopo

po suo distrahatur. Neque id eò dicimus, vt velimus nullam debere esse in cibo oblectationem, nam cum cibo semper coniuncta naturaliter est aliqua voluptas; sed id tantum contendimus, non esse oblectationem in cibo quaerendam tanquam finem, sed amplectendam tantum quatenus seruit necessitati. Quanquam seruus Dei laudatissime faciet, si toto pectore desideret, si possibile foret, omnem delectationem abesse à cibo: quo enim syncerius id desiderauerit, hoc longius à vitio gulæ recesserit.

Alia inordinatio gustus est: quò auidius inhiare cibis, quæ mortificanda est, vt superiores, adhibita moderatione huiusmodi: vt nemo, licet inedia vrgeatur & fame, sinat sibi imperari ab illa, alioquin magno desiderio & celeritate inuolabit in edulia; sed frenum sibi iniiciat, & paulatim in sumendo cibo pergat, ac si nulla fame magna stimularetur. Dicit enim S. Augustinus: in *Quest. Eua-*
 eo maximè hominis virtutem probari, *ang. II.*
 quod dum oportet & conuenit, potest animo sereno & tranquillo famem tolerare. Diuina quoque Scriptura idem documentum tradit: *Noli auid⁹ esse, inquit, Eccl. 34.*
in omni epulatione, & non te effundas super
omnem

omnem escam. Ex multis enim escis erit infirmitas, & auaritia appropinquabit, & quae est avaritia. propter eam multi obierunt, qui autem abstinens est, adiciet vitam.

Hæ sunt præcipuè sensus gustus inordinationes à nobis mortificanda, ac sanè diligentissimi esse deberemus in cohibendo hoc appetitu, cum quotquot Deo seruire volunt, primum certamen inire debeant cum gula, ac temperantiæ freno eam rationi subijcere. In quo certamine si quis victoriam non referat, ægrè referet in cæterorum vitiorum & perturbationum conflictu, quemadmodum benè animaduertit Cassianus: *Impossibile est, inquit, saturum ventrem pugnis interioris hominis experiri, nec bellis robustioribus attentari dignum est eum, qui potest deijci leniore conflictu.* Prima ergo nobis calcanda est gula concupiscentia, & eousque extenuanda mens non solum ieiunijs, verum etiam vigilijs, lectione quoque & crebra cõpunctione cordis &c. donec ipsius cibi refectione non tam incunditati concessam, quàm oneris vice sibi impositam recognoscat. Hæc Cassianus ex communi sanctorum Patrum sententia recitat. Vnde colligimus, quàm necessaria sit mortificatio appetitus ciborum; nam si hunc non compresserimus, haud facillè subju-

Lib. 5. ca. 13.

& 14.

gamus nobis alias affectiones & tentationes magis occultas, nec castitatis, patientiæ, puritatis cordis virtutes consequemur.

Certè qui ab hoc appetitu se vinci patitur, seruusque gulæ efficitur, ferè etiam seruituti luxuriæ, aliorumque scelerum, quæ ex illa ceu fonte oriuntur, subijcitur. Necessarium est, inquit S. Basilius, vt venæ re cibis oppleto cætera quoque membra prauis compleantur humoribus luxuriæ famulantibus, hominemque ad foedissima quæque extimulantibus, quare prima pugna in gustum facienda, vt eo per temperantiam expugnato, omnium prauarum voluptatum fontes exarescant. Hæc autem necessitas contra gustum dimicandi, hoc maior existit, vt, si finat se ab eo turpiter superari, nulla spes reliqua sit alia vitia vel impugnandi, vel expugnandi, aut certè difficillima, quemadmodum experientia ipsa idem sanctus se didicisse alibi confirmat: Si gulæ, inquit, vitium in corde tuo dominatum fuerit, syluam quandam sordium in sensibus tuis disseminabit, animamque tuam in ferarum domicilium conuertet: experientia enim cognoui in multis, qui in alia

pec-

De ver. virg.

De abdic.

peccata lapsi essent, resipuisse; nullum
verò vidi ad sanio rem mentem redisse,
qui vitio gulæ se deditisset, aut seorsu
to aut alieno tempore, aut loco parum
congruenti voluptatem ex sumptibus
cibi sumendo: imò quotquot tales no
ui, tandem à seruorum Dei cœtu, in qu
erant, turpiter se separârunt, & vinculo
societatis tam sanctæ rupto in sceler
rum omnium voraginem præcipites
egerunt. Quòd si quidam remanserunt,
tamen, licet inter seruos Dei abdo
mancipia diaboli facti sunt, obstru
clamosi, curiosi, queruli, commodorum
appetentes, vitæ honestæ inimici, ac
nique habitu quidem externo quasi se
ui Dei, sed verè filij perditionis, Hæ
Basiliius.

CAPVT XXIII.

*Quibus medijs mortificanda sit inordi
natio gustus.*

Media, quibus seruus Dei
debet ad mortificandam les
sum gustus hæc sunt. Vt cum
mensam adit cibum sumpturus, non
ad Deum attollat, imbecillitatemque
suam coram Domino fateatur, ex animo
dicens: Domine in me virtus nulla
est vincendi immoderationem gustus
hæc

largire mihi illam, vt sensum illū vincere, tuque voluntati subijcere possim. Tum considerando se opus habere cibo ad vitam sustentandam, & Deo seruiendū, illumq; finē cibo Deum prestiuisse, vt voluntatem inclinet ad appetendū cibū ob hunc finem, vel alium honestū, & sanctum, & non propter alium Deinde toto mensæ tempore mentē occupet in pia aliqua contemplatione, semper imperando sibi, & mentem crebrò ad Deum attollendo.

Aliud medium est, non satisfacere vsquequaque appetitui, subministrando illi, quæcunque voluerit, sed relinquendo potius cum aliquantula fame, legemque tenendo, quam dedimus de ciborum quantitate, ac discretione, de qua dicemus. Hoc medio fatetur S. Augustinus, se cupiditatem gulæ refrænasse, partem nempe aliquam ei adimendo, quam affectabat. Palladius scribit de S. Isidoro sacerdote, eum nunquam saturum è mensa surrexisse, & tamen tantum cibi sumpsisse, quantum ad vitam & sanitatem sartam tectam tenendam sufficeret, nec singularem aliquam abstinentiam in eo obseruatam.

Aliud medium mirabile ad expugnandum appetitum est, semper, vel certe

*Li. 10. conf.
c. 30.*

In hist. Laus.

sa-

In vita spir.
c. 3.

sæpenumerò propter Christum, parte aliqua cibi lautiore se priuare, etiam si exigua sit: ac si liberè potest eam alteri elargiri, relinquere eam Christo in pauperibus S. Vincentius hoc documentum dum tradit. Si, inquit, Dominus voluntatem efficacè dederit abstinendi à parte aliqua ciborum, qua maximè oblectabile, mirabilem certè abstinentiam facies, Deo pergratam, & hominibus incognitam. Quo enim abstinentia vel mortificatio nostra ab oculis hominum remotior est, hoc præstantior est, nam & exercetur magis humilitas, & vanæ gloriæ periculum euitatur, ac meritum augetur. cum enim alijs mensæ assidentibus non videatur ieiunare, tamen actû exercet maioris meriti, quàm si re vera ieiunaret, & ideo vocatur mirabilis abstinentia. Hoc medium sæpè à sanctis usurpatum est, eiusque beneficio perfectam victoriam contra gulæ vitium retulerunt: S. Saba Abbas, licet conuersionis suæ initio magnum studium poneret in acquirendis virtutibus omnibus, mortificandisque inordinatis cupiditatibus, præcipuam tamen posuit in refrenanda gula. Cum aliquan- go hortum ingressus pulcherrimum pomum vidisset, manuque, cupiditate

victus apprehendisset, mox colligens se, aduertit tentationem esse dæmonis ad edendum instigantis extra tempus & necessitatem: itaque in terram abiicit, & apud animum suum constituit nihil ex eo degustare. Qua mortificatione sui tantam à Deo nactus est gratiam, vt deinceps summus fuerit cultor abstinentiæ.

Sanctus VVolstanus Episcopus die quodam post sacrum Missæ peractum *Sur. in Ianu.* delitescens in loco abdito odorem carnis, quæ pro ipso affabatur, perceperat: & quoniam cogitatio inde menti oborta, ad eam comedendam appetitum illiciens, non sinebat eum orationi attentius vacare, proposuit nihil neque tunc, neque in posterum vitæ tempus de carne delibare, sicut & fecit. Quo medio mirificè adiutus est, non solum ad sanctissimam vitam ducendam, sed etiam felicissimam mortem, multis miraculis illustrem obeundam. Certe Deus, vt animaret seruos suos ad hoc mortificationis genus amplectendum, voluit illud nonnunquam honorari miraculis.

Sanctus Rupertus Abbas cum totam *Sur. in Ianu.* Quadragesimam solo pane & aqua contentus transegisset, sub Paschæ festum
de-

desiderio teneri cœpit vescendi pane
uenaceo, sed cum eo ad mensam aliam
vir Dei animaduerneret se pauxillum
concupiscentiæ indulgisse, vehementer
expauit, & rigidus in seipsum videret
gustare inde noluit, sed pauperibus
monasterij fores dari iussit. Erat ibi
iuuenis quidam splendida facie, qui
vna cum scutella accepit, & mox con-
nuit, ita tamen, vt loquentibus illis de
scutella ablata, subito ea in mensam de-
ciderit. Erat enim angelus Domini
cœlo missus, qui eleemosynam viri Dei
acceperat.

Hoc medium tam gratum Deo
maximè vsurpandum est ab ijs qui
plus æquò, postquam seruitio diuini
se addixerunt, cupiditati comedendū
satisfecerunt, vt hoc exercitio paulatim
ad mediocritatem temperantiam
consentaneum reducantur: quod facile
fiet, si aliquot diebus pauxillum sibi
de victu consueto subtrahant, ac rursus
postquam illud amplius molestum
non fuerit, paulò plus adimant,
donec non plus sumatur, quam ad sus-
tentationem vitæ opus videatur. Id
sanctus Dorotheus fecit cum suo disci-
pulo, nomine Dositheo, qui fuerat vini

In eius vita.

pri-

primarij filius, lautè educatus, & miles, ac ex sæculi milite factus miles Christi & religionis. Huius instruendi curam susceperat sanctus Dorotheus, & cum eum in omnium virtutum, frangendarumque animi cupiditatum campo exercere vellet, initium fecit à vitio gulæ, ac primùm quidem potestatem illi fecit, comedendi quantum vellet, deinde verò paululum illi de consueta portione ademit, hoc est, duodecim partibus vnam, & rogabat, num sentiret famem: cumque ille respondisset se exiguam sentire, iussit eum aliquot dies cum eadem portione continuare, donec fateretur nullam se amplius famem experiri. Dein cœpit ex duodecim partibus statæ portionis subtrahere binas, donec ad moderationem ventum est legibus temperantiæ consentientem. Ad hoc medium reuocandum est & illud: vt qui semel cibum sumpserit iuxta temperantiæ leges: non repetat cibum extra tempus, licet exiguum; nam, vt notauit S. Basilius extra statata tempora comedere manifestæ gulæ indicium est.

Monet quoque S. Vincentius Ferrerius, dum mensæ accumbitur, cætera quoque corporis membra esse mortifican-

Loco citato.

ficanda, modestè ea componendo, nempe, vt non brachijs, sed manibus tantum mensæ incumbatur, ne pes alteri imponatur, ne oculi in comedentes curiosè conijciantur, ne æquò festinantiùs cibus sumatur, ne diu hareatur in mensa, vt modestia denique ea vlrpetur, quæ animæ quieti & sanitati respondeat.

Aliud medium ad cohibendum gustus appetitum est, ante cibi sumptionem sedulo perpendere, quàm multus cibus necessarius desit, & primum, quàm multi nunc ardeant in flammis inferni minoris noxæ rei, quàm ipsi sunt innumeri infidelium liberi in ætate tenera defuncti, qui fidei lumine destituti ob pauca lethalia peccata, postquam ratione vti cœpère, contra legem naturalem commissa incomparabili famis & sitis cruciatu torquentur. Deinde expendat, quàm multa sint mancipia in mundo, quot mendici & inopes quibus ne quidem panis ad vescendum suppetit, & tamen fortè Deo sunt cariores, quàm ipse. Hæc consideratio dici non potest quantum valeat ad refræmandum appetitum. Cùm Dario Regi inimicos fugienti, magna que siti laboranti aqua non suppeteret, milites eius aliquant-

DE MORTIF. VOLVNT. 469

quantulum putridæ aquæ , & occisorum sanguine tinctæ obtulere , tum ille , cui prius exquisitissima vina fastidiebant , confessus est nullum præstantiorem vnquam potum sibi porrectum esse. Vt ergò inopia cibi vel potus facit , vt etiam vilissimus cibus videatur pretiosus , sic viua consideratio inopiæ alienæ facit , vt modicus cibus apparere possit sapidissimus.

Hæc media omnia , si diuina fauente gratia , seruus Dei vsurpare incipiat , & propter Deum , sensus illecebris vtrò se priuare ; nihil dubitandum est , clementissimum Dominum tantum solatij gustusque spiritualis illi in precibus refusurum , alijsque bonorum operum exercitijs , vt magnam quoque in hoc genere mortificationis experturus sit facilitatem , & porro in eodem sit studio magnos progressus facturum , ac denique omnes consolationes spirituales , vti verè præferendæ sunt , omnibus carnalibus oblectationibus antelaturus , donec ad ineffabilia vitæ

æternæ gaudia perueniamus.

X CA.

*S. Vincens
l. cit.*

*De mortificando gustu in potu, &
maximè vini.*

Non tantum gustatus in cibo, verum etiam in potu sumendo moderandus & mortificandus est. Inordinatio siquidem gustus est, in potu voluptatem quærere, vnde & sequitur in potu excessus: deinde inordinatio est superuacanea cura & curiositas, vt aqua, verbi causa, quæ potanda est, sit optima & frigidula, & vinum notæ optimæ. Seruus autem Dei mortificandi sui studiosus non plus debet bibere, quàm necessitas postulet: & si quando in sitim incidat, quæ tamen bibendi necessitatem non inducat, vt sit cum sitienti potus obest, debet quoque mortificare se, perferendo sitim, eamque offerendo in sacrificium Christo Domino nostro, iungendum acerbissimæ siti, quam ipse pro nobis in cruce sustinuit. Deinde in potu quærere non debet voluptatem, sed tantum necessitatem vitæ sustentandæ, & roborandarum corporis virium. Quem finem honestum, vel alium, si animo infixum habuerit delicatiora & pretiosiora vina facile de-

clinabit. Enimverò res seruo Dei professionem crucis Christi deportandæ facienti, & crucifigenti carnem cum suis concupiscentijs indigna est, in potu quærere oblectamentum: imò iustum & sanctum est optare, si fieri posset, sine vlllo sensu gustus, ad fugiendum istas delicias, naturali necessitati facere satis, vt hoc magis assimilemur Christo ab omnibus voluptatibus terrenis alienissimo, & sanctis omnibus, qui tam longè aberant à studio venandæ alicuius voluptatis in potu, vt data opera varios modos excogi ârint esculentis poculentisque adimendi omnem delectationem.

In vsu certè vini sic mortificanda est à seruo Dei bibendi cupiditas, vt bibat multa aqua temperatum, hoc est, vt sanctus Vincentius loquitur, quod vini vigorem amiserit. Eius rei multa salutaria documenta Spiritus sanctus reliquit in diuinis scripturis. *Exulta in anima*, inquit Ecclesiasticus, *& cordis vinum moderatè potatum, sanitas est animæ & corpori sobrius potus Vinum multum potatum irritationem, & iram, & ruinas multas facit Amaritudo animæ vinum multum potatum.* Quamuis verò licitus sit vsus vini moderatus, tamen si homo abstinere

*In vita
spirit. c. 3.
Eccl. c. 13*

eo posset citra sanitatis & virium necessariorum iacturam, excellentissimam mortificationem, magnique meriti, ac Deo gratissimam exerceret, si in totum vino abstineret, solaque aqua naturali contentus foret. Vnde sanctus Cyrillus Fideles, inquit, abstinent ab esu carniū, potusque vini, non quod abhorreant ab istis creaturis, sed quod propter Deum se illis priuando, existiment se premio afficiendos in cœlo, ac pro contemptu vilium ciborum temporalium, cœlestibus & spiritualibus ciborum æternorum lautitijs fruturos.

Catech. 4.

Accedit quod abstinentia à vino speciatim iuuet ad conseruandam, augendamque castitatem & mansuetudinem, atque etiam vt à multis animi & corporis periculis liberi & immunes simus. Ita affirmat Sapiens à Spiritu sancto illustratus. *Cogitavi*, inquit, *in corde meo abstrahere à vino carnem meam, vt animum meum transferrem ad sapientiam, deuitaremque stultitiam* Vbi sapientiae nomine intelligit notitiam amoris in Deum plenam, quæ numeratur inter principalia Spiritus sancti dona, & complectitur in se virtutes omnes, ac Dei amorem. Per stultitiam autem intelligit vitia & peccata maximè

Ecc. 2.

car.

carnalia. In quæ verba Robertus Holcot scribit, abstinentiam à vino dispo-
nere ad sapientiam, quam Deus infun-
dit.

Valer quoque plurimum hæc absti-
nentia ad domandum appetitum gust^o,
rationique subijciendum. vehemens e-
nim eius est procliuitas ad haustum pa-
lato iucundum & suauem, singillatim
exquisiti vini. itaque si illam quis expu-
gnarit, sic debilitabit appetitus poten-
tiam, vt facile in alijs cupiditatibus op-
pugnandis reportet victoriam. Ita do-
cet B. Prosper Aquitanicus, *vino vri nul-
lus, inquit, dixerit esse peccatum. Sed hoc id-
eò non debemus carni desideranti prestare ne-
cùm illi licita concedere cœperimus, poscat il-
licita, & obsequentes in minimis in flagitia
punienda compellat.* Pro hac doctrina
Spiritus sanctus in sacris litteris il-
lustraria reliquit testimonia & exem-
pla, quibus declarat, quamuis tem-
peratus vsus vini sit licitus, melius
tamen esse, si bono fine & cum discre-
tione fiat, ab eo abstinere: hoc est, Deo
esse gratius, & ad animæ salutem vti-
lius. Vnde mandauit Deus in veteri
lege Sacerdotibus, vt quo tempore
cultui diuino in tabernaculo vacarent,
à vino, alioque simili potu abstinerent,

*Lib. 2. de vi-
ta cont. c. 25.*

*Leu. 10.
Num. 6.*

X 3 vt

Jerem 35.

vt aptiores essent ad docendum & legē
diuinam præstādam. Rechabitas quoque
per Ieremiā laudat Spiritus S. quod ob
præceptū patris sui Ionadab vinum bi-
bere nollent; eoque exemplo pudescit
Iudæos nolentes parere præcepto Dei.
Laudat & Danielelem, eiusque socios,
quod vino abstinerint, epulisque lau-
tioribus, contenti aqua sola. vnde factū
est, vt & Daniel Deo gratior esset, & vi-
sionum cœlestium dono dignus red-
ditus; socij verò eius illasi ab igne, in
quem à Rege impio coniecti erant, per-
manerent.

Luc. 1.

Gabriel archangelus dum annun-
ciat sancti Ioannis Baptistæ ortum Za-
chariæ eius patri, inter signa admiran-
dæ sanctitatis eius ponit, quod à vino
& sicera sit abstenturus. In quem locum
Eusebius Emisenus, scribens ait: Deum
voluisse ea re indicare abstinentiæ me-
ritum, arduumque militiæ spiritualis
iter. Sanctus Timotheus beati Pauli dis-
cipulus quamuis Episcopus, & labori-
bus gubernationis prædicationisque
diuini verbi admodum districtus, dum
sanus esset, vinum non bibebat, sed a-
quam. Qua in virtute, vt in cæteris om-
nibus, creditur diui Pauli exem-
plum secutus. Nec, licet infirmus, con-
sue-

1. Tim. 5.

fuetudinem illam mutauit, donec à Paulo admonitus est, vt modicum saltem vini ob frequentes infirmitates biberet. Quia admonitione non obscure indicat laudabilem esse à vino abstinentiam, nisi infirmitas cogat aliquid vini sumere loco medicinæ, nempe ad recuperandam valetudinem. Ita affirmat beatus Prosper, *Nihil, inquit, contra abstinentiam faciunt, qui vinum tamùm pro corporis salute percipiunt: nec hoc offert voluntas, sed permittit infirmitas quæ si defuerit, à vino est abstinentium, ne vini perceptio quæ infirmum sustentat, sanum corpus incendat.* Sic ille. Quod Prosper dicit de infirmitate, hoc de quouis alia imbecillitate & defectu intelligi potest, quæ moderato vini vsu emendari possit, ad præstanda officia & ministeria cuiusque statui congruentia, sed si nulla interueniat necessitas, laudabilior est abstinentia ab omni vino, quam Sanctorum vitæ & Ecclesiæ vsus confirmant.

Etenim S. Marcus Euangelista antistes & doctor fidelium in vrbe Alexandrina degentium, quos instituit secundum morem & doctrinam ab Apostolis traditam Hierosolymis, inter cætera virtutum exercitia eis com-

Loco cit.

mendauit abſtinentiam à vino, teſte
Lib. 2. c. 7. Eusebio in historia Ecclesiastica. Decem
Sulp. in vita dem abſtinentia Seuerus Sulpitius lau-
eius. dat S. Martini Turonensis Episcopi di-
 scipulos, & addit, S. Martinum eis fuisse
Aug. l. 1. c. 10 se autorem. Et S. Augustinus in libro
 de moribus Ecclesiæ, commemorans
 virtutes sanctorum hominum suo tem-
 pore in Ecclesia Dei florentium, ut e-
 remitarum, Cœnobarum, Episcoporum,
 Sacerdotum & Diaconorum, inter
 cætera eos laudat, quod à vino se
 continuerint, sola aqua contenti. S.
H. de virgi Hieronymus in cœlum ferens Palæſti-
ad Euseb. næ monachos, quorum vitam imitaba-
 tur, scribit ne ægros quidem sibi vi-
 num iadulſiſſe, quod intelligendum
 est, quando huiusmodi erat infirmitas,
 ut possent æquè officijs consuetis
 fungi, ac dum essent sani. Certè olim in
 Ecclesia Catholica, cum in ea rigeret
 vitæ sanctitas, ac Ecclesiastica discipli-
 na, fideles omnes in ieiunijs non solum
 à carni, sed etiam à vini vsu abſtine-
 bant, tum ut carnem magis affligerent,
 tum ut ieiunium maioris meriti apud
 Deum foret. Atque hæc consuetudo
 plus mille annis obtinuit in Ecclesia,
 nam inuenimus eam vsque ad sancti
 Bernardi tempora seruatam.

Ter-

Tertullianus vetustissimus scribit fideles abſtinentia vini caſtigaffe carnem ſuam, vt ſe in ſacrificium Deo offerrent. Idemque fatetur S. Baſilius, Auguſtinus, & alij veteres ſancti, dum agunt de ſuorum temporum ieiunijs. Quamuis verò hæc conſuetudo ob hominum imbecillitatem labentibus annis antiquata ſit, tamen æquum eſt, vt ſerui Dei, qui progreſſum facere in virtute cupiunt, & optimis quibusque operibus promereri Deum, cauere ne reuocare conentur in ſuis ieiunijs, alijsque temporibus, quibus Deus ſanctitatem & vires id præſtandi conceſſerit.

Deinde obſeruandum eſt, quamuis hæc abſtinentia cum moderatione, quæ ratio dictârit, uſurpata generatim loquendo fructuoſa ſit & ſalutaris, tamẽ particulatim, vt notauiſt S. Hieronymus, commendanda eſt adoleſcentibus, & ſceminis nondam ætate prouectis, quia in illis & vini potandi abeſt neceſſitas, & adeſt grauium tentationum periculum, ſi mero incaleſcant. S. Marcus eremita, Adoleſcentia, inquit, ante omnia non eſt paſcenda vino, ne duabus flammis cor accendatur, altera caloris naturalis, altera caloris

Tertul.in

Pſychi.

Aug. ſerm.

6. de temp.

Greg. Nyſſ.

de amanda

paupert.

Hieron ep.

ad Nepot.

*Lib de vera
virginit.*

*De virgin.
seru. ad Eu-
stoch.*

Valerius

Max l 2 c.1.

Alex ab

Alex. l. 2. c. 5.

vini. S. Basilius quoque de hoc periculo
commonuit, dicens: Corporibus qui-
bus per ætatem suppetit robor, & ca-
lor naturalis, non est porrigendum vi-
num ne ignis igni adiungatur, sed a-
qua fontium, vt frigiditate aquæ calor
naturalis mitigetur. Quibus verò per-
tatem non suppetunt amplius vires &
calor, adiumentum cibi & potus submi-
nistrandum est, vt vires confirmentur.
Sanctus Hieronymus sermonem insti-
tuens ad virgines hac verborum auxili-
eas alloquitur: *Si quid in me potest esse con-
siliij, si experto crediur; hoc primum moneo,
hoc obtestor, vt sponsa Christi vinum fugiat
pro veneno.*

Neque mirum videri debet sanctos
Patres lumine diuinæ sapiētiae illustra-
tos tam crebrò suasisse abstinētiā à
vino, cum & Gentiles, quibus exiguis
fuit luminis naturalis igniculus, idem
suaserint. Nam apud Romanos olim, cū
temperantiæ leges maxime vigerēt, fœ-
minis vsus vini erat incognitus: adole-
scentibus verò interdicebatur vsque ad
annum ætatis trigessimum. Persæ item
liberis suis ætate iuuenili vinum adi-
mebant. Cū ergò videamus hunc vsum
diuinis S. scripturæ oraculis, Patrum te-
stimonijs, Sanctorum exēplis, Ecclesiæ
con-

consuetudine perantiqua, & ratione ipsa confirmatum, æquum est, vt ad maiorem Dei gloriam, animæque salutem fructum aliquem spiritalem ex hac doctrina decerpamus, & si in totum à vino abstinere nolimus, moderationem saltem magnam in eius vsu conseruemur.

CAPVT XXV.

De mortificatione sensus tactus.

Sensus tactus multos habet abusus & inordinationes necessariò mortificandas, eò quòd toto corpore hominis sit diffusus, & appetitui sensitiuo proximus, ac omnium corporearum oblectationum seminarium, omnesque sensus, quorum ministerio ad aucupandas suas voluptates vtitur quasi veneno inficit. Vnde B. Basilius, *Tactus*, inquit, omnium sensuum deterrimus est, emittit enim legatos ad sensus, vt eorū opera suas voluptates persequatur, placidè abblanditur, vt magnam in hominem exerceat tyrannidem, atque ideo summa cura coercendus est & mortificandus, vt purus maneat.

Et quoniam ex ijs, quæ hastenus de aliorum sensuum mortificatione dicta sunt, facile colligi potest, quem-

De ver. virg

admodum & Tactus mortificandus sit, breuiter comprehendemus, quibus rebus id fieri debeat: prætermittis tamen flagitijs grauibus & manifestis peccati luxuriæ, quæ poenitentia sub damnationis æternæ poena expianda sunt.

Imprimis hic sensus tactus, ad obtegendum corpus postulat vestes molles & pretiosas, quæ tactu suo carnem oblectent. Hic abusus sic per mortificationem corrigendus est, vt nuditati corporis tegendæ vestis honesta pro cuiusque statu adhibeatur, quæ non voluptati, sed necessitati, hoc est, arcendis cœli iniurijs deseruiat. Quod si molitie nimia vestium aliquando Deum offenderimus, æquum est, vt asperiore quoque vestitu, cilicij, sacci, vel alio Deum nobis reconciliemus. Id ratio naturalis docuerat primum parentem nostrum Adamum, qui simul atque peccauit, nuditatem suam non lenibus arborum, sed asperis, carnemque pungentibus ficuam folijs contexit, vt S. Irenæus obseruauit, in persona Adami ita loquens: *Quoniam eam quam habuit à spiritu sanctitatis stolam, amisi per inobedientiam, & nunc cognosco, quoniam sum dignus tali tegumento, quod delectatione quidem*

*Lib. 3. contra
her. s. 37.*

dem nullam præstat, mordet autem & pungit corpus. Addit Irenæus: Et hoc videlicet semper habuisset indumentum, humilians se ipsum, nisi Dominum, qui est misericors, tunicas pelliceas pro foliis ficulneis induisset eos.

Deinde hic sensus ad capiendum somnum gaudet mollibus lectis, & stragulis percommotis. Unde fit, vt diutius in eo hæreat, quam necessitas postulet, & ægrius manè surgat, occasionem quoque præbeat sordidis multis cogitationibus & insomnijs, grauidribusque lapsibus. Otium enim lecti aliud non est, quam eica & fomes vitiorum, impedimentum orationis, & bonorum operum. Mortificari autem debet in hoc genere tactus, mollitiei ademptione, commutationeque plumarum cum tomento laneo culcitrarum, & nonnunquam cum humicubatione. Dardities enim strati faciet, vt tempestiuè manè exurgat, nec orationem negligat, ac etiam vt noctè aliquando ad imitandas sanctorum vigilijs diuinis laudibus celebrandis inuigilet.

Alius huius sensus abusus est, affici tractandis manū rebus lenibus & delicatis, vt manibus aliorum, corporibus infantium vel animantium, vel etiam

proprio, non ad necessitatem, sed tantū ad capiendam aliquā voluptatem. Hic abusus mortificationis ope rescindendus est, nam consuetudine tractandarum rerum leniorum, tangendi sensus semper magis magisque accenditur, vt facile postea proruat in multo deteriora. Multi enim in corpore humano motus excitantur, exurguntque imaginationes variæ castitati contrariæ, sic prorsus, vt nisi homo ilicò ad auxilium diuinum confugerit, facile in periculum maiorum lapsuum se conijciat. Sic fecere omnes homines Dei, qui etiam in leuissimis rebus occasiones omnes peccandi in tactu subterfugere.

*Darius in
April.*

Narrat B. Gregorius Turonensis Episcopus, sanctum sacerdotem Nicetam tantæ puritatis cultorem fuisse, vt reformidaret etiam infantium membra nudis manibus contingere, & si quâdo ratione officij tangere debebat, non nisi veste interiecta attigisse. Sciebat nimirum à quouis carnis tactu aliquantam capi voluptatem, licet nō admodum illicitam, vt tantò longius abesset à tactu culpabili. Multi quoq; sancti propria corpora veriti sunt immediate attingere, imò & intueri, nisi necessitas mera postulasset.

Sozo-

Sozomen. scribit mirabilem S. Am- *Trip. lib. 1.*
 monium, vnà cum socio suo Theodo- *c. 11.*
 ro ad Lycum fluuium peruenisse, & cū
 nauis ad traijciendum abesset, suasisse
 socio, vt longiùs secederet, ne nudus,
 erat enim amnis vadofus, conspici ab
 eo posset. Eo verò digresso, cum suppu-
 duisset & seipsum contueri, ecce diuina
 manū in alteram ripam delatus est. Ad-
 eò Deo placebat tantum pudicitiaē stu-
 dium. Certè gratum esse Deo mortifi-
 cationis studium in hoc genere inde
 perspicuum sumitur argumētum, quòd
 infestus omnium bonorum hostis dæ-
 mon nulla in re magis laboret, quàm
 in impediendis castorum hominum
 conatibus.

S. Anselm⁹ pius monachus erat, qui
 ad mortificandum se animo decreue-
 rat à cōtactu corporis proprii manum
 abstinere, etiam licito, & sedulo serua-
 bat. Dæmon verò inuidens tam sancto
 proposito, pondere graui corpus eius
 afflixit, vt eum proliceret ad illud ma-
 nu tangendum: verum ille propositi
 tenax, attingere noluit. Sanctus Ansel-
 mus verò certior redditus, corpus ho-
 minis inspexit, ac deprehendit non esse
 nisi imposturam dæmonis mortifica-
 tionem illam molestè ferentis. Pri-
 mū

mum itaque, in quo consistit mortificatio sensus tactus, est, omnia quoad licitè & commodè fieri potest, oblectamenta illi adimere. Deinde illum affligere perferendis aliquibus rebus molestis, ut frigore, æstu, labore, nuditate, genuflexione, disciplinis, aliisque apercitatibus, uti sancti Dei, ut iam dicemus, fecerunt.

CAPVT XXVI.

De variis mortificationum modis, quos sancti ad mortificandum sensum tactus usurpauerunt.

Quoniam exempla plus mouent, quam verba, piamque doctrinam probabiliorem reddunt, maxime si doctores ipsi factis testentur, quod verbis docent, idcirco cum hactenus ex sanctorum doctrina ostenderimus, quanta sint mortificationis sensuum merita apud Deum, deinceps idem nonnullis corroborabimus exemplis, atque ob oculos ponemus varios mortificationum, quibus vsi sunt, modos, ut quisque eam rationem mortificandi sequatur, quam suis viribus, statumque suo, adhibita in consilium discretionem, magis convenientem animaduerte.

uerterit. Et quanquam sanctis quibusdam variæ mortificationes familiares fuerint, nos tamē breuitatis causa præcipuas tantum quasdam in mediū proferemus, ac summam tantum narrationis, notato fonte, vnde cætera hauriri queant, perstringemus.

Visitata sanctis fuit mortificatio per vsum ciliciorum ex fetis vel pilis animalium contextorum, quæ vel continenter ad nudum corpus, vel statis diebus, quantum voluntas vel sanitas cuiusque postulabat, tulerunt.

Sanctus Ludouicus, Francorum rex, *Gausfrid. in eius vita.* licet tenero corpore esset, tamen aspero carnem domabat cilicio, vel cum valetudo non ferret, ex consilio Confessarij cum alia pœnitentia commutabat.

S. Zenobius, Episcopus Florentius, *Ioan. Arctim. In eius vita.* licet à parentibus nobilibus delicatè nutritus esset, tamen postquam Deus ei oculos mentis aperuit, omnibus corporis commodis renunciauit, magnæque seueritate carnem afflixit, atque imprimis cilicio; nec, cum ad Episcopatum, hoc est, ad grauiiores labores esset euectus, quicquam de priori asperitate detraxit, sed potius adauxit.

San-

*Paulin. Ep.
10. ad Sulp.*

Sanct. Paulinus Episc. Nolanus, qui ex ditissimo pauperrim^o factus est, propter Christum, cilicio ex pilis camelorum confuto carnem domuit: cumque Seuerus Sulpitius singularis eius amicus aliquando cilicium illi misisset, magnas ei gratias egit, vsum eiusdem, ceterarumque asperitatum per epistolam valde collaudans.

Sanctus Edmundus, Cantuariensis Archiepiscopus, à puero ex matris disciplina vsus est cilicio, & cum Patris studiosiorum causa amandaretur, bina secum detulit, ac quoties mater presentia ei mitteret indussa, cilicium quoque addebat, suadens vt quaque hebdomada biduo triduoque eo vteretur.

*Theobald.
in eius vita.
B. Damian.
in eius vita.*

Alij sancti non contenti cilicijs ex equinis crinibus, setis vel pilis contextis, corpora sua castigârunt loricis ferreis, vt S. Guilielmus Aquitanie dux, qui post conuersionem suam vsque ad obitum eam deportauit. Et B. Dominicus, ab eadem dictus Loricatus. Alij vinculis ferreis colla, humeros, brachia, lumbos onerârunt, vt Theodosius, Eusebius, Iacobus, & alij, quorum meminit in historia religiosa Beatus Theodoretus.

Quan-

Quanquam verò hæc exempla non omnibus imitanda sint, tamen meritò nobis quoque, sicut certamina Martyrum, spectanda proponuntur, vt dum cernimus quàm atroces contumelias, & cruces, atque adeò mortem dirissimam, deuictis tyrannis, pro Christo constanter perpeffi sint, animemur ad patienter libenterq; tolerandas leuiore in iurias & cruces; ad expugnandas perturbaciones iræ, gulæ, superbix, aliasq; similes.

Usurpatæ quoque crebrò fuere à sanctis disciplina, hoc est, flagella è virgis S. Godfrid. vel funiculis nodosis confecta. Beatus Idem in se- Odo deserta seculari militia quotidie prem. ijs carnem spiritui subiiciebat. S. Nico- Idem in Iul. laus Tolentinas inter ceteras poenitentias, quas frequentabat, duris disciplinis corpus diuexabat. Sanctæ Brigidæ parens Birgerus, licet nobilissimus, & è stirpe regia, quoque die Veneris ad glorificandum in corpore suo Christum acriter in illud sæuiebat; vnde & sancta prole à Deo donatus est, nempè S. Brigida. Fuere & alij homines Dei, qui non ipsi modò se diuerberarunt, sed etiam ex humilitate ab alijs cædi voluerunt. Vt Sanctus Laurentius Archiepiscopus Dublinensis in Hibernia,

Sur in Nono

nia,

nia, ex regia stirpe oriundus, qui à quodam familiari suo ter in dies singulos, acrium ictus virgarum tergo excepit. Quòd idem legimus sponte Sanctum Thomam Cantuariensem post inieum Episcopatum à suo Diacono quotidie perpeffum. S. Dominicus ordinis Predicatorum institutor, non contentus qualibet nocte catena ferrea corpus suum tribus ictibus ferire, semel pro se, iterum pro peccatoribus huius mundi, tertio pro animabus in Purgatorio existentibus; ab alijs quoque volebat eadem diuerberari. Hoc mortificationis exercitium idèd illi Sancti & alij suscipere, quòd arbitrarentur maioris humilitatis esse, ab alijs, quàm à semetipsis flagellari; simulque nimie verecundiæ velamentum detrahebant illis, qui idcirco à sui deuerberatione abstinabant, ne si ad aliorum aures peruenirent, irridentur. Quæ tentatio demonis est, & idèd vincenda.

Sur. in Aug. Mortificarunt se quoque sancti ratione lecti. S. Audocus Rothomagensis Archiepiscopus in asperis virgultis somnum capiebat. B. Andreas Fesulanus, Episcopus in sarmentis. S. Iuo in nodosis virgis. S. Radegundis regina ciliciũ in cinere pro lecto vsurpabat, remota

com-

Sur. in Decemb.

Sur. in Aug.

commoditate plumarum, & linteaminum. S. Brigida inter alias poenas *Sur. in Inl.* voluntarias, quibus per annos triginta corpus suum affixit nocturnis horis in simplici tapete humi decubuit, vt ad precandum semper parata esset; nec lecto utebatur, nisi urgente nimio frigore.

Iam & in habitatione occasionem mortificandi se quæsiere. Multi enim inclusere se casulis perexiguis, & angustis, in quibus magno estu torrebantur, aliisque cœli iniurijs vexabantur, sed illi solis inferni cruciatibus menti obiectis fatebantur, ista toleratu facilia, multo autem magis, cum oculos erigerent ad immensa cœlorum spacia, quæ in omnem æternitatem erant inculturi. S. Olympius Abbas in specu *Prat. spir.* iuxta Iordanem sedem delegerat, in *c. 141.* quo & ardoribus solis valde urebatur, & culicum aculeis miserabiliter configebatur. Rogatus autem, quomodo æquò animo tam incommodum locum perferre posset, respondit, se æstum patienter ferre, vt liberari posset ab ardoribus inferni; culicum verò morsum ad præcauendum vermem conscientie damnatos in perpetuum morsurum. *In hist. relig.* Banadatus magna sanctitate vir, teste *c. 27.*
Beato

Beato Theodoro, tuguriū longè corpore suo breuius, & aliquot partibus uiuum, sic vt nec imbres, nec radios solares arceret, incoluit, & rerum creaturā contemplationi suauissimè re-
cauit.

Verū neque defuere homines Deo qui tetrīs odorib. percipiendis se mortificauerunt; propterea quod curant suauibus odoribus plus nimio se in-
culo oblectassent. S. Arsenius enim suis rogatus, cur aquam, in qua palmarum folia mollebat & macerabat, non subinde muraret, cum grauem & tetram admodum odorem putrefacta naribus aspiraret, respondit. Ego me olim nimia suauium odorum fragrantia in perniciem animæ meæ oblectaui, autem damnum compensare contrarijs odoribus contrarijs.

Alia mortificatio Sanctorum fit cibis rerum inspidarum insperiosis vel mixtione adimere omnem gustum. Vti faciebat Beat. Richardus confessor, qui panem auenaceum, quo vesceretur, cinere conspergebat. Et Sanct. Franciscus, qui nunc cinere, nunc frigida aqua cibos perfundebat. Idem faciebant in potu. Nam B. Gregorius Lingonensis Episcopus, vt abstinentiam suam
alios

Mirac. l. 4.

c. 2.

*S. Bonauent.
in eius vita.*

alios cælaret, aquam quam bibebat so- *Petr. Vega*
 litus erat modico vino tingere, & sic *In eius vita.*
 nec aquam nec vinum gustabat. Do-
 minus Ferdinandus de Talauera Gra-
 natensis Archiepiscopus, vir sanctitate
 conspicuus idem faciebat. Nam denis
 aquæ partibus vnam tantum miscebat
 vini, vt sic & vino & aquæ saporem eri-
 peret. S. Arnulphus Episcopus, vt gu-
 statum falleret, turbidam aquam bibe-
 re voluit.

Aliud genus mortificationis olim
 sancti suscepere, & nunc multi retinent,
 vt nudatis incederent pedibus, & frigus
 aliq; incommoda amore Dei libenter
 perferrent. S. Gaudula Comitis Vingeri *Sur. in Aug.*
 filia, virgo licet tenera sine calceis et-
 iam hyeme incedebat: ad tegendam au-
 tem hanc mortificationem, quoties in
 conspectum aliorum ventura erat, cal-
 ceos quidem pedib. inducebat, sed sine
 inferiore solea. Idem fecit S. Hedv'igis *Sur. in Octob.*
 ducissa Poloniæ. Nonnulli sancti totum
 vitæ tempus, vel magnâ eius partem sine
 vltro corporis integumento, nulla cœli
 inclementia absterriti tradaxere, noctu
 diuq; errantes in montibus & solitudi-
 nibus, sanctissimisque contemplatio-
 nibus cœlo inhærentes; vt fuere san-
 ctissimi quique eremitæ, Macedonius,
 Iaco-

Jacobus, Simeon, Daniel Stylita, Sanctus Onuphrius, S. Maria Aegyptiaca, & alij multi eorum imitatores. Verum hæc in communi imitanda non sunt, nisi quatenus commouere nos queant ad minora quadam nostra imbecillitati congrua præstanda. Beatus Pater Ignatius, Societatis Iesu auctor & pater, ad mortificationes & asperitates, quas vsurpabat, vt quod ter quotidie disciplinam faceret, quod tota hebdomade, Dominico die excepto, ieiunaret, & crebrò solo pane & aqua contentus, quod somnum humi caperet; hæc quoque adiecit, vt multo tempore nudis pedibus incederet, donec Compluti Episcopi Vicarius illi mandasset, vt indueret calceos, cui, vt verè humilis, paruit.

*P. Ribadin.
in eius vita.*

Illam quoque mortificatio quibusdam placuit, vt licet natura, duce corporis nitorem & munditiam amarent, tamen sui vincendi causa facerent contrarium. Scribit Beatus Athanasius de Antonium eremitam nunquam corpus suum, licet cilicio testum, lavisset, minus pedes, nisi quando opus erat flumen vadofum transire. S. Hilari- nem quoque testatur B. Hieronymus in eius vita, saccum, quo semel fuerat indu-

In eius vita.

indutus, nunquam lauiffe, ac putaffe
 superfluum munditias in cilicio quæ-
 rere. Diuus Gregorius Nazianzenus *In eim vita*
 etiam inter laudes Beati Basilij & San-
 ctæ Gorgoniæ idem commemorat. De
 sanctissimo Abbate Aulentio refert Si-
 meon Metaphrastes, in corpore eius
 nimia feueritate pœnitentiæ putrefa-
 cto enatos vermes, & tamen illum, si
 fortè in terram decidiffent, in vetus
 vulnus reposuiffe qui vir ob crebra mi-
 racula tantum sanctitatis nomen obti-
 nuit, vt Synodus œcumenica Chalce-
 donensis, quæ sexcentorum erat Patrū,
 vnà cum Imperatore Martiano illum
 ad se euocârît, vt probatis S. Synodi
 decretis sua autoritate & præsentia hæ-
 reticos conuinceret. B. Margaretha filia *Sur. in Ian.*
 Hugarorum regis mortificandi corpo-
 ris causa laneo tantum vtebatur indu-
 sio, quod vix vnquam lauabat. Cumq;
 moneretur, vt lauandum curaret, ne
 vermiculi nascerentur, respondit. Sini-
 te quæso hoc corpus meum amore
 Christi à vermibus consumi. Idem alij
 multi sancti fecêre. Quare notandum
 est, quod quamuis huiusmodi facta po-
 liticæ munditiæ aduersa, si non ab i-
 gnauiâ, & socordia, sed à mortificandi
 desiderio orta sint, laude digna sint, &

2. 2. q. 187.
Art. 6.

Deo grata, vt docet S. Thomas, indici-
umq; dent animæ à vitijs & perturba-
tionibus purgatæ, vt scribit S. Hierony-
mus ad Rusticum, tamen qui ratione
status & officij, quod gerunt, conuer-
santur cum hominibus, remouere à se
debent, quicquid offendere possit pro-
ximum; nec sancti eiusmodi mortifi-
cationibus vsi fuere, nisi cum remota
ab hominum conspectu in cœnobij,
vel solitudinibus degerent. Atque hæc
sufficiant de varijs mortificationū mo-
dis, è quibus quisque deligere poterit,
quos suo statui & conditioni, vitibusq;
tam corporalibus, quam spiritalibus
iudicabit magis conuenientes, & quos
discretio ipsa, & Patris spiritalis con-
siliū magis probabit.

CAPVT XXVII.

De mortificatione Lingue.

Grauiissima mala & damna lin-
guæ non refrænata, quæ diui-
næ litteræ multis in locis patre-
faciunt, faciliè ostendant, quàm fru-
ctuosa necessariaq; sit linguæ mortifi-
catio. Ac primum, quamuis sacrarum
litterarum stylus admodum sit modera-
tus, & ab nimia amplificatione alienus,
tamen

tamen vehementer linguæ detrimenta passim exaggerat. *Lingua mala*, inquit, *multos commouit, & dispersit de gente ingentem, ciuitates moratas diuitum destruxit, & domos magnatum effodit. Virtutes populorum concidit & gentes fortes dissoluit. Lingua mala mulieres viras eiecit, & priuauit illas laboribus suis. Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic, quasi qui iniererunt per linguam suam.* Hæc omnia Ecclesiasticus *Eccl. 22.* S. Iacobus quoque Apostolus graphicè malum linguæ exaggerat. *Ecce*, inquit, *quantus ignis, id est, quàm exiguus, quàm magnam syluam incendit? Et lingua ignis est, vniuersitas iniquitatis, hoc est, omnium malorum causa, quia ea comburuntur animæ. Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, id est, omnia eius opera bona, & inflammat rotam natiuitatis nostræ inflammata à gehenna, id est, inflammat totum vitæ humanæ cursum à prima ætate vsque ad obitum flammis culpæ & pœnæ æternæ.* Pergit B. Iacobus. *Linguam enim nullus hominum domare potest, inquietum malum, plena veneno mortifero, quo anima & corpus interimitur.*

Cum ergò testimonio cœlesti confect, tot tantaque esse linguæ mala, li-

Y 2 quiddò

Prou. 13.

Prou. 21.

quidò apparet summam omnibus incumbere necessitatem mortificandi & coercēdi illam, sic enim animam suam ab omnibus incommodis iam dictis immunem reddet. Vnde Deus per Sapientem dixit: *Qui custodit os suum, custodit animam suam.* Et rursus. *Qui custodit os suum, & linguam suam, custodit ab angustiis animam suam.* Bestiam feram & indomitam, vt leonem, vel tigrem, æquissimè est diligenter concludi, & custodiri: et lingua, teste S. Iacobo, feritate superat omnes bestias, nulla enim bestia est, que industria humana domari non queat, at linguam nullus hominum domare potest. Bestiæ vinculis solutæ nõ aliud damnum faciunt, quam quod corpora aliquorum dilacerent, & sepè dominis suis parcunt: at lingua habenis suis soluta inuadit animas immortales, & licet eis non eripiat vitam naturalem, tamen eripit supernaturalem gratiæ, quod deterius est, quàm si eam in nihilum redigeret. Minus enim malum est non esse, quàm esse in peccato, & Dei Optimis Max. offensione. Nec solum damnum infert alijs, verum etiam facit in suum dominum, eumq; per summam tyrannidem è medio tollit. Sæpè namque contingit linguam malè mortificari.

tificatam vnico verbo temerè profuso, omnibus anteaetæ vitæ meritis, fructuosisque laboribus animam miserabiliter spoliare, & in ignes detrudere sempiternos.

Quam ergò æquum est hanc effera-
tam bestiam arctissimæ includere cu-
stodiæ, ne facilè in publicum prodeat,
stragesque dictas faciat. Quod sapien-
tissimè ipse naturæ auctor non obscure
nos docuit. Vt enim homo belluam
ferocem caueæ ferreæ, vel loco altis
muris circumdato includere solet, &
licet ianuam caueæ vel muro adiun-
gat, tamen vigilem & peritum simul
custodem adhibet, qui nunquam eam
emittat, nisi quando nocere non valet:
sic Deus linguam, tanquam in caueam
& specum inclusit ori humano, duplici
vallo dentium & labiorum benè com-
munito, ac licet ianuam, per quam e-
gredi queat, non negarit, tamen iani-
torem illi adhibuit peruigilem, ipsam
rectam rationem, qui non sinit eam
foras prodire, nisi quando alijs prodes-
se possit.

Neque solùm ab his tantis malis
mortificatæ linguæ beneficio liberari
possumus, sed etiam locupletari omni-
bus spiritalibus, & veris bonis gratiæ

ac gloriæ: nam cum homo natura tam pronus & proclivis sit, ad quidvis prohibito effugiendam, non potest non plurimum apud Deum mereri, si pronitatem illam naturalem compescat, & à sermonibus vanis & inutilibus profusus absteat. Accedit, quod si sermones vanos in pios & spirituales deinde commutet, indies in singula penè verba meritum, ac proinde gratiam, virtutes, ipsamque gloriam in cœlorum in modum adaugeat. Vnde scriptura diuina dicit: *Vena vitæ, os iusti.* Ex eo enim procedunt verba conciliantia salutem, & vitam spiritalem iis, qui audiunt. Si cui prædium sit fertile, experientiaque didicerit, accessione culturae vberimum reddere fructum, quanto studio & diligentia illud inuisere, omnibusque rebus necessarijs, ut maiorem semper fructum ferat, instruere solet? Lingua bona prædium est spirituale & diuinum, quod si seruus Dei sedulo excolat, nobilissimos virtutum meritorumque fructus refundet. Omni ergo cura illud custodiat, herbas prauorum colloquiorum in eo extirpet, bonorumque & spiritualium verborum semina in illud iniiciat, miserationumque & consolatio-

rum

Prov. 18.

num cœlestium participem animam
suam redder secundum illud Sapien-
tis : *De fructu oris homo satiabitur bonis, PROV. 13.*
hoc est, quæ bono linguæ vsu pro-
merebitur.

CAPVT XXVIII.

*De mortificanda inordinatione linguæ
in detractiōe.*

QVoniam deinceps agendum est
de ratione mortificandi linguæ
inordinationes, vel abusus, hoc
primò sciendum est, nos non agere de
inordinationibus, quæ peccati mortalis
notiã manifestam habent, vt sunt iura-
menta & testimonia falsa, ac detractio-
nes de grauibus criminibus, quibus ho-
mines redduntur infames; nam presens
tractatus pro seruis Dei scriptus est, qui
dudum per pœnitentiam tales lapsus
expiârunt. Agemus ergò tantum de le-
uioribus linguæ inordinationibus, in
quas etiam pij per incuriam vel tepidi-
tatem labi solent. Hæ enim mortifica-
tione opus habent, tum quòd ijs ne-
glectis procliuis est lapsus in vetera pec-
cata lethalia, iam semel deserta & depo-
sita, tum quòd progressum in vita spi-
rituali plurimum retardent.

Detraffio.

Ex his linguæ inordinationibus vna est, Detrahere alijs ob lapsus & defectus leuiore proximi, qui nec infamè illum reddunt, nec cum charitate pognant. Vt autem homo tenear modum cauendi hoc peccatum, diligenter attendat ad eius radicem. Vna est, innata nobis à primâ naturâ corrupta maligna procliuitas censendi aliorum mores, vitiaque aliena notandi. De qua Sanctus Hieronymus ita scribit: *Tota huius mali libido mentes hominum inuadit, vt etiam qui procul ab alijs vitijs recesserunt, in istud tamen, quasi in extremum diaboli laqueum incidant: Altera radix est interna inuidia, quæ hominem contristat, & moestum reddit ob prosperos proximi successus, & idcirco ad imminuendam tristitiam, vbicunque potest, famam illius denigrare conatur. Postrema est occulta quaedam superbia, qua homo de se præsumit, & anteponi vel certè exæquari vult alijs, atque eam ob rem conatur eorum nomen depremere.*

*Ep. ad Celā
viam.*

Cum igitur hæ sint detractionis radices & fontes, hominiq; necessitas ingens incumbat illas exscindendi ex intimis cordis sui visceribus, quid aliud expectandum est, si à veteri obtestandi

consuetudine non discedat, nisi vt in
 grauissima se præcipitem agat peccata?
 & impleatur, quod dixit Sapiens: *Labia Eccl. 10.*
insipientis præcipitabunt eum. Initium ver-
borum eius stultitia, & nouissimum oris illius
error pessimus, quasi dicat: Initium facit
 ab effugiendis rebus leuibus, & auge-
 scete passione ac incuria paulatim pro-
 greditur ad grauiora, quæ Deum & ho-
 mines offendunt. Deinde etiamsi de-
 tractio proximi fiat de rebus leuiori-
 bus, tamen contra voluntatem Dei pec-
 catur, qui in lege sua omnibus impe-
 rat, vt bonum in verbis & factis alijs
 præbeant exemplum, & nemini sint of-
 fendiculo. At qui alijs facile detrahit,
 conatur bonam eorum famam, qua
 exemplo bono alijs erant, imminuere;
 & destruit, quod Christus ædificauit,
 maximè cum sæpè contingat vt ex le-
 uium defectuum narratione, qui viris
 bonis imponuntur, magnum oriatur
 scandalum apud eos, qui suspicantur
 cum leuioribus vitijs non posse nõ esse
 coniuncta alia grauiora. Accedit, quod
 etiamsi detractiones magni momenti
 non sint, tamen iniuriam aliquam pro-
 ximo, cui detrahitur, inferunt; nam etsi
 famam bonam illi non prorsus eripi-
 ant, tamen minuunt, & despicabiliorem
 alijs

alijs reddunt, amorem quoque fratrum aliquando diffuunt, & charitatis ardorem tepesciunt.

Certè maiorem in modum cauendum est, ne quis audeat etiam in rebus pauperum alteri detrahere: nam ferè fit, ut qui se assuefacit lenioribus exprobrationibus, data occasione, vel orta magna animi perturbatione, non recusetur etiam grauiores lapsus peccatam patefacere. Ac nonnunquam contingit, ut licet obrectatio sit de re modica, tamen quia contra virum magna sanctitate conspicuum fit, aut contra Superiorem; grauissimè diuinam offendat maiestatem. Moyses Aethiopi quamdam coniugio sibi copulatur. Eam ob rem Maria eius soror vehementer succensuit, & quæstata est. At Deus molestè tulit hanc obmurmurationem Mariæ, & in pœnam lepra tamentra eam, ut expendit B. Gregorius, contexit, ut breui tempore dimidiam partem carnis eius exederit. Cum sancto Proiecto Episcopo, ordinibus tantum minoribus initiato, quidam amici genere nobiles aliquando cœnabant, inter quos tres viri pietatis studiosi, dum vel mortificandi sui causa, vel religionis ergo negant se velle carnibus vesci, alij

Num. 10 l. 12
Regist. c. 13.

Surin in
Ianuar.

alij verò conuiuæ ea de causa eos ludibrio habent. Proiectus irrisores seridè commonuit, ne pio eorum instituto detraherent. Verùm cum illi non equis auribus admonitionem exciperent, De^o grauiſſima animaduersione obtrectatores puniuit. Nam cœnaculum, in quo mensæ accubuerant, quod erat in summa ædium parte, à fastigio ad imum vsque sectum, di midia, in qua detractatores illi confederant, corruit. Proiectio cum alijs tribus socijs incolumi, & saluo in sua. Ex quo casu discimus, magnum studium ponendum esse in praua illa inclinatione, de alijs malè loquendi mortificanda, audiendamque vocem Spiritus sancti sic nos alloquentis: *Custodite vos à murmuratione, quæ nihil prodest, & à detractione parue lingue: quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit.* Præcipuè autem laborandum est, ne obloquamur Prælatiſ, Superioribus, & Dominis, etiamsi reuera culpa non careant, nam & grauius peccamus, & damnum maius incurrimus. Vnde magna verborum exaggeratione scribit Beatus Gregorius. *Admonendi sunt Lib. 12. c. 78. subditi vtriusque ordinis viri, v. cum magistrorum facta conspiciunt, ad suum cor redeant, & de eorum increpationibus*

Sap. 1.

Lib. 12. c. 78. g. 1. c. 31.

Matth. 10. non presumant, quia non est discipulus super magistrum, nec seruus super Dominum suum.

CAPUT XXIX.

*De mortificando abusu detegendi
arcana.*

Alius linguæ abusus est, pate-
cere arcana, vel quæ in secreto
audita sunt, vel certè silentium
postulant, non quidem quando cū zelo
charitatis patefacta sunt ei, qui malo
mederi potest, aut zelo iustitiæ ei, cui
ratione iurisdictionis incumbit illa co-
gnoscere, sed alijs, quibus neutra con-
ditio inest; idq; facere, non alia de cau-
sa, quam quia ita collibuit, aut ut gra-
tia aliqua apud audientes ineatur; hic
enim abusus corrigendus est, & studio
mortificationis tollendus.

Et sunt quidam in hoc genere tam
leues, ut quoties in secreto alicuius no-
titiam verè, continere se nequeant,
quin confestim illud prodant suis ami-
cis, imò cupidi sunt talium rerum ex-
piscandarum, tantū ut alijs postea com-
memorent. Ac deniq; faciunt cum ma-
gno auditorum offendiculo, dum sepe-
numerò fit, ut presentes adsint, de quib.
sermo

fermo instituitur. Hi sunt, inquit Scriptura sacra, similes mulieri parturienti, *Eccl. 19.*

quæ ubi hora partus aduenerit, non potest non parere: & infantibus, qui simul atque nati sunt non possunt se continere à lachrymis, ac denique cani sagitta confixo, qui quiescere nequit, nisi sagitta extracta. Sic illi non ante quietem capere possunt, quàm arcanum suum in alienum sinum effuderint. Et sæpè cupiditate multa effutiendi eò feruntur, vt non solum visa & audita narrent, sed etiam quæ de alijs suspicantur & imaginantur, licet reuera ignorent facta esse. Atque hi sanè silentij antidoto prorsus indigent, ad superandam nimiam loquacitatem, & opus habent audire illud Spiritus sancti dictum.

Audisti verbum aduersus proximum tuum, commariatur in te, fidens quoniam non te *Eccl. 19.*

dirumpet. Loquitur autem de verbo arcano ex cuius diuulgatione nullus sequitur fructus: nam si patefiat ei, de quo dictum est, non sequitur nisi contritatio, si autem alteri, sequitur infamatio. Vnde beatus Basilius annotauit, naturam, hoc est, Deum naturæ auctorem binas aures quidem, sed linguam tantùm vnã dedisse, vt intelligeremus non omnia quæ audiuntur,

De ver. virg.

Y 7 tur,

tur, esse enuntianda, sed quædam, ut
sunt arcana, tegenda silentio: *Qui den-*
dat, inquit Scriptura, arcana amici, filius
perdit, id est, fidelitatem, quam debet
Deo & hominibus.

Eccl. 27.

CAPVT XXX.

De alijs lingue abusijs, vt mendaciorum &
fitionum corrigendis & mor-
tificandis.

Multi eorum, qui Deo serui-
cœperunt, operam quidem
collocant in cauendis menda-
cijs proximo perniciosis, sed non
cauendis iocosis, minus autem in
quæ profunt alicui, vel damnum tol-
lunt, imò non desunt, qui arbitrentur
se non peccare, si vtiliter mentiantur.
Hæc praua affectio singulari cura mor-
tificanda est, nullum præstando locum
mendacio, siue iocoso, siue fructuoso.
Certissimum enim est quodcuque
mendacium veri nominis esse pecca-
tum, quo Deus offendatur: ac pro-
inde neque ad liberandum aliquem
à morte iniusta, neque ad saluandam a-
licuius animam mendacium vllum di-
ci potest, imò etiamsi totius mundi sa-
lus periclitaretur, illa per mendacium,
aliudve illicitum medium procurari

NON

non posset. Et dogma Catholicum est, *c. super eo de*
 nullo in casu licitum esse mentiri, con- *Vsuris.*
 trarium autem erroneum: nam diuina
 Scriptura aperte damnat mendacia.
Perdes omnes, inquit Psalmista, qui lo- *Psal. 5.*
quuntur mendacium. Sancti quoque om- *2.2. q 2. c. 18.*
 nes ita docent, & Innocentius III. Papa *quis.*
 in quadam epistola decretali disertè af-
 firmat, secundum doctrinam Scripturæ
 sacræ ne mentiendum quidem esse pro
 seruanda alicuius vita. Atque hic sem-
 per in Ecclesia seruorum Dei spiritus
 fuit, potius iacturam facere rei tempo-
 ralis, quàm mendacio Deum offendere,
 vt testantur sanctus Augustinus, & san- *Greg. lib. 18.*
 ctus Gregorius, dum aiunt homines *mor. c. 4.*
 perfectos ne quidem ad liberandum à
 morte proximum induci posse, vt men-
 tiantur; quia non est vita anime ponen-
 da pro vita carnis. Deindè etsi inconsi-
 deratè proferre mendacium sit leuioris
 culpæ, quàm proferre consideratè, ta-
 men quia intimo pectore diligebant
 veritatem, ab vtroque abstinuisse. Nar-
 rat Simeon Metaphrastes Anthemium *Sur in April.*
 Nicomediensem Episcopum sæuien-
 te persecutione Maximiani Impera-
 toris, satellites, à quibus ad necem quæ-
 rebatur, hospitio excepisse, cibique
 & potus affatim apposuisse, cumque
 illi

illi percunctarentur ab eo, vbinam esset Anthemius, cōfessum se esse: tum milites caritate illa obstupefactos subiecisse conficto mendacio responsuros tyranno, Anthemium quidem à se quaesitum, sed non inuentum. Anthemium denique contra obtendisse, fas non esse pro vita cuiusquam mentiri; itaq; comitatum illos & martyrem factū. Quod si pro vita hominis innoxij mentiendum non est, quanto minus pro rebus leuioribus vt pro auertendo exiguo damno temporali, vel mitiganda alicuius incundia?

Et si verò mendacia otiosa vel officiosa, quæ nulli nocent, sint peccata venialia, ac ratione culpæ, quàm annexam habent, à seruis Dei, sedulo cauenda, tamen inter omnia venialia vel leuiora mendaciū primas obtinet nam primus mendacij autor est diabolus, & ideo Christus apud B. Ioannem eum vocat mendacem, & mendacij patrem. Quotquot ergo mentiuntur, sunt eius imitatores, & de eius factione. Deinde licet dicta mendacia non cedant in damnum alicuius particulare, tamen cedunt in damnum commune totius Reipubl. Nam in Republica ad negotiationes aliaque commercia tractanda imprimis neces-

Ioan. 8.

faria est veritas & fidelitas ; quæ duæ
 virtutes sunt quasi vincula & nerui
 communicationis humanæ ; nemo e-
 nim facile contractum aliquem cum a-
 lio inquit, nisi existimet sincerè illum lo-
 qui & agere, ac verè fidelem. Si ergo de-
 prehendatur quis semel in rebus , licèt
 leuioribus , mentiri & fidem fallere,
 mox suspicio oritur illum etiam frau-
 daturum fortasse in grauioribus. Vnde
 diuina Scriptura : *Opprobrium, inquit, Eccl. 20.*
nequam in homine mendacium, & mores ho-
minum mendacium sine honore. Hoc idcir-
 cò de mendacibus Spiritus sanctus di-
 cit, quia per consuetudinem mendacij
 reddunt se contemptibiles, & fide indi-
 gnos. Sicut enim res naturales, quæ a-
 dulterinæ sunt & nothæ, vt aurum vel
 argentum adulterinum, licèt speciem
 auri argentiue mentiantur, exigui sunt
 pretij & repudiantur: sic illi qui menti-
 do alios fallunt, aliud in ore, aliud in
 corde habentes, facilè contemnuntur,
 & nihili fiunt. Hæc ratio facilè nobis
 ob oculos ponit, quanta sit foeditas et-
 iam in leuibus mendacijs, quamque in-
 digna sint homine Christiano, & mul-
 tò magis religioso & seruo Dei perfe-
 ctionis studioso: dūbium siquidem non
 est, sine comparatione longè deterius
 esse

esse, haberi aliquem mendacem in conspectu Dei, ac haberi tantum in opinione hominum: cum ergo tantopere horreamus mendaces haberi apud homines, quanto potius horrere debemus, ne habeamur apud Deum, licet hominibus nihil de eo constaret? illud enim poena tantum est, hoc autem vera culpa, & vera infamia. Quocirca si mus diligentes in fugiendo quocunque mendacij genere, & in passione, quae ad illud inclinatur, mortificanda, obsequendo S. Paulo Apostolo, nos commonenti in haec verba: *Renouamini spiritu mentis vestrae, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem vnusquisque cum proximo suo, quoniam sumus inuicem membra.*

Ephes. 4.

Alia inordinatio superiori connexa, est, ficto, vel amphibologico vti fermone, cui alia subiecta sit sententia apud audientem, quam apud dicentem. qua quidem arte nonnulli conantur effugere mendacij noxam, sed incidunt in foueam, quam alij foderrunt; nisi iustis de causis id faciant. Quando enim verba geminum sensum habere queant, ac iustitiae vel caritatis

DE MORTIF. VOLVN. 511

veritatis tuendæ causa à dicente alio sensu enuntiantur, quàm ab audiente intelligantur, nulla fraus reprehensione digna committitur. Exempli causa. Summo diluculo quispiam domo pedem extrulerit, & paulò post reuertitur. accurrat sicarius & percunctetur ab alio domus incola, sine ille domi. potest ille citra mendacium seruandæ eius vitæ causa, respondere, summo mane egressum. Licet enim mentiri nunquam fas sit, attamen in casu necessitatis cæulare veritatem, teste Augustino, nefas non est: idque declarant Scholæ Theologi, verum esse, quando verbis secundum vsum loquendi hominum duplex subest intelligentia, iustaque & gravis causa suppetit, cur alio sensu enuntientur, quàm foris ab auditoribus accipienda sint. At si nulla suppetat, hoc est, si nullum incommodum in nos vel alios ex responso nostro redundet, non est causa, cur amphibologia illa syncerè rogantem eludamus. imò pugnat cum puritate & simplicitate non solùm religiosa, sed etiam Christiana, & est nota hominum fictorum & duplicium; impeditque non rarò, æquè ac vsus mendaciunculo-

rum, fidem & concordiam hominum.

Quis

August in

Psal. 5

S. Th. 2. 2. q.

89. a 7.

ib. Catet.

Soto. l. 8. de

iure q 2. a. 7.

Lansberg.

hom. 18. de

passion.

Eccl. 37.

Quis enim fidem præstet etiam seriatim
seueranti, à quo ambiguus crebro ser-
monibus circumuentus est? vnde diu-
na scriptura de talibus dicit: *Qui sophisti-
cè loquitur, odibilis est, nempe Deo, angelis, &
hominibus.*

CAPVT XXXI.

*Quomodo mortificanda sit cupiditas conten-
dendi & rixandi.*

ALia inordinatio linguæ, in
quam boni labi solent, cum
ingenti animæ suæ damno,
est, contendere cum alijs, sitne verum
hoc vel illud? fuerit id factum necne?
debuerit hoc fieri vel contrarium: & de
alijs id genus. Radix huius vitij in quibus-
dam est nimia honoris humani cu-
piditas, & hinc fit, vt dum sapientia fa-
mam in suis dictis vel factis aucupantur,
pro ea tuenda etiam sublato clamore
pertinaciter contendunt. In alijs vero
radix est nimium desiderium conge-
rendarum opum, aliarumque facultatum
temporalium. vnde fit, ne iacturam
aliquam earum faciant, vt lites
cum alijs inire non reformident, & omnia
commoueant tribunalia. Alijs etiam
hoc vitium inest, ex naturali quadam
procliuitate, sed deterrima omnibus

bus contradicendi, aliorumque dicta vel facta carpenti, vnde mox, dum alius molestè fert temerariam censuram, succedit lis & bellum.

Hoc vitium seruo Dei omnistudio mortificandum & radicibus exciendendum est. Et quamuis de eo aliquid dixerimus in Tractatu de mortificatione propriæ voluntatis, eò quòd ad caritatem concordiamque animorum inter proximos conseruandam hoc argumentum prorsus sit necessarium, tamen nonnulla hic adiungemus. Quando contentio orta est, non in disputationibus scholasticis, quæ ad litterariam exercitationem pertinent, sed in congressibus quotidianis & familiaribus, idque non de re clara & euidenti, sed aecipiti, variisque hominum opinionibus ventilata, tunc homo, etiamsi suam verissimam existimet sententiam, non tamen asseueranter eam vel pertinaciter tueatur contra aduersarios, sed quiescat, cogitetque se quoque falli posse, sicut multi sapientes ante ipsam in simili genere decepti fuerunt, ac ipsemet non semel deceptus est, atque ita charitatem & benevolentiam, quam habet cum antagonistis suis, non dissoluet, & bonum exemplum da-

dabit auditoribus. Quod si res quæ
 troueritur sit manifestè vera & in-
 bitata, eò quòd rationi naturali, vel di-
 uinæ legi, vel Sanctorum & Doctorum
 dictis sit consentanea, tunc homo cum
 debita humilitate & mansuetudine al-
 feueranter veritatem tueri debet, & sua
 sententiæ rationem reddere: quam si al-
 lij sibi persuaderi minimè sinant, sed
 constanter oblucentur, taceat, & diffi-
 mullet, vel sermonem ad alia transferat,
 maximè si disceptatio fuerit de re ad
 salutem non pertinente, sic enim plus
 proficiet, quam si serio suscipiat patro-
 cinium veritatis. Atque hoc est, quod
 D. Paulus tanta verborum efficacia po-
 stulat à fidelibus. *Si qua, inquit, con-
 latio in Christo, si quod solatium caritatis, si
 qua societas spiritus, si qua viscera miserationis,
 implete gaudium meum, ut idem sapit,
 eandem caritatem habentes, unanimis, id-
 ipsum sentientes, nihil per contentionem, neque
 per inanem gloriam, sed in humilitate super-
 riores sibi inuicem arbitantes, non quæ su-
 sum singuli considerantes, sed quæ aliorum.*
 Quibus verbis perspicuè declarat quo
 antidoto sanare spiritum contendendi
 debeamus.

Huius rei notabile exemplum habe-
 mus in diuina Scriptura. Viderat Pro-
 phe-

Phil. 2.

pheta Elisæus Eliam Prophetam curru igneo per turbinem rapi in cœlum, vt deponeretur, quemadmodum creditur, in paradiso terrestri. Et mox eum adierunt viri quidam religiosi, dicti filij Prophetarum, rogantes, vt quinquaginta viros fortes, quos secum habebant, emitteret ad quærendum in vicinis montibus, vallibusve Eliam. Cumque Elisæus indicaret, frustra laborem illum suscipi, ac ipsi vrgerent missionem, tandem, vt contentioni cederet, assensit vt mitterentur. Vt reuerterunt spe sua fraudati, dixit ad eos Elisæus, *Nunquid non dixi vobis, ne mitteretis?* Hoc exemplum merito imitari debemus in quotidiana conuersatione cum proximis, vt quando in nostram veriolem eos sententiam trahere non possumus, omissa omni lite, vbi nullum peccandi periculum est, libenter illis acquiescimus. Ratio huius rei est perspicua; re-
 fessa enim contendendi materia, cauentur simul multæ auersiones, rixæ, amaritudines, detractiones, & verba probrosa, quæ hinc inde in æstu contentions iactari solent; consequatur quoque pax & animorum vniuersio, quæ præstat omnibus commodis, quæ ex contentione sequi possunt.

4. Reg. 2.

sunt. Ad hæc, qui primus in contentione alteri cedit, quasi victus, singularem actum humilitatis exercet, & cum proximo caritatem, posthabendo illius famam suam. Quanquam, licet victus forte alicui videri possit, tamen honore non excidit suo, imò honorem maiorem conciliat. Verus enim honor Christiani est, persequi ea quæ sunt cum præstantiori virtute coniuncta, & quæ maiori in pretio sunt apud Deum, ut est virtus caritatis & humilitatis. Ita sacra Scriptura docet: *Honor, inquit, est homini, qui separat se à contentionibus.*

Prov. 20.

Quando verò contentio oritur in disputationibus litterarijs, in quibus sæpè acerrimè dimicatur pro excorquenda veritate, excessus quoque nimis cauendus est, hoc est, ut ne exoriantur clamores, ne verba probrosa effutiantur, ne ad pudefaciendum antagonistam vel ad reportandam victoriam, sed tantum ad cognoscendam veritatem cum modestia & mansuetudine, solidis argumentis allatis, disceptatio instituat. Veritate vero semel clarè exposita, vel si argumentis aut testimonijs ad proseguendam disputationem argumentator delinuat, tacendum est, nam inutilis con-

contentio non illustrat, sed obscurat potius
 veritatem, vt bene animaduertit Dio-
 nyfius Richelius in Iob fcribens, ficut
 obscurat & obnubilat rationem. Vnde
 & Iob dicebat amicis fuis: *Respondete ob-* Iob 6.
fecro absque contentione.

Neque folùm cauendus est nimius
 oppugnando excessus, post inchoatam
 contentionem, sed radix etiam conten-
 tionum, hoc est, cupiditas illa aliorum
 dicta vel facta improbandi, euellenda
 est. Quare quotiescunque proximus
 noster quippiam dicit vel facit, quod a-
 liquo modo in bonam partem exponi
 potest, aut quando aliquid dicitur, vel
 fit, quod reprehensione caret, siue hoc
 modo, siue alio dicatur, aut fiat, tum
 seruo Dei conuenit tacere, & ab omni
 oppugnatione se continere. Id enim ipse
 Spiritus sanctus consuluit, dicens:
De eare, quæ te non molestat, ne certeris. Ecel. 11.
 quasi dicat: De alienis dictis vel factis,
 quæ ad te non pertinent, hoc est, nec of-
 fendunt Deum, cuius gloriam teneris
 defendere, nec iniuria te, vel eos quos
 tueri debes, afficiunt, cum nemine con-
 tendas. Breuiter, seruorum Dei mores
 debent esse ab omni contentione & dif-
 fensione alienissimi, vt commonescit
 eos B. Paulus, dicens: *De cætero, fratres, 2. Cor. 13.*
 Z gan

gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum.

CAPVT XXXII.

De inordinatione linguae, quoad verba otiosa, eiusque mortificatione.

Inordinatio, vel abusus linguae ordinarius & communis, in quem etiam impingunt, qui Deo seruire coeperunt, est effutire verba otiosa & vana. Primò haud dubium est, sermonem otiosum non carere culpa, si non mortali, saltem vniali, ob quam homo, licet iustus, grauissimas Purgatorij luiturus est poenas. Vt verò intelligamus, quanto studio & vigilantia nobis, quoad fieri potest, cauendus sit lapsus vel offensa venialis contra Deum; attendamus quanta verborum grauitate apud diuum Matthæum Christus Saluator noster de iudicio, & verborum otiosorum punitione locutus sit. Dico autem vobis, inquit, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij, quasi diceret: Ego qui Deus vester sum, de ea re vos monco, audite magna attentione, quia serìo commendo, & magno studio à lapsibus linguae, licet videantur vobis leues,

Matth. 15.

res, caueat? quia in die iudicij non de aliquibus tantum verbis otiosis, sed de omnibus, siue grauioribus, siue leuioribus estis rationem reddituri, non vt illa vobis condonentur, sed vt propter illa iudicemini & puniamini.

Quo autem constet, quæ dicantur verba otiosa tantoperè fugienda, videamus quid sit verbum otiosum. Verbum otiosum est, inquit beatus Gregorius, quod aut ratione iustæ necessi-

3 p. Pastor. adm. c. 5.

tatis, aut intentione piæ utilitatis caret. Quando ergo verba nostra sunt neces-

Et ho. 65 in Euang.

saria ob bonum aliquem finem, non sunt otiosa: non solum quando finis absolute obtineri non poterat sine illis verbis, sed quando commodè non poterat, vtrumque enim nomine necessitatis comprehenditur. Similiter otiosa non sunt, quæ cedunt in-

Reg. brev. q. 23.

dicentis vel audientis spiritalem profectum, idem appellat piam utilitatem. Vnde S. Basilius: Verba otiosa, in-

Hier in c. 12. Matth.

quit, sunt, quæ nullum adferunt fructum, hoc est, quæ non seruiunt vel ad præstandum cultum diuinum, vel ad procurandam anime salutem. Et S. Hieronymus in eandem sententiam alicubi dicit, Verbum otiosum esse, quod profertur sine vilo dicentis, audientisve fru-

ctu: vt cum omissis historijs veris, nar-
ramus fabulas, & res nullius momenti:
si verò narremus res fœdas & pernicio-
sas, aut cum immoderato cachinno, que
piorum offendant aures, tum, inquit,
sermones nostri, non velut otiosi, sed
vt grauioris culpæ rei castigabuntur.

Hæc quamuis certa sint, tamen ne-
gandum non est, si quis fabulam, fa-
cetumve aut festiuum aliquem sermo-
nem de re adiaphora vsurpet, recrean-
di ægri, vel solandi mœsti causa, non
cum verba otiosa prolaturum: quan-
quam consideratione moderationeque
magna in hoc genere opus est, vt in
huiusmodi sermonibus non solum
corporalis recreatio, sed etiam spiritua-
lis quærat, hoc est, ne animæ noceant,
sed prosint potius. Si enim tantum ad
voluptatem aurium corporalem effi-
ciendam dirigantur, vix fieri potest,
quin multa verba otiosa, ac fortè etiam
animæ noxia interisciantur. Ob quod
periculum sancti homines tanta vigi-
lantia fugiebant otiosa colloquia, vt
Metaphrastes scripserit beatum Ioannē
Chrysostomum nunquam vsursum fuisse
sermonibus superuacaneis & vanis,
nec in alijs perpeffum. De hac modera-
tione verborum scribens beatus Vin-
centius

centius Ferrerius hortatur, vt lingua prorsus ab otiosis abstineamus, nec rogati quidem, nisi de necessarijs & vtilibus, respondeamus: & si recreationis causa, ne sit molestus, perfacetum, & ridiculum sermonem quis ingerat, benignos quidem & comes nos præbeamus, sed nihil omnino respondeamus: & si grauatè feratur silentium, patienter toleremus, & intus in corde pro illis Deum oremus.

Mouere autem debet seruum Dei ad cauenda verba otiosa imprimis illud, quod liber erit à multis peccatis venialibus, quæ per sermones otiosos committuntur. Ad effugiendum enim vel vnicum peccatum veniale, eò quòd sit offensa Dei, meritò deberet homo non solum omnibus temporalibus mundi consolationibus se priuare, sed etiam ad quasuis huius vitæ pœnas & calamitates perferendas offerre: quanto magis id faciendum esset ad cauenda tot peccata venialia, quot otiosis colloquijs committuntur. quodlibet enim verbum otiosum est peccatū veniale. Quāuis verò, quæ nostra est fragilitas, non possimus euitare omnes sermones otiosos: *Qui enim in nullo offendit*, inquit B. Cap. 3. *Iacobus, hic perfectus est vir: vitare tamen*

possimus illos, qui data opera & delib-
berate, atque ideo grauioris sunt noxæ,
subinde instituuntur. O quantum Deo
placet studium refrenandi linguam, ne
aliquid contra suam diuinam maiesta-
tem temerè effutiat, quippè qui illam
creauit, illi spiritum dedit, & iugo ra-
tionis subdidit, vt laudaret & glorifi-
caret ipsum, vt faciebat sanctus ille, qui
dicebat: *Laus eius semper in ore meo.*

Psal. 23.

Hæc quoque cura efficiet, vt non abo-
tiosis tantum, sed etiam noxijs & per-
nitiosis colloquijs abstinemus: certum
enim est, vbi semel linguæ habenas la-
xauerimus ad sermones otiosos & va-
nos, prono cursu deuolui mox ad que-
relas & murmuraciones aduersus pro-
ximum, ad nostras laudes extollendas,
& deprimendas alienas, ac denique ad
patefacienda, quæ alto silentij arcano
regenda erant: siquidem quouis peccato
minori homo disponitur, vt tentatione
dæmonis impulsus, facilius labatur in
grauius. Etenim velut is qui precibus,
alijs ve operibus bonis vacat, paratior
fortiorque est ad insultus Sathanæ ex-
pugnandos; sic qui re vana exponenda,
spectandave detinetur, aut cibi potusve
sectatur delicias, vel loquitur otiosa,
imbecillior est ad impetum dæmonis
su-

sustinendum, & facile in graue aliquod
crimen præceptis agitur. Hæc doctrina
est B. Gregorij Magni.

Lib. 6. MOR.

Otiosa deinde verba idcirco diligen-
tius cauenda sunt, quod animam pace
& deuotione spirituali priuent. Quid
seruis Dei carius pretiosiusque esse so-
let tranquillitate & serenitate consci-
entiæ? quid feruore spiritus, consolatione
& voluptate spirituali iucundius? quan-
tum sudant ad consequenda hæc dona
beneficio orationis ac mortificationis?
& tamen sæpenumero horum omnium
iacturam faciunt, dum se plus iusto in
verba otiosa profundunt. Quemadmo-
dum enim aqua odorifera, si inclusa sit
vasi rectè obturato, suauitatis odorem
retinet, secus autem, perdit. Sic consci-
entiæ pax, & deuotio animæ actualis si
freno silentij in corde iusti, tanquam in
vase accuratè custodiatur, facile conser-
uatur, & hominem ad omne bonum
excitat, sin verò lingua raptis silentij
repagulis in verba otiosa & vana solua-
tur, facile omnis spiritalis tranquilli-
tas ardorque Deo seruiendi perit, ani-
maque languescit & obtorpescit in cur-
su pietatis inchoato. Ac nonnunquam
vnum verbum otiosum hæc omnia in-
commoda parit. Vnde S. Dorotheus: *Serm. 20.*

Z 4

Ca-

Prou. 14.

*Hom. 6. in
Euang.*

Caue, inquit, à multiloquio, quia omnem sensum pietatis è caelo delapsum extinguit. Idem diuinæ litteræ inculcant. *Vbi verba sunt plurima, ait sapiens, ibi frequenter egestas,* hoc est, defectus deuotionis, ardoris, & consolationis spiritualis. Et Gregorius sedulo monet, vt otiosos sermones fugiamus, dicens: *Mecum vos admono, vt ab otioso sermone parcamus, inutiliter loqui declinemus, in quantum reniti lingua valeamus, in venio verba non defluant, cum iudex dicat, de omni verbo otioso rationem reddendam. Otiosus ergo colloquia ad edificationis studium veritas, quam celerrimè huius vitæ tempora fugiant considerate, quam districtus veniat iudex attendite, hunc antè oculos vestri cordis ponite.*

CAPVT XXXIII.

Quibus medijs mortificandi sint lingue abusus

Prou. 6.

INter media ad refrenandam linguam, comprimendamque cupiditatem multa loquendi, primum est, humiliter & constanter à Domino petere donum coercendæ linguæ. Esse enim donum supernaturale Dei declarat Sapiens, dum ait: *Hominis est animam preparare, & Domini gubernare linguam.*

Li.

Licet enim naturalibus liberi arbitrij viribus, interueniente concursu Dei communi, homo debeat cooperari refrenationi linguæ; idcirco enim dicit, *hominis esse preparare animam*, faciendo nimirum quod in se est: tamen quia tam arduum & difficile est membrum illud cohibere, vt omnes humanæ vires factis non sint, necesse est ad auxilium diuinum confugere, & magno studio donum dictum exposcere, dicendo cum Psalmista: *Pone custodiam ori meo, & os* Psal. 141. *stium circumstantiæ labijs meis.*

Alterum medium est, defugere occasiones temporum & locorum, vbi homo facilius se solet in nimiam effundere loquacitatem, vt quando se dedit nimix lætitiæ, quando plus æquo bibit, aut comedit, quando ira accensus est, quando cum hoc vel illo socio conuersatur. Vt verò non incidat in hæc incommoda, subterfugiat vanam omnem lætitiã, frugalius sit in cibo & potu, iræ perturbationem comprimat, hi enim sunt otiosorum, vanorumque sermonum fontes. Nec sanè mirum est ei, qui non cauet occasiones delinquendi, dum scit, euenire aliquod malum, siue mortis corporalis, vt dum negligit curationem morbi, siue spiritua-

Prov. 18.

lis animæ: dictum enim est ab æterna sapientia: *Vita & mors in manibus lingue.*

Iam & aliud medium refrenandæ linguæ appositum simum de cælo habemus, ut non antè ad loquendum proliat quis, quam secum attentè expendat, sitne bonum an malum, utile vel noxium, quod est enunciaturus: quemque finem & scopum propositum habeat, deinde simul mentem ad Deum erigant desiderio omnia ad gloriam divinam faciendi, opemque & gratiam postulet, ut neminem sermone suo offendant, & quod initio sermonis facit, id quoque in progressu reperat. Et quoniam servus Dei applicando intentionem suam ad ea quæ eloquitur, facit quod suarum est partium, orandoque impetrat, ut Deus faciat quod suum est, hoc est, ut gratiam suam largiatur, facile obtinebit quod vult, ut non offendant lingua vel Deum, vel proximum, sed potius ædificet. Sic de Nehemia Scriptura divina dicit, cum in conspectum Regis Artaxerxis venisset, & Rex percunctatus eum esset, quid à se peteret? illum orasse Deum cæli, ut sciret quid petendum foret, & tunc petitionem suam proposuisse.

2. Esd. 2.

Hoc

DE MORTIF. VOLVNT. 522

Hoc medium docuit nos Spiritus sanctus: *Ne temerè, inquit, quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram Deo* q. d. nihil loquaris, nisi consideratè. Nam vt alibi dicit: *Qui inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala.* hoc est, culpæ & pœnæ, quæ inde oriuntur. Atque hoc est quod per beatum Iacobum monuit: *Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum.* nec enim loquitur de tarditate qua quidam inter singula verba prolata respirant, sed de ea, quæ contraria est temeritati, qua nulla antegressa consideratione quiduis effutunt, quod in buccam venerit. Idem significant verba illa Ecclesiastici: *In ore fatuorum cor illorum, & in corde sapientium os illorum.* Stultos enim vocat inconsideratos & imprudentes, qui cor idè dicuntur habere in lingua, quòd loquantur quicquid in buccam venerit, haud secùs quam si cor & lingua vnum membrum essent. Contra sapientes vocat seruos Dei, qui idè linguam habere in corde dicuntur, quòd non alia in publicum efferant, quam quæ antè in cordis penetralibus, adhibita in consilium ratione, considerata fuerint.

Ex hac consideratione omnis recta

Z 6 lia.

Eocl. 30

Prou. 18

Iacob 1

Eccles. 21

S.
ab
anib
frenand
o hab
am proli
expende
e velox
quemque
beat, de
erigar
diuinam
postuler
adac
quoque
in seruis
suam ad
rum est
Deus
vt gra
tinebit
qua vel
as ad
diuina
ijs Ar
ctatus
orasse
ndum
ropo
Hoc

linguæ gubernatio pendet. Ex hac
 ritur, vt verba non sint otiosa, sed ne-
 cessaria & vtilia, hinc fit, vt serui Dei
 suis colloquijs pijs & sanctis se & alios
 ædificent, & multos ad amandum lau-
 dandumque Deum inflamment. In
 Verbo Dei legimus nunquam apertos
 fuisse cœlos, nisi magna aliqua de cau-
 sa, & cum ingenti fructu. Semel aperti
 filijs Israel effuderunt manna cibum
 nobilem & suauissimum, quo ipsi in
 deserto victi arunt, alijque multi hoc
 miraculo ad cognoscendum, colen-
 dumque verum Deum excitati. De quo
 Dei beneficio ait Psalmista: *Ianua cœ-
 li aperuit, & pluit illis manna ad man-
 ducandum.* In baptismo quoque Chri-
 sti patefacti sunt cœli, & vox æterni
 Patris suauissima insonuit, ac Spiri-
 tus sanctus in columbæ specie descen-
 dit. In morte item sancti Stephani a-
 pertis cœlis apparuit Christus stans
 ad dexteram Patris, vt significaretur il-
 lum pugnare pro Sancto. Homines iu-
 sti in eodem Dei Verbo appellantur
 cœli, qui, vt loquitur Dauid, enarrant
 gloriam Dei; cœli inquam spirituales,
 multò præstantiores istis materiali-
 bus. Ianua horum cœlorum est os vel
 lingua. Vult itaque Deus, quod æquum
 est

Psal 77.

Matth. 3.

Act 7.

Psal 18.

est, nunquam hos cœlos patefieri sine iusta causa, vel vt emittant manna, hoc est, sermones sanctos, qui ædificent, & solentur audientes, vel vt descendat Spiritus sanctus, id est, verba talia vrsurpentur, quæ excitent animos, vel ad compunctionem de peccatis, vel ad diuinum amorem, vel certè ad ea virtutum opera, quorum beneficio nobis à Deo Spiritus sancti charismata communicantur. Vel denique vult patefieri, vt nobis spectandum se præbeat Christus, hoc est, talibus nos vti sermonibus, quibus alijs aditus paretur ad veram gloriæ & potentiæ Christi cognitionem, eorumque donorum, quibus ille cultores suos locupletare solet.

Quod terra exhalet vapores & nebulas, & aqua stagnans gignat ranas, res naturalis est: quando autem cœlum emittit vapores, & ranas, res extraordinaria est, & diuina plaga. Sic quod peccatores rebus huius mundi caducis, & fluxis immerfi, de rebus vanis & inutilibus loquantur, & instar ranarum multa, quæ Deum & proximum grauiter offendant, garriant, mirum non est. Sed si serui Dei, quorum cor defixum est in cœlis, & vitæ cœlestis pro-

fectionem faciunt, simili sermone v-
tantur, id mirandum est, & diuinæ pu-
nitiois argumentum. Vnaquæque ce-
nim arbor producit fructum suæ natu-
ræ congruentem: Iustus ergo cum sit
homo spiritualis, homo Dei, homo, in
quam, cœlestis, meritò etiam loqui de-
bet de Deo, de rebus spiritualibus, de
cœlo, aut certè de rebus eò colliman-
tibus, vt omnes magni Dei serui fece-
runt.

Sur in April.

Sanctus Gregorius Turonicus nar-
rat Nicetium presbyterum, postea Epi-
scopum Lugdunensem, cum alijs vir-
tutibus, tum hac imprimis excelluisse,
quòd nulla verba, nisi sancta & pia si-
neret ex ore suo elabi, otiosa autem,
vel iocosa nunquam. Imò quod graui-
ter ferret ad aures suas deferri aliorum
dicta contumeliosa etiam in se conie-
cta. Aiebat enim non esse audienda,
quæ ex perturbatione animi alij effuti-
uissent. De Sancto Thoma Aquinate
quoque in vita proditur, eum nullum
solutum miscere sermonem cum alijs,
quibuscum conuersabatur, nisi de re-
bus pijs, & ad salutem animæ spectan-
tibus: eaque de causa grandi, & medi-
tandi consuetudinem non fuisse illi
vnquam molestam, vel grauem. De S.
Moni-

*Surius in
Martio.*

F

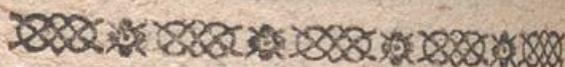
Monica matre sua ait Augustin⁹, quod *l. 9. confess.*
 cum illa colloquia habuerit de rebus *c. 9.*
 cœlestibus, ex admiratione rerum
 creatarum gradum fecerit ad tracta-
 tionem de pulchritudine & maiestate
 creatoris. B. Lutgardis, virgo sanctissi- *Sur. in Iuro.*
 ma, vt commemorat in eius vita Tho-
 mas Câtipratensis oculatus testis, sim-
 plici oratione & plana de rebus sanctif-
 simis tam efficaciter loquebatur, vt o-
 mnium circumstantium corda incen-
 deret, & sapientibus magnæ admiratio-
 ni esset.

Hic perpetuus fuit Sanctorum ho-
 minum spiritus, ac proinde meritò ab
 omnibus Dei seruis imitandus. Qui
 magnoperè promoueri potest, si se af-
 fuefaciant sermonibus pijs crebrò au-
 scultandis, euoluendisq; libellis & tra-
 ctatibus spiritualibus, sic enim in con-
 gressibus familiaribus suppetet loquē-
 di materia. Felix profectò & beata erit
 anima eius, qui id fecerit: quotidie e-
 nim occasiones multorum lapsuum,
 qui linguæ lubricitate committuntur,
 cauebit: & consuetudine salutaria lo-
 quendi accumulabit merita, gratieque
 & gloriæ thesauros in cœlis, conueni-
 enter dicto Christi. *Ex verbis tuis iusti- Matth. 12.*
ficaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.

Si e-

Si enim verba nostra fuerint bona & fructuosa, in iustitia accessionem facimus: si inania & perniciofa, prograuitate noxæ, ad Infernum vel Purgatorium damnabimur.

FINIS II. PARTIS.

III. PARS.

IN QVA DECLARATUR, QVA discretionē exerceri debeat mortificatio, & quibus rebus impediat.

PROOEMIUM.

ostquam seruus Dei desiderio teneri cepit exercende mortificationis, cognouitque cælestia & spiritualia bona, & dona, quæ ex ea consequuntur, superest, ut intelligat, qua moderatione usurpandi debeat mortificatio vitæ Christiane tam necessaria & fructuosa, ne ex ipso usu aliquod damnum emanet, & exploratas habeat demonis tentationes, ac media, quibus illæ expugnentur.

CA.

CAPVT I.

De discretione tenenda in exercitio mortificationis externæ, pro comparanda vera animæ puritate.

Prudentiæ & discretionis est, ho- *S. Thom 1.2.*
minem in actionib. virtutum per *q. 66 a 3.*
media dirigere in suum finem, *Et 2.2. q. 47.*
efficereq; vt media aptè conditioni fi- *a. 7.*
nis respondeant. Sicut ergò in omni ex-
ercitatione virtutis, ita multò maximè
in vsu mortificationis opus est norma
discretionis: quæ si adsit, ingens & exi-
mius existit fructus, si desit, magna sæ-
pè fit iactura animi, & corporis. Vt au-
tem non aberremus à scopo, sciendum
est omnium corporis mortificationū,
quæ fiunt per labores, ieiunia, cilicia,
disciplinas, nuditatem, aliasque asperi-
tates, finem esse internam animæ puri-
tatem, & perfectionem. Puritas in eo *Cassian. coll.*
consistit, vt anima exulta sit præstan- *2. c. 16. & 17.*
tissimis quibusque virtutibus, vt humi-
litate, patientia, castitate, fortitudine,
ac imprimis charitate. In his enim ve-
ra sanctitas, & perfectio hominis spi-
ritualis iūta est. Has autem virtutes
Deus tum in animam nostram effun-
dit, cū adiuuante diuina gratia eam
expur-

84 TRACTATUS DE

expurgauerimus à peccatis: munditia enim illa est immediata dispositio ad virtutes; quoque anima plus à peccatis mundatur, hoc à Deo virtutibus amplius illustratur.

Vnde libenter fatemur, in mortificationibus non esse positam vitæ Christianæ sanctitatem & perfectionem, sed esse tantum instrumenta, & media, à Deo ordinata ad consequendam facile sanctitatem, & perfectionem. Quia

*Lib. de vera
virgin.*

de causa Basilii: Necessè est omnia corporis exercitia, vt est abstinètia à cibis, & alijs, à nobis ad suum scopum dirigi, nempe ad comparandas veras animi virtutes; quò si non dirigantur, neque bona, neque mala ex se sunt, sed adiaphora, si verò dirigantur, laudem virtutis obtinent. Eadem est aliorum sanctorum Patrum sententia,

*Cass. coll. 1.
c. 7.*

S. Thom. 1. 2.

q. 186 a. 1.

Cass. coll. 21.

6. 14. 19. 15.

quam præclare apud Cassianum exposuere sancti Abbates, Moyses & Theonas. *Ieiunia*, inquit Moyses, *vigilis*, *meditatio scripturarum*, *nuditas*, ac *priuatio omnium facultatum*, non per se *etio*, sed *perfectionis instrumenta sunt*, quia non in ipsis consistit discipline illius finis, sed per illa peruenitur ad finem. Et alibi Theonas fuse asserit, *ieiunia*, *carcerasque carnis afflictiones esse viles ad*

ad obtinendam charitatem, fortitudinem, iustitiam, temperantiam, & veritatem, in quibus primarium hominis bonum consistat, eò quod hæ virtutes suapte naturâ sint bonæ, omnique tempore & loco necessariæ, afflictiones verò carnis bonæ non sint, nisi quatenus referuntur ad obtinendam cordis puritatem, & mortificandas animi passiones, vt mens humana expurgata à sordibus, his medijs possit se cum suo creatore coniungere. Hanc doctrinam etiam S. Paulus vnica sententia ad viuum expressit, cum diceret: *Non est regnum Dei esca & potus, sed iustitia Rom. 14. & pax & gaudium in spiritu sancto:* quorū verborum hic sensus est. Dona, quorum beneficio Christus regnat in iustis, esse primò virtutem iustitiæ, qua voce comprehendit omnes virtutes interiores, quibus homo iustificatur; deinde pacem, & gaudium spiritale cum reliquis Spiritus sancti donis & fructibus. Vesci verò, vel abstinere ab hoc vel illo cibo, aut potu, alijsque id genus, quæ natura sua sunt indifferentia, eatenus bona & laude digna sunt, ac ad regnū Christi pertinent, quatenus homo ea dirigit ad virtutes animæ consequendas, vel certè quatenus lege Dei, vel

Eccle-

Ecclēsiæ ad eundem scopum diriguntur.

Quare seruo Dei omni opē & studio laborandum est, vt sicut sedulus est in corpore ieiunijs, cilicijs, disciplinis, alijsque similibus castigando, sic impiger sit in cauendis verborum otiosorum, & peruersorum operum, prauarumque cogitationum & consiliorum lapsibus, faciatque satis obligationibus, quas status eius postulat, sectetur iustitiam & charitatem, passionibus concupiscentiæ internis, iræ quoque & superbiæ, alijsque foriter obstat, seruata patientiæ, mansuetudinis & humilitatis lege. Deinde mortificationes suas, & pœnitentias Christo Domino passioni eius copulandas in eundem finem offerat, nempe ad impetrandas virtutes principales, & dona Spiritus sancti, in quibus sanctitas, perfectioque consistit: sic enim externa mortificatio magni erit valoris, & meriti, & efficax erit ad impetrandam, quæ diximus. Quod si specialis illa consideratio alicui non occurrat, sed tantum eo generali respectu se mortificet, vt faciliorem aditum habeat ad virtutes, suo fructu spirituali & merito singulari non carebit.

Hac

Hæc documenta tam salutaria, ne- *Aug. serm. 1.*
cessariaque traduntur à Sancto Augu- *de S. Ioann.*
stino. Duo, inquit, sunt abstinentiæ & *Bapt.*
crucis genera, vnum corporale, aliud spi-
rituale. Vnum à potu, atque à cibis tem-
porale, appetitum gulæ à delectationibus,
& molissimis suauitatibus coercere, &c.
Alterum genus est pretiosius atque sublimius,
motus animi regere, & perturbationes illius
modestie tranquillitate placare; iræ atque
superbiæ impetus quasi feram bestiam refræ-
nare, increpare se quadam censura austeri-
tatis & virtutis, voluntates proprias abne-
gare, easque interiori examinatione discu-
tere, &c. Hæc Beatus Augustinus. Vbi
liquidò demonstrat, quantum discrimen sit inter mortificationem exter-
nam, qua castigatur caro, & internam,
qua perturbationes, ipsaque propria
voluntas mortificatur, ac anima à vi-
tijs expurgatur, nec obscure indicat
externam illam, vti minus principa-
lem, velut medium referendam ad
internam, vt magis princi-
palem & finem al-
terius.

338 TRACTATUS DE
CAPVT II.

*Quæ fraudes beneficio dicta discretio-
nis auertantur.*

HAc doctrina iam tradita binæ
fraudes, vel errata in hac matre-
ria facile intelligi, & caueti que-
unt. Prima est multorum, qui post-
quam seruire Deo cœperunt, maxi-
mum studium ponunt in mortificanda
carne ieiunijs, cilicijs, disciplinis, pe-
dum nuditate, & alijs id genus exigui-
autem in fugiendis sermonibus cubi-
sis, mendacijs, detractionibus, iracun-
dia, impatentia, curiositate, profusa laetitia,
charitatis etiam opera negligunt, alia-
que multa prætermittunt, quæ ratione
officij, status, & professionis alijs præ-
stare deberent. Licet enim mortifica-
tiones corporales bonæ sint, & fructuo-
sæ, vt supra docuimus, tamen illis an-
teferenda est animæ puritas, etiam in
noxis leuibus & venialibus; mortifica-
tiones enim illâ pro scopo & fine pro-
positam habent. Atque in cultu serui-
tutisque diuino plures refert fugere ve-
num lapsum venialem, lege enim di-
uina id nobis mandatum est, quàm
multas voluntarias assumere mortifi-
cationes.

Narrat

Narrat Metaphrastes magnum Ar. *Sur in Iulio*
 senium in colloquio quodam, in quo
 multas occultas dæmonis tentationes
 detexit, inter alia hæc elocutum. Fra-
 tres, finis & scopus, cur mundo & pom-
 pis eius renuntiauerimus, est, expurga-
 tio animæ, hocque medio à Deo obti-
 nere veram perfectamque salutem spi-
 ritualem. Quidam hæc puritatem con-
 sequi student quoad carnem, & vitia
 externa, & idcirco plurimum se exer-
 cent ieiunijs, alijsque afflictionibus
 corporalibus: verum non perinde labo-
 rant in expurganda anima à vitijs &
 defectibus internis, atque occultis, vt
 superbia, temeraria præsumptione, ni-
 mia cupiditate honorum, & bonorum
 temporalium, inuidia, æmulatione, a-
 lijsque affectibus, quorum bellum est
 manus, & victoria difficilior. Itaque fit,
 vt tales similes euadant status, quæ
 extrinsecus quidem inauratæ sunt, ve-
 nustisque coloribus depictæ, sed intus
 vili & abiecta constant materia. Hucus-
 que B. Arsenius, qui vt erat litteris et-
 iam humanis excultus, & lumine diui-
 no plenus, probe intellexit, in quo con-
 sisteret vitæ Christianæ religiosæque
 perfectio.

Huius doctrinæ veritas confirmari
 posset

posset multorum exemplis, qui non-
nimaduersa hac fraude & deceptione,
in multos errores, & atrocissimos ca-
sus inciderunt. Exempla legi apud
Cassianum collatione Abbatis Moylis
secunda possunt: Et in vita S. Francisci
legitur, religiosum quendam mortifi-
cationi exteriori ita fuisse deditum, vt
nudis pedibus incederet, in samentis
nocte cubaret, solo pane aqua nonni-
hil mollito victitaret, ac nomen etiam
hominis Sancti obtineret, qui si mor-
tificationes illas ex humilitate retulisset
ad obtinendam humilitatem cor-
dis, verè sanctus extitisset. Verum quia
curam nullam habuit hominis inter-
ni, vt animam à vitijs & passionibus
expurgaret, in tantam deuenit carita-
tem, vt etiam cōtra paupertatis votum
sibi peculium vsque ad obitus hominis
vsurparit, quod iudicium non obicu-
rum erat aeternae suae damnationis. Et
B. Eusebius Emisenus ad eos, qui Deo
seruire cupiunt, scribens: Fratres, inq-
scitote, non satis esse affligere carnem
ieiunijs & vigilijs, si interiora negligamus,
& mentem non purgemus à vi-
tijijs. Quid enim prodest, castigare cor-
pus, si lingua contaminetur sermoni-
bus detractorijs? frustra gloriamur de
infi-

*Hom. 4. ad
monach.*

inflictis carni verberibus, si mentem
 non liberemus passionibus internis. I-
 dem confirmat apposita quadam simi-
 litudine: Si, inquit, cuiquam in grandi
 campo esset vinea, omnemque labo-
 rem ille impenderet in colendo campo
 extra vineam sito, vineam autem sine-
 ret compleri spinis & vepribus, nonne
 ille frustra laborasset? Sic contingit
 homini mortificanti corpus, animam-
 que spinis passionum plenam relin-
 quenti. Quod autem dicit Eusebius,
 mortificationem externam nihil pro-
 desse negligenti internam, id intelli-
 gendum est de fructu meriti, in eo qui
 obnoxius est peccato mortali. Nemo
 enim operibus mortificationis quan-
 tumvis maximis mereri potest vitam
 æternam, nisi sit iustus. Iis autem,
 qui dum in gratia Dei sunt, negligunt
 mortificationes internas, externæ
 non multum profunt; longè autem
 plus prodesse, si ad puritatem cor-
 dis obtinendam dirigerentur. Vnde
 idem sanctus alibi eisdem sic alloqui-
 tur. Quid prodest affligi vigilijs, la-
 boribus, & ieiunijs, dum negliguntur
 ea, quæ DEVS maximè à nobis exi-
 git? ut nempe, quantum in nobis
 est, cor nostrum à culpis leuioribus

*Hom. 6. ad
 monach.*

A a mun-

mundum conseruemus: nam à leuionibus lapsibus proximus gradus est ad grauiores.

Altera fraus, quæ ex superioris capituli doctrina detegitur, est communis vulgi, nempe eorum, qui arbitrantur, ex mensura mortificationis externæ in ieiunijs, disciplinis, alijsque asperitatibus, metiendam esse cuiusque serui Dei sanctitatem & perfectionem: vt quò quis seuerius castiget corpus, hoc sanctior censendus sit: etiamsi enim penitentia illæ exteriores sint admodum gratæ Deo, & animæ nostræ salutes, tamen in ijs non est sita sanctitas vera, & vitæ Christianæ, aut religiosæ perfectio, sed in charitate, patientia, humilitate, mansuetudine, iustitia, misericordia, alijsque virtutibus cum charitate necessario connexis. Itaque è seruis Dei is sanctior & perfectior est, qui humilior, mansuetior & patientior est, charitate in proximum ardentior, qui puritatis studiosior, qui voluntatem suam diligentius abnegauit, & diuinæ subiecit. Pœnitentiæ enim, & mortificationes externæ, vt diximus, sunt tantùm instrumenta, & adminicula ad veras virtutes, earumque perfectionem consequendam, ac proinde quò quis-

quisque plus in illis profecerit, hoc fine ob oculos posito, hoc sanctior & perfectior in conspectu DEI efficitur. *Charitas enim*, ut habet Aposto- *Coloss. 3o*
 lus Paulus, *est vinculum perfectionis*: tum quia in illa præcipue consistit perfectio, tum quia secum trahit omnes virtutes veras & solidas, in quibus sita est essentialis vitæ Christianæ perfectio.

Hæc hæctenus eò dicta sunt, ut serui Dei rectè de virtutum operibus iudicare possint, & cuique suum attribuere valorem, præstantiusque & principalius bonum alijs antepone-
 re. Cæterum minimè ex hac doctrina sequitur, idcirco eos, qui impensè mortificationi externæ dediti sunt, in magna veneratione non esse habendos: quia piè existimandum est, eos quoque non negligere internam, omnesque actiones suas referre ad obtinendam cordis puritatem, & virtutum perfectionem, talesque in Dei esse conspectu, quales videntur esse apud homines. Si enim secus fiat, temeritatis notam vix effugiemus. Nam, ut dicit Saluator, *non potest arbor mala bonos* *Matth. 7o*
fructus facere, nec bona malos. Cum ergo mortificationes externæ cum bonis

moribus coniunctæ, sint boni & laudabiles fructus, non possunt ordinari, nisi ab homine verè bono proficisci.

CAPVT III.

Qua moderatione mortificatio institueda sit, vt nec vitæ, nec viribus ad diuinum seruitium præstandum necessariis obstit.

DEVS Optimus Maxim. vitam, sanitatemque corporis nobis concessit, vt tanto commodius ei seruiremus. Et quamuis tollentramque à nobis Deo, moderatè ferre debeamus, tamen quia vitæ nostræ domini non sumus, non licet nobis eam pro arbitrio nostro abbreviare, vel abscindere: imò mandatum à Deo habemus illam per media rationi congruentia seruandi. Quanquam nemo pro tuenda vita eiusue incolumitate tenetur vel quæuis, vel optima media vsurpare, vt verbi causa, meliores cibos, præstantiora vina, habitationem commodiorem, sed satis est vti communibus, & ordinarijs. Cum enim corporis vita sanitasque sit bonum temporale & caducum, multò inferius vita & salute animæ spirituali, voluit Deus

*Vitorrelect.
de homicid.*

2.36.

*Et relect. de
temperan. n.*

13 14 15.

Medto. de

Deus nos ad alia media obligare. Licet *pœnit. q. vit.*
 & obliget ad abstinendum ab eo cibo *de ieiun.*
 potuque, quem constaret notabiliter *Soto l. 5. de*
 vel vitam abbreviaturum, vel sanitatē *iure. q. 1. a. 6.*
 imminuturum. Itaq; seruus Dei, ardens
 castigandæ carnis, fructusque mortifi-
 cationis excellentes percipiendi desi-
 derio, non debet vel ieiunijs, vel vigi-
 lijs, vel cilicijs, alijsue pœnis eam affli-
 gere, quas experientia, vel admonitio-
 ne virorum in spiritali vita exercitato-
 rum, cognouit, notabile damnum vitæ
 vel valetudini afferre: nam si exiguum
 tantum damnum sit, non tenetur ab e-
 iusmodi mortificationum genere, ma-
 ximè si sentiat se inde iuari ad vitæ
 probitatem, abstinere. Quemadmodum *Vitt. ibid.*
 enim licet, magnæque virtutis est, & *n. 25*
 meriti apud Deum, periculo mortis se *Soto ibid.*
 exponere pro salute spiritali, vel cor-
 porali proximi, vt faciunt, qui inserui-
 unt peste laborantibus: sic magnæ vir- *Ioan. Nider*
 tutis est, ad procurandam animæ no- *in consolat.*
 stræ salutem, per mortificationem ex- *p. 3. c. 7. 8.*
 ponere se periculo exiguo vitæ, & in-
 columitatis corporalis, modò vt paulò
 post dicemus, id fiat cum facultate su-
 periorum, & citra præstantiorum ope-
 rum dispendium.

Hoc fundamento iacto, quod niti-

A a 3 tur

tur doctrina Theologorum communi,
 & ab omnibus recepta, seruus Dei eli-
 gat ea mortificationum genera, quæ
 minus officiant sanitati, vt sunt ieiunia
 ordinaria, diuerberationes corpo-
 ris citra sanguinem, cilicia ex pilis
 equinis, durior lectus, & alia, quæ va-
 letudinem lædere non solent. Nullo
 autem modo suscipiat, quas re ipsa
 nimaduertit sanitati obesse. Sanct. Ba-
 silius disertè monet, in cohibenda per
 abstinentiam carne, eam moderatione
 tenendam, vt ne frangantur corporis
 vires: sicut enim noxium est indulgere
 appetitui cibos, quoscuque adama-
 rit, sic rationi repugnat, imò stultitiæ
 affine est, corpori necessaria ad officium
 præstandum alimenta subtrahere.
 Rationem autem huius sui moniti ad-
 dit huiusmodi. Sicut enim, inquit, e-
 quus plus æquo saginatus, & lautè tra-
 ctatus suum sessorem in terram præ-
 cipitem agit, & calcibus ferit, maci-
 lentus autem & ieiunè habitus nullis
 flagris adigi potest, vt progrediatur:
 sic qui nimis lautè corpus suum nu-
 trit, facile in omnis generis vitia ab
 illo præceptis agitur; qui verò asperè &
 durè illud tractat, tandem in cursu pie-
 tatis semel susceptæ deficere cogitur.

*Lib. de vera
 virgin.*

Hæc

Hæc Sanctus Basilius, quod pressius declarans Sanctus Hieronymus. *Quicquid, Ad Deme-*
inquit, illud, quod inflammare corpus po-
test, quod fomentum suggerit voluptati, ca-
stitalis amore fugiendum est. Nee tamen ita
magno huius rei labore gravari te volumus,
ut sub ipso statim onere succumbas. Optimus
est in omni re modus & laudabilis ubique
mensura. Corpus non frangendum, sed regen-
dum est. Id ratio discretionis à nobis
 postulat, ut quoniam mortificatio corporis instituta est ad tollendū & mortificandum malum, non mortificemus id quod bonum est. Malum quod in homine est, est culpa, inclinatioq; ad culpam. Quando ergo homo sic mortificat corpus, ut relinquat illi robur sufficiens ad exercendam virtutem, tū mortificat malum. Quando verò ita frāgit eius vires, ut languidior in bonorum operum exercitatione reddatur, mortificat in eo bonum, ita docet B. Gregorius in suis moralibus. *Sic necesse est, in-*
Lib^o. c.
 quiens, ut artem quisq; continentia teneat, 28,
 quatenus non carnē, sed vitia carnis occidat.
 Nā plerunq; dum plus iusto caro restringitur,
 etiam ab exercitatione boni operis enervatur:
 ut ad orationem quoque, vel prædicationem
 non sufficiat, dum incentiva vitiorum in se
 funditus suffocare festinat. adiutorem quippe

habemus intentionis internæ hunc hominem, quem exterius gestamus, & ipsi insunt motus lasciviæ, ipsi effectus suppetunt operationis bonæ. Sæpè verò dum in illo hostem insequimur, etiam civem, quem diligimus, trucidamus: & sæpè, dum quasi concivem parcimus, ad prælium hostem nutrimus. Eisdem namque alimentis vitia superbiunt, quibus nutritæ virtutes vivunt. Et cum virtus altatur, plerunq; vires vitii augentur. Cum verò immensa continentia vitiorum vires extenuat, etiam virtus deficiens ardebat. Vnde necesse est, ut interior homo noster equus qui dam arbiter præsideat inter se, & eum, quem exterius gestat, quatenus ei homo suis exterior, & semper ad debitum ministerium servire sufficiat, & nunquam superbe libera æruice contradicat, nec moveat, si quid suggerendo submurmurat, dummodo eum semper superposita calce dominationis premat. Ex his Beati Gregorij verbis colligitur primaria discretionis regula, quam servare debemus, ut nempe sic mortificemus corpora nostra, ut sanitatem & vires eius necessarias sic integras servemus, ut omnibus suis necessarijs functionibus facere satis possit, omniaq; virtutum prosequi exercitia, quæ ad salutem animæ nostræ spirituales procurandam requiruntur. Quomodo autem

autem in executione huius doctrinæ nemo debeat suo iudicio fidere, sed libenter obsequi patris spiritualis, vel Confessarij consilijs, iam antè monuimus.

CAPVT LV.

Quatenus mortificatio exercenda sit, sine impedimento operum præstantiorum; quæque discretione in ea imitandi Sancti.

NON solum mortificatio carnis eò moderanda est, vt suppetant nobis integræ vires ad cætera officia pietatis ritè decenterque obeunda, verum etiam, vt opera charitatis ad consolationem proximorum, siue ex præcepto, siue ex consilio præstanda, non impediantur. Exempli causa, si ieiunium temperandum est, ad seruiendum promptius ægro, visendos carceres, aliosq; afflictos solandos, id omninò faciendum. Similiter, si ad recreandum hospitem, vel peregrinum etiam carnibus vescendum est ei, qui statuerat ab omnibus carnibus, & piscibus spontè se abstinere, consultius id faciet, quàm si propositi sui tenax sit. Quòd idem dicendum est de alijs operibus,

A a 5. ma-

✠ TRACTATUS DE

maximè quando illa opera charitatis pertinent ad commodum proximi. Ratio huius est, quia opera præstantiora semper anteferenda sunt minus præstantibus, at constat opera charitatis longè præstare, & Deo gratiora esse operibus, quamuis magnis, externæ mortificationis, si illa voluntariè, & non ex præcepto sint suscepta. Quare meritò dicit S. Hieronymus. Non mediocriter hallucinari, q̄ media bona præferunt summis, ieiunium caritati. Cum enim caritas sit mortificationis, omniumq; virtutum finis, proculdubio hæc secūdam illam moderari debet.

c. nō mediocriter, de Conf. d. 1.

In hist. religiosa.

B. Theodoretus commemorat Martianum monachum sanctissimum, licet in seculo fuisset regia stirpe oriundus, tamen postquam se in eremum abdidit, tanta seueritate vitam traducere cœpisse, vt in quartum vsque diem vna tantum panis libra contentus fuerit. Et tamen cum aliquando ad eum diuertisset Auitus monachus, vir summæ abstinentiæ, moderata ieiunij consueti lege, mensam illi apposuit, ac ad prandendum suo etiam exemplo inuitauit. Et cum Auitus constanter negaret se à more suo discessurum, hoc est, vt nihil ante occasum solis degustaret; Marti-
nus

aus ob pertinaciam illius in iudicio proprio ingemuit, & dixit. Nos quoque amice, complexi sumus vitæ genus, quod profiteris, & maiorem laboris, quam quietis, ieiunij quam manducationis rationem habemus: sed id quoque non ignoramus, caritatem nobilitorem esse virtute ieiunij, ac proinde merito hoc si spontaneum sit, illi posthabendum est. Hac oratione Martianus docuit liquidò, qua discretione seruanda sint ieiunia, aliæque similes mortificationes. Atque hanc doctrinam omnes sancti verbis & exemplis confirmarunt, vt tradit B. Augustinus in libro de moribus *Cap. 33.* Ecclesiæ, in quo postquam recensuisset graues Sanctorum sui æui pœnitentias, maximè monachorum, seueraque eorum ieiunia, subiungit. *Charitas præcipuè custoditur, caritate victus, caritati sermo, caritati habitus, caritati vultus aptatur: hanc si quis offendit, vno die durare non finitur. Sciunt hanc ita commendatam esse à CHRISTO & Apostolis, vt si hæc vna absit, inania; si hæc adsit, plena sint omnia.*

Vna tantum difficultas hic occurrit seruis Dei mortificationis, & perfectionis studiosis, ob admirandas pœnitentias & mortificationes, quas legunt in

Sanctorum vitis, an non illas imitari debeamus, cum Deus in diuina Scriptura nos ad eorum mores imitandos inuitet, & Ecclesia sancta eorum exempla in dies ob oculos ad imitandum proponat. Ad hoc respondemus: duplices in vitis Sanctorum expressas virtutes. Quædam sunt principales, in quib. diximus constitutam vitæ Christianæ perfectionem, veramque sanctitatem, vt est interna humilitas, mansuetudo, patientia, castitas, misericordia, charitas, propriæ voluntatis, iudicij, & passionum mortificatio, peccatorum odium, munditia cordis. In his omnes possumus imitari Sanctos, nullo etiam præfixo modo & mensura: siquidem in harum imitatione, nullus est excessus, nullum damnum, nullum absurdum, sed quo quis plus profecerit in humilitate, abnegatione sui, puritate, patientia, & charitate in Deum & proximum, hoc Deo gratior erit, & plus animæ suæ proderit. Aliæ verò virtutes sunt min⁹ principales, vt sunt mortificationes externæ, ieiunia, paupertas, tolerantia æstus, frigoris, imbrium, aliorumq; incommodorum & pœnarum temporalium, in quibus non consistit perfectio, & sanctitas, sed sunt instru-
menta

menta & media quibus perducimur ad perfectionem. In his autem Deus vult nos imitari sanctos iuxta certum quendam modum & mensuram, hoc est, vt afflictiones illas externas vsurpemus cōuenienter viribus naturalibus ab eo concessis. Nam clemētissimus Deus qui seruis suis immēsam impertiuit donorum suorum copiam, vt possint esse perfecti, & in veris solidisque virtutibus humilitatis, patientiæ, caritatis, & ceteris progressus facere: idem ad exercēdas mortificationes externas nō impertiuit omnibus easdem vires & pręsidia, sed alijs plura & maiora, alijs minora & pauciora: quia contentus est, si quisq; secundum facultatem sibi datam se exerceat. Qua moderatione si seruus Dei vtatur, non ideō iacturam facit alicuius boni: si enim non potest sine manifesto valetudinis suæ damno tanta ieiunia, quanta vsurpârūt sancti, sustinere, vel alias ferre asperitates, potest equē ac illi tantam animi submissionem, patientiam, mansuetudinem, puritatem cordis, ac deniq; sinceram caritatē sectari, in quibus virtutibus, quo quisq; plus profecerit, & simul voluntatē promptā habuerit plures mortificationes, grauioresq; subeundi, si vires suppetesēt, hoc copiosius exter-

næ mortificationis defectum supplebit.

Ex hac doctrina error eorum liquet, qui nullum ponunt studium in imitandis primarijs SS. virtutibus, cum tamen auxilia à Deo sufficientia præstò sint: ponunt autem in extraordinarijs poenitentijs, pro quibus imitandis vires sufficientes nequaquam acceperunt. Scriptura diuina narrat Deū Iudæ Machabæo eiusq; fratribus, & quotquot ex eius stirpe erāt inusitatam animi fortitudinē in oppugnandis gentibus cōcessisse, sic prorsus, vt paucorum militum ope ingentes fugaret exercitus, nam sex millibus aliquādo deleuit centum hostium millia. Alij Israelitę qui ex illa stirpe non erant, conati sunt quidem imitari illos, sed gentilium armis deleti sunt. Cuius euentus causam illam Scriptura reddit, quod nō fuissent ex eorum prosapia, quos Deus singulari sua prouidētia elegerat ad vindicandam populi Israelitici libertatem. Idē contingit in conflictu spirituali aduersus hostes anime, vt qui insolitis poenitentijs ad imitationem sanctorum pugnam inire volunt, sine peculiari Dei auxilio, in grauissima incidant mala. Nam primò consuetis corporis viribus destituuntur, tum irruunt morbi varij, hinc, inquit S. Basilius, omnia pristina-

I. Mach. 2. 3.

virtutum exercitia deferuntur, & opus est ad illos curandos multis ministris. Verum & postea incipiunt ab omni mortificationum genere abhorreere, vt nec leuissimas deinceps subire velint, alijsque autores sint, ne subeant: ac quod peius est, vt animaduertit S. Vincentius, *De vita p̄i- rit. c. 3.* fraude callidissimi dæmonis eò pertrahuntur, vt totos se dedant inquirendis corporis commodis in cibo, potu, somno, otio, alijsq; carnis voluptatibus, ac proinde nec longè absint à grauibus peccatis, in quæ tales sæpè turpiter relabuntur. Hęc verò omnia mala auerti possunt seruata discretionis regula, secundum documenta & exempla Sanctorum.

CAPVT V.

Quibus rebus impedi solet exercitium mortificationis, ac primò quidem doctrina quorundam.

Non satis est, explorata nobis esse media, quibus excitemur ad mortificationis exercitium, ac discretionem, qua illud temperemus, verum etiam opus est notas nobis esse tentationes, quibus humani generis hostis illud impugnare consuevit. E quib⁹ vna est, doctrina quorundam auctoritate & eruditionis fama præstantium

virorum, qui, vt exercitati non sunt in mortificationis ludo, nec experti sunt nobilissimos eius fructus, et si disertè eã non improbèt, quod salua fide non possunt, tamen dicta quædã generalia vsurpant; quæ malè intellecta non parũ multos à mortificationis studio deterrèt, vt dum dicunt, Christiano homini ad salutem sufficere, si diuinis præceptis obsequatur. Possè quemuis hominẽ indulgere corpori recreationes & alia cõmoda, quandoquidem licita sint, & legi diuinę non repugnèt. Mortificationes, aliasq; pœnitētijs externas, esse quidem bonas, sed non necessarias, exceptis ieiunijs Ecclesię, & pœnitentijs à Sacerdote in confessione iniunctis: Deũ præcipiẽtẽ à nobis exigere cor nostrum, & virtutes animi. His, similibusq; dictis, quibus sana potest subiecta esse sententia, imperitis persuadent, parum prodesse externas istas pœnitētijs & mortificationes; quæ conclusio vera nõ est, nec sana, sed falsa & perniciofa. Et quamuis ad intelligendam veritatem, fraudemq; illam auertere dam satis esse possint, quę in prima parte dicta sunt de mortificationis fructibus, tamẽ equum est, vt pro quiete & solatio aliquorum respondeamus ad obiecta, & declaremus, quomodo intelli-

gen-

genda sunt illa dicta, ut de vero ac legitimo eorum sensu constet.

Quod enim ad primum attinet, fateor ad salutem fidei sufficere diuinorum preceptorum, Ecclesiae, & Superiorum observationem; verum addo, ad praestanda praecipua post naturae nostrae corruptelam ex peccato secuta opus esse praesidio mortificationis. Nam cum in homine remanserit non parua ad malum procliuuitas, caroque capitalem inimicitiam gerat cum spiritu, non certe potest communibus sultis praesidijs omnes tentationes cum praecipuis dictis pugnantibus excutere, nisi auxilium aliquod petat a mortificationis exercitio, tum ad perturbationes animi carnemque domandam, tum ad obtinendam perseverandi gratiam. Itaque licet mortificationes vltro susceptae necessariae non sint ad salutem, sicut praecipua, tamen necessariae sunt ceu media conuenientia & salutaria ad custodiendum praecipua, in eorumque obseruantia persistendum. Ad alterum dictum respondemus, recreationes licitas posse sine nota culpae usurpari, cum bono fine & scopo suscipiuntur, vel eorum necessitas aut utilitas ad fructum aliquem animi, & non tantum ad meram voluptatem aucupandam, ut late superius

di-

dictum est, dirigitur. Cum quo cōuenit quod crebrò dictum est, in mortificationibus externis non consistere perfectionem, & sanctitatem, sed eas esse instrumenta, & media quibus obtinetur vera sanctitas & perfectio.

Psal. 23.

Licet alterum sine altero esse nō possit. Sicut enim Deus in arborum fructibus, quas condidit, licet solam medullā voluerit seruire sustentationi hominis, tamen medullam contexit cortice, propterea quod sine illa nec gigni nec cōseruari medulla possit: sic ad spiritalem hominis vitam sustentandam Deus oēs condidit virtutes, in quib' perfectionis medulla consistit, & tamen voluit illas tū gigni, tū cōseruari per exercitiū duræ mortificationis, tanquā per corticē.

His ergo armis debemus profligare dictas tērationes: & certò nobis persuadere, omnem doctrinā qua animus demulsus incipit in desiderio mortificationis lāguescere, & carnis blandimētis delitijsq; oblectari, debere esse suspectā, quia non est Christi sanctorūq; spiritui consentanea, vt S. Bernard. præclare obseruauit: *Nasciturus, inquit, Dei filius, cuius in arbitrio erat, quodcunq; vellet eligere tempus, elegit quod molestius est, presertim parvulo, & pauperis matris filio que vix pannos habet.*

beret ad inuoluendum, præsepe ad reclinandū.
 Non est tale iudicium mundi, aut iste fallitur,
 aut mundus errat. Sed diuinam falli impossi-
 bile est sapiētiam. Quid enim Christum, vtiq; qui
 non fallitur, elegit quod carni molestius est? Id
 ergo melius, id vtilius, id potius eligendū, &
 quisquis aliud doceat vel suadet, ab eo tanquā
 à seductore cauendum. Hæc Bernardus. Et *Ser. de lapsu.*
 S. Cyprianus martyr, dū hortatur fide-
 les, ad exercitationem pœnitentiæ, mor-
 tificationumq; externarū, vt ieiunij, ci-
 liciorū, humicubationis, suadet, vt om-
 ni studio fugiantur, qui huic doctrinæ
 resistūt, eò quod perniciosior eorū sit co-
 natus, quàm tyrannorū persecutio. Atq;
 hæc monita tradidēre hactenus sancti,
 eo quòd experientia didicissent, non so-
 lum fidelium saluti obesse, qui praua sua
 doctrina declarabant se apertos Ecclesię
 inimicos, sed etiā quosdā Ecclesię filios,
 qui vt minus amantes erant viuæ cru-
 cis Christi, qualis in mortificatione quo-
 tidiana cernitur, suis dictis alios à san-
 ctissimo instituto mortificandi se, oc-
 cultè retrahebant.

CAPVT VI.

*De alio mortificationis impedimento, nempe
 nimia cura sanitatis conseruandæ.*

Inter discretionis regulas vna fuit,
 ne mortificationes vllæ fiant cum
 sa-

sanitatis, viriumq; naturalium notabili detrimento: verum quia contingit nonnullos ab infesto humanæ salutis hoste, proprioq; amore & tepiditate deceptos, ex immoderata valetudinis conseruandæ cura cū ingenti animæ suæ iactura, mortificationis exercitiū negligere, operæpretiū duxi, hic aliquas regulas doctrinæ SS cōformes, pro cauēdo in alterā partē excessu ponere. Principio itaq; certū est, quotiescunq; periti medici, vel alij homines prudētes, & spiritalibus rebus exercitati, in Domino iudicāt, seruū aliquē Dei, si huic vel illi mortificationi operā det, de incolumitate corporis periclitaturum, laudabile esse illi prohibere talis mortificationis exercitium. Quanquā, q̄a natura æquo procliuiore est in corporis cōmoda & delitias, alienior aut ab omnib⁹ incōmodis & pœnis, facile in fraudē à proprio iudicio induci potest, vt quod necessarium non est ad valetudinem, tamen iudicet esse; & quod non est admodum noxium, arbitretur esse: Eoq; facilius induci potest, si huic inclinationi inordinatæ præterea accedat pusillanimitas, ex cōpassione naturali; vel metu damni, quod aliàs expertus est immoderatis pœnitentijs, profecta: tunc enim procliuius iudicium proprium

prium excęatur, & deceptio maior est.

Hinc verò fit, vt necessitatis sanitatis-
que prætextu tales anhelent ad lautio-
res cibos palatui ipsorum congruentes,
fugiant autem omnia incommoda &
pœnitentias, etiamsi id fiat cum damno
animæ ipsorum, & proximi offendicu-
lo. Deinde ita informēt medicos, vt po-
tius præscribant quę eorum gustui, quā
quæ reuera sanitati recuperandæ sunt
accommodata. Qua de re sic loquitur B.
Bernardus, in sermone de triplici gene-
re bonorum: *Nihil corpori, inquit, ultra
dandum, vel querendum est præter sanitatem.
Sed hic fouea est, quæ nolo vos lateat. Insidia-
tur enim voluptas sanitati, & tam subtili ma-
lignitate persequitur, vt vix eam quis vel pos-
sit cauere vel nouerit. Inde est, quod multi ad
tam bestiales & rebelles impetus descenderunt,
vel, vt dicam verius, ceciderunt, vt volupta-
tem præferant sanitati, & illis ipsis sepius vo-
luerunt, quæ sciunt difficiles & acutissimas
subsequi passiones. Et alibi proposita senten-
tia Christi: Qui voluerit animam suam
saluam facere, perdet eam: Hippocrates, in-
quit, & sequaces eius docet, animas saluas fa-
cere in hoc mundo: Christus & eius discipuli
perdere quemnam vos è duobus sequi magis, ñ
eligitis? At manifestum se facit, qui sic dispu-
tat: hoc oculis, hoc capiti, & illud pectori vel
sto.*

Matth. 16.

Bern ser. 30.

in Cant.

stomacho nocet. Profecto vnusquisque quod à
 magistro suo didicit, hoc in mediũ profert. E-
 picurus atq; Hippocrates, corporis alter volu-
 ptatem, alter bonam habitudinẽ præfert. Mem-
 magister viriusq; rei contẽptum prædicat. Ani-
 me in corpore vitã, quã summo studio iste vn-
 de sustet, ille vnde & delectet inquirat, atq;
 inquirere docet. Saluator monet & perdere. Et
 infra: Quid verò prodest tẽperare à voluptati-
 bus, & inuestigandis diuersitatib. complexionũ
 ciborumq; varietatibus exquirẽdis quodiã-
 nã expendere curam. Legumina, inquit, vento-
 sa sunt, caseus stomachũ grauãt, lac capiti no-
 cet, potum aquã non sustinet pectus, caules nu-
 triunt melancholiã, choleram porri accendunt,
 pisces de stagno, aut de luto sa aqua meã penit?
 cõplexioni non cõgruunt. Quale est hoc, vi in to-
 ris fluuijs, agris, hortis, cellarijs ve vix reperiri
 possit, quod comedas? Puta, quãeso, te monachũ
 esse, non medicũ, nec de cõplexione iudicãdum,
 sed de professione. Parce, obsecro, primũ quidẽ
 quieti tuã, parce deinde labori ministrãtũm,
 parce grauãmini domus, parce consciẽtiã. Hęc
 omnia B. Bernardus, qui his verbis non
 improbãuit moderatã discretionem,
 qua cauemus eã abstinẽtiã seuerita-
 tem, quam experientia didicerimus no-
 bis ad sanitatem vehementer obesse, sed
 superuacaneã tantũm sollicitudinẽ
 quorundã, qui leui ex causa de qualita-
 te

te ciborum queruntur cōtra illud Apo-
stoli: *Carnis curam ne feceritis in desiderijs.* Rom. 13.

Vt verò intelligatur, quæ cura licita
sit & necessaria, hoc est, quam seruus Dei
conseruandæ vitæ ac valetudini tribuere
potest, quæque superflua & illicita, quæ
non potest, memoria recolendum est, quod
superius monuimus. etsi fas sit cuiq; stu-
dium aliquod ponere procurandis vitæ
valetudiniq; necessarijs, tamen neminē
ea lege astrictum, vt præstantiora cōmo-
dioraq; in quoque genere, siue vestitus,
siue victus, siue habitationis, deligere
teneatur, sed ea tantum, quorum vsu nul-
lum notabile damnum nouit vitæ vel
incolumitati suæ accessurum. Deinde &
illud obseruandum est; hoc discrimen esse
inter prudentiam carnis, quam B. Pau-
lus ait esse inimicam Deo, mortemque
culpæ & pœnæ æternæ conciliare, & sa-
pientiam spiritus, quæ effectrix est vitæ
& veræ pacis: quod illa prouideat homi-
ni commoda corporis, nullo ad animā
habito respectu, hoc est, siue noceat ani-
mæ, siue profint: Qua prudētia vsi sunt
sapientissimi quique gentilium, eorum-
que celeberrimi Medici, eaq; proh dolor
multi quoque fideles nunc vtuntur, ve-
ro timore Dei destituti, quorum Deus
venter est: hæc verò, nempe sapientia
spi-

In hoc tract.
p 3. c. 2.

Rom. 8.

spiritus, quæ de cælo venit, ita prospicit homini de corporis cōmodis ad valetudinem tuendam necessarijs, vt tamē nullum detimentum afferat incolumitati animæ. Itaq; corpori oēs illas lautitias & superuacua cōmoda adimit, quæ impedire possūt, quò minus spiritus imperium in carnem retineat, vel quò min⁹ anima contēplationibus, precibusq; & alijs virtutū exercitationibus vacare possit, modò inde nullum graue vel notabile damnum vitæ sanitatiq; corporali inferatur, vti iam sæpè dictum est.

*In Psal. 118.
c. contraria,
de Conf. d. 5.*

Sanctus Ambrosius certè non dubitat affirmare, medicinæ præcepta, quibus inhibentur ieiunia, orationes & meditationes pugnare cum præceptis diuinis, & qui talibus medicinis vtūtur, adimere sibi ea, quæ animæ sunt fructuosa, vbi sine dubio loquitur de medicinis, quibus nonnulli sola prudentia carnis duce vtuntur, hoc est, tantam sanitatis conseruandæ curam gerunt, vt sine magna necessitate animæ omnem mortificationis aliorumq; exercitiorū spiritualium fructum adimant: quales sunt illi, qui quoties paululum se malè affectos sentiunt, etiam Ecclesiæ ieiunia præuaricantur, & diebus veritis sibi esum indulgent carniū.

Ex

MORTIF. DISCRET. 565

Ex his demum omnibus superest, vt
 seruus Dei excerpit sibi normam & for-
 mam, quam tenere debeat in tuēda cor-
 poris sanitate ne in alterū tendat extre-
 mū, hoc est, vt ne sinat se ob leues causas
 vel exigua incōmoda à sancto mortifica-
 tionis exercitio dimoueri. Nā vt scribit
 S. Bern. *Si sanitati corporis sollicita prouiden De triplici
 da est custodia, puritati cordis tanto sollicitior genere bo-
 est impendenda, quantò pars ista dignior esse cō norum.*
 uincitur. Deinde, vt in hoc biuio animā
 mortificandi, & corpus tuendi, potius
 inclinet in prius, eò quòd equo vehemē
 tior sit inclinatio carnis in sua cōmoda:
 nam & Aristoteles, licet gentilis, in suis
 Ethicis, monuit, vt cūm perdifficilè sit *Lib. 2. c. 9.*
 attingere virtutis medium, debere ho-
 minem obseruare, in quam partem ex-
 tremi persequendam procliuior sit, eoq;
 animaduerso, cōtendere in eius contra-
 rium, & quod eo plus est addit, in hac re
 maximè fugiendam voluptatē. Deniq;
 quo seruus Dei ab amoris propriij fraude
 liberior sit & securior, non fidat nimiū
 suo iudicio, cūm ferè, vbi de proprio ne-
 gotio agitur, homines falli soleant, sed
 primūm supplex à Deo diuinam lucem,
 cum desiderio id faciendi, quod diuinæ
 eius maiestati gratius iudicatum fuerit,
 postulet; tū omni puritate necessitatem
 B b suam

Ex

suam Superiori, si habet, vel Patri spiri-
tuali exponat, eorūq; iudicio & consilio
acquiescat, firma spe fret^o, se hoc medio
in diuinę volūtatē notitiā deuenturū.

Adhęc seruus Dei hac in parte exclu-
dat oēs inanes terrores infirmitatis &
morborū: nā, vt in alijs rebus, teste Scri-
ptura, *providentię hominum incertę sunt*, ita
maximē in hac materia; q̄ enim homo
existimat valetudini suę esse conueniēs,
sæpenumerō noxium est: quod verō no-
xium id imprimis illi est salutare. Et ex-
perientię liber docet: quōd q̄ plus equo
sanitati tuendę dediti sunt, cū mortifi-
cationis detrimento, nunquā ad optatā
sanitatē perueniant: contra, qui medio-
crem curam tantū, & moderationem,
non neglectis cōsuetis mortificationis
exercitijs, valetudini curandę adhibēt,
veram tādē sanitatem obtineant. Imō
exemplis multis probari posset, eos qui
diligentissimi in curāda cuticula fuere,
& nulla medicorum antidota neglexē-
re, breui vitam cum morte commutasse:
contrā verō, sanctissimos quosq; viros,
qui seuerissimum abstinentię colendę
institutum arripuere, nullis laboribus
in persoluendis diuinis precibus peper-
cisse, & in decrepitam vsque ætatem vi-
tam prorogauisse.

S. Pau.

S. Paulus eremita adolescentiam suā paucis dactylis aluerat, senectutem verò tantum dimidiato pane, omnibusq; humanis commodis destitutus ætatem extraxit in annum decimum tertium supra centesimum.

*S. Hieron. in
vita.*

S. Antonius humi cubans, & pauxillū panis & aquæ sub vesperam, sumens de viribus corporis ad colendum Deum necessarijs nihil detraxit, & in centesimū quintum annum vitam produxit.

*Athan. in
vita.*

S. Hilarion in iuuentute paucis caricis & herbis vixit, extremam verò ætatē vno pane hordeaceo traduxit, ac tãdem tota vita in summa asperitate acta, octogenarius animā Deo reddidit. His alijsq; innumeris sanctis, qui omnia humanæ vitæ commoda neglexisse videntur, tamē Deus integram corporis incolumitatem ad præstanda sua nocturnis diurnisq; horis officia, & cum ea longissimā ætatem concessit; vt his exemplis declararet, quàm grata fuerit continua illa carnis castigatio & mortificatio; nosq; intelligeremus, tantū abesse, vt mortificationis studiosis Deus suo diuino auxilio desit, vt etiam vtramq; & animi & corporis incolumitatē liberalius pmo ueat. Neq; id eò dico, quo nos curā conuenientem & necessariam sanitati cōser-

*S. Hieron. in
vita.*

*In hoc tract.
p. 3. & 4.*

uandē detrahamus, aut indiscretas mortificationes ad imitationem dictorū SS. suscipiamus, cū eas antē improbauerimus, sed vt notatis his exemplis, vanos commētiarum infirmitatum timores excutiam⁹, & desertis vitiosis extremis, duce & magistra discretione, ad medium virtutis collimemus.

CAPVT VII.

De alio mortificationis impedimento, nempe quorundam Sanctorum exemplis malè intellectis.

Iob 28.

QVoniam tenebrarum princeps capitali odio prosequitur studiū sanctæ mortificationis, quippe per quā sua sede & habitatione, quę est *terra suauiter viuētium*, pellitur: idcirco, sicut aliās sacrarū scripturarū testimonijs, perperam detortis à Catholica fide homines abducere conatus est, ita nunc, exēplis quorundā SS. malè intellectis, imperitos deterrere conatur à studio mortificationis, atque experiētia docuit, quōsdam extitisse, qui exemplis SS. inordinatarum passionum regnū defendere non dubitarint, vt ambitionem & cupiditatem alijs imperādi exēplo Apostolorum, qui aliquando inter se contenderunt, quis illorū esset maior. Deinde S. Ioannis & Iacobi, qui primam sedē in regno Christi affectārant:

*Matth. 11.
Act. 23.*

ira-

iracundiam verò, in verba contumeliosa erumpentem exemplo Apostoli Pauli, dicentis ad Pontificē Ananiam: *Percutiat te Deus paries de albate.* Et Faustini ac Iouitæ, qui Imperatorē Adrianum appellarunt serpētem tortuosum, & viperā crudelissimā. Et S. Agathæ virginis & martyris, quæ Quintianum, aliosq; tortores suos vocavit immanes tyrannos. Sic ad tuendum dissensionum studiū allegant exēplum Pauli & Barnabæ, qui se mutuò separarunt, ob contentionē ortā de assumēdo in socium Marco. Dein S. Epiphaniij & S. Chrysofomi, qui ob quæstionē de condēnandis Origenis libris non solum à se mutuò discesserunt, sed etiā Epiphanius dixit Chrysofomo: Spero te non moriturum Episcopum, & hic illi, spero te non peruenturum ad tuā urbē. Adhæc ad defendendam superbiam, exemplum inculcant; Prophetę summa libertate increpantis regē Achab, & Elisei regem Iorā, ac S. Stephani Principes Sacerdotū. Deniq; ad retinendam pompā vanam & profanam, mensarumq; delicias producant exēplum S. Thomæ Cantuariēsis Archiepiscopi, qui multo cum famulorum comitatu in publicum, splendidoq; ornatu prodibat, & mēsam multis opiparisq; ferculis instructā suis apponebat.

Ado 17. 107

Tyr. 15. 107

Act. 15.

Trip 1. 8. c. 15.

3 Reg. 18.

4. Reg. 3.

Act. 7.

His similibusq; exemplis animi sui
 perturbationes, & immoderatos affectus,
 velut iustos & æquos palliant, & morti-
 ficationi oëm aditum occludunt. Quan-
 quam verò hoc argumētum admodum
 sit imbecille, & dilui facilè possit, tamen
 pro solatio & instructione rudiorum o-
 peræpretium facturi videmur, si respon-
 deamus, declaremusq; neq; iam allata,
 neq; vlla alia Sanctorum exempla face-
 re pro tutela & patrocinio istarū inordi-
 natarum animi passionum. Sanctorum
 enim vita prorsus cōsentit cum purissi-
 ma eorum doctrina, & cum omnis per-
 fectionis archetypo, nempe Christi Do-
 mini nostri vita. Quocirca in Sanctorū
 historijs distinguendum est tempus, quo
 vixerunt, ab eo, quo non vixere. Nam li-
 cēt multi à prima ætate fama sanctitatis
 fuere celebres, vt S. Hilarion, S. Chryso-
 stomus, S. Eduardus Cantuariensis Ar-
 chiepiscopus, S. Malachias Archiepisco-
 pus Hiberniæ, S. Clemens martyr & E-
 piscopus Ancyranus, S. Maclouius, S.
 Bernardus, S. Thomas Aquinas, S. Ber-
 nardus, S. Eduardus rex Angliæ, & S.
 Ludouicus rex Franciæ; & alij: nihilo-
 minus alij fuere, qui in prima adolescen-
 tia vitam duxere communem, postea
 autem potenti Dei manu tacti, in alios
 ho-

homines commutati sunt, & vitam e-
gêre perfectissimam. Alij verò etiam
primam ætatem consumpsêre in gra-
uibus sceleribus, sed radijs diuini lumi-
nis exceptis, ita illustrati sunt, vt osten-
derint ibi abundare sanctitatem, vbi
ante abundarat malitia & peruersitas.
Ac rursus alij extitêre qui omnem æ-
tatem in infidelitatis tenebris vel in
grauibus peccatis omni gratia destitu-
ti transgêre, & tamen ad Euangelij vo-
ces, aut conspectam Christianorum
Martyrum in atrocissimis tormentis
constantiam, resipuêre, & ad mortem
pro Christi fide tolerandam se obtule-
re, ac sic nomê & mercedem sanctorum
Martyrum breui temporis momento
retulêre.

In his omnibus sanctis, nihil ad au-
toritatem exempli trahi potest, ex re-
bus ante adeptam sanctitatem gestis, ac *Chryf. ho. 66.*
proindè quod de Apostolis obiectum *in Matib.*
est, nullius est ponderis, idcirco enim
Christus Saluator ex infimo hominum
statu, & rerum omnium ignaros ele-
git, vt quicquid postea eorum opera ef-
ficeret, non ipsorum, sed Christi virtu-
ti, à quo missi erant, attribueretur.
Poterat quidem Christus eos vno
momento reddere perfectissimos, sed

maluit sensim vsq; ad Spiritus S. aduentum proficere, vt suorum lapsuum & defectuū memores, se magis submitterēt, totamq; sanctitatē & perfectionem suā sincerē altissimo transfererent: deinde vt hoc exēplo omnes fideles maius solatium caperent, clariusque agnoscerent omnia bona sibi contigisse per Christū, & si imbecilles sint ac rudes, Deum sua gratia & benedictione illis non defuturum. Itaq; in Apostolis eos mores imitādos nobis proponere maximē debem⁹, quos post adeptum Spiritus S. lumen longē copiosissimum, demonstrarunt. defectus verò quos tēpore nouitiatus sui habuisse vidētur, nō imitari, sed corrigere, quēadmodum & ipsi in se correxerunt.

In S. Thomæ Cantuariensis exemplo non dissimilis ratio est, nam ille in sanctorum numerū, præcipuē ratione persecutionis & martyrij pro Ecclesiastica immunitate fortiter perpeffi, relatus est: itaq; si quos nequos ante illud habuit in auctoritatem exempli trahi nequeūt: certē quosdam & ipse paulò antè mortem, vt splēdidum habitum cum monastico, & lautam mensam cum vulgari, magnumq; seruitiorum numerum cum sex famulis, licet primarius esset regni Archiepiscopus, cōmutauit, cilicij quoque

que continua asperitate, & quotidiana corporis vsq; ad sanguinem non semel repetita diuerberatione, & in perfrigidum profluentem demerfione afflixit, vt hoc melius ad profundendum pro Christo sanguinem se compararet. Atq; hanc vitam duxit, postquam Deus eum potenti sua dextera in alterum virum, & verum athletam suum, posthabitis omnibus seculi vanitatibus, conuertit.

CAPVT VIII.

Quomodo intelligenda sint exempla quedam, quibus inest mysterium, vel que speciali Dei instinctu accidere.

IN vitis SS. illud quoq; non præmittendum est, nonnullis eorum factis dictisve inesse aliquod mysterium & ideò non ad consuetam normam communis vitæ SS. cæterorum, sed ad peculiarem diuinæ inspirationis prouidentiq; particularis regulam esse expendenda. Quò pertinet, quod S Paulus principi Sacerdotum dixit: nec enim fuit maledictio, vel contumelia, sed prophetia: plenus siquidē Spiritu S. inquit B Gregor. prædixit, qualis esset futurus. Nec enim dixit, *Percutiat Deus*, sed *Percutiet*. Prædicebat autem, vt annotauit Venerabilis Beda, Sacerdotium Israeliticum, quod tum

Bb 5 erat

Ab. 23.

Lib. 7. mor.

c. 22.

erat instar parietis dealbati, & apparebat quale non erat, prædicatione Euangelij funditus euertendam. Deinde congruebat, vt dicit S. Chryfosto. Paulum in illo congressu eam dicendi libertatem & auctoritatem ostendere, vt gētiles, qui præsentés aderant, non parui facerent Euangelij prædicationem.

Diffensio inter B. Paulum & Barnabā non orta est ex animorum perturbatione, sed ex magna S. Barnabæ pietate, iudicantis non esse à sua societate auellendum Marcum consobrinum propter defectum, in quem ex humano metu inciderat. S. Paulus verò sanctissimo iustitiæ zelo accensus ad maiorē Dei gloriā, ipsiusq; Marci documentum, & aliorū, putauit separationem faciendam. Vbi diuina prouidentia factum est, vt Barnabas ob maius Ecclesie bonum iudicio B. Pauli non subscriberet, eo quod singulis cum comite suo digressis vberior fructus in conuersione animarum erat secuturus. Nec aliud opus est respondere de Epiphanio & Chryfostomo: nā Epiphanius iudicabat condēnanda scripta Origenis, Chryfostomus verò arbitrabatur id in sua diocesi non faciendum, nisi antegresso examine. Vterq; autem grauib. mouebatur pro sua sententia rationib⁹.

la-

Interea Deus S. Epiphanio diuinitus reuelat exiliū, mortemq; S. Chrysoſtomi, & contra, S. Chrysoſtomo mortem S. Epiphaniij. Quas reuelationes verbis anteprolatis ſibi mutuò patefecerūt, quod facere ſalua caritate potuerūt, & ſalua veritate fecerunt, quia vtrumque euenit.

Reſponſa à Prophetis facta impijs regibus Iſrael, hoc continent myſterium. Sancti corde ſic inherabant cęlo, omnibusq; rebus mundi erant ſuperiores, vt nullius reformidarent potentiā, nullos aucuparētur honores, vni peccato vitando intenti, & diuinę promouendę glorię. Hoc cor volebat Deus detegi agēdo cum tyrannis, eorumque ſcelera ſancta quadā libertate mirabiliq; iuſtitię zelo coarguēdo. Qua de re ita ſcribit B. Gregorius. *Sācti, inquiens, ſuper ſe interim rapti, in alto animum figunt: & quęq; in hac vita patiuntur, quaſi longē infra labentia, atq; à ſe aliena conſpiciunt, atq; vt ita dixerim, dum mente extra carnē fieri decertant, penē ipſa, quę tolerant, ignorant. Vnde & nullis contra veritatem poteſtatib. parcunt, ſed quos attolli per elationē cōſpiciunt, per ſpiritus autoritatē premunt.* Hinc nata ſunt omnia Prophetarum & Martyrum verba contra tyrannos prolata, nō autem ex ſuperbia, quia erant humillimi, non ex ira, qua man-

Lib. 7. mor.

c. 22.

fuetissimi, non ex rancore, quia parati erant vitam pro illis profundere, sed ex Dei inspiratione, qui opera illorum volebat superbos huius mundi reprehendere, inuictumque robur Sactorum suorum patefacere, quo fulti, ne foeminae quidem tenellae atrocissima eorum tormenta, mortemque ipsam pertimescebant.

Quaeret hoc loco aliquis, cum verba huiusmodi geminum sensum habere queant, ut vel ex contemptu prolata putentur, quod est impatientiae, vel elationis, vel ex zelo iustitiae, quod est magni in Deum amoris: unde cognosci possit ex bona radice profecta? Respondet eodem loco B Greg. *Quod zelo veritatis, non autem vitio elationis sancti viri ad verba tantae altitudinis exiliant, ipsi patenter indicant, qui factis dictisque alijs & quanta humilitate polleant & erga eos, quos redarguunt, quanta caritate feruent, manifestant. Quomodo enim Elias superbo regi Achab increpationis verba per tumorem inulit, qui ante eius currum humiliter cucurrit: Quomodo Eliseus Ioram filium Achab ex arrogancia confudit, dicens: Quid mihi & tibi est: Vade ad Prophetas patris tui, & matris tuae: quomodo videre Naaman ex elatione noluit, dum nec ianuam aduenienti aperuit, qui non solum se conspici, sed teneri etiam a muliere promissi: de qua scriptum est. Cum venisset ad virum Dei*

Cap 23.

3. Reg. 18.

4. Reg. 3. & 5.

Dei in montem, apprehendit pedes eius, & accessit Giezi, vt amoueret eam. Ait vir Dei: Dimitte eam: anima enim eius in amaritudine est. Quomodo S. Stephanus proferre increpationem, dum vocaret duros & incircumcisos corde, per elationem potuit: qui pro eisdem, quos increpauerat, ad deteriora crescentibus, seq; lapidantibus flexis genibus orauit, dicēs: Domine ne statuas illis hoc peccatum? Idem Act. 7. fecere martyres alij: nam pro carnificibus, tortoribusq; suis in ipsis cruciatibus Deum precabantur, vnde & multos eorum conuersos legimus. Quare liberiores eorum voces iactate in reges & pre-fides, non ex animi fastu, sed ex puro amore & zelo tuende veritatis procedebant. Nam vt dicit Beat. Gregorius ibidem. *Superbia odium generat, humilitas l. 7. c. 23. amorem.*

Veniamus nunc ad alia exempla, quæ in vitis Sanctorum exstant, non ab omnibus imitanda, vt quæ ex singulari Spiritu sancti instinctu facta sunt, vt quod quidam in vastissimas solitudines se abdiderint, ab omnium hominum consuetudine disiuncti, quod nudi in syluis oberrarint, solis herbarum radicibus victitarint, omni cibo potuque plures dies, hebdomadas, menses, integras Quadragesimas abstinerint, stultos & qua-

si emotæ mentis, vt Simeon Salus, se
finxerint, & alia id genus egerint. Hæc,
inquam, miranda potius, quàm imitã-
da sunt. Imitanda siquidem nobis in-
cumbunt ea exempla virtutum tãrum,
in quibus omnes Sancti vniformiter
consenserunt. Hæc enim sola, pro re-
gula certa & securâ piorum morum,
vitæq; sanctæ nobis Ecclesia proponit.
Deprehendimus autem in Sanctorum
historijs, quod communiter omnes a-
mãrunt exercuerintque paupertatem,
opes abiecerint, & defugerint dignita-
tes, honores, & nominis existimatio-
nem, omnes mansuetissimi fuerint in
tolerandis iniurijs, & inimicis benefi-
cio & amore deuinciendis, quod ad-
modum temperantes in cibo & potu
fuerint, & magna ieiunia sustinuerint,
commoda deliciasque carnis contem-
pserint, cilicijs & flagris crebris, alijsq;
asperitatibus eam perdomuerint, sum-
mum studium curamque in cohiben-
dis sensibus, maximè autem frenanda
per silentium, lingua posuerint, quod
amantissimi diurnarum nocturnarum-
que precum, & contemplationum cœ-
lestium, otij osores, laborum & tribula-
tionum amatores, quod colloquia va-
na & inutilia detestati fuerint, summã
autem

autem voluptatem ceperint ex collationibus rerum diuinarum, quod aliorum prosperis successibus. ex animo gratulati fuerint, aduersis verò compassi, omnemque operam locarint in remouendis, vel certè mitigandis afflictorum ærumnis, quod libenter obsecuti fuerint maioribus, omnium pedibus se subiecerint, & ab omnibus hominibus contemni, & ludibrio haberi, salua Dei gloria, optarint. Hi mores, hæc exempla communia & ordinaria omnium Sanctorum fuere: quæ si imitari conabimur, non dubium, quin imitaturi simus Christum illorum omnium magistrum, ducem, & antesignanum, participesque vna cum ipso Christo red-demur gloriæ, qua illi iam securissimè, & in omnem æternitatem perfruuntur.

CAPVT XI.

*De nonnullis medijs, quibus vinci potest
difficultas, quæ est in exercitio
mortificationis.*

Mortificationis exercitiū nulla ferè alia re impeditur, quam difficultate, & afflictione, quæ ipsa mortificatio secum affert. Nam, cum virtus ipsa spinis difficultatum

rum

tum circumsepta sit, sedemq; suam in loco sublimi collocarit, ad quam nisi multo labore & sudore perueniri possit; mortificationis verò muneri incubat, laborem, & quicquid aduersum est, deuorare, & quasi onus omnis difficultatis ad capessendū virtutis culmē suis humeris perferre, idcirco in ipsa mortificatione magna est difficultas, & afflictio. Primò liquidum & certum est, hominem ritè mortificatum in actionib. virtutum nullum experiri laborem vel difficultatem, imò potius promptitudinem & suauitatem. Itaq; difficultatem, de qua loquimur, tantum sentiunt, qui primum aggrediuntur hoc exercitium, donec diuina gratia adiuti, omnes naturæ malè inclinatæ repugnantias vicerint. Pro ea autem superanda media aliquot hic subiiciemus. Primum est, magna animi submissione, & imbecillitatis confessione postulare in orationibus à Deo, voluntatem efficacem, viresq; se mortificandi, atque hæc petitio semper inter primarias repetatur. Quāuis verò homo imbecillem agnoscere se debeat in omni virtutum studio, maximè tamē debet in exercitatione mortificationis, eò quod ob insitam naturæ corruptelā à nulla re magis abhorreat, quam

quàm quæ infligit aliquã pœnam. Pro magno quoq; beneficio & agnoscere & æstimare debet, quod sibi tam infirmo, & ad mala procliui voluntas animusq; cõcessus sit exercitium mortificationis tam vtile & pretiosum complectendi: ac proinde quoties desiderium mortificandi aliqua in re Deus menti iniecerit, continuò cum gratiarum actione opus ipsum aggredi, vt dona sua semper cumulet maioribus.

Aliud mediũ ad mortificationis studium profequendum, & ad obtinendas à Deo vires, est, inirium facere à minoribus & facilioribus, cuiusmodi sunt, oculos claudere ad res aspectu iucundas, linguam continere à proprijs laudibus, de consueto potu cibouẽ modicum detrudere, nonnihil æstus vel frigoris vltro tolerare, aliãq; similia, quæ colligi possunt ex ijs, quæ diximus de mortificatione propriæ voluntatis, passionum & sensuum. Mouere autem plurimum nos debet ad hoc studium non contemnendum, quod, vt superius ostendim⁹, mortificatio etiam in rebus paruis Deo sit gratissima. Deinde, quod omnis mortificatio propter Deum facta, licet exigua sit, iusto meritoria, tantoq; maioris meriti, quo promptiori voluntate, & a-

*Chrys. quod
virtus à mi-
nimis incho-
anda.*

In i p. 6. 4o

& a-

& alacriori facit, ita vt nonnunquam longè excedat mortificationem durissimam. Nam meriti essentialis magnitudo, cuius merces consistit in visione Dei, non operis magnitudini, & difficultati, sed actuali caritati, bonæq; voluntatis promptitudini, ac sincero desiderio Deo placendi, respōdet. Magnitudini verò operis, & difficultati, vt tradit S. Thomas, respondet præmium accidentale, quod consistit, non in Dei visione, sed in gaudio quodam, quod omnes beati in cœlo ex omnium creaturarum, bonorumq; operum, quæ ipsi alijq; iusti aliquando fecerunt, cōtemplatione hauriunt. Verum quidem est, ipsam operis magnitudinem & difficultatem argumento esse, illum qui id præstat, ampliore amore actuali, desiderioque Deo placendi præstare, & consequenter promereri augustius præmiū essentialē: conatus siquidem tentandi magis ardua, promptioris quoque voluntatis solet esse indicium. Attamen diffitendum non est, sæpè tanta promptitudine, alacritate, & ardore animi minores mortificationes, aliaq; externa opera leuiora subiri, vt longè superent meritum difficiliorū, duriorumq; operum: & verò tum certissimè id fit, quando.

quando à seruo Dei illa minuta exercitia eo animo suscipiuntur, vt si occasio daretur, aut vires suppeterēt, aut facultatem à superioribus, quibus parere cogitur, obtineret, reuera etiam aggrediretur grauiora.

Vbi verò initium factum fuerit à paruis mortificationibus, Deus sua gratia continuò præsto erit, vt & voluntatem accendat, & vires suppeditet, atque occasiones offerat, maiora tentandi, vt benè docet Venerabilis Richardus Victorinus. Ac sanè dignum & iustum est, vt quoniam illud daemone institutum est, iustos antè in rebus leuibus, & paruis inducere ad lapsum, quo iam nutantes & debilitatos postea in grauiorem ruinam impellat; sic cōtrà nos omnem laborem impendamus in mortificandis, vincendisq; nobismetipsis in rebus minoribus, vt aditū præcludamus daemone, ne nos vincat in maioribus. Deusq; vberem gratiā largietur ad difficiliora etiam mortificationum genera suscipienda. Quare Cassianus agens de perturbationibus animi leuioribus, quibus nonnunquam monachi solitarij afficiuntur, vt dum succensent calamo, si litteras non exprimat, cultello, si malè fecerit, alijsque rebus creatis, si ad votum

non seruiant, admonet eos, valdè conueniens esse huiusmodi inordinatos motus, licet sint de rebus leuib. refrærare & compescere: eo quod hoc usu & consuetudine obtinetur, vt dum grauiores occasiones iræ aliarumue passionum, velut dum iniuria vel contumelia ab alijs afficimur, sese offerunt, facile nos colligamus, & mortificandi nostri causa, diuina gratia opitulante, grauiora æquo animo, & corde tranquillo perpetiamur.

CAPVT X.

De alijs medijs, quibus difficultas mortificationis vinci queat.

INter media, quæ ad amplectendum mortificationis studium permouere possunt, principem locum meritò sibi vendicat consideratio mysteriorũ vitæ & passionis Domini nostri Iesu Christi: in ijs siquidem tanquam in speculo se prodit ineffabilis volũtas & caritas, qua filius Dei se æterno Patri ad cruciatus & contumelias pro salute nostra perferendas obtulit: Apud Romanos, teste Valerio Maximo, mos receptus fuit, res præclare ab Imperatorib. alijsq; belli ducibus gestas mādare verbis, & cantare, vt adolescentes ad eas imi-

Lib. 3. c. 1.

imitandas inflammarentur. Sic decantata fuit fortitudo Horatij Coclitis, qui *L. 3. c. 3.*

solus pro salute patriæ cum manifesto vitæ discrimine aduersus Hetruscorum copias depugnauit. Sic robur Mutij Sæuolæ carmine celebratum, intrepidè in *Valer. l. 5. c.*

luculentum ignem manum iniicientis, *6.* vt Romam liberaret, & hosti terrorem incuteret. Sic audax & temerarium facinus Curtij, qui pro incolumitate populi armatus vnà cum equo se in vastū fori Romani hiatus præcipitem egit.

His exemplis Romana iuuentus incitabatur ad ardua quæq; pro salute patriæ tentanda, vt immortalem inde aucuparentur apud homines gloriam. Publius Decius ea de causa, cū Latino bello Romanam aciem inclinatā videret, caput suum pro Reip. salute deuouit, ac concitato equo in medium hostium agmē irruit, factaque ingenti strage corruit.

Cuius exemplo commotus filius, vt idem Valer. refert, deuotione simili æ *Ibid.* què strenua pugna consentaneo exitu labentes perditasq; vrbes Romanæ vires correxit. Si ergo vnus hominis exemplum tantum valuit ad accendendos alios, vt similia pericula vitæ, ingentesq; labores adirent, quāto amplius mouere nos debet exemplum Christi, cū homo

exemi-

exemplo non præbeat vires ad imitan-
dum imitatori suo, nec præmium lar-
giatur pro afflictionis, quam tolerat
merito. At Christi exemplum vtrumque
præstat, nam & gratiam subministrat
ad imitandum, & labores suo nomine
perpeffos compensat æterna gloria.

*Lib 3 ep. vi.
ad Menes.*

*Quis non libenter & promptè, inquit B.
Cyprianus, calicem salutis accipiat? quis nõ
appetat gaudibundus & latus, in quo aliquid
& ipse Domino suo retribuatur? quis non pre-
tiosam in conspectu Dei, & fortiter & con-
stanter mortem excipiat, complaciturus eius
oculis qui nos in congressione nominis sui de-
super spectans volentes comprobatur, adiuvat
dimicantes, vincentes coronat, retributione
pietatis paternæ remuneratur in nobis, quicquid
ipse præstitit, & honorans, quod ipse perfecit?*
1. Mach. 6. Elephanti, vt est in diuina scriptura, cõ-
spectu sanguinis animantur ad pugnam:
quin ergo animetur Christianus ad pu-
gnam ineundam contra se suasque pas-
siones conspecto pretioso sanguine fi-
lij Dei pro se effusi? Certè exẽplo Chri-
sti lõgè promptius sancti martyres di-
rissimis se obiecere supplicijs, quã vn-
quam Curtiorum, Deciorum uic exem-
plo Romani: Hi enim ex mera temeri-
tate, & nimia famæ, & existimationis
cupiditate manus violentas sibi intu-
lere,

lère, & repentinum sibi procurauere interitum, at martyres Christiani magna pace & hilaritate animi ad cruciatu diuturnos, acerbissimasque pœnas se obtulere, nō pro sua, sed Christi gloria. Phileas Episcopus sanctus, agens de *Ensl. l. c. 10* martyribus, quos suis ipse oculis conspexerat sanguinem pro Christo profunderè. Gloriosi, inquit, martyres mortem pro Christo oppetere, excluso omni metu: & tamen tam atrociorant tormenta, vt verbis exprimi non queant, nec facile quisquam credet tam dira fuisse, nisi qui præsens viderit. Verum quid eos permouere poterat, vt tanta supplicia sustinerent eū gaudio? Respondet: quia oculos mentis continuò in Christum Dominum intentos habebant, qui cum esset Deus, factus fuerit homo, & humiliarit se vsq; ad mortem crucis. Hoc Christi exemplū, quod sanctos martyres commouit ad subeundū martyrium, mouit & cæteros Dei seruos ad assumendas voluntarias pœnas, & affectus suos mortificandos, ac nos quoq; merito mouere debet, vt eū illis conformes fuerimus in passione, simus etiā socij in gloria & fœlicitate æternâ.

Iam verò & alia consideratione seruus Dei ad persequendum mortificationis studium non parum incitari potest:

si nempe animo reputet, quanta homines huius sæculi incommoda sustineant pro caducis, & temporalibus fortunæ bonis. Quid non facit famulus in gratiam sui Principis, vt fauorem illi? beneuolentiamq; conciliet, exiguumque salarium, quod minimū cum vita terminatur, obtineat: Quos non labores tolerat noctu diuq; aperto capite ad nutum expectans, si quid imperare velit? quoties excipere aurib. debet scommata, grauissimasq; iniurias, quoties intēpestiuas suscipere profectiones, cœlo æstuoso, gelido, pluuio, cum iactura sanitatis & vitæ suæ, omniumq; quæ annis multis incredibili sudore coaceruauit? Quas non molestias patitur agricola, vt frumēti aliquid cumulet ad sustentandam familiam? Multos menses frigoribus hibernis, solisque ardoribus vititur, solum proscindit, arat, seminat, occat; frumenta vbi maturuere metit; in fascēs colligit, in horreum inuehit, excutit, purgat, deniq; sollicitus est, ne casu aliquo fortuito totius anni labores pereant. Hoc exemplo B. Iacobus in Epistola sua hortatus est fideles ad perferendas forti animo huius vitæ afflictiones & molestias. Iam quid non patiuntur nautę in mari, quid mercatores suas

Cap. 5.

suas merces cum summo discrimine deportantes ad extremas Indias, aliasq; regiones remotas? Quot noctes humi sub dio trāsigunt, niuibus & imbribus, grauibusq; cœli iniurijs? quàm malè conditis vescuntur cibus, quàm putida aqua sitim leuant? quot agitantur terrorib. Quoties pyratarū, latronum, naufragij, aliaq; discrimina subeunt? Has ærumnas & calamitates, si homines sustinent pro vilissimis huius mundi bonis, quæ vno momēto instar florum campi euanescent, & marcescunt, ad pascendū corpus mortale, quod cras in puluerē redigetur: quantò æquius corporis passionumq; suarum mortificationem aliquam sustinere debent, vel aliquando sempiternis fruantur regni cœlestis bonis, ad pascēdum animam suam, quæ nunquam morietur?

Quid verò iam dicemus de quibusdam cæcis huius mundi amatorib. qui vt importunæ cupiditati faciāt satis, dirissima quæq; perferunt? iniuriā quis passus est, quid non molitur, vt vindicet? lorica ferrea se onerat, nocte somnū capere nequit, cibum nulla cū voluptate capit, irruit in apertū discriminē carceris, tormētorum, & mortis. Alius, vt turpi & scædo amori pareat, facultates oēs dilapidat, noctes totas vigilat, stultis vnus vanissimæ mulieris

Cc

iussis

iussis obtēperat, manifestis honoris & vitæ periculis se obijcit. Hæc si seruus Dei sedulo perpēdat, quomodo non animabitur ad faciendū pro Dei amore, quod isti faciunt amore hominū, & rerū terrenarū? quomodo non libētius dura perferet ad præstandā voluntatē Dei id consulentis, quā suis cupiditatib. obsecundet ad perficiendā voluntatē diaboli? cur non faciet pro vita, quod illi faciūt pro morte? Quæ ratione negabit se posse aliquid tolerare pro pace, & gaudio spiritali animæ, gloriæq; cœlesti, cū illi eadem tolerent pro condemnatione & cruciatib. æternis.

CAPVT XI.

De aliis mediis, quibus difficultas mortificationis vincitur.

SVnt alia tria media ad superandam mortificationis difficultatē non parum idonea, nēpè odium sui, misericordia in proximos, & amor in Deū, in quorum mediōrū tractatione nō omnia, sed id tantū, quod ad nostrū institutum attinet, persequemur. Primum. n. seruus Dei dum considerat, & in mentē reuocat antea vitæ lapsus, eorūq; radices cordi suo inhærentes, sancto quodā odio exardescit in culpā, eiusq; fontē. Et quāuis non ignoret impulsore dæmone omnia facta, ac proximos sepe peccādi occasionē præ-

præbuisse, tamē se solum culpabilē facit
 & reprehendit, eò quod diuina adiunāte
 gratia potuerit, si voluisset, oēs tentatio-
 nes discutere, ac proinde primariā lapsuū
 suorum causā nullā aliam esse agnoscit,
 nisi propriā voluntatē ac vt alij auctores
 illi delinquēdi fuissent, se non esse illorū,
 sed sui ipsi⁹ tātum iudicē constitutū, qua
 re nec iure reprehēdere posse, nisi seipsū.
 Similiter si qui ministeria vel officia illi
 deferre detrectent, vt cognati pietatē, fa-
 muli vel liberi obedientiā, proximi cari-
 tatē & iustitiā, imò iniuria palām afficiāt
 & inde grauiter perturbetur, doleat, con-
 tristetur, succenseat, sibi soli culpā mæro-
 ris, impatiētiæ, iracundiæ, & turbationis,
 non alijs adscribit. Probè. n. nouit sibi pa-
 tientiaē virtutē, voce diuina cōmendatā,
 nec vllū tēpus esse, quo diuina opitulāte
 gratia eam habere non possit, ac proinde
 si ea careat, sua negligentia & incuria ac-
 didisse. Ex hoc autē sancto odio, quo ser-
 uus Dei lapsus suos, prauasq; inclinatio-
 nes detestatur, atque ex iusto illo iudicio,
 quo contra se, nō alios profert sententiā,
 nascitur ingens desideriu, atq; anim⁹ ex-
 tirpandi prauas illas inclinationes, quæ
 causā labendi dedēre, & vindicādi noxas,
 quas in se redarguit, ac proinde etiam se
 mortificandi. Id quod significauit Apost.

2. Cor. 7. &
ibid. Ansel.

in altera epist. ad Corinth. his verbis. *Ecce enim hoc ipsū secundū Deū contristari vos, quā- tā in verbis operatur sollicitudinē: sed defen- sionē, sed indignationē, sed timorē, sed desiderū, sed emulationē, sed vindictā in omnib. Quod,* inquit B. Anselmus, intelligēdum est de indignatione sancta, qua homo propter delicta sibi indignatur, & de mortifica- tionis pœna, qua in se illa castigat.

6. 17. & 19.

Aliud mediū pro virib. ad expugnan- dā mortificationis asperitatē necessarijs nobis suppeditāt opera misericordiæ ex- hibita proximis, vt dum famelicis eibus, nudis vestitus, ægris solatiū, in carceratis auxiliū, viduis & orphanis patrociniū cōtra oppressionē potentiū subministra- tur, inter cætera n. præmiā, quæ Deus in diuinis literis promisit, hæc propter Deū facientib. vnū est, quod diuino suo auxi- lio protectur⁹ sit illos, ne facilē aut demo- nis tētationib. aut perturbātionib. animi succumbāt. Sic. n. habet Ecclesiast. *Eleemo- syna viri, quasi sacculus cū ipso, & per gratiam hominis quasi pupillā conseruabit.* Quorū ver- borum sensus est, sicut homo magnā cu- rā gerit oculorum suorū, eò quod magni eos facit: sic Deus peculiari cura tuetur gratiā eorū, qui erogāt eleemosynā in pauperes. Et infra addit. *Eleemosyna super scutū potentis, & super lanceā aduersus inimicū tuum.*

uum pugnabit, quasi diceret: Sicut homo fortis scuto & lancea defendit infirmū & debilē; sic eleemosyna à Deo impetrat, vt null^o hostium visibilium vel inuisibiliū homini misericordi nocere queat. Hanc vim eleemosynę operumq; misericordię & ipse Dominus apud S. Lucā patefecit: nam cum reprehendisset Scribas & pharisæos, quod nimium operæ locarēt in abluendis manib. & vasis, è quib. cibum potumūe capiebant, animæ expurgationem negligerēt, à vitijs & flagitijs, mox remedium suggerit. *Date, inquit, eleemosynā, Luc. 11.*
Et omnia mūda erunt vobis. Operibus. n. misericordiæ Deum sibi conciliare poterāt, vt daret gratiā pœnitentiā agendi, & donum iustificationis, quo peccata eorum omnia expiarētur, obtinēdi. Et quoniam Christus hic loquitur de perfecta mūditia, quæ est nō solum à peccatis lethalib⁹, sed etiam venialib. & passionib⁹, prorsus sequitur, eleemosynæ beneficio queque à nobis obtineri donū mortificandi: quandoquidē via ordinaria non nisi per mortificationem carnis perueniatur ad perfectam puritatem cordis.

Neq; verò tantū corporalia misericordiæ opera, sed spiritualia etiā eandē vim sibi vēdicant, vt rudes informare in doctrina Christiana, alijsq; rebus ad salutē

pertinentib. consiliū animæ salutare po-
 stulantib. subministrare, mœstos & affli-
 ctos cōsolari, peccātes corrigere, animos
 discordiū conciliare, verbis exēplisq; ad
 meliōrē frugē improbos reuocare, inci-
 tare ad confessionē sacramentalē, & sacrā
 cōmunionē, seriamq; vitæ superioris e-
 mēdationē; ad cōciones piasq; exhorta-
 tiones audiēdas, quib. ad cultū diuinum
 accēdatur: monere, vt patienter maleuo-
 lorum iracundorumq; hominum mores
 sustineant, vt pro omnib. hominib. Deum
 orent, pro iniustis quidē, vt ex peccatis e-
 mergāt & cōuertantur; pro iustis verō, vt
 in virtute, Deiq; cultu indies proficiant.
 Quāuis autē opera misericordiæ, quibus
 proximi corporis necessitatib⁹ succurri-
 tur magnā vim & efficacitatē habeant ad
 auxilia obtinēda pro mortificationis ex-
 ercicio, tamen ea, quib. anima immediatē
 adiuuatur, habet lōgē maiōrē. Nā vt do-
 cet S. Thō. in omnib. reb. creatis nihil est
 excellētius animæ salute, quæ cōsistit in
 clara Dei visione. Itaq; qui promouet ho-
 minē ad salutē illā, maiore beneficio illū
 afficit, q̄ si vel infirmum sanaret, vel pau-
 perem opibus locupletaret, vel etiā mor-
 tuum ad vitam reuocaret. Vnde B. Chry-
 soft. agēs de eo qui proximum à lapsu in
 peccatum seruārat. Hęc, inquit, eleeme-
 sy-
 na,

*Lib. 1. contra
 gent. 6. 55.*

*Orat. 4. in
 Iudæ. 5.*

na, nempe animæ facta, longè præstatioꝝ
 est eleemosyna facta corpori: immò, qd̄
 eo amplius est, anteferenda est toti huic
 corporeo mundo, Homo enim toto hoc
 mundo præstantior est, cum illius causa
 oēs mundi partes, cœlum, elemēta, quæq;
 in ijs continentur, condita sint. Itaq; qui
 laborat in hominis alicuius peccatoris cō
 uersione, præstatius opus aggreditur, quā
 qui immensum auri pondus in sinū pau
 perum effundit. Sic loquitur Chryf. Vnde
 colligit B. Laurentius Iustinianus Patriar. *Lib. de ho-*
 cha Venetus, exponēs, quā stricta ratio *mil.*
 in extremi iudicij die exigēda sit de ope
 ribus misericordiæ corporalibus, addit
 multò strictiorem accuratioremq; reddē
 dā de spiritualibus, ad salutem animæ per
 tinentibus; sicut enim nobiliori remunc
 ratione dignæ sunt si fiant: sic, maiori ca
 stigatione quādo iustitia vel caritas po
 stulat exhibenda, prætermittantur. Sed &
 ipse B. Chrysoft. alibi docet nos per opera *Ora. con. Iud.*
 misericordiæ spiritualia, longè maiora à
 Deo dona & charismata posse consequi,
 quā per corporalia: vt si animam vnam
 extrahimus ex peccatis, nempe ob operis
 præstantiam, multò efficaciora à Deo im
 petrandā auxilia veram pœnitentiam de
 vitæ antea actæ noxis agendi, ac deinceps
 gratia Dei accepta in virtutum studio in
 dies

dies accessione facienda.

Postremum medium, quod dicebamus prodesse ad leniendā mortificationis difficultatem, est amor Dei: nam, vt loquitur

Lib. 13. conf. S. August. verus amor amaritudinem nō sentit, sed dulcedinem in eo quod facit p̄ illo quem amat, laborem autē non sentit.

In hist. relig. Refert B. Theodoretus, sanctas fœminas duas Maranam & Cirā, quas ipse Episcopus inuiserat, licet quondā locupletissimæ fuissent, & illecebris mundi enutritæ, tamen postquam diuini amoris igne accendi cœpère, tam duram asperamque egisse pœnitentiam, vt dona Dei in illis magis admiranda fuerint. Nam corpora sua cilio contacta tanto ferri p̄dere grauarāt, quantum vix robustus homo ferre posset, ingentia frigora, solisq; ardores perferebant, parū comedebant, & ieiunia in aliquod dies extrahebāt, arctissimè in 40. vsq; annum inclusæ, neminem erant allocutæ, nisi necessitas aliud postulasset. Enumeratis autē hisce mortificationibus addit: Tanto amore in Deum flagrant, dum assiduè sui sponsi cœlestis bonitatem pulchritudinemq; contemplantur, vt tormenta & labores iam dictos, pro tormentis nō habeant, sed pro materia incredibiliū cordis voluptatum, Poterat hoc loco & aliud adiungi non ignobile mediū, Diffidentia sui

sui, suarumque virium, sed de eo copiosius alibi egimus.

CAPVT XII.

Epilogus & anacephaleosis totius materiae de mortificationis fructibus, & declaratio quanta sit hominis mortificati felicitas.

Vix exprimi potest verbis, ad quam felicitatem homo in hac vita pertingat, qui sedulo & serio operam mortificationi dedit. Quid enim praestabilius homini contingere potest, quam ut dum in hac carne mortali degit, viuat spiritu? dum in mundo versatur, non secundum mundi spiritum viuat, sed secundum Dei spiritum? Hoc caput & summa est virtutum omnium, exercitiorumque spiritualium, ab Apost. Paulo crebro commedatorum. Ad Galat. dicit: *Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis*. Et rursus dicit: *Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus*. Ambulare spiritu, est in virtutibus progressum facere, ac in bonorum operum exercitatione, non ductum sequi inclinationum, passionumque naturalium, sed spiritus diuini lumē, roburque fidei & Christi gratiam. Vnusquisque enim in ijs operibus exercere se debet, quae congruunt cum vita, quam profitetur: cum ergo homo Christianus per baptismum sit renatus, & per poenitentiam

reuocatus ad vitam spiritualem, tenetur etiam operari conuenienter tali vitæ, in omnibus diuinæ voluntati legiq; à Spiritu S. cordi nostro impressæ obsequendo; quod faciet, si omnia opera sua pura restaq; intèntione faciat, ad maiorem s. Dei gloriam, si in viam cœli semper cum maiori ardore & fructu spirituali decurrere conetur, ac deniq; in studium mortificationis sui continuò sit intentus. Quæadmodum enim homo moriendo peccato, per pœnitentiam obinet vitã gratiæ; sic prauis inclinationibus moriẽdo per mortificationem obtinet gratiæ incrementũ.

Cuiq; autem inclinationi, quam homo mortificat, respondet vnus gradus nouæ vitę spiritus, roburq; crescit secundum operationem illi congruẽtem. Sicut enim vitis, quæ radices viuas egit in terra, idcirco amputatur, vt in plures pãpinos se diffundat, pulchrioremq; & vberiorẽ fructũ ferat: sic iustus, dũ viuit vita gratię, idcirco mortificationis falce cupiditates inordinatas amputat, vt fructus & gratiores in oculis Dei, & vberiores aliquando producat, Quoq; vita interna iusti mortificationis oprea amplius augetur, latiusq; se diffundit in opera bona facta cũ spiritu, hoc in oẽm eternitatem gloriosior erit & cumulatioribus felicitatis donis abundabit, vitæ nẽpẽ Christi simillima. Hæc do-

Strina & institutio est B. Pauli Apostoli:
 sic n. loquitur in ep. ad Col. *Si consurrexistis Coloss. 3.*
cū Christo, quæ sursum sunt querite, vbi Christus
est in dextra Dei sedens: quæ sursum sunt, sapite,
non quæ super terram, q. d. Cū vobis suppe-
rat vita gratiæ, secundū quā spiritualiter
estis resuscitati, praestate opera illi vitæ cō-
gruentia, amplectendo cœlestia, deserēdo
terrena, nec finite vos duci affectib⁹ huius
mūdi, sed spiritu Christi in cœlo regnātis.
 Deindē mox Apost. quibus medijs ista vi-
 ta obtineatur, eiusq; fructus, subiūgit: *Mor-*
tui. n. estis, & vita vestra est abscondita cū Christo
in Deo. Cū autē Christus apparuerit, vita vestra,
& vos apparebitis cū ipso in gloria. Sensus est,
 Mortui estis peccato, quia horretis illud:
 & mundo, eiusq; pōpis, quia illas contēni-
 tis, & cupiditatib. terrenis, quia eas mortifi-
 casticis. vnde consequēs est, vos agere vitā
 spiritualem, quæ occulta latet in intimis
 cordis penetralibus, secundū mundanorū
 iudiciū, sicut secundū eorundē iudiciū iā
 latet vita Christi in cœlo regnantis, & ad
 dexteram patris confidentis. Quando autē
 Christus ad vniuersale iudicium ventur⁹
 est, & toti mūdo se spectādum præbitur⁹,
 tūc etiā vita vestra iā amatoribus mūdi i-
 gnota patefiet toti mundo, quia in socie-
 tate Christi eritis gloriosissimi, & quasi
 cū eo renati. O felix mortificatio, quæ tā
 nobile fructum tum in altera vita habet,

600 TRACT. DE MORT. DISCR.

beatitudinis animæ & corporis sempiternæ, tū in præfenti vitæ spiritualis, qua anima viuit per gratiã, & viuūt bona omnia cū spiritu vitæ perfecta. Atq; hinc oēs alij diuini mortificationis fructus à nobis declarati dimanant; vt, quod per illã magna parte naturam nostrã sanemus, lucẽ quãdam rerum diuinarũ cognoscendarũ accipiamus, solatium item & gaudium spirituale in tribulationib; & ærũnis, expugnationẽ carnis sub spiritu, & cõtra passiones tentationesq; victoriã, facilitatẽ & suauitatẽ in bonis operibus, efficaciam ad purẽ contẽplandum, robur cõtra humanos terrores, ac pacẽ & serenitatẽ spiritualẽ. Hac homo satisfacit pro peccatis præteritis, & liberat se à futuris, in quæ labi poterat. Hac irã refrenat, cõcupiscentiã extinguit, & verũ imitatorẽ Christi se efficit. Illa bonũ exẽplum præbet proximo, fit mãsuetus, benignus, & moribus suauis, nã, vt benè notauit Lud. Blosius, seruus Dei mortificatus est similis botro vitis maturo, pulchro, & ad gustatum suauis; nõ mortificatus verò botro immaturo, duro & acerbo. Deniq; hoc sancto mortificationis exercitio homo obtinet culmen perfectionis virtutũ, & velut homo perfectus & omni virtute instructus vtilissimus est Christi Ecclesię, oculisq; Dei gratissimus, vt dicit ven. Beda.

F I N I S.

Coll. S. J. Paderb.

In inst. spir.
c. 2.

Cant. c. 32.